



Ο ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

ΙΣΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ – ΙΣΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ
ΔΕΛΤΙΟ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

Η ανάληψη της πρωθυπουργίας από επάξια Ελληνίδα: δικαίωση μακρών και σκληρών αγώνων για την πραγματοποίηση της ισότητας των φύλων

της Αλίκης Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου

Ο ΑΓΩΝΑΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ με χαρά καταχωρεί σήμερα ως κύριο άρθρο, το συγχαρητήριο μήνυμα της Αλίκης Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου, Επιτίμου Προέδρου του «Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας», Ιδρύτριας και Προέδρου του «Ιδρύματος Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου» (ΙΜΔΑ), προς την κ. Βασιλική Θάνου, με την ευκαιρία της ανάληψης από την κ. Θάνου της Προεδρίας της Υπηρεσιακής Κυβέρνησης για την διεξαγωγή των βουλευτικών εκλογών της 20ης Σεπτεμβρίου. Η κ. Θάνου είναι η πρώτη γυναίκα που επάξια αναλαμβάνει μια τόσο υπεύθυνη και υψηλή θέση. Το μήνυμα της κ. Μαραγκοπούλου, ακούραστης αγωνίστριας για μια ζωή στην υπεράσπιση των δικαιωμάτων των γυναικών, για τη νέα αυτή γυναικεία κατάκτηση, αποτελεί συγχρόνως μια σύνοψη του παρελθόντος και μια παραίνεση για επαγρύπνηση για το μέλλον της ισότητας στη χώρα μας.

Το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΙΜΔΑ) χαιρετίζει με μεγάλη χαρά και βαθειά ικανοποίηση το γεγονός της ανάληψης της πρωθυπουργίας της υπηρεσιακής κυβέρνησης διεξαγωγής των εκλογών από την κυρία Βασιλική Θάνου, Πρόεδρο του Αρείου Πάγου. Τα τελευταία χρόνια ήταν εμφανείς σοβαρές θετικές εξελίξεις στη βαθμιαία ανάδειξη επάξιων Ελληνίδων σε ανώτατα αξιώματα στη χώρα μας: Καθηγήτριες και Πρυτάνεις Πανεπιστημίων, Πρόεδροι της Βουλής, Πρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, βραβευμένες για την κοινωφελή και δημοκρατική δράση τους από το Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία και από αλληλοδωπά επίσημα εθνικά και διεθνή όργανα, Εισαγγελέας και Αντιεισαγγελέας του Αρείου Πάγου, Πρόεδρος του Αρείου Πάγου κ.ά.

Είναι αυτονόητο ότι η ραγδαία εξέλιξη των γυναικών τα τελευταία έτη είναι καρπός μακρότατων αγώνων. Ας μου επιτραπεί να αναφέρω ότι η γράφουσα άρχισα τους

αγώνες μου στην ηλικία των 20 ετών υπό την ώθηση της πρωταγωνίστριας της κατάκτησης της ισότητας των φύλων χωρίς καμία απολύτως διάκριση, Αύρας Θεοδωροπούλου, και τους συνεχίζω έως σήμερα στα 98 χρόνια της ηλικίας μου, ώστε να ευτυχίσω να ζήσω αυτά τα τελευταία σημαντικότερα γεγονότα που αποτελούν την πραγματοποίηση της ισότητας των φύλων στον ανώτατο δυνατό βαθμό στη δημόσια ζωή της χώρας μας. Βεβαίως, τιμούμε αυτήν που ετοίμασε το δρόμο, την Καλλιρρόη Παρρέν, συντάκτρια της εφημερίδας «Εφημερίς των Κυριών» που οι ίδιες οι κυρίες πωλούσαν στην πλατεία Συντάγματος, προκαλώντας την περιέργεια ευρέως κοινού. Αλλά οφείλουμε να αναγνωρίσουμε ότι ο πραγματικός φεμινισμός απαιτώντας την ισότητα χωρίς καμία εξαίρεση άρχισε το 1920 με την ίδρυση του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας (ΣΔΓ) με πρωτοβουλία της Αύρας Θεοδωροπούλου. Ο Σύνδεσμος στηριζόταν και συνεχίζει να στηρίζεται στο έντυπο του με τον τίτλο «Ο Αγώνας της Γυναίκας» που αποτελεί το αρχαι-

ότερο ελληνικό περιοδικό σε όλους του κλάδους εκδιδόμενο από το 1923 έως σήμερα με μόνες διακοπές τις δύο δικτατορίες του Μεταξά και της Χούντας.

Έκτοτε έχει επιτευχθεί τεράστια πρόοδος με τη σταδιακή κατάργηση διακρίσεων εις βάρος των Ελληνίδων, από τις οποίες υπέφεραν πολύ σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής τους. Πράγματι, έως πριν από λίγες δεκαετίες, ούτε καν φωνή δεν επιτρεπόταν να έχει η γυναίκα για την ανατροφή των παιδιών της, ούτε δικαίωμα να ασκήσει ένα αμειβόμενο επάγγελμα χωρίς την άδεια του συζύγου της, ούτε καν το δικαίωμα να διαθέσει το σώμα της όπως αυτή επιθυμεί, αποκτώντας μόνον εάν το θέλει παιδιά, πόσα και σε ποια στιγμή της ζωής της. Ακόμη και οι γονείς της από την ώρα που γεννιόταν, τη θεωρούσαν ως μια «συναλληγαματική» προς εξόφληση με την καταβολή κάποιας προίκας, την οποία μάλιστα παζάρευε με αυτούς ο υποψήφιος γαμπρός. Όσο για τη συμμετοχή της στην πολιτική ζωή, δεν της επιτρεπόταν όχι μόνο να εκλεγεί, αλλά ούτε καν να εκλέγει τους κυβερνήτες που, ωστόσο, θα καθόριζαν την τύχη και τις υποχρεώσεις όλων των πολιτών, ανδρών και γυναικών. Μόνον, όμως, οι άνδρες είχαν αυτό το δικαίωμα. Πανηγυρίζουμε, λοιπόν, με όλη την καρδιά μας τη σημερινή μέρα που η νέα Πρωθυπουργός της Ελλάδας, κυρία θάνου, ανέλαβε τα καθήκοντά της, αλλά και που τόσες Ελληνίδες κατέχουν πλέον ανώτατα αξιώματα στη χώρα μας.

Ωστόσο ως μου επιτραπεί να προσθέσω ότι, παράλληλα προς τους πανηγυρισμούς, χρειάζεται και μεγάλη προσοχή. Πρέπει ιδίως να αντισταθούμε σθεναρά στο νεοσοβμανισμό των Νταβούτογλου και Ερντογάν, οι οποίοι στήνουν παγίδες επικίνδυνες προκειμένου να προ-

θήσουν και επιβάλουν θέσεις οπισθοδρομικές σε όλα τα σοβαρά κοινωνικά ζητήματα, ανάμεσα στα οποία και η ισότητα των φύλων, χρησιμοποιώντας αντιδημοκρατικές μεθόδους. Μια από τις κυριότερες είναι η απαίτηση, στο πλαίσιο διεθνών επίσημων οργάνων, παμπηφίας («consensus») για τη λήψη αποφάσεων σε σοβαρά θέματα, όπως η ισότητα των φύλων. Το αποτέλεσμα της επιβολής αυτού του κανόνα είναι ότι και μια μόνη ψήφος μπορεί να ανατρέψει τις βουλές και τη γνώμη όλων των άλλων μελών ενός αρμόδιου πολυμελούς οργάνου. Αυτό σημαίνει απλούστατα κατάργηση της δημοκρατικής αρχής που ίσχυε στις δημοκρατικές κοινωνίες όλων των εποχών, σύμφωνα με την οποία οι αποφάσεις στα συλλογικά όργανα λαμβάνονται από την πλειοψηφία. Τώρα, όμως, οι Νταβούτογλου-Ερντογάν προσπαθούν να καθιερώσουν την ακριβώς αντίθετη αρχή, δηλαδή η ψήφος ενός και μόνο μέλους να παρεμποδίζει τη βούληση των πολλών! Θα μπορούσα να επεκταθώ και σε διάφορες άλλες αντιδημοκρατικές μεθόδους, αλλά δεν είναι η κατάλληλη στιγμή. Το έχουμε ήδη πράξει άλλωστε ενόπιον και εθνικών και διεθνών αρμόδιων οργάνων.

Συμπέρασμα: ως πανηγυρίσουμε όλοι τα σημερινά εξαιρετικά ευχάριστα γεγονότα, αλλά ως είμαστε ταυτόχρονα σε εγρήγορση συνεχής. Και ως μη θεωρεί κανείς ότι η σωστή στάση όλων δεν είναι πλέον αναγκαία. Ας χαρούμε με την καρδιά μας, ας επαγρυπνούμε με το νου μας!

Αθήνα 27, Αυγούστου 2015

ΣΥΝΤΟΜΟ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΘΑΝΟΥ



Η Βασιλική θάνου-Χριστοφίλου εισήλθε στο Δικαστικό Σώμα το 1975 και προήχθη σε πρόεδρο Πρωτοδικών το 1992, σε εφέτη το 1996 και σε πρόεδρο Εφετών το 2005. Μετά την προαγωγή της σε Αρεοπαγίτη, από το 2008 μέχρι το 2014 υπηρέτησε στο Δ΄ Πολιτικό Τμήμα του Αρείου Πάγου. Από το 2014 προήχθη σε αντιπρόεδρο του Αρείου Πάγου.

Εκλέχθηκε πρόεδρος της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων (ΕΔΕ) κατά τις δύο τελευταίες θητείες. Από την 1η Ιουλίου 2015 είναι Πρόεδρος του Αρείου Πάγου.

Η Βασιλική θάνου γεννήθηκε στη Χαλκίδα. Είναι πτυχιούχος της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, με μεταπτυχιακές σπουδές στο Παρίσι, Πανεπιστήμιο Paris II, Σορβόννη, στο Ευρωπαϊκό Δίκαιο. Ομιλεί τη γαλλική και αγγλική γλώσσα.

Συμμετείχε σε πολλά ευρωπαϊκά και διεθνή συνέδρια, σε θέματα σχετικά με το Δίκαιο και με τη λειτουργία της Δικαιοσύνης ως εκπρόσωπος του Αρείου Πάγου, του Υπουργείου Δικαιοσύνης και της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων. Εκλέχθηκε πρόεδρος της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων (ΕΔΕ) κατά τις δύο τελευταίες θητείες (2012-2014, 2014-2016), ενώ είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΔΕ τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια. Επίσης, είναι μέλος της Ένωσης Αστικολόγων και της Ένωσης Δικονομολόγων.

Διδάσκει επί έξι χρόνια στην Εθνική Σχολή Δικαστών (Αστικό Δίκαιο), ενώ έχει εκδώσει σειρά επιστημονικών εργασιών.

Είναι έγγαμος και μητέρα τριών τέκνων.

Συχαρητήρια Επιστολή του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας προς τη νέα Πρωθυπουργό Βασιλική θάνου

Κυρία Βασιλική θάνου
Πρόεδρο της Κυβερνήσεως
Μέγαρο Μαξίμου
Ενταύθα

Αθήνα, 2 Σεπτεμβρίου 2015

Εξοχότατη Κυρία Πρόεδρε

Ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας σας συχαίρει θερμά για την ανάληψη των καθηκόντων σας ως Υπηρεσιακής Πρωθυπουργού για τη διενέργεια βουλευτικών εκλογών.

Η επάξια ανάδειξή σας σε ύπατο πολιτειακό αξίωμα αποτελεί, εκτός των άλλων, σημαντικό βήμα για την προώθηση της ισότητας των φύλων στη χώρα μας, πολύ περισσότερο γιατί είμαστε βέβαιες ότι ο τρόπος με τον οποίο θα ασκήσετε τα υψηλά καθήκοντα της Πρωθυπουργού θα αποτελέσει απόδειξη των δυνατοτήτων των άξιων γυναικών, και θα συμβάλει στην προώθηση ικανών γυναικών σε θέσεις υψηλής ευθύνης, αίτημα σύμφωνο με τη δημοκρατία και τη δικαιοσύνη.

Σας ευχόμαστε υγεία, δύναμη, και επιτυχία στο δύσκολο αλλά σημαντικό έργο σας.

Με τιμή

Για το Διοικητικό Συμβούλιο του
Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας

Η Πρόεδρος
Ελλένς Ελένη Κουράκου

Η Γενική Γραμματέας
Τέρψη Λαμπρινοπούλου

Η επικοινωνία με τον Σύνδεσμο για τα Δικαιώματα της Γυναίκας γίνεται μέσω:

Τηλεφώνου: 210-36.26.460

Φάξ: 210-36.16.236

Email: L.women-rights@otenet.gr

Ιστοσελίδας: <http://www.leagueforwomenrights.gr>

Facebook: <http://goo.gl/misZX3>

Γραφεία του Συνδέσμου: Σκουφά 60, Αθήνα 10680, 1ος όροφος.

Τα γραφεία του Συνδέσμου λειτουργούν καθημερινά 11:00 - 15:00

ΝΕΑ ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ Η ΦΩΤΕΙΝΗ ΚΟΥΒΕΛΑ

Από το Μάρτιο του 2015 καθήκοντα Γενικής Γραμματέως Ισότητας ανέλαβε η κ. Φωτεινή Κούβελα. Ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας την καλωσορίζει στη θέση αυτή και της εύχεται κάθε επιτυχία.

Μια από τις πρώτες εμφανίσεις της κ. Κούβελα μετά την ανάληψη των καθηκόντων της ήταν στην εκδήλωση του Συνδέσμου για την Ημέρα της Γυναίκας, όπου είχε την ευκαιρία να μας αναπτύξει τις πρώτες σκέψεις της για δράσεις για την ισότητα των φύλων. Την ομιλία αυτή δημοσιεύουμε στο παρόν τεύχος, στην ενότητα για την Ημέρα της Γυναίκας 2015.

ΣΥΝΤΟΜΟ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ



Η κ. Φωτεινή Κούβελα είναι πτυχιούχος του Πανεπιστημίου Πειραιά (πρώην ΑΒΣΠ). Εργάστηκε στην Εμπορική Τράπεζα (1982-2010) από την οποία συνταξιοδοτήθηκε μετά από 28 χρόνια εργασίας.

Διετέλεσε Αντιπρόεδρος του Συλλόγου Εργαζομένων Εμπορικής Τράπεζας. Εκλεγμένο μέλος της Διοίκησης της Ομοσπονδίας Τραπεζοϋπαλληλικών Οργανώσεων Ελλάδας (ΟΤΟΕ). Υπήρξε επίσης υπεύθυνη της Γραμματείας Πολιτισμού της ΟΤΟΕ. Μέλος της κοινής Επιτροπής Ισότητας Εμπορικής Τράπεζας-Συλλόγου Εργαζομένων Εμπορικής Τράπεζας. Υπεύθυνη της Γραμματείας Ισότητας της ΟΤΟΕ. Μέλος της Επιτροπής Γυναικών της UNI-Euroρα.

Από τα φοιτητικά της χρόνια (1977) συμμετείχε σε πολιτικές και συνδικαλιστικές οργανώσεις της Αριστεράς (ΚΝΕ, ΚΚΕ, ΣΥΝ, ΣΥΡΙΖΑ). Διετέλεσε Βουλευτής Β Αθήνας (Μάης-Δεκέμβριος 2014) και μέλος της Διαρκούς Επιτροπής Οικονομικών της Βουλής.

Σήμερα είναι μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του ΣΥΡΙΖΑ, μέλος της Γραμματείας του Τμήματος Φεμινιστικής Πολιτικής/φύλου καθώς και του Τμήματος Οικονομικής Πολιτικής του ΣΥΡΙΖΑ. Διετέλεσε μέλος του Δ.Σ. του Ασφαλιστικού Ταμείου ΤΕΑΠΕ-ΤΕ (Ταμείο Υγείας και Πρόνοιας των εργαζομένων στην Εμπορική Τράπεζα). Υπήρξε μέλος του Δ.Σ. της εφημερίδας «Η ΑΥΓΗ».

Η κ. Κούβελα έχει ένα γιό.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Σ.Δ.Γ 2015

Επίτιμη Πρόεδρος:	Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου
Πρόεδρος:	Ελλάς-Ελένη (Λιλή) Κουράκου , Νομικός
Α΄ Αντιπρόεδρος:	Ειρήνη Φερέτη , Εγκληματολόγος-Κοινωνιολόγος, τ. Ερευνήτρια ΙΥΠ
Β΄ Αντιπρόεδρος:	Λάουρα Μαράτου-Αλιπράντη , Κοινωνιολόγος, τ. Διευθύντρια Ερευνών στο ΕΚΚΕ
Γενική Γραμματέας:	Τερψιχόρη (Τέρψη) Λαμπρινοπούλου , συντ. Τραπεζική
Ταμίας:	Βασιλική (Κούλα) Αναγνωστοπούλου – Κουράκου , Νομικός-Οικονομολόγος, τ. Διευθύντρια ΕΤΒΑ
Ειδική Γραμματέας:	Χαρά Καραγιαννοπούλου , Λέκτορας Διεθνών Σχέσεων Παντείου Παν/μίου
Μέλη:	Πηνειώ Ιωαννίδου , Οικονομολόγος Κυριακή (Κική) Καλλιγιάννη , M.D. Ph.D. Ιατρός Αγγειοχειρουργός Κυριακή (Κούλα) Κασμάτη , Ομ. Καθηγήτρια Κοινωνιολογίας Παντείου Παν/μίου Ελένη (Λένα) Κοντογεώργου , Συμβολαιογράφος Αικατερίνη (Καίτη) Μποτοπούλου , Αρχαιολόγος Θεοδώρα Παπαδοπούλου , Καθηγήτρια Ε.Μ. Πολυτεχνείου Αμαλία Σαρρή , Νομικός Ευγενία Τσουμάνη , Δικηγόρος, τ. Γεν. Γραμματέας Ισότητας, τ. Βουλευτής Θεοδώρα (Δώρα) Χιλιαδάκη , Συγγραφέας, συντ. Τραπεζική

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ – 2015

Βραβείο Γυναικείας Κοινωνικής Προσφοράς «ΑΛΙΚΗ ΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ-ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΜΕ ΘΕΜΑ: «ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΗΜΕΡΑ: ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ.»

Η Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας επάξια τιμήθηκε και φέτος από το Σύνδεσμο για τα Δικαιώματα της Γυναίκας με μια εκδήλωση, που έγινε στις 19 Μαρτίου 2015 στην Αίθουσα της ΕΣΗΕΑ.

Εδώ και αρκετά χρόνια την Ημέρα αυτή ο Σύνδεσμός μας τιμά τη γυναικεία κοινωνική προσφορά, απονέμοντας σε γυναικείες προσωπικότητες που διακρίθηκαν για την προσφορά τους στο κοινωνικό σύνολο σε διάφορους τομείς, το «Βραβείο Γυναικείας Κοινωνικής Προσφοράς Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου». Για το 2015 η κοινωνική προσφορά που τιμήθηκε ήταν στον τομέα της δημοτικής εκπαίδευσης, όπου ξεχωρίσαμε το εντυπωσιακό έργο δύο εκπαιδευτικών: της κ. Στέλλας Πρωτονοταρίου, τ. Διευθύντριας του 132ου Δημοτικού Σχολείου Αθηνών, της οποίας το έργο της στόχευε στη δημιουργία δημοκρατικού και ανθρώπινου σχολείου, και της κ. Αθηνάς Δάντη, Διευθύντριας του 23ου Δημοτικού Σχολείου Αθηνών, που αγωνίζεται για κοινωνική αλληλεγγύη στο σχολείο. Και των δύο το έργο είναι αξιοθαύμαστο.

Στη διάρκεια της εκδήλωσης έλαβε χώρα δημόσια συζήτηση με θέμα: «Το σχολείο σήμερα: Προκλήσεις και προοπτικές». Εκτός από τις βραβευόμενες που μίλησαν για το έργο τους, δύο ακόμη διακεκριμένες ομιλήτριες φώτισαν το επίκαιρο αυτό θέμα: η κ. Γεωργία Χαριτίδου, Δ.Φ. επίτιμη Διευθύντρια Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, με θέμα: «Εκπαίδευση και Γυναίκα», και η κ. Ιωάννα Τσίγκανου, δρ. Κοινωνιολογίας, Διευθύντρια Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών ΕΚΚΕ, «Εικόνες και αναπαραστάσεις βίας στο ελληνικό σχολείο».

Τη συζήτηση συντόνισε η Α΄ Αντιπρόεδρος του Συνδέσμου Ειρήνη Φερέτη λόγω απουσίας της Προέδρου του Συνδέσμου Λιλής Κουράκου για λόγους ασθενείας. Το μήνυμα της Προέδρου για την Ημέρα της Γυναίκας διάβασε η Γενική Γραμματέας Τέρψη Λαμπρινοπούλου.

Την εκδήλωση τίμησε με την παρουσία της η Γεν. Γραμματέας Ισότητας των Φύλων κ. Φωτεινή Κούβελα, που μόλις είχε αναλάβει τα καθήκοντά της, και απύθυνε μήνυμα, το οποίο καταχωρούμε μαζί με τις υπόλοιπες ομιλίες.



Οι βραβευθείσες Σ. Πρωτονοταρίου και Α. Δάντη, και οι ομιλήτριες Γ. Χαριτίδου και Ι. Τσίγκανου περιστοιχισμένες από μέλη του Δ.Σ.

Μήνυμα της Προέδρου του Σ.Δ.Γ. Λιλής Κουράκου

Το γεγονός που πέρασε στην ιστορία, και καθιερώθηκε ως ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ήταν μια εξέγερση υφαντριών στις 8 του Μάρτη του 1857 στη Ν. Υόρκη. Οι υφάντριες δούλευαν με απάνθρωπες συνθήκες, με ωράρια πολύ μεγαλύτερα από εκείνα των ανδρών συναδέλφων τους, με γλίσκρα μεροκάματα. Εξεγέρθηκαν λοιπόν, για πρώτη φορά, και βγήκαν στους δρόμους σε μια αιματηρή δυναμική διαμαρτυρία, για να ζητήσουν ίση μεταχείριση με τους άνδρες. Δεν το πέτυχαν αμέσως, άναψαν όμως τη φλόγα. Κάθε χρόνο στις 8 του Μάρτη τιμούμε τους αγώνες όλων των γυναικών για ισότητα, κάνουμε απολογισμό της δικής μας δράσης και προγραμματίζουμε τα μελλοντικά μας βήματα.

Στα χρόνια που ακολούθησαν, οι γυναίκες βγήκαν στους δρόμους ζητώντας ισότητα στα πολιτικά δικαιώματα, στην εργασία, στην εκπαίδευση, στην οικογένεια, παντού. Πήγαν στην πρώτη γραμμή στους δύο Παγκόσμιους Πολέμους, ανέλαβαν όλους τους ρόλους στη διοίκηση, στη γεωργία, στη βιομηχανία, στις επιχειρήσεις, στην περίθαλψη, στην οικογένεια, όσο οι άνδρες έλλειπαν στον πόλεμο. Παντού τα κατάφεραν, και απέδειξαν ότι δεν υπάρχουν διαφορές ανάμεσα σε γυναίκες και άνδρες τέτοιες, που να δικαιολογούν την ανισότητα και τις διακρίσεις. Πρωτοστάτησαν στην αλλαγή νόμων και στη δημιουργία διεθνών συμβάσεων μέσα από τον ΟΗΕ. Η απελευθέρωση της γυναικείας δημιουργικότητας, που έτσι ξεκίνησε, θεωρείται ως μια από τις πλέον σημαντικές εξελίξεις στον κόσμο. Έφερε περισσότερη δικαιοσύνη, δημοκρατία και ευημερία, διπλάσιο δυναμικό στην παραγωγή, στις επιστήμες, στις τέχνες και ισορροπία και στην οικογένεια.

Και στην Ελλάδα το γυναικείο κίνημα υπήρξε εξ ίσου δυναμικό και άξιο. Η θέση της Ελληνίδας πριν από 100 χρόνια, όταν περίπου ιδρύθηκε ο Σύνδεσμός μας, ήταν πολύ διαφορετική από τη σημερινή. Η καλή τάξη θεωρούσε τη γυναίκα στολίδι και ωραίο φύλο, αλλά δεν την αναγνώριζε, εκτός εξαιρέσεων, ως άνθρωπο με μυαλό, με γνώμη, με γνώσεις, με ταλέντα, ικανό να βγει στη ζωή και να την κερδίσει. Οι πιο φτωχές δούλευαν σε εργοστάσια, σε υποβαθμισμένες δουλειές έξω από το σπίτι, και παράλληλα μέσα στο σπίτι. Το ελληνικό γυναικείο κίνημα ήταν αυτό που άλλαξε τα πράγματα και εδώ, με το ΣΔΓ στην πρωτοπορία. Ο ΣΔΓ ιδρύθηκε το 1920 από τη μεγάλη Ελληνίδα Αύρα θεοδωροπούλου και αμέσως διασυνδέθηκε με τα διεθνή φεμινιστικά κινήματα. Την ίδια την ημέρα της ίδρυσής του (16-01-1920) ζήτησε για πρώτη φορά πολιτικά δικαιώματα για τις Ελληνίδες.

Ο ΣΔΓ πρωτοστάτησε σε όλες τις μετέπειτα εξελίξεις. Τα τελευταία χρόνια, με την εμπνευσμένη και ποιικιλόμορφη συμβολή της μεγάλης Αλικής Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου στο τιμόνι του ΣΔΓ, σήμερα επιτίμου Προ-

έδρου μας, οι εξελίξεις είναι ραγδαίες. Ίσα πολιτικά δικαιώματα, είσοδος των γυναικών σε όλα τα επαγγέλματα και δημόσια λειτουργήματα, ίση αμοιβή, καταπολέμηση σωματεμπορίας, εκτός γάμου τέκνα. Το Οικογενειακό Δίκαιο εκσυγχρονίζεται, η γυναίκα διατηρεί το επώνυμό της και μετά το γάμο, αναγνωρίζεται η ισότητα των ρόλων των δύο συζύγων στην οικογένεια, καταργείται η προίκα. Ρυθμίζονται θέματα εργασιακών σχέσεων, ασφάλισης, συνταξιοδότησης, γονικής άδειας, ιθαγένειας εγγάμων γυναικών. Αποποινοικοποιείται η μοιχεία και η άμβλωση. Οι γυναίκες κατακλύζουν τα Πανεπιστήμια, επιδίδονται με επιτυχία στις επιστήμες, στις τέχνες, στα γράμματα, στον αθλητισμό. Μεγάλο σταθμό αποτελεί η εισαγωγή στο Σύνταγμα κατά την αναθεώρηση του 2001 του άρθρου 116 παρ. 2, που εισάγει θετικά μέτρα υπέρ των γυναικών (ποσοστώσεις) και αναθέτει στην Πολιτεία την πραγματοποίηση της ουσιαστικής ισότητας. Και στην κατάκτηση αυτή σημαντική ήταν η συμβολή της Αλικής Μαραγκοπούλου, που έκανε τη μελέτη, τη διατύπωση του άρθρου, και συνέβαλε ποικιλοτρόπως για να προωθηθεί η ουσιαστική ισότητα στο Σύνταγμα.

Όμως, με την κρίση των τελευταίων ετών η ισότητα παύει να έχει προτεραιότητα. Νόμοι, συνταγματικά δικαιώματα, και αρχές θεσπισμένες από διεθνείς οργανισμούς και συμβάσεις παραβιάζονται. Αγνοούνται τα οικονομικά δικαιώματα της γυναίκας. Η γυναικεία ανεργία φουντώνει, διώχνει τη γυναίκα από τη δουλειά, την ξαναστέλνει σπίτι χωρίς ατομικό εισόδημα, χωρίς δικαίωμα σε περίθαλψη, πιθανόν και χωρίς σύνταξη. Την ξαναρίχνει στην απλήρωτη ή την άτυπη εργασία, στη φροντίδα νοικοκυριού και μελών της ευρύτερης οικογένειας. Ο συντηρητισμός και τα παλιά στερεότυπα αναβιώνουν. Μας παίρνουν πίσω πολλά από αυτά που με αγώνες κατακτήσαμε, παραβιάζονται δικαιώματα ως προς την αμοιβή, την απόλυση, την προστασία της μητρότητας. Η γυναίκα δεν διατηρεί υποχρεωτικά το επίθετό της μετά το γάμο, το σύστημα εφαρμογής των ποσοστώσεων στα ψηφοδέλτια των εκλογών νοθεύεται, και πολλά άλλα.

Τώρα καλούμαστε να υπερασπιστούμε όσα είχαμε στο παρελθόν κατακτήσει και όσα ακόμη μας ανήκουν σύμφωνα με τη δικαιοσύνη, τη δημοκρατία και τον ανθρωπισμό. Η γυναίκα πρέπει να έχει ίσες ευκαιρίες στα επαγγέλματα, στις αμοιβές, στην πρόσβαση στην κορυφή της ιεραρχίας. Ίση συμμετοχή στα κέντρα λήψης αποφάσεων. Η βία κατά των γυναικών πρέπει να καταπολεμηθεί, όπως και η σωματεμπορία και η πορνεία. Τα στερεότυπα πρέπει να εκλείψουν. Αυτό τον καιρό ο Σύνδεσμος υλοποιεί ένα πρόγραμμα ΕΣΠΑ ακριβώς για την καταπολέμηση των στερεοτύπων, με συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ελλάδας. Για να πάψουν οι σεξιστικές αναφορές στον τύπο και τα ηλεκτρονικά μέσα και τις διαφημίσεις, που παρουσιάζουν τη γυναίκα απαξιωτικά και

διαστρεβλώνουν τους ρόλους των φύλων και να γίνει επί τέλους συνείδηση ότι και μέσα στο σπίτι οι ρόλοι μοιράζονται στις δουλειές του νοικοκυριού, στην φροντίδα των παιδιών, στις αποφάσεις, στις χαρές και στα προβλήματα της οικογένειας. Το φθινόπωρο, με τη λήξη του προγράμματος, ο Σύνδεσμος θα εκδώσει και Οδηγό καταπολέμησης των στερεοτύπων.

Όμως, η Παγκόσμια Ημέρα Γυναίκας έχει για το ΣΔΓ και μια άλλη ξεχωριστή σημασία και ένα άλλο συμβολισμό. Τό 1977, η Αθήνη Γιωτοπούλου Μαραγκοπούλου, Πρόεδρος τότε του Συνδέσμου, με μια από τις ωραίες ιδέες της, καθιέρωσε την ημέρα αυτή ως ημέρα αναγνώρισης, προβολής και επιβράβευσης της σεμνής και ανιδιοτελούς γυναικείας κοινωνικής προσφοράς. Όταν το 2003 η Αθήνη παραιτήθηκε από την Προεδρία του Συνδέσμου, το Δ.Σ. απεφάσισε το Βραβείο αυτό να απονέμεται στο όνομά της.

Στα χρόνια που πέρασαν, με το Βραβείο Γυναικείας Κοινωνικής Προσφοράς τιμήθηκαν πρωτοβουλίες και προσωπικότητες που με το έργο τους ωφέλησαν την κοινωνία σε κρίσιμους τομείς. Φέτος, συναντούμε την κοινωνική προσφορά μέσα στο Σχολείο. Και μάλιστα στο Δημοτικό Σχολείο. Οι σημερινές βραβευόμενες έχουν προσφέρει στους μαθητές και τις μαθήτριά τους, εκτός από Παιδεία, και άλλα πολύ αξιόλογα εφόδια για τη ζωή τους. Η κ. Πρωτονοταρίου έχει δώσει αγώνες για ένα δημοκρατικό και ανθρώπινο σχολείο. Όλοι μπορούμε να καταλάβουμε πόση κοινωνική αξία ενσωματώνει τόσο το «δημοκρατικό» όσο και το «ανθρώπινο» στοιχείο όταν πρόκειται για σχολείο με μικρά παιδιά, που εξ απαλών ονύχων

γαλουχούνται με τόσο υψηλές αξίες. Η κ. Δάντη αγωνίζεται για κοινωνική αλληλεγγύη στο σχολείο. Κοινωνική αλληλεγγύη πολυδιάστατη και βαθιά ανθρώπινη, πολύ αναγκαία τον καιρό της κρίσης. Είμαστε ευτυχείς που τις έχουμε απόψε κοντά μας για να τις συχαρούμε και να τις επιβραβεύσουμε για το ωραίο αυτό έργο.

Με την ευκαιρία της βράβευσης δύο εκπαιδευτικών, ορίσαμε το θέμα της αποψινής συζήτησης: «Το σχολείο σήμερα: Προκλήσεις και προοπτικές». Το θέμα θα φωτίσουν και δύο διακεκριμένες επιστήμονες. Η κ. Γεωργία Χαριτίδου, Διδάκτωρ Φιλολογίας, Επίτιμη Διευθύντρια Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, που θα μας μιλήσει για το πολύ επίκαιρο σήμερα θέμα «Εκπαίδευση και Γυναίκα». Και η κ. Ιωάννα Τσίγκανου, Διδάκτωρ Κοινωνιολογίας, Διευθύντρια του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ), που θα αναπτύξει το θέμα «Εικόνες και αναπαραστάσεις βίας στο Ελληνικό Σχολείο». Θέμα δυστυχώς επίκαιρο λόγω πρόσφατου μοιραίου συμβάντος με θύμα 20χρονο φοιτητή. Να σημειώσουμε εδώ ότι για το θέμα του εκφοβισμού στα Σχολεία, του λεγόμενου bullying, είχε ασχοληθεί το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου με επανειλημμένες εκδηλώσεις και με την έκδοση Βιβλίου, στο οποίο ειδικοί επιστήμονες ανέλυσαν το φαινόμενο και αναζητήσαν λύσεις. Το βιβλίο αυτό έχει πλέον εξαντληθεί, καθώς μοιράστηκε δωρεάν σε σχολεία και άλλους φορείς αλλά είναι διαθέσιμο δωρεάν ηλεκτρονικά. Βλ. Εξώφυλλο

Τη συζήτηση συντόνισε η Α΄ Αντιπρόεδρος του ΣΔΓ Ειρήνη Φερέτη, Εγκληματολόγος-Κοινωνιολόγος.

Παραθέτουμε εδώ τις ενδιαφέρουσες ομιλίες.

Χαιρετισμός της Γενικής Γραμματέα Ισότητας των Φύλων Φωτεινής Κούβελα

Ο ΣΔΓ μου είναι οικείος γιατί ως μέλος της Ομοσπονδίας Τραπεζοϋπαλληλικών Οργανώσεων και ως μέλος της Γραμματείας Ισότητας εδώ και κάποια χρόνια, είχαμε καλή επαφή και ερχόμουν σε αρκετές εκδηλώσεις. Με πολλή από σας έχουμε γνωριστεί γιατί συμμετείχαμε σε διάφορες συλλογικότητες. Συμμετέχω στο Γυναικείο κίνημα από παλιά, και μέσα από το Σύλλογό μου της Εμπορικής, από την ΟΤΟΕ, και από τον πολιτικό μου φορέα, το ΣΥΡΙΖΑ, που ήμουν στη Γενική Γραμματεία. Τα θέματα μου είναι πολύ γνωστά και οικεία. Και η τιμή που μου έκανε η Κυβέρνηση να με βάλει σε αυτό το πόστο της Γενικής Γραμματείας με ευχαρίστησε, ήταν ένα πόστο που το ήθελα, γιατί ήξερα το αντικείμενο.

Παρ' όλο που έχουν περάσει τα χρόνια, παρ' όλο που έχουμε κάνει μεγάλους αγώνες, η γυναίκα επωμίζεται ακόμα τις μεγαλύτερες ευθύνες. Η κρίση που διάγουμε και οι μνημονιακές πολιτικές έχουν σαν πρώτο θύμα τις γυναίκες και κυρίως τις νέες γυναίκες. Συνεπώς ο αγώνας μας συνεχίζεται. Ως νέα Κυβέρνηση και μέσα από την καινούργια Γραμματεία έχουμε καταθέσει ένα πρόγραμμα

που αφορά την Ισότητα και τι θα κάνει η καινούργια Γραμματεία. Ήδη αυτές τις μέρες που έχω αναλάβει, κάνω μια συνεργασία με τους εργαζόμενους στη Γενική Γραμματεία που είναι πάρα πολύ αξιόλογοι άνθρωποι, και γυναίκες και άνδρες. Έχουν εμπειρία και γνώση για το αντικείμενο και το κάνουν και με μεράκι. Είναι ένα σπάνιο φαινόμενο, σε εισαγωγικά, οι εργαζόμενοι να δουλεύουν με τόση όρεξη γι' αυτό που κάνουν, το νοιώθουν και το θέλουν και οι ίδιοι να δουλεύουν σε αυτή τη Γενική Γραμματεία.

Εμείς θα δώσουμε βάρος πρώτα πρώτα στα ζητήματα της ανθρωπιστικής κρίσης, δηλαδή στις γυναίκες που βιώνουν φτωχοποίηση. Σε αυτές κυρίως τις γυναίκες απευθυνόμαστε άμεσα. Αυτό που βάζουμε ως στόχο είναι τα συμβουλευτικά κέντρα που έχουνε θεσμοθετηθεί από το 2013 να μην κλείσουνε, γιατί αυτά γίνονται μέσα από προγράμματα του ΕΣΠΑ, και πρέπει να τα διασφαλίσουμε, να συνεχίσουμε, να τα αναβαθμίσουμε, να τα κάνουμε ακόμα πιο προσιτά στον κόσμο. Είναι τα κέντρα στα οποία καταφεύγουν οι γυναίκες που βιώνουνε τη βία, η οποία βία έχει αναπτυχθεί σήμερα περισσότερο και από την κρίση

που βιώνουμε, και μάλιστα έχει ενταθεί η ενδοοικογενειακή βία. Σε δύο χρόνια η τηλεφωνική γραμμή SOS έχει δεχθεί πάνω από 10.000 τηλεφωνήματα.

Άρα λοιπόν αυτές οι υποδομές εμάς μας ενδιαφέρουν, και μας ενδιαφέρουν και τα κέντρα φιλοξενίας διότι αυτά αφορούν και παιδιά, και επειδή το θέμα σήμερα αφορά και τα παιδιά και το σχολείο, και πώς παρεμβαίνουμε, θέλουμε και γι' αυτό το λόγο να διατηρηθούν και θα τα διατηρήσουμε.

Επίσης η Γενική Γραμματέας έχει μια επαφή με τα σχολεία. Στέλνει μια μαία στα σχολεία που κάνει δύο πράγματα. Πρώτον κάνει σεξουαλική διαπαιδαγώγηση στα παιδιά, και το δεύτερο, κυρίως για τις νέες κοπέλες, είναι για την έμφυλη βία. Και επίσης έρχονται και σχολεία στη Γραμματεία που μαθαίνουνε το έργο της Γραμματείας. Αυτά μέχρι στιγμής. Η προσπάθειά μας είναι να το αναπτύξουμε ακόμη περισσότερο το θέμα, παρ' όλο που αυτό δεν αφορά κατά κύριο λόγο τη Γενική Γραμματεία γιατί αφορά και άλλους φορείς και άλλα Υπουργεία, αλλά μπορούμε και εμείς από τη μεριά μας σε συνεργασία μαζί τους να κάνουμε ότι μπορούμε.

Το δεύτερο που μπορούμε να κάνουμε είναι να επικυ-

ρώσουμε τη Συνθήκη της Κωνσταντινούπολης που αφορά τη βία κατά των γυναικών. Έχει επικυρωθεί από την Τουρκία, από μια χώρα που έχει αντιδημοκρατικές τάσεις απέναντι και στη γυναίκα, αλλά από την Ελλάδα δεν έχει επικυρωθεί. Θα είναι από τα πρώτα που θα κάνουμε.

Τώρα τα μεγάλα τα θέματα είναι τα εργασιακά, που έχουμε κατάργηση της εργασιακής νομοθεσίας, και έχουμε το φαινόμενο πολλές γυναίκες να απολύονται εξ αιτίας της εγκυμοσύνης. Όσο μπορούμε θα παρέμβουμε να σταματήσουν οι παραβιάσεις, και θα συνεχίσουμε να προστατεύουμε τη γυναίκα. Βέβαια το κίνημα το δικό σας είναι από τα αναντικατάστατα. Εμείς θα προχωρήσουμε με όλες τις οργανώσεις των γυναικών που υπάρχουν, διότι μόνο έτσι μπορούμε να κυβερνήσουμε σαν Κυβέρνηση της Αριστεράς, μέσα από τα Κινήματα, τους φορείς, με τον κόσμο που μπλέκεται μέσα από κοινωνικούς αγώνες, κοινωνικές συμμαχίες κλπ. Βέβαια το κίνημα το δικό σας έχει κάνει πολλά πράγματα. Θα έχω την ευκαιρία να συναντηθώ και μαζί σας, γιατί η πείρα σας είναι πολύτιμη.

Καλή δύναμη και σε σας, καλή δύναμη σε όλες μας. Και κυρίως να μπορέσουμε να ευαισθητοποιήσουμε τις νέες γυναίκες. Σας ευχαριστώ πολύ.

Στην συνέχεια η Α' Αντιπρόεδρος του ΣΔΓ Ειρήνη Φερέτι που συντόνιζε την συζήτηση είπε: "Εμείς ευχαριστούμε, και πάλη σας συχαίρουμε για την ανάληψη των νέων καθηκόντων, και χαιρόμαστε ιδιαίτερα που ακούσαμε αυτή την πρόταση επαφής/ σύνδεσης με την εκπαίδευση και το Σχολείο. Ο Σύνδεσμος σε όλη του την ιστορική διαδρομή πιστεύει πάρα

πολύ στην αυτή την ενσωμάτωση των αρχών της ισότητας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Είναι ένα πολύ σημαντικό εφόδιο, το οποίο πρέπει να έχουν μαζί τους όλοι οι νέοι άνθρωποι όταν φεύγουν από το σχολείο. Το επικροτούμε αυτό και είμαστε στη διάθεσή σας για να βοηθήσουμε προς αυτή την κατεύθυνση"

Εκπαίδευση και Γυναίκα

Γεωργία Χαριτίδου

Δρ. Φιλοσοφίας, Γ. Γραμματέας Π.Ε.Φ., Επίτιμη Δ/ντρια Β/θμιας Εκπ/σης Δ' Αθήνας

Η εκπαίδευση ως θεσμοθετημένη και ελεγχόμενη παιδαγωγική διαδικασία αλλά και το εκπαιδευτικό σύστημα ως συγκεκριμένος τρόπος οργάνωσης της εκπαίδευσης αποτελούν προϊόντα κοινωνικοπολιτικής εξέλιξης και διαμορφώνονται μέσα από τις αντιθέσεις και τις συγκρούσεις της εκάστοτε κοινωνικής πραγματικότητας¹. Έτσι, η οργανωμένη και συστηματική λειτουργία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων-σχολείων τοποθετείται ιστορικά στο στάδιο εκείνο της κοινωνικής και πολιτιστικής εξέλιξης ενός λαού ή μιας κοινωνικής ομάδας που κρίνεται αναγκαία η επιβολή προγραμματισμένης αγωγής και μάθησης, ώστε η νέα γενιά να ανταποκριθεί στις συγκεκριμένες απαιτήσεις του κοινωνικού συνόλου (π.χ. Η/Υ). Επομένως, η ιστορία του σχολείου είναι διαφορετική από λαό σε λαό και η εκπαίδευση αποτελεί μία από τις λειτουργί-

ες της εκάστοτε κοινωνίας². Γίνεται λοιπόν αντιληπτό πως η καθιέρωση του εκπαιδευτικού συστήματος, ως θεσμού που εντάσσεται στο όλο κοινωνικό σύστημα και ελέγχεται από τις εκάστοτε δεσπόζουσες δυνάμεις, γεννήθηκε με τη βιομηχανική επανάσταση και είναι δημιούργημα της αστικής τάξης. Στο τέλος δηλαδή του 18ου αιώνα, με τη δημιουργία των σύγχρονων εθνικών κρατών, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι νέες ανάγκες της αναπτυσσόμενης βιομηχανίας και οικονομίας, η πολιτεία διεκδίκησε από την εκκλησία το εκπαιδευτικό σύστημα και υλοποιώντας τις ιδέες του Διαφωτισμού θέσπισε την υποχρεωτική εκπαίδευση (από το 1870 και μετά αρχίζοντας από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση)³.

Η εθνικά παρεχόμενη εκπαίδευση, λοιπόν, συνδέεται με το εκάστοτε κρατικό ή πολιτικό σύστημα, σημαίνει τελι-

1. Βλ. Μ. Αδάμου, *Το εκπ/κό σύστημα στην υπηρεσία του εθνικού κράτους. Η ελληνική περίπτωση «1950-1976»*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2002, σ. 185.

2. Βλ. Α. Αθ. Ρήγας, *Σύγχρονα εκπ/κά συστήματα*, χ. εκδ., Αθήνα 1990, σ. 17.

3. Βλ. Αδάμου, *ό. π.*, σ.σ. 146-152.

κά εκπαιδευτικές προσαρμογές στις εκάστοτε κοινωνικές απαιτήσεις, σημαίνει εκπαίδευση στην υπηρεσία των βιομηχανικών εθνικών κρατών και σχολεία εργαλεία της πολιτικής τους. Οι παιδαγωγικές θεωρίες που κυριάρχησαν στις διάφορες φάσεις της ιστορίας του ευρωπαϊκού πολιτισμού⁴, ενταγμένες στο πλαίσιο της Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης που πρόβαλε ως ξεχωριστός τομέας έρευνας στη δεκαετία του 1950 και τις αρχές του 1960, τονίζουν ακριβώς αυτή την αναπαραγωγική λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος που στόχο έχει τη διαμόρφωση πολιτών οι οποίοι θα διατηρούν την κοινωνική τάξη. Η διαπλοκή, λοιπόν, της επίσημης εκπαιδευτικής πολιτικής με τις εκάστοτε επικρατούσες συνθήκες από τις οποίες διαμορφώνεται και τις οποίες παράλληλα επηρεάζει, θεωρείται σήμερα αδιαμφισβήτητη. Άλλωστε, η αναμφισβήτητη σύνδεση επαγγέλματος-εκπαίδευσης στις βιομηχανικές κοινωνίες αποδεικνύει περίτρανα αυτήν την αλληλεξάρτηση. Για τη μεταβιομηχανική κοινωνία, μάλιστα, εκτιμάται ότι στον 21ο αιώνα ο άνθρωπος θα αλλάξει επτά ή οκτώ φορές επάγγελμα ώσπου να τερματίσει την επαγγελματική του σταδιοδρομία, ενώ σε όλο αυτό το διάστημα θα πρέπει να επιστρέφει ξανά και ξανά στο θρανίο για να ανανεώνει και να επικαιροποιεί τις γνώσεις του⁵.

Οι σύγχρονοι βέβαια προβληματισμοί, χωρίς να αρνούνται το μηχανισμό αυτό αναπαραγωγής των κοινωνικών δεδομένων (της κοινωνικής δομής) από την πλευρά του σχολείου, υποστηρίζουν πως η εκπαίδευση είναι δυνατόν να δράσει ως παράγοντας αλλαγής της κατεστημένης τάξης πραγμάτων, να λειτουργήσει και ως μηχανισμός προωθητικός-μετασχηματιστικός. Η προσέγγιση αυτή είναι ομολογουμένως περισσότερο αισιόδοξη και δεν παραβλέπει την επιθυμία των νέων ανθρώπων να αντιστέκονται, να αγωνίζονται⁶. Συνεπώς, είναι καθοριστικός, από κάθε άποψη ο ρόλος της εκπαίδευσης στη λειτουργία της κοινωνικής δομής.

Η συγκεκριμένη αυτή (αναπαραγωγική) λειτουργία της εκπαίδευσης, εξηγεί και το θέμα της θέσης της γυναίκας στη συνολική εκπαιδευτική διαδικασία, εξηγεί δηλαδή το γεγονός πως η θεσμοθετημένη μόρφωση των κοριτσιών άργησε πολύ, συγκριτικά πάντα με την αντίστοιχη των αγοριών. Η μειονεκτική, κατά γενική ομολογία, κοινωνική θέση της γυναίκας από την αρχαιότητα μέχρι και σήμερα, παρά τις σημαντικές αλλαγές και βελτιώσεις των τελευταίων χρόνων, επηρέασε καθοριστικά και τον τομέα της εκπαίδευσής της και κατ'επέκταση και την επαγγελματική της δραστηριότητα. Η μόρφωσή της, άλλωστε, δεν κρινόταν αναγκαία για τους ρόλους της μητέρας και συζύγου που αποτελούσαν για μεγάλο διάστημα αποκλειστικό προορισμό της. Σχολεία Μέσης Παιδείας για τα κορίτσια άρχισαν να δημιουργούνται στο δυτικό αναπτυγμένο κόσμο στα μέσα

του 19ου αιώνα. Στη χώρα μας, συγκεκριμένα, θα ιδρυθούν σχολεία-παρθεναγωγεία στα μεγάλα εμπορικά κέντρα του ελληνισμού (Αθήνα, Ναύπλιο, Ερμούπολη...) ιδιαίτερα από την ίδρυση του ελληνικού κράτους και εξής και πρέπει να σημειωθεί πως ιδιαίτερα σημαντικός ήταν προς την κατεύθυνση αυτή ο ρόλος της ιδιωτικής πρωτοβουλίας και μάλιστα των δυτικών ιεραποστόλων και φιλήλληλικών σωματείων. Για τους περισσότερους η ανώτερη εκπαίδευσή των γυναικών, κι αν ακόμη δεν θεωρούνταν άχρηστη και βλαβερή, ήταν μια περιττή πολυτέλεια. Στον τομέα μάλιστα της μόρφωσης της ελληνίδας δασκάλας πρωταγωνιστικό ρόλο τον 19ο αιώνα έπαιξε η Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία η οποία ίδρυσε το 1837 το Διδασκαλείο Θηλέων και αργότερα, από το 1850 και μετά, θα ιδρυθούν μια σειρά Παρθεναγωγείων και πολλά δημοτικά. Σε όλες τις περιπτώσεις όμως, αυτή την περίοδο, η μόρφωση των κοριτσιών ήταν διαφοροποιημένη σε σχέση με τη μόρφωση των αγοριών. Ήταν ανάλογη με τις κρατούσες αντιλήψεις στον ελλαδικό και όχι μόνο κόσμο, αντιλήψεις και παραδόσεις που συνέδεαν τη γυναίκα μόνο με τον «οίκο», τα παιδιά και με τους ρόλους στην οικογενειακή αποκλειστικά σφαίρα. «Η κορασιακή εκπαίδευσις», έλεγαν χαρακτηριστικά οι συντηρητικοί διδάσκαλοι της Ευαγγελικής Σχολής Σμύρνης, πρέπει να περιορίζεται σε λίγα πράγματα πρακτικά και το πολύ-πολύ οι γνώσεις της να φτάνουν ως τα κείμενα του Ξενοφώντα («η γυνή αδύνατος τον τε νουν και το σώμα, ο δε προορισμός της έσεται εσαεί να τίκτει τέκνα και να τρέφει αυτά δια του γάλακτός της»). Δεν ήταν επομένως τυχαίο ότι στο πρόγραμμα μαθημάτων για τα κορίτσια δινόταν βαρύτητα στα Ελληνικά, τα Γαλλικά, τα θρησκευτικά, την Ιστορία αλλά και την Ωδική, τη Χειροτεχνία και την Οικιακή Οικονομία, ενώ παραλείπονταν ή διδάσκονταν σε περιορισμένο βαθμό θετικά μαθήματα που δεν «άρμοζαν» στη γυναικεία φύση. Ακόμη και πρωτοπόρες γυναίκες, όπως η Καλλιρόη Παρρέν, που πρωτοστάτησε στο αίτημα για επαγγελματική εκπαίδευση των γυναικών, μιλούσαν για αναγκαιότητα μόρφωσης που θα προετοίμαζε για τα καθήκοντα συζύγου, μητέρας, οικοδέσποινας. Είναι, επίσης, χαρακτηριστικό πως οι αιτήσεις για πανεπιστημιακή μόρφωση των ελληνίδων απορρίπτονταν και μόλις το 1890 το Πανεπιστήμιο της Αθήνας δέχτηκε την πρώτη φοιτήτρια στη Φιλοσοφική σχολή, την Ιωάννα Στεφανόπολη, η οποία βέβαια είχε διδαχτεί τα ανώτερα μαθηματικά και λατινικά με ιδιωτικούς δασκάλους, αφού δεν διδάσκονταν στα Παρθεναγωγεία.

Ο δρόμος προς την απελευθέρωση και την αξιοπρέπεια των κοριτσιών θα ανοίξει όταν θα μπου στην μισθωτή βιομηχανική εργασία και θα βγουν στο δημόσιο χώρο. Είναι εξάλλου γενικότερα αποδεκτό πως η θέση τους στην κοινωνία καθορίστηκε και συνεχίζει βέβαια να καθορίζεται από την αντίστοιχη θέση τους στην παραγωγή. Τα πράγματα βέβαια δεν εξελίχθηκαν υπέρ των γυναικών εύκολα. Η συμμετοχή τους στην παραγωγική διαδικασία συνοδεύτηκε από εκμετάλλευση της εργασίας τους, αφού αποτέλεσαν φτηνό εργατικό δυναμικό, συνετέλεσε όμως

4. Ό. π., σ. 154.

5. Βλ. Ε. Ι. Πυργιωτάκης, *Εισαγωγή στην Παιδαγωγική επιστήμη*, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2000, σ. 61.

6. Βλ. Αδάμου, ό. π., σ.σ. 146-152.

και στη συμμετοχή τους σε οργανώσεις και κινητοποιήσεις με απώτερο στόχο τη βελτίωση της θέσης τους. Θα ακολουθήσουν αγώνες για πολιτικά δικαιώματα, για δικαίωμα ψήφου και παράλληλα θα αναπτυχθεί και θα δράσει το φεμινιστικό κίνημα⁷. Για να επανέλθω, όμως, στο θέμα της εκπαίδευσης, θα πρέπει να αναφέρουμε πως το μεγάλο άλμα στη μόρφωση των κοριτσιών γίνεται τον 20ο αιώνα, ο οποίος χαρακτηρίζεται και γενικότερα ως αιώνας των κοριτσιών⁸. Στη διάρκειά του το ποσοστό των μορφωμένων γυναικών και στη χώρα μας αυξάνεται σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και ιδιαίτερα στα ανώτερα με τέτοιο ρυθμό ώστε το ανύπαρκτο σχεδόν ποσοστό των μορφωμένων κοριτσιών των αρχών του αιώνα να ξεπεράσει το ποσοστό των αγοριών στο τέλος του. Μάλιστα, διαπιστώνεται ότι εγκαταλείπουν τις σπουδές τους σε μικρότερο ποσοστό σε σύγκριση με τα αγόρια, οι επιδόσεις τους είναι καλύτερες και επιπρόσθετα αξίζει να αναφερθεί ότι στον πρώτο διαγωνισμό του ΑΣΕΠ (1998) για πρόσληψη εκπαιδευτικών είχαν μεγαλύτερο ποσοστό επιτυχίας (26,4% έναντι 21,4 των αγοριών). Η τάση αυτή αποτελεί παγκόσμιο φαινόμενο, παρά τις σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ αναπτυγμένων και υπανάπτυκτων χωρών.

Στην πατρίδα μας, στο πρώτο μισό του 20ου αιώνα με τις παντός είδους πολιτικές εξελίξεις και τους πολέμους δεινοπάθησε και η εκπαίδευση. Έχουμε κατά καιρούς προοδευτικές εξελίξεις στο θέμα της γυναικείας εκπαίδευσης που στη συνέχεια, όμως, ανατρέπονταν (Γ. Παπανδρέου..., 4η Αυγούστου...). Ουσιαστικά μετά τη δεκαετία του '60 αρχίζει να αντιμετωπίζεται με νέο πνεύμα και στη χώρα μας η εκπαίδευση των κοριτσιών. Είναι η εποχή που η γυναίκα αποκτά νέα θέση στη δυτική κοινωνία με τη δυναμική παρουσία της στον εργασιακό χώρο. Είναι η εποχή που προβάλλονται επιτακτικά οι ίσες ευκαιρίες και ψηφίζεται η εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση και για τα δύο φύλα, χωρίς βασικές διαφοροποιήσεις (Ν.Δ.4379/16 Οκτ. '64-με το νόμο 309/'76 συνεκπαίδευση στη Β/θμια Εκπαίδευση⁹, με δεδομένη πλέον και τη δυνατότητα για περαιτέρω σπουδές και στο πανεπιστήμιο.

Οι σημαντικές αυτές εξελίξεις υπέρ των γυναικών δεν εξαφάνισαν όμως και την κοινωνική διάκριση αλλά και την ανισότητα σε βάρος του γυναικείου φύλου και στον τομέα της εκπαίδευσης. Η διάκριση αυτή εξακολουθεί και σήμερα να είναι ιδιαίτερα έντονη έως δραματική σε μερικές από τις λεγόμενες υπανάπτυκτες χώρες, ενώ στις αναπτυγμένες εμφανίζεται στο επίπεδο κυρίως των επιλογών. Τα κορίτσια, δηλαδή, εξακολουθούν να στρέφονται προς τις ανθρωπιστικές

σπουδές (φιλολογικές σχολές, νομική, οδοντιατρική, φαρμακευτική...) και τα παραδοσιακά «γυναικεία» επαγγέλματα (δασκάλες, γραμματείς, νοσοκόμες, ...), ενώ τα αγόρια επιλέγουν τεχνικές σπουδές και επαγγέλματα που προσδίδουν ισχύ και εξουσία¹⁰. Στο πλαίσιο αυτών των επιλογών έχουμε και τις γυναίκες να κυριαρχούν στην εκπαίδευση, μετά τον β' παγκόσμιο πόλεμο, κυρίως στις κατώτερες βαθμίδες. Το πρότυπο της γυναίκας δασκάλας, σχεδόν σε αποκλειστικότητα, μέχρι και σήμερα στο νηπιαγωγείο αλλά και στο δημοτικό και ιδιαίτερα στις μικρές τάξεις εξακολουθεί να ισχύει συνδεδεμένο με τη μητρότητα. Στη διοίκηση, ωστόσο των σχολείων κυριαρχούν οι άνδρες, μοιλονότι η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών είναι γυναίκες (οι οικογενειακές υποχρεώσεις τις αποτρέπουν και κυρίως οι άγαμες ασκούν διοίκηση). Επίσης, χαρακτηριστικό είναι ότι στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση οι ειδικότητες των γυναικών εκπαιδευτικών είναι κυρίως: φιλόλογοι (83,04%, έρευνα Ελλάδα 2000), Αγγλικής (90,85%), Γαλλικής (94,21%), (φυσικές επιστήμες 40,83%, μαθηματικοί 34,35...) στα Γυμνάσια, ενώ στα Λύκεια είναι ακόμη πιο χαρακτηριστική η διαφοροποίηση των ειδικοτήτων με βάση το φύλο: γυναίκες φιλόλογοι 70,78%, Αγγλικών 88,77%, ενώ Μαθηματικοί 16,79%, Φυσικοί 21,37. Επιπλέον, αξίζει να αναφερθεί πως, ενώ τα κορίτσια έχουν καλύτερους βαθμούς στα μαθηματικά, η στάση τους απέναντι στο μάθημα είναι λιγότερο θετική (λειτουργούν τα στερεότυπα)¹¹. Έρευνες έδειξαν ότι υπήρχαν καλύτερες επιδόσεις στα μαθηματικά από τα κορίτσια των αμιγών σχολείων, των σχολείων θηλέων. Θα μου επιτρέψετε να επιβεβαιώσω, με βάση την έρευνά μου στο μοναδικό δημόσιο σχολείο θηλέων που διατηρείται στη χώρα μας σήμερα, το Ράλλειο Γυμνάσιο και Λύκειο Πειραιά, τις καταπληκτικές επιδόσεις των κοριτσιών σε πρακτικές εφαρμογές στο μάθημα της τεχνολογίας, στοιχείο που προκάλεσε μεγάλη έκπληξη στον καθηγητή τους που προερχόταν από μικτό σχολείο στο οποίο δεν είχε διαπιστώσει κάτι ανάλογο. Στο θηλέων δεν υπήρχε η σύγκριση, η χαμηλή αυτοεκτίμηση των κοριτσιών που παρατηρείται στη συνεργασία τους με τα αγόρια¹².

Βασικός παράγοντας σε όλα αυτά τα ζητήματα θεωρείται η επιβίωση προκαταλήψεων και η ανθεκτικότη-

7. Βλ. Σ. Ρόουμπόθαμ, *Στο περιθώριο της Ιστορίας. 300 χρόνια γυναικείας καταπίεσης και αγώνων*, μτφρ. Ε. Βαρίκα, εκδ. Γνώση, Αθήνα 1984², σ. 48.
8. Βλ. C. Baudelot-R. Establet, *Allez les filles*, Editions de seuil, Paris 1992, p. 9.
9. Βλ. Μ. Τζανή, Τ. Παμουκτσόγλου, *Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. «ταυτόν και αλλοτριμορφοδίατο»*, χ. έκδ., Αθήνα 1998 (2^η έκδοση βελτιωμένη), σ. 192.

10. Βλ. Μ. Κασσωτάκης, «Η άνιση συμμετοχή των δύο φύλων στη μέση τεχνική εκπαίδευση και το ενιαίο λύκειο» στο *Εκπαίδευση και Ισότητα ευκαριών- Πρακτικά ευρωπαϊκού συνεδρίου*, Αθήνα 1994, Υπ. Προεδρίας της Κυβέρνησης-Γεν. Γραμματεία Ισότητας, Αθήνα 1995, σ. 36 και Αθ. Λαμπράκη-Παγανού, «Γυναίκες-Εκπαίδευση-Ισότητα», *Λόγος και Πράξη*, τχ. 3, Αθήνα 1976, σ.σ.55-58.

11. Βλ. Ε. Τρέσσου-Μυλωνά, Ε. Σαμουρκάσογλου, «Οι στάσεις των μαθητών/τριών Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης απέναντι στα μαθηματικά: αποτελέσματα μιας μικρής κλίμακας έρευνας σε επιλεγμένα Γυμνάσια και Λύκεια της Θεσ/νίκης» στο *Φάκελος υλικού στο συλλογικό μάθημα «ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ»*, συντονίστρια Δ. Κογκίδου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσ/νίκης, Π.Τ.Δ.Ε., Θεσσαλονίκη 1994, σ.σ. 10-34.

12. Βλ. Γ. Χαριτίδου, Διδακτορική διατριβή στο Φ.Π.Ψ. του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, *Η συνεκπαίδευση των δύο φύλων στην Ελλάδα*, Αθήνα 2006, σ.σ. 188-224 [έρευνα στο Ράλλειο Πειραιά].

τα των νοοτροπιών που είναι αντίθετες στις αλλαγές. Τα παλιά στερεότυπα που θέλουν τη γυναίκα αποκλεισμένη στα του «οίκου» συνεχίζουν να οδηγούν σε συγκεκριμένες επιλογές, συνεχίζουν να προβάλλουν αντιστάσεις στις αλλαγές. Αντιστάσεις σε αυτές τις αλλαγές προβάλλονται από όλους τους φορείς ακόμη και από τις ίδιες τις γυναίκες αλλιά και από το ίδιο το σχολείο, τόσο μέσω του περιεχομένου των βιβλίων που χρησιμοποιούνται όσο και μέσω των εκπαιδευτικών που συνειδητά ή ασυνείδητα μεταβιβάζουν στους μαθητές τους εικόνες και παραδόσεις που υπάρχουν στην κουλτούρα τους σε σχέση με τα δύο φύλα. Πλήθος ερευνών αποδεικνύουν του λόγου το αληθές (παιχνίδια ανάλογα με τους μελλοντικούς τους ρόλους, τιμωρίες, αναθέσεις εργασιών, προσδοκίες γενικότερα, με βάση το φύλο....). Αυτές οι διακρί-

σεις, είναι γεγονός πως έχουν κινητοποιήσει τα τελευταία χρόνια και οργανισμούς, όπως ο ΟΗΕ, σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Με την κυριαρχία συνεπώς τέτοιων νοοτροπιών, που αποδίδουν συγκεκριμένες διαφορετικές δυνατότητες στα δύο φύλα, η ουσιαστική ισότητα ευκαιριών στην πράξη δεν ισχύει, παρά το γεγονός ότι σήμερα πολλές γυναίκες κατέχουν σημαντικές θέσεις εξουσίας. Η αντιμετώπιση του θέματος, απαιτεί ευαισθητοποίηση όλων σε θέματα φύλου και κυρίως ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών και γονιών, συστηματικές γυναικείες σπουδές. Έχουν γίνει προσπάθειες, έχουν γίνει πιλοτικά προγράμματα (από το 1986-7 στη Θεσσαλονίκη, από το 1988 στην Αθήνα έχουμε κέντρο διαφυλικής αγωγής...). Όπως φαίνεται όμως δεν αρκούν. Υπάρχει δουλειά ακόμη.....



Μέλη του Συνδέσμου παρακολουθούν την εκδήλωση

«Εικόνες και αναπαραστάσεις βίας στο ελληνικό σχολείο»

Ιωάννα Τσίγκανου

Διευθύντρια Ερευνών – ΕΚΚΕ

Είναι γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια υπάρχει έντονη ευαισθητοποίηση ειδικών και κοινού γύρω από το θέμα της βίας στο σχολικό χώρο. Ανάμεσα στους ειδικούς και τους φορείς που ασχολήθηκαν και ασχολούνται με το ζήτημα αυτό, το ΕΚΚΕ με την ερευνητική του

δραστηριότητα έχει επενδύσει στο πεδίο αυτό παρακολουθώντας με διάφορες ερευνητικές προσπάθειες το φαινόμενο της εκδήλωσης μορφών βίας στο ελληνικό σχολείο. Για λόγους οικονομίας δεν θα αναφερθώ στο κείμενο αυτό με τις θεωρητικές προϋποθέσεις των σχε-

τικών ερευνών. Στη συνέχεια εκτίθενται συμπυκνωμένα τα σημαντικότερα ευρήματα αναφορικά με την αποτύπωση της πραγματικής κατάστασης αλλά και τις σχετικές προλήψεις για το φαινόμενο της βίας στο σχολείο, από μαθητές, γονείς και εκπαιδευτικούς.

Αντίθετα από τα συμβαίνοντα στη Αμερική και στη Γερμανία, **βαρείες μορφές εγκληματικής βίας** απουσιάζουν από τον ελληνικό σχολικό χώρο. Εντοπίζονται όμως, συγκεκριμένες μορφές ορατής βίας αλλά, κυρίως, ένα πλήθος αντι-δραστικών συμπεριφορών που εκφράζονται ως αμφισβήτηση και ανυπακοή στους κανόνες σχολικής ευταξίας, ως έκρηξη και σύγκρουση, (λεκτική βία, συμπλοκές καυγάδες, βανδαλισμοί, απειλές, εκβιασμοί κλπ.) ως αδιαφορία και παθητικότητα, ως απόρριψη ή διεκδίκηση. Οι συμπεριφορές αυτές μπορεί να μην επηρεάζουν ακόμα σημαντικά την εν γένει λειτουργία του σχολείου, υπογραμμίζουν όμως ότι η λειτουργία αυτή δεν είναι απολύτως εύρυθμη, και δημιουργούν ανησυχητικά προγνωστικά για το μέλλον. Το πρόβλημα κυρίως εντοπίζεται στην άνιση και άδικη κατανομή και απονομή προνομίων και αγαθών από αυτό το ίδιο το σχολικό σύστημα και τον περιβάλλοντα το σχολείο κοινωνικό χώρο.

Τα δεδομένα προτείνουν ότι η *αντικοινωνική, αποκλήνουσα ή /και παραβατική συμπεριφορά* των μαθητών αποτελεί το "*έπισημο*" όνομα των κοινωνικών αδιεξόδων. Οι κοινωνικές ανισότητες και αντιθέσεις μεταφέρονται από τον κοινωνικό στο σχολικό χώρο και συντελούν στην εμφάνιση αυτών των συμπεριφορών. Στη συνέχεια, η «εικόνα» και η «στάση» των μαθητών για το σχολείο επηρεάζονται καταφανώς από τα ίδια τα στερεότυπα αλλά και από *την προβολή* των στερεοτύπων της ελληνικής οικογένειας και κοινωνίας. Διαπιστώνεται ότι οι πιέσεις που ασκούνται από την οικογένεια με τη μορφή της ενίσχυσης ή/και επιβράβευσης των ικανοποιητικών επιδόσεων των μαθητών, οι οποίες ενδεχόμενα δρομολογούν μια ικανοποιητική εκπαιδευτική πορεία για την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, δημιουργούν μια αρνητική πρόσληψη από σημαντική μερίδα του μαθητικού πληθυσμού για το θεσμό του σχολείου. Αυτή η εικόνα εμφανίζεται ενδυναμωμένη από το στιγματισμό του *κακού μαθητή* από και στο σχολείο σε σημείο που να μπορεί ενδεχόμενα να υποστηριχθεί η άποψη για την *έμμεση - συμβολική βία* που ασκείται από το σχολείο δια του βαθμού ή μέσα από το σύστημα αξιολόγησης των μαθητών. Οι παραπάνω πιέσεις καθορίζουν σε σημαντικό βαθμό και τις διαπροσωπικές σχέσεις των μαθητών μεταξύ τους και σε κάποιο βαθμό ενισχύουν *την κοινωνική τους διαφοροποίηση, την κοινωνική περιχαράκωση, την απόσυρση ή την αντίδραση* στο μικρόκοσμο της σχολικής ζωής. Κάποιοι μαθητές αντιδρώντας εκτονώνουν τις «πιέσεις» με περισσότερο ή λιγότερο ήπιους τρόπους, οι οποίοι αποτελούν κι ενδείξεις διάρρη-

ξης της συναίνεσης εκ μέρους του μαθητή ή και εστίες αντι-δρασης, αντίστασης, αμφισβήτησης, αδιαφορίας, κλπ. Αυτή η κοινωνική κατάσταση προσδιορίζει και τη φυσιογνωμία του συνόλου των αντικοινωνικών συμπεριφορών που παρατηρούνται στο ελληνικό σχολείο.

Βασική θέση στη συμπτωματολογία των συμπεριφορών κατέχουν οι ανομικές εκρήξεις βίας και παρέκκλισης. Μαθητές ή και εξωσχολικοί που αδυνατούν να απαντήσουν θετικά στις υψηλές προσδοκίες του κοινωνικού περιβάλλοντος κυρίως διότι δε διαθέτουν τα μέσα προς τούτο, αντιδρούν και εναντιώνονται στους σκοπούς του σχολείου. Μαθητές και εξωσχολικοί που ξεκινούν ήδη από μια άνιση οικογενειακή και κοινωνικο-οικονομική θέση και αισθάνονται ότι δε μετέχουν ισότιμα στο σχολικό (και αργότερα τον κοινωνικό) ανταγωνισμό απορρίπτουν το σύστημα και αντιδρούν περισσότερο ή λιγότερο βίαια τόσο εις βάρος αυτού του ίδιου του σχολείου όσο κι εναντίον των μελών της σχολικής κοινότητας (μαθητών και εκπαιδευτικών). Η ανομική φασαρία στην τάξη που καταγράφεται σε υψηλή συχνότητα και με διάφορες μορφές, αποτελεί μια επιμέρους εκδήλωση της απογοήτευσης και της πικρίας που εκπηγάζει από τη διάσταση επιθυμιών – απαιτήσεων και μέσων πραγμάτωσής τους.

Μια άλλη έκφραση αλλοίωσης ή παραβίασης του συστήματος καταγράφεται σε πράξεις εξαναγκασμού εκβιασμού και πονηρίας που στόχο έχουν να εξαπατήσουν, να παραγκωνίσουν, να εξουδετερώσουν, να σαγηνεύσουν τον αντίπαλο (σχολικό σύστημα, εκπαιδευτικός, καλός μαθητής), όπως το φαινόμενο της αντιγραφής που στη χώρα μας οργιάζει και εξοργίζει.

Τα φαινόμενα βίας στο σχολικό χώρο διαμορφώνονται σε ένα κοινωνικό πλαίσιο αναφοράς πολύ ευρύτερο από το μικρόκοσμο του σχολείου. Ο τύπος του σχολείου προσφέρεται για την επ' ευκαιρία και ad hoc αποσυμπύεση συσσωρευμένων εντάσεων ή και βίας κοινωνικών υποκειμένων μετά ή άνευ μαθητικής ιδιότητας. Οι συναφείς πράξεις ακόμη κι όταν διαδραματίζονται στον τόπο του σχολείου ή διενεργούνται αποκλειστικά και μόνο από μαθητές, αποτελούν ταυτόχρονα και απάντησή τους σε κοινωνικές καταστάσεις που εντοπίζονται μέσα κι έξω από τον τόπο και χώρο του σχολείου.

Διαφοροποιημένη εμφανίζεται η εικόνα της αρπακτικής βίας η οποία καταγράφεται σε υπολογίσιμη συχνότητα η δε αντίδραση σ' αυτήν των μαθητών - θυμάτων, εκπλήσσει. Τα θύματα επιθυμούν τη δίωξη, την καταδίωξη ως και τον εκτοπισμό του δράστη από το σχολείο. Αυτές οι στάσεις υποδεικνύουν μια ρωγμή στην αρμοτικότητα της σχολικής ζωής, περιορισμό της ανοχής και σημαντική απώλεια του αισθήματος κοινωνικής εμπιστοσύνης. Το ίδιο ανησυχητικό είναι και η καχύποπτη στάση των μαθητών απέναντι στους αλληλοδαπούς συμμαθητές τους ανεξάρτητα από την εμπλοκή τους σε περιστατικά αντισυμβατικής και παρεκκλήνουσας συμπε-

ριφοράς. Τη στιγμή που η ιδιότητα του αλλοδαπού μαθητή δεν αναδεικνύεται σε σημαντική μεταβλητή διαφοροποιημένης συμπεριφοράς, η προαναφερόμενη καχυποψία υποδεικνύει και το μέγεθος της επιβολής του φαστασιακού επί του πραγματικού. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση της ανίχνευσης του φόβου μαθητών εξαιτίας συμπεριφοράς συμμαθητών τους καθώς η αίσθηση ανασφάλειας των μαθητών συνολικά, εμφανίζεται αυξημένη σε σχολικούς τόπους με μικρότερη σχετικά κλίμακα εντοπισμού των υπό συζήτηση συμπεριφορών.

Σημαντική επίσης αναδεικνύεται η καταστροφική βία, η οποία στρέφεται κατ' εξοχήν εναντίον αντικειμένων που ανθίστανται. *Έχει τα χαρακτηριστικά της διάρρηξης των ορίων και της ισοπέδωσης των διαφορών με βανδαλισμούς, της αναζήτησης των ελεύθερων επιφανειών ευάλωτων στη ρύπανση, της επίθεσης με γρήγορες και στιγμιαίες αλλαγές στα σύμβολα παραγωγής και δημιουργίας*. Η καταστροφική βία στον ελληνικό σχολικό χώρο, εμφανίζεται ως ένας ιδιαίτερος τρόπος αντι-δράσης μαθητών αλλά και εξωσχολικών που επιζητεί ελεύθερο πεδίο δράσης, εξαλείφει την ετερότητα, διεκδικεί την πρόσβαση στο απαγορευμένο χωρίς φραγμούς και καταργεί τα όρια και τις αποστάσεις.

Η περίπτωση της συγκρουσιακής ή και κατά περίπτωση διαπροσωπικής βίας καταγράφεται σε υψηλές συχνότητες τόσο στο Γυμνάσιο όσο και στο Λύκειο. Η ελαφρά βαρύτητά τους όμως διαφοροποιεί την εικόνα του ελληνικού σχολείου από αντίστοιχες εικόνες άλλων χωρών. Η λογική των επεισοδίων είναι κυρίως λογική αυτοδικίας εξαιτίας κάποιας εύλογης οφειλής και εκφράζουν ένα δίκαιο θυμό. Οι συγκρούσεις, οι συμπλοκές και οι καυγάδες εμφανίζονται συνήθως ως ανταλλαγή εχθροπραξιών εξαιτίας ασυμφωνιών, κάποιου αισθήματος προσβολής και αδικίας, αποκατάστασης της τιμής εξαιτίας ταπεινώσεων και προσβολών, ή εμφανίζονται ως απόδοση δικαιοσύνης και έχουν μια γεύση καθαρά ανταποδοτική. Συνήθως υπάρχει αιτίαση και συνήθως η σύγκρουση συνιστά αυτή καθαυτή μιας κάποιας μορφής διαμαρτυρία.

Δύσκολο να μιλήσει κανείς για ομοιογένεια και ομοιομορφία αξιών μέσα στην τάξη. Αυτό καταδεικνύεται από τη διαίρεση των ποσοστών ανάμεσα στην αποδοχή και την απόρριψη συμπεριφορών όπως, *η διακοπή του μαθήματος χωρίς άδεια από το μαθητή που κλείνει κιάλια την πόρτα με πάταγο, τα γέλια και οι γελοιοποιήσεις μαθητών και καθηγητών κατά την ώρα του μαθήματος, τα χασμουριτά και τα ρεψίματα κατά την ώρα του μαθήματος για έκφραση ανίας και απόρριψης, κλπ.*

Ο χώρος του σχολείου είναι περισσότερο *ευάλωτος* σε προσβολές κυρίως από τους περιοίκους με ανάλογο ίσως τρόπο που είναι ευάλωτη η ιδιωτική παρουσία των κατοίκων σε ληστείες και κλοπές. Οι μαθητές του συγκεκριμένου σχολείου κυρίως δεν ευθύνονται

για τις πάσης φύσης *φθορές* του σχολείου ή τα πάσης φύσης *επεισόδια* στο σχολείο καθώς αποδεικνύεται ότι αφενός ο χώρος του σχολείου προσφέρεται για δράσεις – αντι-δράσεις κυρίως εξωσχολικών και αφετέρου ότι οι εξωσχολικοί (συμπεριλαμβανομένων μαθητών άλλων σχολείων που δεν συνδέονται-εμπλέκονται με τις εκπαιδευτικές-παιδευτικές δραστηριότητες της συγκεκριμένης σχολικής μονάδας / δομής/ σχολικού – κοινωνικού χώρου - που με αυτήν την έννοια δεν απολαμβάνουν τα οφέλη ή/και υφίστανται τον έλεγχο της συγκεκριμένης δομής εξουσίας) χρησιμοποιούν ως τόπο και χώρο έκφρασης ποικίλων συμπεριφορών το χώρο συγκεκριμένου /ων σχολείων. Επίσης αποδεικνύεται ότι οι *εξωσχολικοί* - δηλαδή εκείνοι που δεν υπόκεινται στους εξουσιαστικούς μηχανισμούς του συγκεκριμένου σχολείου – δρουν εντονότερα απ' ότι οι μαθητές αυτού του ίδιου του ιδρύματος.

Επίσης σημαντική είναι η διαπίστωση ότι οι συμπεριφορές που χαρακτηρίζονται ως «δράση συμμοριών» από τους μαθητές ή προσιδιάζουν τα χαρακτηριστικά της συμπεριφοράς μιας «συμμορίας» κυμαίνονται σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα. Η χρήση ναρκωτικών όμως εμφανίζεται με ανησυχητική δυναμική.

Αναφορικά με το ζήτημα των ποινών στο ελληνικό σχολείο παρατηρείται ένας *προστατευτισμός του σχολικού χώρου από την κατευθείαν προσφυγή ή επέμβαση* της αστυνομίας ή του εισαγγελέα παρά μόνο *εν εσχάτη ανάγκη*, αλλά και τότε, *με φειδώ και περίσκεψη*. Το σύγχρονο ελληνικό σχολείο έχει επιτύχει στον κοινωνικοπολιτικό του ρόλο με την έννοια της εσωτερίκευσης των αξιών του κρατούντος κοινωνικοπολιτισμικού περιβάλλοντος καθώς η μεγάλη πλειοψηφία του μαθητικού πληθυσμού της χώρας συντάσσεται με τη συμμόρφωση των *όρων της αρμονικής σχολικής ζωής* και αποδέχεται την υπακοή των κανονισμών του σχολείου. Επιπλέον διαπιστώνεται μια συντηρητική άποψη απέναντι στις κυρώσεις που πρέπει να επιβάλλονται στους παρεκκλίνοντες και όσους διαταράσσουν την *ηρεμία της τάξης* η οποία εκφράζεται από το είδος των ποινών που οι ίδιοι οι μαθητές προτείνουν ανάλογα με τη βαρύτητα – το είδος – της *διατάραξης*. Εν τούτοις, η εχεμύθεια είναι έντονη καθώς ένα ελάχιστο ποσοστό των κρουσμάτων αναφέρεται στους καθηγητές, το Διευθυντή του σχολείου και ακόμα μικρότερο στην Αστυνομία, υπογραμμίζοντας έτσι, το μέγεθος των αθέατων όψεων των ενδο-σχολικών και εξω-σχολικών συγκρούσεων, αμφισβητήσεων και διαμαρτυριών που συγχρόνως αναδεικνύουν 1) ένα έλλειμμα εμπιστοσύνης στους θεσμούς και β) μια υποβόσκουσα εμμονή σε εξωθεσμικές διευθετήσεις ή επιλύσεις των διαφορών. Αυτό το τελευταίο σημείο ενδεχομένως οδηγεί σε μια συζήτηση για την ποιότητα και τη θεσμική συγκρότηση της Δημοκρατίας μας.

Για ένα Δημοκρατικό και Ανθρώπινο Σχολείο: Η περίπτωση του 132ου Δημοτικού Σχολείου Αθηνών

Στέλλα Πρωτονοταρίου,

Εκπαιδευτικός, τ. Διευθύντρια 132ου Δημοτικού Σχολείου Αθηνών

Στα σχολεία μας καθημερινά βιώνουμε μια πολύ δύσκολη πραγματικότητα: έλλειψη υποστηρικτικών δομών και εκπαιδευτικού υλικού, αναχρονιστικά αναλυτικά προγράμματα, ακατάλληλα σχολικά εγχειρίδια, ελλιπή επιμόρφωση και στήριξη των εκπαιδευτικών. Η εκπαίδευση, η οποία παρέχεται, δεν ανταποκρίνεται στις αυξημένες μορφωτικές ανάγκες των μαθητών/μαθητριών μας και στην πολυπολιτισμικότητα των σχολείων μας, μια που τις τελευταίες δεκαετίες ο μαθητικός μας πληθυσμός πληυτίστηκε από χιλιάδες αλλόγλωσσα παιδιά μεταναστών και προσφύγων. Στην πλειονότητά τους αυτά τα παιδιά, εκτός από τα βαθιά τραύματα του βίαιου ξεριζωμού τους, αντιμετωπίζουν σοβαρά ζητήματα επιβίωσης. Σε παρόμοιο καθεστώς ακραίας φτώχειας ζουν πλέον και χιλιάδες παιδιά Ελλήνων, λόγω της ανεργίας ή της υποαπασχόλησης των γονιών τους.

Απέναντι σε αυτή τη δύσκολη πραγματικότητα και τις ραγδαίες κοινωνικοοικονομικές ανατροπές που συντελέστηκαν, η Πολιτεία όχι μόνο δε φρόντισε τα προηγούμενα χρόνια να θωρακίσει το σχολείο και τους εκπαιδευτικούς με υποστηρικτικές δομές και αναγκαίες βελτιώσεις, αλλά περιόρισε τις δαπάνες για την εκπαίδευση και κατήργησε κάθε υποστηρικτική δομή, που θα μπορούσε να ανακουφίσει τα οξυμένα προβλήματα μαθητών/μαθητριών και εκπαιδευτικών. Ταυτόχρονα, η φυσιογνωμία του σχολείου εξακολούθησε να είναι «μονοπολιτισμική» και κάποια αναγκαία θεσμικά μέτρα από το Υ.ΠΟ.ΠΑΙ.Θ όπως οι Τάξεις Υποδοχής και τα Φροντιστηριακά Τμήματα είτε καταργήθηκαν είτε είναι ανεπαρκή και αποσπασματικά.

Τα προβλήματα, τα οποία καθημερινά βιώνουμε στα σχολεία μας είναι δύσκολα και πολύπλοκα: Αρκετά παιδιά έρχονται πεινασμένα, με βασικές ελλείψεις σε ρούχα, παπούτσια, σχολικά είδη. Πολλά παιδιά, επίσης, έχουν σοβαρά προβλήματα στα μαθήματα, άλλα δυσκολεύονται στην ελληνική γλώσσα και, μη έχοντας καμία υποστήριξη και βοήθεια, εγκαταλείπουν το σχολείο και οδηγούνται στον κοινωνικό αποκλεισμό. Συγχρόνως, κάποια παιδιά συχνά απουσιάζουν γιατί εργάζονται με τους γονείς τους, έχουν την ευθύνη του σπιτιού και των μικρότερων αδελφών τους ή βοηθούν τους γονείς ως μεταφραστές στην επικοινωνία τους με τις κρατικές υπηρεσίες.

Σε αυτό το πλαίσιο τα φαινόμενα επιθετικότητας ή και παραβατικών συμπεριφορών είναι συχνότερα από ποτέ αλλά και ιδιαίτερα ανησυχητικά.

Όσον αφορά στους γονείς, η πολυπολιτισμικότητα των σχολείων—ιδιαίτερα στις μεγάλες πόλεις— και η ανυπαρξία

ανάλογων «πολιτικών» που θα αντιμετώπιζον τις δυσκολίες που προκύπτουν, δημιουργεί σε αρκετούς Έλληνες γονείς καχυποψία, επειδή πιστεύουν ότι η ανομοιογένεια που παρατηρείται στις σχολικές τάξεις είναι επιζήμια για τα παιδιά τους. Παράλληλα, οι μετανάστες και πρόσφυγες γονείς δυσκολεύονται στην ελληνική γλώσσα. Δεν έχουν τη δυνατότητα να επικοινωνήσουν με την κοινωνία και το σχολείο, απέχουν από τα συλλογικά όργανα των γονέων και από τις δραστηριότητες του σχολείου και δεν διεκδικούν τα δικαιώματα των παιδιών τους στην εκπαίδευση.

Τέλος, στους εκπαιδευτικούς δεν παρέχονται κατάλληλες γνώσεις και μεθοδολογικά εργαλεία, ώστε να διαχειριστούν με αποτελεσματικότητα την ετερογένεια που παρατηρείται στις τάξεις τους, τη σχέση τους με τους γονείς και γενικότερα τα καθημερινά προβλήματα που εμφανίζονται στο χώρο του σχολείου. Παράλληλα, έχουμε να αντιμετωπίσουμε ακραίες και ρατσιστικές συμπεριφορές ενός ευτυχώς μικρού μέρους της ελληνικής κοινωνίας, η οποία αντιμετωπίζει περισσότερο από άλλοτε τους μετανάστες ως πρόβλημα που σε σημαντικό βαθμό ευθύνεται για την κρίση.

Σε αυτό λοιπόν το περιβάλλον, θα πρέπει να απαντήσουμε σε σοβαρά ερωτήματα όπως:

- Ποια είναι τα απαραίτητα παιδαγωγικά μέσα που θα βοηθήσουν, ώστε να καλύπτονται οι μορφωτικές ανάγκες των παιδιών και παράλληλα, κανένα παιδί να μην εγκαταλείπει το σχολείο και να μην οδηγείται στον κοινωνικό αποκλεισμό;
- Πώς θα δημιουργήσουμε μαθησιακές κοινότητες με συνεργατικές, ολιστικές διαδικασίες μάθησης και διδασκαλίας, με έμφαση στις ιδιαιτερότητες και τα ενδιαφέροντα όλων των παιδιών;
- Πώς θα καλλιεργήσουμε ισότιμες σχέσεις ανάμεσα στα παιδιά, βασισμένες στο σεβασμό—και όχι στην ανοχή— της διαφορετικότητας σε κάθε της μορφή: στη γλώσσα, στις αξίες, στις συνήθειες, στη σωματική και νοητική ανάπτυξη;
- Πώς θα αντιμετωπίσουμε στο σχολικό πλαίσιο τα ζητήματα της μητρικής γλώσσας και της θρησκευτικής συνείδησης των μαθητών/μαθητριών;
- Πώς θα αξιοποιήσουμε θετικά την ανομοιογένεια του μαθητικού πληθυσμού του σχολείου, πώς δηλαδή θα μετατρέψουμε αυτό που θεωρείται “μειονέκτημα” σε “πλεονέκτημα”, προς όφελος όλων των παιδιών;
- Πώς θα επιτύχουμε τη συνεργασία μεταξύ σχολείου

και οικογένειας και μέσα από ποια διαδικασία οι γονείς, και ειδικά όσοι δε γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα, θα κινητοποιηθούν, θα εμπιστευτούν το σχολείο και θα αναπτύξουν μαζί του σχέση σταθερή και με ουσιαστικό περιεχόμενο;

- Πώς θα αντιμετωπίσουμε τις ξενοφοβικές αντιλήψεις των μελών της σχολικής κοινότητας αλλά και της ευρύτερης γειτονιάς;

- Πώς οι εκπαιδευτικοί θα αντιμετωπίσουν την ελληνική επιμόρφωσή τους (θεωρητική γνώση και ανάλογη τεχνογνωσία), ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στο έργο τους; Και πώς, επίσης, οι ίδιοι θα εκπαιδευτούν και θα εκπαιδεύσουν και τα παιδιά σε θέματα αντιρατσιστικής εκπαίδευσης, ώστε οι δράσεις της να διαπερνούν την καθημερινότητα του σχολείου;

Τι γίνεται με το νομικό πλαίσιο για τους μετανάστες, με την ιθαγένεια των παιδιών, με την ανασφάλεια και το φόβο τους;

- Πώς θα χτίσουμε γέφυρες επικοινωνίας ανάμεσα στο σχολείο, το σπίτι και την κοινότητα;

- Πώς τελικά το σχολείο θα γίνει ελκυστικό και ενδιαφέρον για μαθητές/μαθήτριές του και παράλληλα, ένας χώρος προάσπισης των δικαιωμάτων τους;

Στο 132ο Δημοτικό Σχολείο της Αθήνας προσπαθήσαμε να απαντήσουμε σε αυτά τα ερωτήματα μέσα από τις πρωτοβουλίες και δράσεις που αναπτύξαμε. Η προσπάθεια αυτή ξεκίνησε το 1999 με σταδιακά βήματα και πολλές δυσκολίες και συνεχίζεται σταθερά μέχρι σήμερα από τον Διευθυντή, το Σύλλογο διδασκόντων και το Σύλλογο γονέων του σχολείου.

Χαρακτηριστικά του σχολείου

Το 132ο Δημοτικό Σχολείο βρίσκεται στο σχολικό συγκρότημα της Γκράβας, στο κέντρο της Αθήνας και συστεγάζεται με άλλο Δημοτικό και δύο Νηπιαγωγεία. Το μαθητικό του δυναμικό στην πλειονότητά του είναι παιδιά μεταναστών και προσφύγων (75% περίπου). Επιπλέον, τα περισσότερα παιδιά, Ελλήνων και μεταναστών, προέρχονται κυρίως από ευπαθείς κοινωνικές ομάδες, που βιώνουν τραγικά την κρίση, με αποτέλεσμα να επηρεάζονται τόσο τα ίδια όσο και η μαθησιακή διαδικασία.

Επειδή θεωρούμε ότι ένα φτωχό μαθησιακά και υποβαθμισμένο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον οδηγεί στην ανισότητα των ευκαιριών και δημιουργεί ανυπερβλήτα εμπόδια τόσο στην ένταξη και τη σχολική επίδοση των παιδιών, όσο και στην παιδαγωγική διαδικασία, προσπαθήσαμε και προσπαθούμε να συνδέουμε τους παιδαγωγικούς μας στόχους με δράσεις που αντιμετωπίζουν ζωτικά προβλήματα επιβίωσης των μαθητών μας.

Αρχικός στόχος μας ήταν και είναι να διερευνούμε και να καταγράφουμε τις ανάγκες και τις προσδοκίες των παιδιών, αλλά και των εκπαιδευτικών και των γονέων. Στη συνέχεια, οργανώνουμε και εφαρμόζουμε δράσεις, που σε μεγάλο βαθμό καλύπτουν τις συγκεκριμένες ανάγκες.

Για να είναι αποτελεσματικότερη η δουλειά μας έχουμε δικτυωθεί με επιστημονικούς και κοινωνικούς φορείς, με το Συνήγορο για τα Δικαιώματα του Παιδιού, την τοπική κοινότητα και τις δημοτικές υπηρεσίες για την αξιοποίησή τους στην καταπολέμηση της φτώχειας και του αποκλεισμού. Και επίσης, με δομές ψυχικής υγείας, συμβουλευτικής και κοινωνικής ένταξης για πρόληψη ή αντιμετώπιση σοβαρών προβλημάτων των παιδιών και των οικογενειών τους.

Ενδεικτικές δράσεις και πρωτοβουλίες του Σχολείου:

1. Τακτικές συνεδριάσεις του Συλλόγου διδασκόντων, ώστε οι εκπαιδευτικοί να λειτουργούν συλλογικά και να εμπλέκονται δημιουργικά και υπεύθυνα στη ζωή του σχολείου.

2. Συχνή επικοινωνία με τις οικογένειες των μαθητών/μαθητριών, ώστε να αναγνωρίζονται τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα παιδιά, και να υποστηρίζονται άμεσα.

3. Διερεύνηση και άμεση αντιμετώπιση των βιοποριστικών αναγκών των παιδιών καταρχήν με την εξασφάλιση ενός στοιχειώδους επιπέδου διαβίωσης (εξασφάλιση διατροφής, ρουχισμού, σχολικών ειδών κτλ).

4. Παροχή σίτισης στα παιδιά σε καθημερινή βάση, μέσω του Ινστιτούτου PROLIPSIS και του Δημοτικού Βρεφοκομείου Αθηνών.

5. Δικτύωση του σχολείου και των οικογενειών των παιδιών, με δομές υγείας και ειδικούς επιστήμονες για την πρόληψη ή την επίλυση σοβαρών ζητημάτων π.χ. συμπλήρωση Δελτίων Υγείας, εμβολιασμοί, οντολογικοί έλεγχοι, ιατρικές εξετάσεις, test pap και έλεγχος μαστού για μύτερες ή γιαγιάδες κλπ.

6. Ενδοσχολική επιμόρφωση για τους εκπαιδευτικούς καθώς και σταθερή συμβουλευτική και υποστήριξη από επιστήμονες ψυχικής υγείας για να μπορούν να ανταποκρίνονται αποτελεσματικά σε δυσκολίες που προκύπτουν στο πλαίσιο του σχολείου.

7. Προγράμματα πρόληψης και υγείας μέσω βιωματικών εργαστηρίων σε μαθητές/μαθήτριες, εκπαιδευτικούς, γονείς, με στόχο την προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη και υγεία και με θεματολογία σχετική με βασικές δεξιότητες ζωής (επικοινωνία, συνεργασία, αυτοαντίληψη και αυτοεκτίμηση, δικαιώματα και όρια, δημιουργία σχέσεων και φιλίας, αναγνώριση, έκφραση και διαχείριση συναισθημάτων, προστασία απέναντι σε κινδύνους κλπ.).

8. Αξιοποίηση στον κύριο κορμό του σχολικού προγράμματος της γλώσσας του πολιτισμού και των εμπειριών που μεταφέρουν όλα τα παιδιά στο σχολείο από την πατρίδα και την οικογένειά τους (π.χ. δημιουργία κινηματογραφικών ταινιών, κατασκευή πολύγλωσσων παραμυθιών και παιδαγωγικών παιχνιδιών, κατασκευή επιδαπέδιων παιχνιδιών για το διάλειμμα, δανειστική πολύγλωσση βιβλιοθήκη Παιδικής λογοτεχνίας, εκδηλώσεις και γιορτές που περιλαμβάνουν...

βάνουν και στοιχεία της γλώσσας και του πολιτισμού των μεταναστών μαθητών/μαθητριών κλπ.).

9. Διδασκαλία της μητρικής γλώσσας για τους αλλοδαπούς μαθητές και μαθήτριες (αλβανική και αραβική γλώσσα) εκτός ωραρίου λειτουργίας του σχολείου, λαμβάνοντας πάντα υπόψη μας τις επιστημονικές παραδοχές για την αναγκαιότητα της διδασκαλίας της μητρικής γλώσσας στα δίγλωσσα παιδιά.

10. Διεύρυνση του περιεχομένου των εθνικών και θρησκευτικών εκδηλώσεων καθώς επίσης και μαθημάτων όπως τα θρησκευτικά με επικέντρωση στις ανθρωπιστικές αξίες, ώστε να μην υπάρχει κίνδυνος προσβολής της θρησκευτικής ή της εθνικής τους ταυτότητας.

11. Μαθήματα ελληνικής γλώσσας από εθελοντές εκπαιδευτικούς στους μετανάστες γονείς για να έχουν τη δυνατότητα να επικοινωνούν με το σχολείο, να βοηθούν τα παιδιά τους στα μαθήματα, και να ενταχθούν πιο εύκολα στην ελληνική κοινωνία. Τα μαθήματα αυτά είναι ανοιχτά σε γονείς και των άλλων σχολείων της Γκράβας καθώς και σε κατοίκους της τοπικής κοινωνίας.

12. Επιμόρφωση γονέων με στόχο την ενίσχυση του γονεϊκού τους ρόλου και παράλληλα, την ενδυνάμωση της μεταξύ τους σχέσης και της σχέσης τους με το σχολείο.

13. Πολύγλωσσες γραπτές ανακοινώσεις, και κατά τις συναντήσεις με τους εκπαιδευτικούς προφορική παράλληλη μετάφραση στις γλώσσες των μεταναστών γονέων.

14. Συμμετοχή εκπαιδευτικών και γονέων στην οργάνωση και λειτουργία του Κοινωνικού Φαρμακείου στην Γκράβα.

15. Ανταθλητικά και χαριστικά παζάρια ρουχισμού και σχολικών ειδών σε τακτά διαστήματα.

16. Συνεργασία με οργανώσεις και φορείς κοινωνικής αλληλεγγύης της τοπικής κοινωνίας για υποστήριξη των παιδιών και των οικογενειών τους.

17. Δραστηριότητες τέχνης, πολιτισμού, αθλητισμού για τα παιδιά εκτός ωραρίου του σχολείου.

Αποτελέσματα των δράσεων

Ενδεικτικά θα μπορούσαμε να αναφέρουμε κάποια αποτελέσματα, εμφανή στο χώρο του Σχολείου:

– Τα παιδιά έρχονται με χαρά στο σχολείο, βελτιώθηκαν στα μαθήματα, αναπτύσσουν τις μεταξύ τους σχέσεις, ενισχύεται η αυτοεκτίμηση και ο αυτοσεβασμός τους και δεν παρατηρούνται φαινόμενα απομόνωσης, αποκλεισμού και περιθωριοποίησης.

– Τα παιδιά με μεταναστευτικό υπόβαθρο εντάσσονται εύκολα και γρήγορα.

– Έχουν αμβλυωθεί φαινόμενα βίας, ξενοφοβίας και ρατσισμού τόσο ανάμεσα στα παιδιά όσο και ανάμεσα στους γονείς, ενώ δεν υπάρχουν πλέον μαθητικές διαρροές.

– Οι γονείς, Έλληνες και μετανάστες, έχουν αναπτύξει τη μεταξύ τους σχέση και τη σχέση τους με το σχολείο, συμμετέχουν ενεργά στις δραστηριότητές του και απευθύνονται σε αυτό για συμβουλευτική και υποστήριξη. Επίσης, στο Σύλλογο γονέων συμμετέχουν ισότιμα μετανάστες και Έλληνες γονείς.

– Οι εκπαιδευτικοί απέκτησαν γνώσεις και μεθοδολογικά εργαλεία, η σχέση και η συνεργασία μεταξύ τους αναπτύχθηκε και διαχειρίζονται δημιουργικά την ετερογένεια του μαθητικού πληθυσμού στις τάξεις τους, καθώς και θέματα που αφορούν στην επικοινωνία τους με τους γονείς και στη λειτουργία γενικότερα του σχολείου.

Το έργο του Σχολείου αποτιμάται σταθερά από το Σύλλογο διδασκόντων. Παράλληλα, έχει συστηματικά καταγραφεί και αναλυθεί σε άρθρα και βιβλία από τους εκπαιδευτικούς του, και έχουν γίνει επίσης, πάνω σε αυτό ερευνητικές εργασίες, μεταπτυχιακές και διδακτορικές



Οι βραβευθείσες με τη Γενική Γραμματέα Ισότητας και μέλη του ΔΣ

διατριβές, Πρόσφατα μάλιστα ολοκληρώθηκε μια εκτεταμένη έρευνα από το Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία για την μετασχολική πορεία των μαθητών και μαθητριών, στην οποία διαπιστώνεται η ευεργετική επίδραση των δράσεων στα παιδιά. Το Σχολείο, επίσης, για πολλούς από τις πρωτοβουλίες του έχει λάβει βραβεία και διακρίσεις και το έργο του έχει παρουσιαστεί σε διεθνή και ελληνικά Συνέδρια.

Η δίωξη του Σχολείου

Θα περίμενε κανείς η Πολιτεία να σταθεί στο πλευρό μας και να ενισχύσει το δύσκολο έργο μας. Παρ' όλα αυτά την περίοδο 2005-2010, για μια ολοκληρωμένη πενταετία, η δουλειά μας στοχοποιήθηκε, πολεμήθηκε και διώχτηκε από μέρος της τότε διοίκησης του Υ.ΠΟ.ΠΑΙ.Θ. Ως διευθύντρια τότε και εκπρόσωπος του Σχολείου διώχτηκα μετατέθηκα και σύρθηκα στα δικαστήρια. Με εγκάθετο διευθυντή και με τιμωρητικό τρόπο επιδιώχτηκε το σταμάτημα κάθε δράσης και η διάλυση του σχολείου.

Όμως η επιμονή, η ανυποχώρητη στάση και η μαχητικότητα εκπαιδευτικών και γονιών αλλά και η συμπαράσταση και η αλληλεγγύη ολόκληρης της εκπαιδευτικής κοινότητας, άλλων φορέων και πολλών απλών ανθρώπων, βοήθησαν στη συνέχιση του έργου του σχολείου. Δικαστικά βέβαια, με την πανηγυρική αθώωσή μας, το έργο του σχολείου δικαιώθηκε. Όμως πιστεύω ότι η μεγαλύτερη δικαίωσή μας είναι να βλέπουμε τους τωρινούς και τους παλιούς μαθητές και μαθήτριες μας να ανοίγουν σιγά-σιγά τα φτερά τους έχοντας πάρει την αγάπη μας και τα αναγκαία εφόδια, για να ενταχθούν ως ολοκληρωμένοι άνθρωποι στην πολύπαθη ελληνική κοινωνία.

Εκτός βέβαια από το 132ο, που σε μεγάλο βαθμό έχει καταφέρει να γίνει ένα δημοκρατικό και ανθρώπινο σχολείο, και σε άλλα σχολεία εκπαιδευτικοί και γονείς αγωνίζονται για τον ίδιο στόχο. Ένα σχολείο, δηλαδή, που θα διασφαλίζει σε όλα τα παιδιά, ανεξάρτητα από την όποια ιδιαιτερότητά τους, τα αναγκαία για το κοινό τους μέλλον μορφωτικά αγαθά και παράλληλα, δεν θα στραγγαλίζει την παιδικότητά τους.

«Αγώνας κοινωνικής αλληλεγγύης στο σχολείο»

Αθηνά Δάντη

Δρ. Φιλοσοφίας, Διευθύντρια 23ου Δημοτικού Σχολείου Αθηνών

Αρχικά έχοντας πλήρη επίγνωση της ακάματης, όσο και πολυετούς προσφοράς του Συνδέσμου στα ζητήματα των δικαιωμάτων των γυναικών θα ήθελα να τον ευχαριστήσω από καρδιάς για την πρόσκληση. Χαιρετίζω την επετειακή αυτή εκδήλωση για τον Εορτασμό της Ημέρας της Γυναίκας και ευχαριστώ για την τιμή που μου κάνει ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας να βραβεύσει στο πρόσωπό μου μια γυναίκα από τον τόσο κρίσιμο για το μέλλον χώρο της Εκπαίδευσης. Οφείλω ευγνωμοσύνη και ευχαριστίες στους εκπαιδευτικούς, γονείς και μαθητές της σχολικής μονάδας, την οποία διευθύνω, καθώς μου προσφέρουν την ευκαιρία να εργάζομαι και να αγωνίζομαι για ένα σχολείο κοινωνικής αλληλεγγύης.

Το σχολείο μας είναι πολυπολιτισμικό στην σύνθεσή του, με μαθητικό πληθυσμό κατά 75-80% αλλοδαπής προέλευσης, και διαπολιτισμικό στην φιλοσοφία και στην πολιτική που εφαρμόζει.

Επειδή από τούτο το βήμα, σε μιά άλλη θέση, έχω ήδη μιλήσει αναλυτικά για τις πρακτικές και την ενεργοποίηση της σχολικής μονάδας σε ποικίλους τομείς δραστηριοτήτων παιδαγωγικών, ψυχοκοινωνικών, πολιτισμικών, σήμερα θα μου επιτρέψετε να αναφερθώ περισσότερο στο όραμα που ενημερώνει αυτές τις πρακτικές και να επιχειρήσω να σκιαγραφήσω την πολιτική που ακολουθούμε για την υλοποίησή του, ενδίδοντας μόνο σε μια αδρή περιγραφή των δράσεών μας κατά την τελευταία τετραετία.

Τα Δικαιώματα του Παιδιού

Η σχολική μονάδα εφορμάται στην πράξη από τα βασικά δικαιώματα των παιδιών για υγεία, ασφάλεια, τροφή και στέγη, για ελευθερία, μάθηση, έκφραση, σεβασμό της ταυτότητας, πολιτισμικής και θρησκευτικής και ακόμη για ίση μεταχείριση ή και άμβλυση των κοινωνικών ή άλλων ανισοτήτων.

Το σχολείο ως ένα ενιαίο σύστημα

Όταν λέμε ότι το σχολείο είναι ένα σύστημα εισηγούμαστε έναν διαφορετικό τρόπο προσέγγισης του σχολείου, έναν διαφορετικό τρόπο σκέψης και έναν διαφορετικό τρόπο προσέγγισης της εκπαίδευσης. Βασικό γνώρισμα ενός συστήματος είναι οι σχέσεις που συνδέουν τις οντότητες που αποτελούν το σύστημα. Όλα τα μέρη του συστήματος αλληλεπιδρούν και συνεξελίσσονται. Κάθε παρέμβαση, δράση, πρακτική για αντιμετώπιση κρίσεων και προβλημάτων, για οιαδήποτε καινοτομία και αλληλεγγύη της σχολικής ζωής αφορά ταυτόχρονα κι από κοινού όλες τις ομάδες αναφοράς. Τότε και μόνο τότε μπορεί να έχει τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

Το σχολείο μια κοινότητα γνώσης

Το σχολείο εκτός από τη γνώση που προσφέρει στους

μαθητές, είναι το ίδιο ένα σύστημα που παράγει γνώση σε πολλαπλά και διάφορα επίπεδα, όπως για παράδειγμα όταν επιχειρεί να διαχειριστεί τις ενδοσχολικές συγκρούσεις. Τότε παράγει γνώση, αυτογνωσία και ετερογνωσία μέσα από την ίδια την ιστορία των ομάδων του και των αλληλεπιδράσεών τους και αξιοποιεί την παραγόμενη γνώση για ανάπτυξη όλη των μερών του και συνεχή βελτίωση του σχολείου-συστήματος ως όλου. Έτσι το σχολείο ως σύστημα βελτιώνει την ταυτότητά του, ανεβίσεται και μαθαίνει, διαθέτωντας ένα γνωστικό κεφάλαιο και ένα σχεσιακό, το οποίο αποκτάται σε συνθήκες συναλλαγής.

Ισόμορφη συνεξέλιξη

Η συνεξέλιξη όλη των ομάδων του συστήματος μέσα από ισόμορφες διεργασίες αποτελεί θεμελιώδη αρχή για τη σχολική μονάδα. Ο τρόπος που εξελίσσεται μια ομάδα του συστήματος-σχολείου επηρεάζει τον τρόπο που εξελίσσεται μια άλλη. Για να είναι ισόμορφη η ανάπτυξη θα πρέπει ο στόχος και η μέθοδος της εκπαίδευσης να συνδέονται λειτουργικά. Δεν μπορεί το σχολείο να στοχεύει στη μη βία, εφαρμόζοντας μια εκπαίδευση που εφαρμόζει μεθόδους διδασκαλίας και παιδαγωγικής ή πειθαρχικά και αξιολογικά συστήματα που υποθάλλουν τον ανταγωνισμό, τον ατομικισμό, την απροσωπία, τη διάκριση.

Ενσωμάτωση της αλλαγής

Η ενσωμάτωση της αλλαγής είναι απαραίτητη ώστε το σύστημα-σχολείο με όλες τις ομάδες του να είναι λειτουργικό, να αναπτύσσει δράσεις και μηχανισμούς προσαρμογής, αφομοίωσης και ανάδυσης νέων συμπεριφο-

ρών, έτσι ώστε να αλληλάζει η βασική δομή του συστήματος προς κάτι νέο. Ο τρόπος που το σχολείο ως σύστημα διαχειρίζεται το νέο, το διαφορετικό, την παρέκκλιση δείχνει την ευελιξία του απέναντι στην αλλαγή που αποτελεί τον κανόνα στη ζωή των έμβιων όντων, αλλαγή και των έμβιων συστημάτων, όπως το σχολείο. Το σχολείο που δε λειτουργεί με συμμορφωτικούς μηχανισμούς απέναντι στην παρέκκλιση μπορεί να την αντιμετωπίσει αποτελεσματικότερα. Όταν τα μέλη της σχολικής κοινότητας αναπτύσσουν θετικές στάσεις απέναντι στο καινούργιο, στην αλλαγή και στο διαφορετικό, τότε είναι και πιο εξοπλισμένα για να υποδεχθούν την ενδεχόμενη κρίση, τη δυσκολία, τη σύγκρουση.

Η μοναδικότητα του μαθητή

Η σύνδεση της εκπαιδευτικής πράξης με τη μοναδικότητα του κάθε μαθητή, με το προσωπικό του νόημα διασφαλίζει τη συνεισφορά στο συλλογικό έργο του σχολείου, στην κοινότητα, στην κοινωνία στο μέλλον.

Ένας άνθρωπος χρήσιμος στην κοινωνία μπορεί να παιδαγωγηθεί σε ένα σχολείο όπου η εκπαιδευτική πρακτική συνδέει αυτό που ο καθένας προσφέρει με το συλλογικό έργο.

Ένας άνθρωπος υπεύθυνος είναι αυτός που έχει εκπαιδευτεί στη λήψη αποφάσεων και στην ανάληψη των ευθυνών του.

Ένας άνθρωπος που εμπνέεται προς κάποιο όραμα θα πρέπει καθημερινά να έχει εκείνες τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες που θα τον συνδέουν με το προσωπικό του νόημα.

Ένας άνθρωπος στοχαστής χρειάζεται ένα μαθησιακό περιβάλλον που να του προσφέρει ελευθερία κίνησης κι έκφρασης πρωτοβουλιών, αλλαγή και δυνατότητες



Εικόνες δράσης και κοινωνικής προσφοράς στο σχολείο

για εσωτερικό διάλογο και επεξεργασία των προσφερόμενων πληροφοριών.

Ένας άνθρωπος με ενσυναίσθηση, προσανατολισμό προς τις διαπροσωπικές σχέσεις και ικανότητα ρύθμισης της συμπεριφοράς αναμένεται να κινητοποιηθεί κατά της βίας, της παραβίασης των δικαιωμάτων, των διακρίσεων και του αποκλεισμού.

Οι κατευθύνσεις αυτές ενημερώνουν το όραμα για το σχολείο, από το οποίο απορρέει και ένα αντίστοιχο μοντέλο πολιτικής που εφαρμόζουμε στη σχολική μονάδα

Ένα μόνιμο σχέδιο δράσης

Η πολιτική της σχολικής μονάδας έχει ως βασικό πυλώνα ένα μόνιμο σχέδιο δράσης. Τα σχολεία που διαθέτουν σχέδια δράσης αποδεικνύονται πιο ανθεκτικά απέναντι στην ανισότητα, την κρίση, τη φτώχεια. Το σχέδιο δράσης στηρίζεται στις αρχές-αξίες του σχολείου, αποτυπώνει το 'συμβόλαιο' του συστήματος-σχολείου ανάμεσα στις τρεις ομάδες, μαθητές, εκπαιδευτικούς, γονείς και συνοψίζεται στα εξής:

- ενημέρωση και συνεχής επικοινωνία.
- αξιοποίηση των ενδιαφερόντων, των αναγκών, των δυνατοτήτων, των μέσων και πηγών όλων των ομάδων αναφοράς.
- συνεργασία και συμμετοχικότητα
- ανάπτυξη για όλους
- εθελοντισμός
- δικτύωση

Το σχέδιο δράσης θωρακίζει το σχολείο απέναντι στις προκλήσεις και επιτρέπει στις σχολικές ομάδες να αγωνισθούν για τα δικαιώματα του παιδιού σε ένα πλαίσιο κοινωνικής αλληλεγγύης.

Δράσεις κατά την τετραετία

Κατά την τελευταία τετραετία η υλοποίηση της πολιτικής στο σχολείο μας περιλαμβάνει τα κάτωθι:

- δικτύωση της σχολικής μονάδας με επιστημονικούς, κοινωνικούς φορείς, μη κυβερνητικές οργανώσεις, τοπική κοινότητα και δημοτικές, δημόσιες υπηρεσίες για την αξιοποίηση τους στην καταπολέμηση της φτώχειας και του αποκλεισμού
- δράση του σχολείου ως μεσοσταθμής μεταξύ της κοινότητας/κοινότητας και των οικογενειών των μαθητών για πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες. Το σχολείο ερευνά δυνατότητες, προσφορές, υπηρεσίες και στη συνέχεια ενημερώνει τις οικογένειες των μαθητών σε ζητήματα πρόσβασης στην υγεία, στην ασφάλεια, στην εργασία. Εφαρμόζεται η συστηματοποίηση, η οργάνωση κι η διανομή των πληροφοριών με ποικίλους τρόπους ενημέρωσης
- δράσεις και προγράμματα για τη σίτιση και την υγεία των μαθητών

- ανάπτυξη σχολικών δομών ψυχικής υγείας, συμβουλευτικής και κοινωνικής ένταξης για όλους, με αξιοποίηση εκπαιδευτικού προσωπικού, μη κυβερνητικών οργανώσεων, κέντρων ψυχικής υγείας, ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα
- εφαρμογή του εθελοντισμού, στους τομείς της κοινωνικής φροντίδας, της συντήρησης κτιριακών εγκαταστάσεων και σχολικού εξοπλισμού από εκπαιδευτικούς και γονείς μαθητών
- αναζήτηση χορηγιών, δωρεών για τον εξοπλισμό της σχολικής μονάδας με εργαλεία προώθησης της γνώσης, αλλά και της συμμετοχής των μαθητών στο κοινωνικό και πολιτιστικό γίγνεσθαι
- προσφορά εργασίας σε γονείς άνεργους για οικοδομικές, υδραυλικές, ηλεκτρολογικές κι άλλες εργασίες για τη συντήρηση του διδασκαστηρίου
- προσφορά ψυχαγωγίας για όλους στη σχολική μονάδα, με αξιοποίηση του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων της σχολικής μονάδας με παράλληλη αξιοποίηση ιδιωτών, τοπικών οργανώσεων περιοχής, ωδείων, πολιτιστικών συλλόγων
- λειτουργία πολιτισμικών 'καφενείων'
- πρόσβαση όλων των μαθητών στον πολιτισμό, με αξιοποίηση επισκέψιμων χώρων άνευ οικονομικής συμμετοχής ή με χρηματοδότηση από προσφορές και χορηγίες
- ενημέρωση και προώθηση πληροφοριών στους γονείς μέσω ιστολογίου του σχολείου, ανακοινώσεων και εντύπων για δωρεάν πολιτιστικές εκδηλώσεις στο δήμο ή στην περιοχή

Η δικτύωση της σχολικής μονάδας

Η σχολική μονάδα υποστηρίζεται και έχει δικτυωθεί με τους 'Γιατρούς του Κόσμου', το Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, τις Κοινωνικές Υπηρεσίες του Δήμου Αθηναίων, την Μη Κυβερνητική Οργάνωση PRAKSIS, το Πρόγραμμα ΣΥΝ στο ΠΛΗΝ, την μη κερδοσκοπική εταιρεία για την υγεία 'Ένα Παιδί-Ένας Κόσμος', το τμήμα για την Αγωγή Υγείας του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού, το Βρεφοκομείο Αθηνών, την Εταιρεία Ψυχικής Υγείας Παιδιών & Εφήβων, το Σύλλογο Φιλολόγων Αθήνας 'ΑΘΗΝΑ', το Κέντρο Πρόληψης της Εξάρτησης & Αγωγής Υγείας ΑΘΗΝΑ ΥΓΕΙΑ, το ΚΕΘΕΑ, το Κέντρο Ημέρας ΒΑΒΕΛ, την εταιρεία για τη Φροντίδα Παιδιών και Οικογενειών στην αρρώστια και το θάνατο 'ΜΕΡΙΜΝΑ', το Κέντρο Ψυχικής Υγείας Νοσοκομείου ΣΩΤΗΡΙΑ, τις Ψυχιατρικές μονάδες Παίδων Κ.& Α. Κυριακού και Αγία Σοφία, την Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων ΑΡΣΙΣ, Τα Παιδικά Χωριά ΣΟΣ, την ΚΙΒΩΤΟ, τους Δρόμους Ζωής.

Η σύνδεση του σχολείου με το Δίκτυο 'ΣΥΝ-ΦΡΟΝΤΙΖΩ' του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών για την 'Ψυχική Ανθεκτικότητα' και το Δίκτυο 'ΞΕΝΙΑ' του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, για την 'Εκ-

παίδευση αθλοδωτών και παλινοσοτούντων' έχει λειτουργήσει υποστηρικτικά για όλη τη σχολική κοινότητα.

Εν κατακλείδι

Η σχολική μονάδα μέσα από τις ως άνω δράσεις της διασφαλίζει την κατά το δυνατόν πρόσβαση του σχολικού πληθυσμού σε αγαθά και υπηρεσίες, αλλά και την πρόσβαση στην πληροφορία, ικανοποιεί τις βασικές ιατρικές ανάγκες του μαθητικού πληθυσμού, εργάζεται προς την ψυχική ανθεκτικότητα όλων των ομάδων του σχολείου. Ενισχύοντας τις δομές συμμετοχικότητας με πολιτιστικές εκδηλώσεις, πολιτιστικά καφενεία, κοινές δράσεις των μαθητών και των οικογενειών τους στοχεύει στην μεγαλύτερη συμμετοχή όλων στο πολιτισμικό και κοινωνικό γίγνεσθαι. Οι συνθήκες αυξημένης συμ-

μετοχικότητας έχουν θετικό αντίκτυπο στις σχέσεις καθώς και στην ψυχαγωγία και τη διασκέδαση. Έτσι το σχολείο αντισταθμίζει με τη δράση του τα ελλείμματα των οικογενειών, ειδικά κατά τις περιόδους κρίσεων, όπως αυτή που διανύουμε, επιχειρεί να αμβλύνει τις ανισότητες, προωθεί την ίση μεταχείριση και αξιοποιεί τη διαφορετικότητα.

Τέλος, καθώς εφαρμόζονται πολιτικές και υλοποιούνται δράσεις με έμφαση στον κοινωνικό ρόλο του σχολείου επιτείνεται ο παιδαγωγικός του ρόλος και εκτείνεται η παιδαγωγική του διάσταση.

Το σχολείο καθώς υπερασπίζεται στην πράξη τα δικαιώματα του παιδιού, διαπαιδαγωγεί, διαμορφώνει νοσηρές προάσπισης των δικαιωμάτων του παιδιού στους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς, τους γονείς, την τοπική κοινότητα και μια κουλτούρα κοινωνικής αλληλεγγύης.

Η επίδοση των Βραβείων

Ακολούθησε η επίδοση των «Βραβείων Γυναίκειας Κοινωνικής Προσφοράς ΑΛΙΚΗ ΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ»

Στη Στέλλα Πρωτονοταρίου τ. Διευθύντρια του 132^{ου} Δημοτικού Σχολείου Αθηνών για το έργο που έχει επιτελέσει κατά τη διάρκεια της θητείας της ως Διευθύντρια στο 132^ο Δημοτικό Σχολείο Αθηνών, για την καλλιέργεια πνεύματος δημοκρατίας και ανθρωπισμού στο Σχολείο.

Στην Αθηνά Δάντη, Διευθύντρια του 23ου Δημοτικού Σχολείου Αθηνών για τον Αγώνα της για την δημιουργία πνεύματος και συνθηκών κοινωνικής αλληλεγγύης στο Σχολείο.

ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΗΣ 8ης ΜΑΡΤΙΟΥ 2015

Η Βουλή βραβεύει γυναίκες που διακρίθηκαν σε κοινωνικούς αγώνες

Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας (8η Μαρτίου) η Βουλή των Ελλήνων τίμησε σε ειδική εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στις 8 Μαρτίου 2015 στην αίθουσα της Ολομέλειας, γυναίκες που έχουν διακριθεί στον αγώνα για Ελευθερία, Δημοκρατία, Δικαιοσύνη, Δικαιώματα, Αξιοπρέπεια.

Πρώτη μεταξύ των τιμηθέντων ήταν η Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου, Πρόεδρος του Ιδρύματος Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και Επίτιμη Πρόεδρος του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας.

Η Πρόεδρος της Βουλής, αναφερόμενη στην πολυποικιλία και πλούσια επιστημονική και κοινωνική δράση της, σημείωσε: «Η προσφορά ζωής της Αλίκης Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου στον αγώνα για δημοκρατία, για δικαιοσύνη, για δικαιώματα, είναι πραγματικά ανεκτίμητη και η Βουλή σήμερα την τιμά για αυτή της τη διαδρομή, όπως και εκείνη μας τιμά με αυτή της τη διαδρομή».

Το βραβείο, λόγω ασθένειας της ίδιας, παρέλαβε ο Δι-

ευθυντής του Ιδρύματος Μαραγκοπούλου Ηρακλής Ακτύπης, ο οποίος ανέγνωσε και επιστολή της. Στην επιστολή αυτή η κ. Μαραγκοπούλου αναφέρθηκε στους αγώνες των γυναικών με τις εξής, μεταξύ άλλων, επισημάνσεις: «Με την ευκαιρία αυτής της ημέρας θα ήθελα να θέσω υπ' όψιν σας ότι δυστυχώς η απόπειρα ανισότητας και οπισθοδρόμησης στη θέση της γυναίκας είναι ακόμη και σήμερα μια πραγματικότητα, η οποία εμφανίζεται με διάφορα προσώπια και έχει εισδύσει παντού, ακόμη και στον ΟΗΕ.

Υπόσχομαι επισήμως ότι θα κρατώ τη Βουλή ενήμερη για όλες τις σχετικές εξελίξεις αναφορικά με τα δικαιώματα της γυναίκας. Ευτυχώς έχει τόσα άξια μέλη - και μάλιστα γυναικεία - ώστε να μπορούν να συλλάβουν τις διάφορες μεθόδους που μετέρχονται διάφοροι εις βάρος των γυναικών σήμερα, αλλά και να αντιδράσουν όπως πρέπει. Δεν έχω αμφιβολία ότι θα αρχίσει μια περίοδος οργανωμένης αντίδρασης σε κάθε προ-

σπάθεια υπονόμησης της ουσιαστικής ισότητας των φύλων, το οποίο σημαίνει και υπονόμηση της ουσιαστικής Δημοκρατίας.»

Μεταξύ των βραβευθέντων και η κ. Σοφία Κουκουλή Σπηλιωτοπούλου, μέλος της Εθνικής επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, και μέλος του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας. Στην ομιλία της η κ. Σπηλιωτοπούλου αναφέρθηκε μεταξύ άλλων στην οικονομική κρίση, που βλάπτει περισσότερο τις γυναίκες. «Οι Διεθνείς Οργανισμοί και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ακόμη» όπως είπε, «διαπιστώνουν ότι διάφορα μέτρα λιτότητας παραβιάζουν σοβαρά τα ανθρώπινα και, ιδίως, τα κοινωνικά δικαιώ-

ματα, και επιμένουν ότι σε μια περίοδο κρίσης, τότε είναι που πρέπει να σεβόμαστε και να δυναμώνουμε ακόμη περισσότερο τα ανθρώπινα δικαιώματα για να μπορέσουμε να βγούμε από την κρίση. Οι Διεθνείς Οργανισμοί ζητούν να γίνει επειγόντως αποτίμηση των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης – ποτέ δεν έγινε – και μάλιστα λένε ότι ευθύνη φέρουν όλα τα εμπλεκόμενα στο λεγόμενο «μηχανισμό στήριξης» μέρη, όχι μόνο η Ελληνική Κυβέρνηση. Ζητούν, λοιπόν, τα μέρη αυτά να αναλάβουν τις ευθύνες τους, να συνεργαστούν με την Ελληνική Κυβέρνηση για να αρθούν οι αδικίες και να αποκατασταθούν οι σοβαρές βλάβες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.»

Ημερίδα Δήμου Αθηναίων σε συνεργασία με το Εθνικό Συμβούλιο Ελληνίδων: «Η Ισότητα των Φύλων αφορά και τους άνδρες» "HeforShe".

Με αφορμή τον εορτασμό της Ημέρας της Γυναίκας, η Υπηρεσία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Υγείας του Δήμου Αθηναίων, σε συνεργασία με το Εθνικό Συμβούλιο Ελληνίδων, οργάνωσαν στις 10 Μάρτη 2015 στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων Ημερίδα με θέμα «Η Ισότητα των Φύλων αφορά και τους άνδρες». Πρόκειται για την προώθηση στην Ελλάδα της καμπάνιας του ΟΗΕ "Heforshe", που είναι ένα κίνημα αλληλεγγύης ανδρών και γυναικών για την ισότητα των φύλων.

Σε μια κατάμεστη αίθουσα του Αμφιθεάτρου «Αντώνης Τρίτσης» του Πνευματικού Κέντρου Δήμου Αθηναίων, η Αντιδήμαρχος Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Πρόνοιας και Ισότητας του Δήμου Αθηναίων, Μαρία Στρατηγάκη, απνύ-

θυσε χαιρετισμό και παρουσίασε το θέμα της ημέρας, «Η Ισότητα των Φύλων αφορά και τους άνδρες». Το θέμα ανέπτυξαν με ενδιαφέρουσες ομιλίες στελέχη του Δήμου Αθηναίων και του Εθνικού Συμβουλίου Ελληνίδων.

Ο Σύλλογος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας συμμετείχε στη σημαντική αυτή εκδήλωση με χαιρετισμό της Προέδρου Λιλής Κουράκου, και ενδιαφέρουσα ομιλία της Αντιπροέδρου Ειρήνης Φερέτη.

Στο τέλος της Ημερίδας ο Δήμαρχος Αθηναίων κ. Γιώργος Καμίνης και Δημοτικοί Σύμβουλοι του Δήμου Αθηναίων, καθώς και άτομα από το κοινό που συμμετείχε στην εκδήλωση, προέβησαν σε υπογραφή δέσμευσης στην ισότητα των Φύλων στο πλαίσιο της Καμπάνιας "HeforShe".

“Blue Stockings”: Μια εξαιρετική θεατρική παράσταση με θέμα την ισότητα, από ένα πρωτοποριακό σχολείο, το Λεόντειο Λύκειο Νέας Σμύρνης: Εκεί γιορτάσαμε φέτος την Ημέρα της Γυναίκας

Το Λεόντειο Λύκειο Νέας Σμύρνης, πιστό στις παραδόσεις του, πέρα από τη μετάδοση γνώσεων να καλλιεργεί το χαρακτήρα των μαθητών του μέσα από υγιείς αξίες και βιώματα, παρουσίασε φέτος στις ωραίες εγκαταστάσεις του Σχολείου μια άρτια θεατρική παράσταση, με το έργο της J. Swale "Blue Stockings". Το έργο αυτό πραγματεύεται τον αγώνα κάποιων πρωτοπόρων γυναικών που το 1896 διεκδίκησαν και κέρδισαν το δικαίωμα να φοιτούν ισότιμα με τους άνδρες στο πανεπιστήμιο του Καίμπριτζ και να αποκτούν δίπλωμα, που θα τους επέτρεπαν να σταδιοδρομήσουν ως επιστήμονες, πράγμα ως τότε αδιανόητο.

Μάθαμε στο ΣΔΓ για την παράσταση αυτή, και διακρίναμε αμέσως το πολύτιμο μήνυμά της. Οι αγώνες των

γυναικών για ισότητα, κάποτε δικαιώνονται. Και πρέπει να τους θυμόμαστε και να τους τιμούμε.

Στην καθιερωμένη ετήσια απονομή βραβείων του ΣΔΓ σε δημοσιογράφους για υποστήριξη της ισότητας στα έντυπα και ηλεκτρονικά ΜΜΕ, το Βραβείο ΑΥΡΑ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ που προορίζεται για τα ηλεκτρονικά ΜΜΕ, δεν δόθηκε σε δημοσιογράφους, γιατί δεν εντοπίσαμε κάποια αξιόλογη υποστηρικτική ενέργεια τη χρονιά που πέρασε. Αντιθέτως το Βραβείο αυτό απονεμήθηκε στο Λεόντειο Λύκειο Νέας Σμύρνης για την παράσταση Blue Stockings, γιατί στην παράσταση αυτή διακρίναμε υποστήριξη της ισότητας μέσα από την εξιστόρηση των αγώνων των γυναικών για ισότητα και τη δικαίωση των αγώνων αυτών.

Το Λεόντειο Λύκειο Νέας Σμύρνης, σε ένδειξη ευχαριστιών για την τιμητική αυτή διάκριση, αφιέρωσε στο ΣΔΓ την παράσταση Blue Stockings της 8ης Μαρτίου 2015.

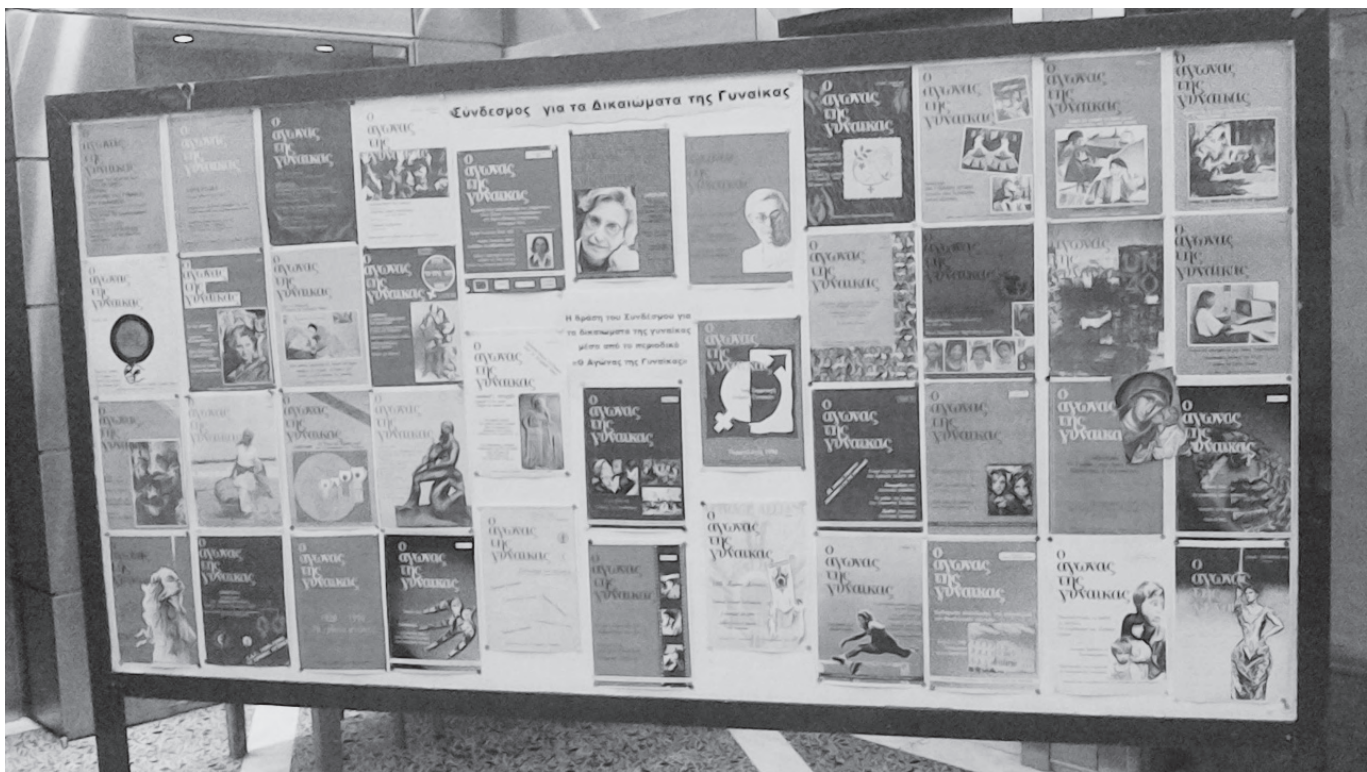
Ήταν μια εξαιρετική παράσταση, με βασικούς συντελεστές Καθηγητές/τριες, μαθητές/τριες και απόφοιτους του Σχολείου που εργάστηκαν έναν ολόκληρο χρόνο για να ετοιμάσουν την παράσταση (μετάφραση, σκηνοθεσία, διδασκαλία, υποκριτική, σκηνικά) και να παρουσιάσουν ένα εξαιρετικό αποτέλεσμα που μας συνεπήρε και μας συγκίνησε. Η παράσταση ηλαιοσιώθηκε με ζωντανή πρωτότυπη μουσική που έγραψε ο συνθέτης Μιχάλης Ανδριτσόπουλος, καθώς και με εξαιρετικά κοστούμια εποχής.

Ο ΣΔΓ θεώρησε μεγάλη τιμή το γεγονός ότι το Λεόντειο Λύκειο του αφιέρωσε την παράσταση του έργου ακριβώς την 8η Μαρτίου, Παγκόσμια Ημέρα ανάμνησης των αγώ-

νων των γυναικών για ισότητα. Την παράσταση παρακολούθησε το Δ.Σ. και πολλά μέλη του ΣΔΓ. Η Πρόεδρος του ΣΔΓ κ. Λιλή Κουράκου, ευχαριστώντας το Λεόντειο Λύκειο για την τιμή και τη χαρά που μας έδωσε η παράσταση αυτή, τόνισε μεταξύ άλλων: «Σήμερα, 8 του Μάρτη, είναι η Παγκόσμια Ημέρα Γυναίκας, μια μέρα μνήμης αγώνων για την ισότητα. Δεν θα μπορούσε να υπάρξει κάτι πιο ταιριαστό από το να γιορτάζουμε σήμερα, εδώ, μαζί σας, αυτή τη συμβολική επέτειο».

Ειδικό αφιέρωμα για την παράσταση Blue Stockings του Λεοντείου Λυκείου Νέας Σμύρνης δημοσιεύεται στις επόμενες σελίδες του παρόντος Τεύχους.

Πίνακες με φωτογραφίες από την ιστορία και την δράση του Συνδέσμου μας εκτέθηκαν στον χώρο του σχολείου με την επιμέλεια της Αντιπροέδρου του Σ.Δ.Γ. Ειρήνης Φερέτη.



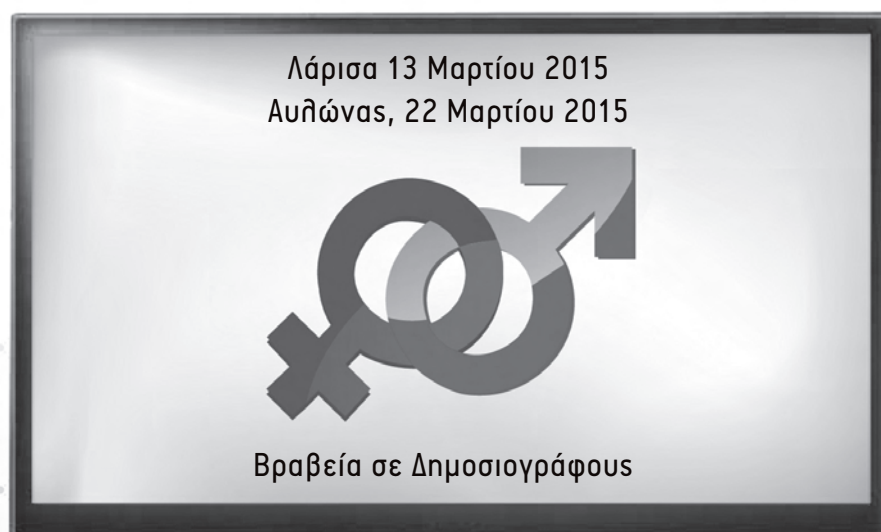
"Η δράση του Σ.Δ.Γ. μέσα από τα εξώφυλλα του Περιοδικού "Ο Αγώνας της Γυναίκας".

Πίνακας στην είσοδο του θεάτρου του Λεοντείου Λυκείου Νέας Σμύρνης για τις παραστάσεις του Blue Stockings.



ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ
ΙΣΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ - ΙΣΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1920

ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΩΝ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΩΝ ΛΟΓΩ ΦΥΛΟΥ ΟΠΩΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΝΤΑΙ ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ



ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΛΟΓΩ ΦΥΛΟΥ:

Βοηθούν τα Μέσα

Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ)

στην εξάλειψή τους, ή τα αναπαράγουν;



ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ



Ε.Π.
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ
ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ
ΜΕΤΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ



ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ



Καταπολεμώντας τα στερεότυπα λόγω φύλου στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ): Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Δράσεις.

της Ευρυδίκη Τσέλιου

MA European politics, Université Libre de Bruxelles (ULB)

Εισαγωγικά

Στη σύγχρονη εποχή της διαρκούς ροής πληροφοριών, τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης-ΜΜΕ παίζουν κυρίαρχο ρόλο. Ειδήσεις, εικόνες, πρότυπα προσλαμβάνονται καθημερινά και αναπαράγονται είτε με θετικό είτε με αρνητικό τρόπο στην κοινωνία. Δομούνται έτσι κοινωνικές και πολιτιστικές αντιλήψεις, δηλαδή στερεότυπα, που αφορούν το φύλο. «*Τα στερεότυπα λόγω φύλου συνιστούν γενικευμένες απόψεις ή αντιλήψεις σύμφωνα με τις οποίες αποδίδονται στα άτομα προκαθορισμένοι ρόλοι και χαρακτηριστικά, ανάλογα με το φύλο τους (άνδρες και γυναίκες)*».¹ Όσον λοιπόν αφορά τις γυναίκες, αυτές σε μεγαλύτερη συχνότητα προβάλλονται στα ΜΜΕ με ιδιαίτερα αρνητικό και ενίοτε προσβλητικό τρόπο, είτε ως σεξουαλικά αντικείμενα, είτε περιορισμένες στους παραδοσιακούς ρόλους της συζύγου και της μητέρας. Οι έρευνες που έχουν εκπονηθεί διεθνώς καταδεικνύουν πως τα ΜΜΕ προβάλλουν σε πολύ μικρότερο ποσοστό θετικά πρότυπα γυναικών (γυναίκες σε σύγχρονους ρόλους). Επίσης η παρουσία των γυναικών σε σχέση με αυτή των ανδρών στα ΜΜΕ είναι πολύ μικρότερη και σπάνια εμφανίζονται να εκπροσωπούν συλλογικότητες ή να εκφέρουν άποψη για καίρια σύγχρονα ζητήματα όπως η οικονομία ή η πολιτική. Έτσι αβίαστα εξάγεται το συμπέρασμα πως τα ΜΜΕ συμβάλλουν στην αναπαραγωγή των ποικίλων στερεότυπων που βασίζονται στο φύλο και έχοντας ευρύ κοινό αποδεκτών των μηνυμάτων που εκπέμπουν, δυσχεραίνουν την πορεία προς την ισότητα.

Η καταπολέμηση των στερεότυπων λόγω φύλου στα ΜΜΕ αποτελεί ζήτημα προτεραιότητας για τους διεθνείς (Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών) και ευρωπαϊκούς θεσμούς (Συμβούλιο της Ευρώπης, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων, Ευρωπαϊκό Λόμπυ Γυναι-

κών) καθώς η αναπαραγωγή των έμφυλων στερεότυπων συνιστά μορφή διάκρισης κατά των γυναικών που απειλεί τα δικαιώματά τους. Στην κατεύθυνση της καταπολέμησης των στερεότυπων λόγω φύλου και στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, οι διεθνείς και οι ευρωπαϊκοί φορείς έχουν αναπτύξει μια σειρά σημαντικών δράσεων.

Το παρόν άρθρο στοχεύει στη σύντομη παρουσίαση και ανάλυση των δράσεων αυτών ενώ παράλληλα, επισημαίνει τα ελλείμματα που παραμένουν και τις δυσκολίες που ελλοχεύουν στην προώθηση της ισότητας των φύλων στα ΜΜΕ.

Διεθνείς δράσεις

Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ)

Η ειδική Επιτροπή του ΟΗΕ για την Ισότητα Φύλων και την Ενδυνάμωση των Γυναικών (United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women) αποτελεί το κύριο θεσμικό όργανο που συμβάλλει στη διαμόρφωση και την υλοποίηση των πολιτικών ισότητας του ΟΗΕ.² Η καταπολέμηση των στερεότυπων λόγω φύλου και των διακρίσεων που βασίζονται σ' αυτό αποτελούν κύριο άξονα των πολιτικών ισότητας φύλων του ΟΗΕ, με σκοπό την προώθηση της ισότητας των φύλων και του σεβασμού των δικαιωμάτων των γυναικών. Ειδικότερα, ο ΟΗΕ έχει διαμορφώσει ένα θεσμικό πλαίσιο για την καταπολέμηση των έμφυλων διακρίσεων και στερεότυπων που εδράζεται σε δύο βασικά κείμενα αναφοράς: τη Σύμβαση για την Εξάλειψη Όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών (Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination Against Women, [CEDAW], 1979)³ (εφεξής CEDAW) και την Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου (Beijing Platform for Action, 1995).

Η CEDAW αποτελεί το πρώτο κείμενο που αναγνωρίζει ρητά το ζήτημα των διακρίσεων λόγω φύλου και ορίζει τη διάκριση κατά των γυναικών ως «*κάθε διάκριση, περιορισμό ή αποκλεισμό που γίνεται βάσει φύλου και εμποδίζει την αναγνώριση ή την απρόσκοπτη άσκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών των γυναικών στο πολιτικό, οικονομικό, πολιτιστικό και δημόσιο βί*

1. Για τον ορισμό των στερεότυπων λόγω φύλου βλ. Council of Europe, "Factsheet on Council of Europe Gender Equality Strategy 2014-2017, Combating gender stereotyping and sexism in the media", available at: <http://www.coe.int/t/dghl/standard-setting/equality/02factsheets/Media%20Stereotypes%20Factsheet%20English.pdf> και European Parliament (2013), Directorate-General for Internal Policies, Policy Department C, Citizens' Rights and Constitutional Affairs, "Women and Girls as Subjects of Media's Attention and Advertisement Campaigns: The Situation in Europe, Best Practices and Legislations", Brussels, available at: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/474442/IPOL-FEMM_ET\(2013\)474442_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/474442/IPOL-FEMM_ET(2013)474442_EN.pdf) (access at 17/6/2015)

2. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το ρόλο και τις αρμοδιότητες της ειδικής Επιτροπής για την Ισότητα Φύλων και την Ενδυνάμωση των Γυναικών του ΟΗΕ, βλ. <http://www.unwomen.org/en/about-us/about-un-women>

3. Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination Against Women (CEDAW), 1979, available at: <http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/cedaw.htm>

τους».⁴ Παρά το γεγονός ότι το κείμενο της Σύμβασης δεν κάνει ρητή αναφορά στις διακρίσεις κατά των γυναικών στα ΜΜΕ, αποτελεί το θεμελιώδες κείμενο αναφοράς- τόσο για τα διεθνή και ευρωπαϊκά κείμενα πολιτικών ισότητας όσο και για τις εθνικές νομοθεσίες των κρατών- καθώς θέτει τη βάση για τις πρωτοβουλίες τις οποίες οφείλουν να λάβουν τα κράτη-μέρη για την εξάλειψη των διακρίσεων κατά των γυναικών. Η τήρηση των δεσμεύσεων των κρατών-μέρων που απορρέουν από τη CEDAW καθώς και οι σχετικές πρωτοβουλίες που έχουν λάβει, ελέγχονται μέσω της αρμόδιας επιτροπής για την Εξάλειψη Όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών (CEDAW Committee).⁵

Το κείμενο της Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνου (στην κατεύθυνση της αντιμετώπισης των διακρίσεων κατά των γυναικών σε κάθε διάσταση της δημόσιας και ιδιωτικής τους ζωής που έθεσε η CEDAW), περιλαμβάνει ένα ολοκληρωμένο σύνολο προτάσεων πολιτικής για την έμφυλη ισότητα και την ενδυνάμωση του ρόλου των γυναικών. Οι προτάσεις αυτές διαρθρώνονται σε δώδεκα σημαντικούς τομείς (Στρατηγικούς Στόχους)⁶, ανάμεσα στους οποίους είναι και το Σημείο Προτεραιότητας που αφορά τις «Γυναίκες και ΜΜΕ». Το κείμενο της Πλατφόρμας Δράσης αποτελεί το πρώτο διεθνές κείμενο που αναγνωρίζει το χώρο των ΜΜΕ ως έναν από τους σημαντικότερους τομείς της δημόσιας ζωής όπου οι γυναίκες υφίστανται διακρίσεις λόγω φύλου. Συγκεκριμένα, επισημαίνει ότι η αναπαραγωγή αυτών των στερεότυπων εκδηλώνεται στα ΜΜΕ με α) την διάχυτη παρουσία των έμφυλων στερεότυπων σε όλα τα ΜΜΕ (δημόσια και ιδιωτικά) σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, β) τη συνεχή προβολή των γυναικών σ' αυτά -ειδικότερα στις διαφημίσεις- με τρόπο αρνητικό, προσβλητικό και σεξιστικό και γ) τη μη ισορροπημένη προβολή όλων των ρόλων των γυναικών (μητέρα, σύζυγος, επαγγελματίας, επιστήμονας κλπ).

Επίσης, το κείμενο της Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνου (ΠΔΠ) /Beijing Platform for Action (BPfA) που υιοθετήθηκε και υπογράφηκε από τα 189 κράτη που συμμετείχαν στη Διάσκεψη το 1995 με consensus, ενσωματώνοντας 12 Σημεία-Προτεραιότητες (ή Στρατηγικούς Στόχους) για την επίτευξη της ισότητας των φύλων, προτείνει μια σειρά δράσεων προς τα κράτη. Συγκεκριμένα, η ΠΔΠ αναφέρει ότι θα πρέπει οι χώρες να μεριμνήσουν ώστε να αυξήσουν την πρό-

σβαση των γυναικών στην ελευθερία της έκφρασης και τη συμμετοχή τους στα κέντρα λήψης αποφάσεων στους οργανισμούς ΜΜΕ- **Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας**. Ακόμη, προτείνεται ότι θα πρέπει να προωθήσουν μια ισορροπη και χωρίς στερεότυπα εικόνα των γυναικών στα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας/ ΜΜΕ την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου (gender mainstreaming) στις διάφορες πολιτικές και τα προγράμματα, β) τις στρατηγικές ενημέρωσης και εκπαίδευσης με στόχο την καλύτερη και πιο ισορροπημένη προβολή όλων των ρόλων των γυναικών, γ) την υλοποίηση εκστρατειών ευαισθητοποίησης του κοινού και εκπαίδευση των δημοσιογράφων και των επαγγελματιών των ΜΜΕ για τα θέματα φύλου, δ) τη θέσπιση νομοθεσίας ενάντια στην προβολή πορνογραφικού υλικού και βίας κατά των γυναικών, ε) την υιοθέτηση κωδίκων δεοντολογίας, στ) την προώθηση και προβολή των γυναικών που κατέχουν υψηλές θέσεις ευθύνης και διαπρέπουν στο χώρο εργασίας και ζ) την προώθηση και προβολή ισότιμων ρόλων των γυναικών και των ανδρών μέσα στην οικογένεια.⁷

Ευρωπαϊκές δράσεις

Συμβούλιο της Ευρώπης

Το Συμβούλιο της Ευρώπης, αποτελεί ένα διακρατικό ευρωπαϊκό οργανισμό 47 κρατών-μελών, με κύριο στόχο την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου όπως αυτά ορίζονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.⁸ Η ισότητα των φύλων αναγνωρίζεται από το Συμβούλιο της Ευρώπης ως σημαντικός παράγοντας για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και για το λόγο αυτό, το κύριο όργανο λήψης αποφάσεων του Συμβουλίου της Ευρώπης, η αρμόδια επιτροπή Υπουργών για την ισότητα ανδρών και γυναικών (Committee of Ministers in the field of Equality Between Women and Men)⁹ και η ολομέλεια του Συμβουλίου της Ευρώπης έχουν υιοθετήσει μια σειρά συστάσεων και ψηφισμάτων για την καταπολέμηση των στερεότυπων λόγω φύλου -και ιδιαίτερα αυτών που αναπαράγονται στα ΜΜΕ.

Το 2002, το Συμβούλιο της Ευρώπης υιοθέτησε σύσταση σχετικά με την εικόνα των γυναικών στα ΜΜΕ (The Image of Women in Media, Recommendation 1555)¹⁰

4. Article 1 of «Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination Against Women» (CEDAW), 1979, available at: <http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/text/econvention.htm#article1> 15]

5. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις αρμοδιότητες της Επιτροπής CEDAW, βλ. <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CEDAW/Pages/Introduction.aspx>

6. Οι δώδεκα άξονες της Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνου είναι: γυναίκα και φτώχεια, γυναίκα και περιβάλλον, γυναίκα και θέσεις ευθύνης στα κέντρα λήψης αποφάσεων, η γυναίκα ως κορίτσι, γυναίκα και οικονομία, βία κατά των γυναικών, γυναίκα εκπαίδευση και κατάρτιση, γυναίκα και υγεία, γυναίκα και ΜΜΕ, γυναίκα και ένοπλες συγκρούσεις και θεσμικοί μηχανισμοί για την αναβάθμιση του ρόλου των γυναικών. Πιο αναλυτικές πληροφορίες για τους δώδεκα άξονες της Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνου βλ. <http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/platform/>

7. Beijing Platform for Action, (1995), Strategic Objective J, *Women and the Media*, available at: <http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/platform/media.htm>

8. Για περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τη σύνθεση και το ρόλο του Συμβουλίου της Ευρώπης, βλ. <http://www.coe.int/en/web/about-us/who-we-are>

9. Για περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με την Επιτροπή Υπουργών για την Ισότητα ανδρών και γυναικών του Συμβουλίου της Ευρώπης, βλ. http://www.coe.int/T/CM/aboutCM_en.asp και http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/equality/03themes/standards-mechanisms/index_en.asp

10. Parliamentary Assembly of the Council of Europe, Recommendation 1555 (2002,) «*The image of women in the media*», available at: <http://assembly.coe.int/Main.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta02/EREC1555.htm> (access at 18/6/2015).

όπου γίνεται αναφορά στο ζήτημα των στερεότυπων βάσει φύλου στα ΜΜΕ. Σε αυτό το κείμενο κατονομάστηκαν ορισμένες από τις κυριότερες αιτίες της αναπαραγωγής τους: α) η εικόνα των γυναικών προβάλλεται με τρόπο αρνητικό (σε σχέση με τους άνδρες) και σεξιστικό (αντιμετωπίζονται ως σεξουαλικά αντικείμενα), β) οι δημοσιογράφοι και οι επαγγελματίες των ΜΜΕ δεν είναι κατάλληλα ευαισθητοποιημένοι σχετικά με τα έμφυλα στερεότυπα και την ορθή προβολή της εικόνας των γυναικών, γ) δεν υπάρχουν, λόγω έλλειψης πόρων, κατάλληλοι μηχανισμοί για τον έλεγχο της καταλληλότητας του περιεχομένου των μηνυμάτων που διαμεσολαβούν τα ΜΜΕ.

Επιπλέον, η Σύσταση προτείνει προς τα κράτη την υιοθέτηση ενός κατάλληλου θεσμικού και νομικού πλαισίου με στόχο την καταπολέμηση των στερεότυπων λόγω φύλου στα ΜΜΕ. Σύμφωνα με τις προτάσεις του, το θεσμικό και νομικό πλαίσιο πρέπει να περιλαμβάνει συγκεκριμένες πολιτικές, ειδική νομοθεσία για την ισότητα των φύλων στα ΜΜΕ, ενιαίους κώδικες δεοντολογίας και συγκεκριμένες αρχές (σύμφωνα με τις δεσμεύσεις που απορρέουν από τα διεθνή κείμενα), τη θέσπιση δικαιώματος δικαστικής προσφυγής για τις ενώσεις και τα σωματεία των ΜΜΕ, σε περίπτωση που διαπιστωθεί παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και τη δημιουργία ελεγκτικών σωμάτων και μηχανισμών επιτήρησης των ΜΜΕ. Παράλληλα, τονίζει την ανάγκη να διατεθούν πόροι για την κατάλληλη επιμόρφωση και εκπαίδευση δημοσιογράφων και άλλων επαγγελματιών ΜΜΕ για τα θέματα ισότητας ανδρών και γυναικών.

Το 2007, το Συμβούλιο της Ευρώπης υιοθέτησε δύο επιπλέον Συστάσεις για την καταπολέμηση των στερεότυπων λόγω φύλου στα ΜΜΕ και ειδικότερα στο χώρο της διαφήμισης (*Image of Women in Advertising, Recommendation 1557*¹¹ και *The Image of Women in Advertising, Recommendation 1799*).¹² Η πρώτη Σύσταση, υπογραμμίζει ότι οι διαφημίσεις προβάλλουν μια εικόνα των γυναικών που δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Επιπλέον, αναγνωρίζεται ότι η απουσία κατάλληλου θεσμικού και νομικού πλαισίου στη διαφήμιση (νομοθεσία, κώδικες δεοντολογίας) ευνοεί την αναπαραγωγή των έμφυλων στερεότυπων και αρνητικών εικόνων των γυναικών που προβάλλονται στις διαφημίσεις. Όμως οι γυναίκες έχουν δικαίωμα να βλέπουν μια εικόνα που ανταποκρίνεται στην πραγματική τους ζωή και σέβεται την αξιοπρέπειά τους.

Για το λόγο αυτό, προτείνει στα κράτη να υιοθετήσουν κατάλληλη νομοθεσία στον τομέα της διαφήμισης που θα διασφαλίζει την προβολή των γυναικών με αξιοπρεπή τρόπο, απαλλαγμένη από έμφυλα στερεότυπα, ορίζοντας κάθε μορ-

φή διάκρισης ως προσβολή για το χώρο των ΜΜΕ και δίνοντας το δικαίωμα ένδικης προσφυγής σε γυναίκες ενώσεις και οργανώσεις που στοχεύουν στην αντιμετώπιση των έμφυλων στερεότυπων. Επιπλέον, τα προτρέπει να υιοθετήσουν το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της CEDAW (1999)¹³ το οποίο προβλέπει το συστηματικό έλεγχο των κρατών-μερών για την τήρηση των δεσμεύσεων τους που απορρέουν από τη CEDAW ενώ παράλληλα τα ενθαρρύνει πιο έντονα να λάβουν τα κατάλληλα νομοθετικά και διοικητικά μέτρα. Πέραν τούτων, προτείνει τη δημιουργία δωρεάν γραμμών επικοινωνίας όπου το κοινό θα μπορεί να καταγγέλλει περιεχόμενο διαφημίσεων που προσβάλλει την αξιοπρέπεια των γυναικών.

Η δεύτερη Σύσταση προτείνει μέτρα σε ευρωπαϊκό πλέον επίπεδο, όπως την υιοθέτηση ενός Ευρωπαϊκού Κώδικα Δεοντολογίας για τους επαγγελματίες στο χώρο της διαφήμισης. Ο Κώδικας Δεοντολογίας, σε κάθε περίπτωση, θα ενθαρρύνει τους επαγγελματίες του χώρου της διαφήμισης να προβάλλουν εικόνες που είναι απαλλαγμένες από στερεότυπα λόγω φύλου και να σέβονται την αξιοπρέπεια ανδρών και γυναικών.

Το 2010, το νέο Ψήφισμα για την καταπολέμηση των σεξιστικών στερεότυπων στα ΜΜΕ που υιοθετείται από το Συμβούλιο της Ευρώπης (*Combating Sexist Stereotypes in the Media, Resolution 1751*)¹⁴ τονίζει την έντονη παρουσία των έμφυλων στερεότυπων στα ΜΜΕ καθώς και τις ιδιαίτερες αρνητικές συνέπειες στο κοινό και ειδικότερα στους νέους σχετικά με τα πρότυπα των δύο φύλων που αυτοί προσλαμβάνουν. Ακόμη, αναγνωρίζει τα έμφυλα στερεότυπα ως μορφή διάκρισης και γνωστοποιεί τη σημαντική ευθύνη που έχουν τα ΜΜΕ για την αποδόμησή τους, ως αρμόδια για την προαγωγή της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, την εξάλειψη κάθε μορφής διάκρισης και την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Τέλος, η τρέχουσα Στρατηγική του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Ισότητα των Φύλων (*Council of Europe Gender Equality Strategy 2014-2017*)¹⁵, έχει θέσει την καταπολέμηση των έμφυλων στερεότυπων ως έναν από τους κύριους στόχους της, αναγνωρίζοντας την ευθύνη και τη συμβολή των ΜΜΕ στη διαμόρφωση και διάδοση κοινωνικών και πολιτιστικών αντιλήψεων και στερεότυπων σχετικά με την εικόνα και το ρόλο των γυναικών.

13. Additional Protocol to the Convention on the Elimination of all forms of Discrimination Against Women, available at: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N99/774/73/PDF/N9977473.pdf?OpenElement>

14. Parliamentary Assembly of the Council of Europe, Recommendation 1751 (2010), "Combating sexist stereotypes in the media", available at: <http://assembly.coe.int/Mainf.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta10/ERES1751.htm>, [access at 18/6/2015]

15. Για περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με την τρέχουσα στρατηγική του Συμβουλίου της Ευρώπης (2014-2017), βλ. <http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/equality/02factsheets/FactSheet%20Gender%20equality%20A4%20en.pdf> και http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/equality/02_GenderEqualityProgramme/Council%20of%20Europe%20Gender%20Equality%20Strategy%202014-2017.pdf

11. Parliamentary Assembly of the Council of Europe, Recommendation 1557 (2007), "The image of women in advertising", available at: <http://assembly.coe.int/Mainf.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta07/ERES1557.htm>, [access at 18/6/2015]

12. Parliamentary Assembly of the Council of Europe, Recommendation 1799 (2007), "The image of women in advertising", available at: <http://assembly.coe.int/Mainf.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta07/EREC1799.htm>, [access at 18/6/2015]

Για το λόγο αυτό, θεωρεί ότι ο πιο αποτελεσματικός τρόπος καταπολέμησης των έμφυλων στερεότυπων στα ΜΜΕ είναι η ισορροπημένη και ουδέτερη (απαλλαγμένη από έμφυλα στερεότυπα) προβολή των γυναικών και των ανδρών, η οποία με τη σειρά της θα επιτευχθεί μέσω μια σειράς κατάλληλων πρωτοβουλιών όπως: α) η προώθηση των θετικών γυναικείων προτύπων στα ΜΜΕ και η προβολή του ρόλου των ανδρών στην επίτευξη της ισότητας των δύο φύλων, β) η υιοθέτηση κατάλληλου θεσμικού και νομικού πλαισίου (πολιτικές ισότητας, κώδικες δεοντολογίας που καταδικάζουν και αντιμετωπίζουν τη χρήση και προβολή σεξιστικών εικόνων, γλώσσας και πρακτικών, συμφιλίωση της αρχής της ελευθερίας της έκφρασης και της ισότητας των φύλων) καθώς και γ) η περαιτέρω ευαισθητοποίηση του κοινού μέσω ειδικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.)

Η Ε.Ε., έχοντας προσυπογράψει ως οντότητα την Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου, αναγνωρίζει τον τομέα των ΜΜΕ ως χώρο έμφυλων διακρίσεων και δεσμεύεται, στο πλαίσιο της πολιτικής της για την επίτευξη της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών, να καταπολεμήσει τα στερεότυπα λόγω φύλου και στο χώρο των ΜΜΕ. Έτσι παραμένει πιστή στη θεμελιώδη αρχή και αξία της ισότητας φύλου.¹⁶

Τα διάφορα όργανα της ΕΕ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο), οι φορείς της (Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Ισότητας των Φύλων) καθώς και οι ευρωπαϊκές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) (Ευρωπαϊκό Λόμπυ Γυναικών) έχουν προβεί, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους στην υιοθέτηση μη δεσμευτικών κειμένων (π.χ. Ψηφίσματα, Εκθέσεις κλπ.) για την καταπολέμηση των έμφυλων στερεότυπων στα ΜΜΕ.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, που αποτελεί το κύριο νομοθετικό όργανο της Ε.Ε., και πιο συγκεκριμένα η Γενική Διεύθυνση Δικαιοσύνης και Καταναλωτών (DG Justice, Consumers)¹⁷ είναι αρμόδια για τη χάραξη πολι-

16. Γίνεται ρητή αναφορά στην Ιδρυτική Συνθήκη της ΕΕ για την αρχή ίσης αμοιβής μεταξύ ανδρών και γυναικών. Ακόμη, η Συνθήκη της Ε.Ε. αναφέρει ρητά ως αξίες της Ε.Ε. την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και την απαγόρευση των διακρίσεων (Άρθρο 2) ενώ αναγνωρίζει ως στόχο την προώθηση της ισότητας των δύο φύλων (Άρθρο 3).

17. Η αρμοδιότητα χάραξης των πολιτικών ισότητας της Ε.Ε. ανήκε έως το 2010, στη Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης, (DG Employment, Social Affairs & Inclusion), κατόπιν στη Γενική Διεύθυνση Δικαιοσύνης, Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και Ιθαγένειας (DG Justice, Fundamental Rights and Citizenship) και στη συνέχεια Γενική Διεύθυνση Δικαιοσύνης και Καταναλωτών (DG Justice and Consumers). Για περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις αρμοδιότητες και το ρόλο της Γενικής Διεύθυνσης Δικαιοσύνης και Καταναλωτών.

τικών ισότητας που στοχεύουν στην ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου σε όλες τις πολιτικές της Ε.Ε. (gender mainstreaming) και για τη διατύπωση συγκεκριμένων προτάσεων και μέτρων ανά τομέα πολιτικής όπου οι γυναίκες υφίστανται διακρίσεις¹⁸. Επίσης, η ιδιαίτερη σημασία που αποδίδει η αρμόδια Γενική Διεύθυνση στα θέματα ισότητας φύλου, φαίνεται και από την συμπερίληψη του όρου ισότητα φύλων (gender equality) στην ονομασία του χαρτοφυλακίου της αρμόδιας Επιτροπής (Commissioner for Justice, Consumers and Gender Equality).¹⁹

Στο πλαίσιο της καταπολέμησης των έμφυλων στερεότυπων στα ΜΜΕ, το 2010, θεσπίστηκε η Οδηγία για τις Υπηρεσίες των Οπτικοακουστικών Μέσων (Audiovisual Media Services Directive, 2010/13/EE)²⁰, η οποία αποτελεί και το μοναδικό νομοθετικό δεσμευτικό κείμενο μέχρι σήμερα σχετικά με τα έμφυλα στερεότυπα στα ΜΜΕ. Η Οδηγία 2010/13/EE ονομάζεται για τα «Οπτικοακουστικά Μέσα Επικοινωνίας και τις συναφείς Υπηρεσίες» απαγορεύει τις διακρίσεις με βάση το φύλο, την ηλικία, τη φυλή, την εθνική προέλευση, τη θρησκεία κλπ δεν έχει ενσωματωθεί στην εθνική νομοθεσία των περισσότερων χωρών μελών. Η Οδηγία αυτή θέτει ένα συγκεκριμένο θεσμικό πλαίσιο για το περιεχόμενο των μηνυμάτων που διαμεσολαβούνται από τα ΜΜΕ και των προτύπων που προβάλλονται απ' αυτά. Σύμφωνα με τις διατάξεις της Οδηγίας, τα ΜΜΕ δεν μπορούν να μεταδώσουν οπτικοακουστικό υλικό που εισάγει ή προάγει έμφυλες διακρίσεις και θίγει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Επιπλέον, τα κράτη-μέλη είναι υποχρεωμένα να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε οι υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων να μην προωθούν διακρίσεις λόγω φύλου. Ακόμη, τα κράτη-μέλη οφείλουν να μεριμνήσουν σχετικά ώστε το περιεχόμενο των εκπομπών (των οργανισμών που υπάγονται στη δικαιοδοσία τους) να μην βλάπτει τη σωματική και πνευματική ανάπτυξη των ανηλίκων και να προστατευτούν από τις αρνητικές επιπτώσεις προγραμμάτων βίαιου ή πορνογραφικού χαρακτήρα.

Επίσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το 2010 υιοθέτησε το κείμενο Γνώμης σχετικά με την "Αποδόμηση των Έμφυλων Στερεότυπων" (Opinion on Breaking Gender Stereotypes in the media)²¹. Το κείμενο, αναγνωρίζει την ύπαρξη των έμφυλων

18. Για τα ειδικότερα θέματα που εμπίπτουν στις πολιτικές ισότητας της Ε.Ε., βλ. http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/index_en.htm

19. Ενώ η αρμόδια ΓΔ δεν εμπεριέχει τον όρο gender equality στην επίσημη ονομασία της, ο όρος εμπεριέχεται στην επίσημη ονομασία του χαρτοφυλακίου της αρμόδιας νέας Επιτροπής, κ. Vera Jourova βλ. https://ec.europa.eu/commission/2014-2019/jourova_en

20. Οδηγία 2010/13/EE του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 10ης Μαρτίου 2010 για τον συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την παροχή υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων (οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων). Για το πλήρες κείμενο της Οδηγίας βλ. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32010L0013&from=EL> και <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=URISERV:am0005> (access at 17/6/2015)

21. European Commission, 2010, Directorate- General for Employment, Social Affairs and Equal Opportunities, Advisory

στερεότυπων στα ΜΜΕ και κυρίως τονίζει ότι οι γυναίκες προβάλλονται με τρόπο που δεν ανταποκρίνεται στους ρόλους που κατέχουν στη σύγχρονη εποχή και δεν σέβεται τα δικαιώματα και την αξιοπρέπειά τους. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρει ότι οι προσβαλλόμενοι γυναικείοι ρόλοι βρίσκονται πάντα σε συνάρτηση με τους άνδρες οι οποίοι φαίνεται να προσδιορίζουν το προφίλ των γυναικών. Έτσι αυτές παρουσιάζονται στερεοτυπικά ως μητέρες, σύζυγοι, θύματα ή ως σεξουαλικά αντικείμενα, κυρίως στο πλαίσιο των διαφημίσεων.

Προκείμενου να επιτευχθεί η κατάλληλη ισορροπία μεταξύ της ισότητας των φύλων από τη μία πλευρά και της ελευθερίας έκφρασης στα ΜΜΕ και στα κοινωνικά δίκτυα από την άλλη, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε τη δημιουργία ενός κοινού πλαισίου αναφοράς για όλα τα κράτη-μέλη. Με τον τρόπο αυτό θα αποσαφηνιστούν τα κοινά ευρωπαϊκά πρότυπα και θα διατυπωθούν από κοινού ορισμοί σχετικά με ό,τι αφορά την προβολή σεξιστικών ή προσβλητικών εικόνων των γυναικών. Το κοινό αυτό πλαίσιο θα δημιουργηθεί μέσω της σύστασης μιας ευρωπαϊκής ομάδας ελέγχου για την ισότητα των φύλων. Η ομάδα αυτή θα αποτελείται από ειδικούς και εμπειρογνώμονες και, μεταξύ άλλων, θα έχει τη δυνατότητα να δέχεται παράπονα του κοινού για προβολή περιεχομένου που προάγει τα έμφυλα στερεότυπα.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επίσης τονίζει ότι και τα κράτη-μέλη οφείλουν να λάβουν σχετικές πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση του ζητήματος της αναπαραγωγής των έμφυλων στερεότυπων από τα ΜΜΕ. Προτείνει μάλιστα πρώτα απ'όλα την ορθή εφαρμογή της σχετικής ευρωπαϊκής νομοθεσίας και τον συστηματικό έλεγχο της εφαρμογής της και δεύτερον τη συστηματική μελέτη των στατιστικών δεδομένων και των αποτελεσμάτων των ποικίλων ερευνών, έτσι ώστε να αποκτηθεί μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα του προβλήματος και κατά συνέπεια να είναι δυνατή μια πιο αποτελεσματική αντιμετώπιση. Ακόμη, υποστηρίζει ότι τα έμφυλα στερεότυπα μπορούν να εκλείψουν μόνο εάν τα ΜΜΕ προβάλουν με ισορροπημένο τρόπο όλους τους ρόλους που αναλαμβάνουν οι σύγχρονες γυναίκες και προωθήσουν περαιτέρω θετικά πρότυπα. Παράλληλα, η προβολή των ανδρών σε μη καθιερωμένους ρόλους ή σε ρόλους που παραδοσιακά αποδίδονται σε γυναίκες, θα συνεισφέρει σημαντικά στη δημιουργία υγιέστερων αντιλήψεων, σχετικά με τους ρόλους γυναικών και ανδρών στην ιδιωτική και δημόσια ζωή.

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, αποτελεί τον κύριο θεσμό εκπροσώπησης των ευρωπαίων πολιτών που συνομοθετεί μαζί με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την πλειοψηφία των πολιτικών της Ε.Ε. μέσω των ειδικών του επιτροπών και της Ολομέλειας. Η Επιτροπή Δικαιωμάτων των Γυ-

Committee on Equal Opportunities for Women and Men, "Opinion on breaking gender stereotypes in the media, Brussels. Available at: http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/opinions_advisory_committee/2010_12_opinion_on_breaking_gender_stereotypes_in_the_media_en.pdf [access at 16/6/2015]

ναϊκών και Ισότητας Φύλων (FEMM Committee on Women's Rights and Gender Equality)²² συνιστά την αρμόδια επιτροπή για την καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων λόγω φύλου και την προστασία των δικαιωμάτων των γυναικών. Στο πλαίσιο αυτό, έχει υιοθετήσει ψηφίσματα και κείμενα σχετικά με το ρόλο της διαφήμισης και των ΜΜΕ στην αναπαραγωγή των έμφυλων διακρίσεων και στερεότυπων.

Πιο συγκεκριμένα, στο Ψήφισμα που υιοθέτησε το 2008 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για το «Πώς το Μάρκετινγκ και η Διαφήμιση Επηρεάζουν την Ισότητα μεταξύ Ανδρών και Γυναικών (Resolution on "How marketing and advertising affect equality between women and men", FEMM Committee, EP, 2008)²³, αναγνωρίζεται ότι τα έμφυλα στερεότυπα στη διαφήμιση εμποδίζουν την επίτευξη της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Επισημαίνει μάλιστα δύο από τις κυριότερες προκλήσεις των έμφυλων στερεότυπων στη διαφήμιση: α) προβάλλει τους άνδρες και τις γυναίκες σε συγκεκριμένους ρόλους οι οποίοι για τις γυναίκες πολλές φορές είναι εξευτελιστικοί και προσβλητικοί και β) τα προβληθέντα πρότυπα ομορφιάς (πρότυπα μοντέλων) επιφέρουν πολύ αρνητικές συνέπειες για την υγεία των νεαρών κοριτσιών (ανορεξία, βουλιμία, διατροφικές διαταραχές). Στο πλαίσιο αυτό, προτείνει να ληφθεί μια σειρά δράσεων ώστε η διαφήμιση να μετατραπεί από μέσο διάδοσης των έμφυλων στερεότυπων σε μέσο καταπολέμησής τους. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω: α) ενός πιο συστηματικού ελέγχου των κρατών-μελών για την τήρηση των δεσμεύσεών τους που απορρέουν από την ευρωπαϊκή νομοθεσία και άλλα κείμενα (π.χ. Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για την Ισότητα των Φύλων (European Pact for Gender Equality)²⁴, καθώς και από τις εθνικές νομοθεσίες, β) μέσω της υιοθέτησης ειδικών κωδίκων δεοντολογίας για τη διαφήμιση που θα προωθούν την ισότητα των δύο φύλων και γ) μέσω της περαιτέρω ενημέρωσης του κοινού και επιμόρφωσης των επαγγελματιών των ΜΜΕ για τις αρνητικές συνέπειες των έμφυλων στερεότυπων.

Ακόμη, στο Ψήφισμα που υιοθετήθηκε το 2013, σχετικά με την έκθεση Προόδου για την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών (*Report on Progress on Equality between women and men in the European Union in 2013*), το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υπογραμμίζει ότι τα έμφυλα στερε-

22. Για περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις αρμοδιότητες και το ρόλο της Επιτροπής για τα Δικαιώματα των Γυναικών και την Ισότητα Φύλων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, βλ. <http://www.europarl.europa.eu/committees/en/femm/home.html>

23. Svensson, Eva-Britt, European Parliament, 2008, FEMM Committee on Women's Rights and Gender Equality, *Report on how marketing and advertising affect equality between women and men*, (2008/2038(INI)), available at: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A6-2008-0199+0+DOC+PDF+V0//EN> [access at 17/6/2015]

24. Council of the European Union, 2011, 3073th EMPLOYMENT, SOCIAL POLICY, HEALTH AND CONSUMER AFFAIRS *Council meeting*, *Council conclusions on the European Pact for gender equality for the period 2011 – 2020*, Brussels. Available at: https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/lsa/119628.pdf [access at 17/6/2015]

ότυπα στα ΜΜΕ αναπαράγονται συνεχώς, προωθώντας και την έμφυλη βία.²⁵ Στην κατεύθυνση αυτή, κάνει έκκληση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να καταδικάζονται όλες οι εκστρατείες και κάθε άλλη ενέργεια των ΜΜΕ όπου οι γυναίκες απεικονίζονται ως θύματα, υπεύθυνα για την σεξουαλική βία που υπέστησαν. Επιπλέον, ζητάει από το Συμβούλιο και την Επιτροπή να λάβουν μέτρα για τη χρήση μη σεξιστικής γλώσσας στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Η πρόσφατη μελέτη (2013) που εκπόνησε το Τμήμα Πολιτικής C (Policy Department C) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με τίτλο: «*Οι Γυναίκες και τα Κορίτσια ως Υποκείμενο Προσοχής των ΜΜΕ και των Διαφημίσεων: Η Κατάσταση στην Ευρώπη, Καλές πρακτικές και Νομοθεσίες*»/ "*Women and Girls as subjects of media's attention and advertisement campaigns: The situation in Europe, Best practices and Legislations*"²⁶, προβαίνει σε μια συνοληκή αξιολόγηση των θεσμικών και νομοθετικών πλαισίων πολιτικών ισότητας των κρατών-μελών στο χώρο των ΜΜΕ. Ορισμένες κύριες προκλήσεις που αναγνωρίζει σχετικά με την καταπολέμηση των στερεότυπων λόγω φύλου στα ΜΜΕ, είναι ότι: α) οι έμφυλες διακρίσεις στα ΜΜΕ δεν αντιμετωπίζονται από τη νομοθεσία ως διακριτή διάκριση αλλά ως μία από τις πολλαπλές διακρίσεις (λόγω εθνικότητας, θρησκείας, χρώματος κλπ.), β) το υπάρχον νομοθετικό πλαίσιο των κρατών-μελών αλλά και οι κώδικες δεοντολογίας δεν αντιμετωπίζουν το ζήτημα με ολοκληρωμένο τρόπο καθώς οι μεν νομοθεσίες που έχουν δεσμευτική ισχύ, δεν περιέχουν εξειδικευμένες διατάξεις για τις έμφυλες διακρίσεις στα ΜΜΕ ενώ οι κώδικες δεοντολογίας που στοχεύουν στις έμφυλες διακρίσεις των ΜΜΕ, δεν έχουν δεσμευτική ισχύ και γ) η υποκειμενική αξιολόγηση του περιεχομένου μιας διαφήμισης ως σεξιστικού ή ως περιεχομένου που προάγει τις έμφυλες διακρίσεις, εμποδίζει την αποτελεσματική αντιμετώπιση των έμφυλων διακρίσεων.

Προς την κατεύθυνση αυτή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προτείνει ένα πιο αυστηρό και συνεκτικό νομοθετικό πλαίσιο, που θα προβλέπει α) την απαγόρευση προβολής κάθε διαφημιστικού ή άλλου περιεχομένου στα ΜΜΕ το οποίο δε συνάδει με την αρχή της ισότητας των ανδρών και γυναικών και γενικά κρίνεται ακατάλληλο καθώς και την επιβολή πιο αυστηρών προστίμων στους φορείς που

είναι αρμόδιοι για τη μετάδοση του ακατάλληλου περιεχομένου, β) πιο ολοκληρωμένους ορισμούς της έννοιας των έμφυλων διακρίσεων στα νομοθετικά κείμενα και στους κώδικες δεοντολογίας και γ) την ενεργό συμμετοχή γυναικών ΜΚΟ και οργανώσεων στον έλεγχο και την εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας.

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, ως κύριο συντονιστικό όργανο των πολιτικών της Ε.Ε., διατυπώνει κείμενα συμπερασμάτων όπου προβαίνει σε συστάσεις προς τα κράτη-μέλη σχετικά με τις διάφορες πολιτικές της Ε.Ε. Σχετικά με την πολιτική ισότητας της Ε.Ε., έχει υιοθετήσει κείμενο Συμπερασμάτων για την Αντιμετώπιση των Έμφυλων Στερεότυπων στην Κοινωνία (Conclusions on "*Eliminating Gender Stereotypes in Society*")²⁷ όπου τονίζει τη συμβολή των ΜΜΕ και της διαφήμισης στη μετάδοση και την αναπαραγωγή των παραδοσιακών στερεότυπων και εικόνων των ανδρών και των γυναικών. Οι συστάσεις του προς τα κράτη-μέλη για την καταπολέμηση των έμφυλων στερεότυπων περιλαμβάνουν: α) την καλύτερη ενημέρωση και εκπαίδευση του κοινού μέσω ειδικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων, ώστε να εμπεδώσει τις αρνητικές συνέπειες που έχουν τα έμφυλα στερεότυπα στη διαμόρφωση των αντιλήψεων του για τους ρόλους των δύο φύλων και β) την πιο ουσιαστική συμβολή των ΜΜΕ στην προώθηση προτύπων και εικόνων ανδρών και γυναικών, που ανταποκρίνονται στους σύγχρονους ρόλους τους και είναι απαλλαγμένα από τα έμφυλα στερεότυπα.

Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (European Institute for Gender Equality- EIGE).

Το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (εφεξής EIGE) είναι αυτόνομος ευρωπαϊκός οργανισμός με έδρα το Vilnius της Λιθουανίας. Ιδρύθηκε το 2010 με στόχο την ενίσχυση και προώθηση της ισότητας των δυο φύλων, την καταπολέμηση όλων των έμφυλων διακρίσεων καθώς και την ενημέρωση της κοινής γνώμης για θέματα ισότητας στα κράτη μέλη της ΕΕ καθώς και τη διατύπωση συγκεκριμένων προτάσεων πολιτικής για κάθε τομέα της δημόσιας και ιδιωτικής ζωής, όπου οι γυναίκες υφίστανται διακρίσεις. Παράλληλα, παρέχει τεχνική βοήθεια στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, αναλύοντας και εξετάζοντας κάθε φορά τα θέματα της Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνου, που η εκάστοτε Προεδρία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου έχει θέσει ως προτεραιότητα.²⁸

27. Council of the European Union, 2008, 2876th EMPLOYMENT, SOCIAL POLICY, HEALTH AND CONSUMER AFFAIRS Council meeting, Council Conclusions on Eliminating Gender Stereotypes in Society, Luxembourg. Available at: http://www.eu2008.si/si/News_and_Documents/Council_Conclusions/June/0609_EPSCO-Gender.pdf (access at 17/6/2015).

28. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το Ευρωπαϊκό

25. Tarabella, Marc, European Parliament, 2015, FEMM Committee on Women's Rights and Gender Equality, "*Report on Progress on Equality between women and men in the European Union in 2013*", [2014/2217 (INI)], Brussels. Available at: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+REPORT+A8-2015-0015+0+DOC+PDF+V0//EN> (access at 17/6/2015)

26. European Parliament (2013), Directorate- General for Internal Policies, Policy Department C, "*Citizens' Rights and Constitutional Affairs, Women and Girls as Subjects of Media's Attention and Advertisement Campaigns: The Situation in Europe, Best Practices and Legislations*", Brussels, available at: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/474442/IPOL-FEMM_ET\(2013\)474442_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/474442/IPOL-FEMM_ET(2013)474442_EN.pdf) (access at 18/6/2015)

Στο πλαίσιο της επίτευξης των παραπάνω στόχων, το EIGE έχει αναπτύξει ένα καινοτόμο και ιδιαίτερα χρήσιμο μεθοδολογικό εργαλείο, το **Δείκτη Μέτρησης Ισότητας Φύλων** (Gender Equality Index)²⁹ ενώ παράλληλα συμβάλλει στη διαμόρφωση των πολιτικών ισότητας μέσω των κειμένων και αναλύσεων καλών πρακτικών κρατών-μελών της Ε.Ε. που καλύπτουν όλους σχεδόν τους τομείς κατάρτησης των διακρίσεων κατά των γυναικών, ανάμεσα τους και αυτών που παρατηρούνται στα ΜΜΕ.³⁰

Ειδικότερα, το θέμα της καταπολέμησης των έμφυλων διακρίσεων στα ΜΜΕ αποτελεί αντικείμενο της πρόσφατης μελέτης που εκπόνησε το EIGE στο πλαίσιο της αξιολόγησης της Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνου³¹ σχετικά με τους στόχους που αφορούν τις γυναίκες και τα ΜΜΕ.³² Η μελέτη έχει τίτλο: «Προωθώντας την Ισότητα Φύλων στα Κέντρα Λήψης Αποφάσεων στους Οργανισμούς των ΜΜΕ» (*Advancing Gender Equality in Decision-making in Media Organizations*)³³ και καταδεικνύει τις ανισότητες ανάμεσα στα δύο φύλα που υπάρχουν στο χώρο των ΜΜΕ και στα κέντρα λήψης αποφάσεων. Αν και η παρούσα μελέτη, στοχεύει περισσότερο στην ανάδειξη του ζητήματος της μικρής εκπροσώπησης των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων στους οργανισμούς των ΜΜΕ, συνδέεται άμεσα με την καταπολέμηση των έμφυλων στερεότυπων στα ΜΜΕ, καθώς η υπό-εκπροσώπηση των γυναικών συμβάλλει στην περαιτέρω αναπαραγωγή των έμφυλων στερεότυπων στα ΜΜΕ.

Επιπλέον, το EIGE έχει εκπονήσει μελέτη με στόχο την καταγραφή του τρόπου που αντιλαμβάνονται οι ευρωπαίοι πολίτες των 27 κρατών-μελών το φύλο³⁴, ενώ έχει δι-

ερευνήσει τις απόψεις των γυναικών επαγγελματιών των ΜΜΕ σχετικά με το πώς γίνεται αντιληπτό το ζήτημα της ισότητας φύλου στα ΜΜΕ.³⁵

Ευρωπαϊκό Λόμπυ Γυναικών (European Women's Lobby)

Το Ευρωπαϊκό Λόμπυ Γυναικών (European Women's Lobby) -εφεξής Λόμπυ, αποτελεί τον μεγαλύτερο οργανισμό-ομπρέλα των γυναικείων ΜΚΟ σε επίπεδο Ε.Ε. Σ' αυτόν συμμετέχουν πάνω από 2000 ευρωπαϊκές γυναικείες οργανώσεις (από όλα τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. και από 3 υποψήφια προς ένταξη κράτη) και 20 αυτοτελείς ευρωπαϊκές οργανώσεις. Το Λόμπυ αποτελεί σημαντικό δρώντα στη συν-διαμόρφωση των πολιτικών ισότητας της Ε.Ε. Διατυπώνει κατόπιν διαβούλευσης με τα παραρτήματά του που εδρεύουν στις χώρες που συμμετέχουν σ' αυτό, προτάσεις πολιτικές και τις απευθύνει προς τους αρμόδιους θεσμούς της Ε.Ε.. Παράλληλα, συμβάλλει και στην ενθάρρυνση ευρωπαϊκού διαλόγου για τα θέματα ισότητας.³⁶

Ειδικότερα, για το θέμα των έμφυλων στερεότυπων στα ΜΜΕ, το Λόμπυ αναγνωρίζει ότι τα έμφυλα στερεότυπα εξακολουθούν και αναπαράγονται με την ίδια ένταση, παρά τις προσπάθειες που έχει κάνει η Ε.Ε. για την αποδόμησή τους. Επιπλέον, επισημαίνει την έκταση του προβλήματος καθώς η αναπαραγωγή των στερεότυπων λόγω φύλου δεν περιορίζεται μόνο στα ΜΜΕ, αλλά επεκτείνεται σε κάθε είδους οπτικοακουστικό υλικό που διακινείται στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, στο διαδίκτυο, στα βιντεοπαιχνίδια, τη μουσική, τις ταινίες κλπ.³⁷ Για το Λόμπυ, οι προσπάθειες της Ε.Ε. δεν είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικές³⁸ καθώς το πρόβλημα των στερεότυπων είναι πολυδιάστατο και χρίζει μιας πολυπλευρης λύσης.

Στο πλαίσιο αυτό, έχει διατυπώσει μια σειρά θέσεων τόσο για τον τρόπο με τον οποίο αναπαράγονται τα έμφυλα στερεότυπα στα ΜΜΕ, όσο και για τις πολυηθικές συνέπειές τους. Σύμφωνα με το Λόμπυ, τα έμφυλα στερεότυπα αναπαράγο-

Ινστιτούτο Ισότητας Φύλων και το έργο του βλ. http://eige.europa.eu/sites/default/files/EIGEs%20Mission%20Vision%20Objectives_0.pdf και <http://eige.europa.eu/content/activities>

29. Για περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με το δείκτη μέτρησης ισότητας φύλων, βλ. <http://eige.europa.eu/gender-statistics/gender-equality-index/about>

30.

31. EIGE, 2015, *Beijing+20: The 4th Review of the Implementation of the Beijing Platform for Action in the EU Member States*, Luxembourg, Publications Office of the European Union. Available at: <http://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/MH0414886ENN.PDF> (access at 18/7/2015)

32. Για τους στόχους της Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνου που αφορούν τη γυναίκα και τα ΜΜΕ, βλ. *Beijing Platform for Action, 1995*, Strategic Objective J, available at: <http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/platform/>

33. EIGE, 2013, *Review of the implementation of the Beijing Platform for Action in the EU Member States: Women and the Media - Advancing gender equality in decision-making in media organizations*, Luxembourg, Publications Office of the European Union. Available at: <http://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/MH3113742ENC-Women-and-Media-Report-EIGE.pdf> (access at 17/7/2015)

34. EIGE, 2013, *A study of collective narratives on gender perceptions in the 27 EU Member States*, Luxembourg, Publications Office of the European Union. Available at: <http://eige.europa.eu/rdc/eige-publications/study-collected-narratives-gender-perceptions-27-eu-member-states> (access at 17/6/2015)

35. EIGE, "What about gender equality in the media?", *Interviews with women experts*, available at: <http://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/Media-interviews-MH0313430ENC.pdf> (access at 17/6/2015)

36. Για περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με το έργο και τις αρμοδιότητες του Ευρωπαϊκού Λόμπυ Γυναικών, βλ. <http://www.womenlobby.org/>

37. European Women's Lobby, 2010, "Gender stereotyping and women's access to the media" available at: <http://www.womenlobby.org/spip.php?rubrique40&lang=en>, και European Women's Lobby, "Women and the Media", available at: <http://www.womenlobby.org/spip.php?article46>

38. Αναλυτικότερα, το Λόμπυ επισημαίνει ότι η Στρατηγική για την Ισότητα Ανδρών και Γυναικών 2010-2015 δεν κάνει καμία αναφορά στα έμφυλα στερεότυπα και την ισότητα φύλων στα ΜΜΕ ενώ τα περισσότερα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία και δείκτες επικεντρώνονται περισσότερο στα ΜΜΕ ως επαγγελματικός χώρος για τις γυναίκες (θέσεις ευθύνης, συμμετοχή στη διαδικασία λήψης αποφάσεων) παρά ως χώρος όπου εμφανίζονται έμφυλα στερεότυπα.

νται: α) μέσω της μη προβολής γυναικών που κατέχουν θέσεις ευθύνης και της διαρκούς προβολής των γυναικών σε παραδοσιακούς ρόλους, β) μέσω της προβολής των γυναικών στην ειδησεογραφία θεμάτων «χαμηλής πολιτικής» (π.χ. κοινωνικά, προσωπικές μαρτυρίες) και όχι θεμάτων «υψηλής πολιτικής» (πολιτική, οικονομία κλπ.), γ) μέσω της προβολής των γυναικών ως αντικειμένων ομορφιάς και ως σεξουαλικών αντικειμένων, αλλά και ως θυμάτων κλπ. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι για ορισμένες κατηγορίες γυναικών (γυναίκες με ειδικές ικανότητες ή γυναίκες που ανήκουν σε μειονοτικές ομάδες, π.χ. μουσουλμάνες), τα έμφυλα στερεότυπα που αναπαράγονται είναι ακόμη πιο έντονα.

Σχετικά με τις συνέπειες της αναπαραγωγής των έμφυλων στερεότυπων, το Λόμπυ υποστηρίζει ότι η προβολή των γυναικών με αρνητικό και προσβλητικό τρόπο αποτελεί μέσο περαιτέρω αποδυνάμωσης του ρόλου τους στην κοινωνία και υποβάθμισης της ποιότητας ζωής τους. Παράλληλα, τα στερεότυπα λειτουργούν αποθαρρυντικά για τις γυναίκες που επιθυμούν να αναλάβουν ισχυρούς ρόλους και να συμμετάσχουν ενεργά στην κοινωνία, ενώ πολλές φορές απειλούν και την ψυχική τους υγεία. Επιπλέον, υπογραμμίζει ότι εξίσου αρνητικές είναι και οι συνέπειες της αναπαραγωγής των έμφυλων στερεότυπων στα ΜΜΕ για τα παιδιά και ιδιαίτερα για τα νεαρά κορίτσια, καθώς η έκθεση τους σε οπτικοακουστικό υλικό που αναπαράγει έμφυλα στερεότυπα, επιδρά αρνητικά στην πνευματική και σωματική τους ανάπτυξη (π.χ. διατροφικές διαταραχές) και στις αντιλήψεις που διαμορφώνουν για το ρόλο των γυναικών.

Όμως, η προσπάθεια του Λόμπυ για την καταπολέμηση των έμφυλων στερεότυπων στα ΜΜΕ δεν περιορίζεται μόνο στη διατύπωση των θέσεων του για τη φύση και τις συνέπειες του προβλήματος, αλλά έχει προχωρήσει σε σχετικές δράσεις με στόχο την περαιτέρω αφύπνιση τόσο της Ε.Ε. όσο και των κρατών-μελών.

Πιο συγκεκριμένα, το 2006, το Λόμπυ συμμετείχε ενεργά στη αναθεώρηση της Οδηγίας «Τηλεόραση χωρίς σύνορα»³⁹, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην προστασία των δικαιωμάτων των γυναικών, την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας και την καταπολέμηση των έμφυλων στερεότυπων στα ΜΜΕ και στη διαφήμιση.

Ακόμη, έχει προβεί σε σειρά συγκεκριμένων συστάσεων προς την Ε.Ε. οι οποίες, μεταξύ άλλων, προβλέπουν: α) τη θέσπιση νέας νομοθεσίας που θα εξασφαλίζει την ισότητα ανδρών και γυναικών στην εκπαίδευση και στα ΜΜΕ, β) την απαγόρευση προβολής και αναπαραγωγής κάθε είδους πορνογραφικού υλικού και της διαφήμισης τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών κάνοντας χρήση του σώματος των γυναικών ως σεξουαλικού αντικειμένου, γ) τη σύσταση μιας ομάδας ειδικών, αρμόδιας για τον έλεγχο του περιεχομένου που προβάλλεται στα ΜΜΕ και για την παραλαβή παραπόνων από το κοινό σχετικά με την προβολή περιεχομένου που αναπαράγει έμφυλα στερεότυπα, δ) την προώθηση και χρηματοδότηση σχετικών εκπαιδευτι-

39. Η αναθεωρημένη Οδηγία «Τηλεόραση χωρίς σύνορα» του 2006 αποτελεί την Οδηγία του 2010 για τις υπηρεσίες των οπτικοακουστικών μέσων (Audiovisual media services directive, 2010/13/EE) που αναφέρθηκε παραπάνω.

κών προγραμμάτων και προγραμμάτων επιμόρφωσης για τους επαγγελματίες ΜΜΕ καθώς και ε) την περαιτέρω ενίσχυση της έρευνας και αξιολόγησης των στατιστικών δεδομένων σχετικά με την προβολή των γυναικών και κυρίως ειδικών κατηγοριών όπως οι γυναίκες με ειδικές ικανότητες ή οι γυναίκες που ανήκουν σε μειονότητες.⁴⁰

Όσον αφορά τις συστάσεις του προς τα κράτη-μέλη, τα προτρέπει: α) να εφαρμόζουν ορθά και αποτελεσματικά τη σχετική ευρωπαϊκή νομοθεσία, προβάλλοντας όλους τους σύγχρονους ρόλους και τις ικανότητες των ανδρών και γυναικών, β) να θεσπίσουν αυστηρές ποινές και πρόστιμα για την προβολή υλικού στα ΜΜΕ που αναπαράγει έμφυλα στερεότυπα και προσβάλλει την προσωπικότητα των γυναικών, γ) να συστήσουν αποτελεσματικούς ελεγκτικούς μηχανισμούς που θα είναι αρμόδιοι για την ορθή τήρηση των κωδίκων δεοντολογίας και δ) να προσφέρουν την κατάλληλη επιμόρφωση σχετικά με τα έμφυλα στερεότυπα, σε επαγγελματίες και σπουδαστές ΜΜΕ, μέσω ειδικών προγραμμάτων⁴¹.

Συμπερασματικές σκέψεις

Το ζήτημα της καταπολέμησης των έμφυλων στερεότυπων στα ΜΜΕ εξακολουθεί να συνιστά μια σύγχρονη πρόκληση, ιδιαίτερα σήμερα που πρότυπα και εικόνες έχουν ένα ευρύτατο κοινό αποδεκτών. Οι διεθνείς και περιφερειακοί θεσμοί που έχουν ασχοληθεί με το ζήτημα, αναγνωρίζουν ότι η ύπαρξη και αναπαραγωγή των στερεότυπων λόγω φύλου στα ΜΜΕ συνιστούν τροχοπέδη στην επίτευξη της ισότητας των φύλων και βάση πολλών μορφών διακρίσεων που κυρίως υφίστανται οι γυναίκες.

Οι διεθνείς και οι ευρωπαϊκοί οργανισμοί και φορείς επισημαίνουν ότι η ευθύνη της δράσης κατανέμεται μεταξύ της πολιτείας και της κοινωνίας των πολιτών. Η πολιτεία οφείλει να μεριμνήσει για την θέσπιση ειδικού συνεκτικού κανονιστικού πλαισίου (νόμων και κωδίκων δεοντολογίας) που θα λειτουργεί αποτρεπτικά στην αναπαραγωγή έμφυλων στερεότυπων στα ΜΜΕ μέσω επιβολής κυρώσεων. Η δε κοινωνία των πολιτών οφείλει να ενημερώσει και να ευαισθητοποιήσει το κοινό για τη φύση των στερεότυπων λόγω φύλου, τον τρόπο με τον οποίο αυτά αναπαράγονται μέσω των ΜΜΕ αλλά και για το γεγονός ότι αυτά αποτελούν το υπόβαθρο ποικίλων διακρίσεων λόγω φύλου που καταγράφονται στις σύγχρονες δυτικές κοινωνίες. Επίσης είναι ευθύνη της κοινωνίας των πολιτών, στο πλαίσιο της λογοδοσίας, να ασκήσει πιέσεις για την υιοθέτηση μέτρων που θα παρεμποδίζουν την διαιώνιση και διάδοση των έμφυλων στερεό-

40. European Women' Lobby, 2010, "Gender stereotyping and women's access to the media" available at: <http://www.womenlobby.org/spip.php?rubrique40&lang=en>, και European Women's Lobby, "Women and the Media", available at: <http://www.womenlobby.org/spip.php?article46>

41. European Women' Lobby, 2010, "Gender stereotyping and women's access to the media" available at: <http://www.womenlobby.org/spip.php?rubrique40&lang=en>, και European Women's Lobby, "Women and the Media", available at: <http://www.womenlobby.org/spip.php?article46>

τυπων και να ελέγχει την πορεία αυτών, ώστε να είναι δυνατές διορθωτικές παρεμβάσεις.

Παρήγορο είναι πως σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο η ύπαρξη και αναπαραγωγή των στερεότυπων λόγω φύλου στο χώρο των ΜΜΕ α) γίνεται αντιληπτή ως σοβαρό πρόβλημα με ιδιαίτερα αρνητικές συνέπειες β) καταβάλλεται προσπάθεια, για κατηγοριοποίηση των τρόπων με τους οποίους αναπαράγονται τα στερεότυπα φύλου στα ΜΜΕ και των συνεπειών που αυτό το φαινόμε-

νο έχει για τους αποδέκτες των μηνυμάτων που μεταφέρονται και γ) διαμορφώνονται και υλοποιούνται δράσεις που ως «χάρτες πορείας», περνώντας από διαφορετικές διαδρομές, στοχεύουν στο ίδιο αποτέλεσμα, την μη αναπαραγωγή των στερεότυπων λόγω φύλου στα ΜΜΕ. Μένει να δούμε σε ποιο βαθμό θα συντονιστούν επιτυχώς τα μέρη της κοινωνίας κάθε χώρας με τα διεθνή και ευρωπαϊκά σημεία αναφοράς, ώστε να βρουν τον κοινό τους δρόμο.

Εκδήλωση / Δημόσιος Διάλογος

«Στερεότυπα λόγω φύλου: Βοηθούν τα ΜΜΕ στην εξάλειψη των στερεοτύπων, ή τα αναπαράγουν;»

Λάρισα, 13 Μαρτίου 2015, Χατζηγιάννειο Πνευματικό Κέντρο

Λάουρα Μαράτου-Αλιπράντη,

Δρ Κοινωνιολογίας, Β΄ Αντιπρόεδρος του Σ.Δ.Γ

Στο πλαίσιο του Σχεδίου Δράσης που υλοποιεί ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας με τίτλο: «Συμβολή στην καταπολέμηση των στερεοτύπων λόγω φύλου»/Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Διοικητική Μεταρρύθμιση 2007-2013-ΥΠΕΣ», προβλέπονται και εκτός Αθηνών εκδηλώσεις που στοχεύουν στην πληροφόρηση και ευαισθητοποίηση του ευρύτερου κοινού σχετικά με το θέμα των έμφυλων στερεοτύπων στα ΜΜΕ. Έτσι, πραγματοποιήθηκε μια πρώτη εκδήλωση στη Λάρισα με θέμα: **Στερεότυπα λόγω φύλου: Βοηθούν τα ΜΜΕ στην εξάλειψη των στερεοτύπων, ή τα αναπαράγουν;** Το μέλος του Δ.Σ. του Συνδέσμου κ. Ιλεάννα Σακκά συνέβαλε στη δημοσιοποίηση της εκδήλωσης στη Λάρισα στον τοπικό ηλεκτρονικό και έντυπο τύπο και στην ενημέρωση των τοπικών αρχών (Περιφέρεια Θεσσαλίας και Δήμο Λαρισαίων).

Η εκδήλωση έγινε στον εξαιρετικό χώρο του «Χατζηγιάννειο Πνευματικού Κέντρου» του Δήμου της Λάρισας και παρέστησαν, ο Αντιπεριφερειάρχης Θεσσαλίας κ. Δημήτριος Παπαδημόπουλος, Δημοτικοί Σύμβουλοι του Δήμου Λάρισας, δημοσιογράφοι, εκπρόσωποι τοπικών φορέων.

Οι εισηγήσεις των ομιλητριών ανέδειξαν τις ποικίλες δι-

αστάσεις του ρόλου των ΜΜΕ σήμερα που λειτουργεί προς την αντίθετη κατεύθυνση από αυτή της ισότητας αναπαράγοντας στερεότυπες κοινωνικές αναπαραστάσεις, εικόνες και πρότυπα.. Η Πρόεδρος του Συνδέσμου Λιλή Κουράκου μιλώντας στην αρχή αναφέρθηκε στο σημαντικό ρόλο που έχει διαδραματίσει ο Σύνδεσμος για την προώθηση της ισότητας των δυο φύλων στη χώρας μας από το 1920 επισημαίνοντας ότι τα έμφυλα στερεότυπα αποτελούν την βαθύτερη αιτία των ανισοτήτων σε βάρος των γυναικών που επιμένουν ακόμη στην κοινωνία μας. Η Λάουρα Μαράτου-Αλιπράντη, Δρ Κοινωνιολογίας, Β΄ Αντιπρόεδρος του Σ.Δ.Γ. παρουσίασε συνοπτικά το Σχέδιο Δράσης που υλοποιεί ο ΣΔΓ. ενώ η Χαρά Καραγιαννοπούλου, Λέκτορας Παντείου Παν/μίου, Ειδ. Γραμματέας του Σ.Δ.Γ. ανέπτυξε το πολύ ενδιαφέρον θέμα «ΜΜΕ και κατασκευή κοινωνικών προτύπων». Στη συνέχεια ακολούθησε ενδιαφέρουσα συζήτηση με δημοσιογράφους και με το κοινό.

Ακόμη, τα μέλη του Δ.Σ. του Συνδέσμου κατά την παραμονή τους στην Λάρισα μίλησαν σε ραδιοφωνικές εκπομπές για το Σχέδιο Δράσης και σε δυο τηλεοπτικά κανάλια, το "Θεσσαλία Τηλεόραση" και το "RTR".



Απο δεξιά Λ. Κουράκου, Δ. Παπαδημόπουλος, Ι. Σακκά, Λ. Μαράτου-Αλιπράντη

Δημοτική Επιτροπή Ισότητας των Φύλων, Δ.ΕΠ.Ι.Σ του Δήμου Ωρωπού 5η εκδήλωση για το "ΜΑΡΤΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ" σε συνεργασία με το ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

Λάουρα Μαράτου-Αλιπράντη,
Δρ Κοινωνιολογίας, Β' Αντιπρόεδρος του Σ.Δ.Γ

Με αφορμή την Παγκόσμια ημέρα της Γυναίκας στις 8 Μαρτίου, η Δημοτική Επιτροπή Ισότητας των Φύλων, Δ.ΕΠ.Ι.Σ του Δήμου Ωρωπού πραγματοποίησε τον Μάρτιο 2015 σειρά εκδηλώσεων με θέμα: «Ο Μάρτης της Γυναίκας».

Η 5η προγραμματισμένη εκδήλωση που έγινε στις 22 Μαρτίου στο Δημοτικό Σχολείο του Αυλώνα πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με το Σύνδεσμο για τα Δικαιώματα της Γυναίκας και είχε ως θέμα: "Συμβολή στην καταπολέμηση των στερεοτύπων λόγω φύλου όπως παρουσιάζονται στα ΜΜΕ-Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης». Ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας θέλησε να συμβάλει ενεργά στον προβληματισμό και στην ανάδειξη των ζητημάτων αυτών στη χώρα μας, υλοποιεί Σχέδιο Δράσης που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και από εθνικούς πόρους στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Διοικητική Μεταρρύθμιση 2007-2013-ΥΠΕΣ».

Οι εισηγήσεις που έγιναν στο πλαίσιο της εκδήλωσης από την Πρόεδρο του Συνδέσμου και τα μέλη του Δ.Σ. που είναι και μέλη της επιστημονικής επιτροπής του έργου, ανέδειξαν τα ζητήματα των υφιστάμενων διακρίσεων λόγω φύλου και των πρότυπων συμπεριφοράς που προβάλλονται στα ΜΜΕ (στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο) και επεσήμαναν ότι εμποδίζουν την επίτευξη της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών γεγονός που λειτουργεί, προς την αντί-

θετη κατεύθυνση από αυτή της ισότητας, της αλληλεγγύης και του σεβασμού των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στη σύγχρονη κοινωνία. Πιο συγκεκριμένα: η Πρόεδρος του ΣΔΓ κ. Λιλή Κουράκου αναφέρθηκε στο «Συμβολισμό της Διεθνούς Ημέρας της Γυναίκας και στο ρόλο των ΜΜΕ στην καταπολέμηση των στερεοτύπων». Στη συνέχεια, η κ. Λάουρα Μαράτου –Αλιπράντη, Β' Αντιπρόεδρος του ΣΔΓ έκανε μια συνοπτική παρουσίαση του Σχεδίου Δράσης που υλοποιεί ο ΣΔΓ. Τέλος η κ. Ειρήνη Φερέτη, Α' Αντιπρόεδρος του ΣΔΓ μίλησε σχετικά με τη «Βία κατά των Γυναικών». Το συντονισμό είχε η κ Ελένη Βαρνάβα –Καραγιάννη, Φιλόλογος και Πρόεδρος της Δ.ΕΠ.Ι.Σ του Δήμου Ωρωπού.

Στην εκδήλωση παρέστησαν πολλὰ μέλη της Δ.ΕΠ.Ι.Σ του Δήμου Ωρωπού οι κυρίες Διαμάντω Παπανικολάου, Αντιπρόεδρος Δ.ΕΠ.Ι.Σ Ωρωπού, Αμαλία Νάνου, Αθηνά Δαλιάνη και Σούντα Ελένη. Παρούσα ήταν και η Διευθύντρια του Δημοτικού Σχολείου κ. Έφη Κρέμου καθώς και εκπρόσωποι του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων του Γυμνασίου και του Λυκείου του Αυλώνα οι κυρίες Κάππα Ρένα, Λιάπη Αγγελική, Ξαγροπούλου Ελένη και Πρέκα Φωτεινή, οι οποίες συμμετείχαν στο διάλογο που ακολούθησε κάνοντας πολύ ενδιαφέρουσες παρεμβάσεις.

Την εκδήλωση κάλυψε δημοσιογραφικά η Εφημερίδα η "Φωνή του Ωρωπού" με τον κ. Β. Κωβαίο, εκδότη, ο οποίος παρευρέθη στην εκδήλωση.



Από αριστερά: Ε. Φερέτη, Ε. Βαρνάβα-Καραγιάννη, Λ. Κουράκου, Λ. Μαράτου Αλιπράντη

ΟΔΗΓΟΣ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ ΛΟΓΩ ΦΥΛΟΥ ΣΤΑ ΜΜΕ

Στο πλαίσιο του προγράμματος εκπονείται η συγγραφή «Οδηγού για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου στα ΜΜΕ»
Το κείμενο του Οδηγού θα αναπτυχθεί βάση του πίνακα περιεχομένων που ακολουθεί.

Πίνακας Περιεχομένων

Εισαγωγή

• Το φαινόμενο των διακρίσεων λόγω φύλου στα ΜΜΕ και η ιδιαιτερότητά του

Θα γίνει αναφορά στην δυναμική που έχουν τα ΜΜΕ να διαμεσολαβούν μηνύματα και να διαμορφώνουν πρότυπα και αντιλήψεις. Θα υπάρξει σύντομη ανάλυση του τρόπου με τον οποίο τα ΜΜΕ αναπαράγουν στερεότυπες αντιλήψεις με βάση το φύλο και θα περιγραφεί το «φαινόμενο» των διακρίσεων λόγω φύλου και η έκτασή του.

• Οι Στόχοι του Οδηγού και Ομάδες Στόχου

Θα γίνει αναφορά στους στόχους του Οδηγού και θα προσδιοριστούν οι ομάδες στόχου στις οποίες αυτός απευθύνεται. Ο Οδηγός θα απευθύνεται κυρίως σε Επαγγελματίες που έχουν άμεση ή έμμεση σχέση με το χώρο των ΜΜΕ, έτσι ώστε αυτοί/ες να : α) αναγνωρίζουν τα έμφυλα στερεότυπα, β) κατανοούν τους τρόπους με τους οποίους αυτά αναπαράγονται, γ) είναι σε θέση να τα αποδομήσουν γ) κατανοήσουν τις συνέπειες της αναπαραγωγής αυτών των στερεότυπων στους αποδέκτες των μηνυμάτων τους, δ) αποφασίσουν την μη περαιτέρω αναπαραγωγή τους.

Α' Μέρος-Διεθνές πλαίσιο

Στο πρώτο μέρος θα γίνει αναφορά στους θεσμούς και οργανισμούς (σε διεθνές και περιφερειακό επίπεδο) που παρακολουθούν την εξέλιξη του φαινομένου, συγκεντρώνουν στοιχεία και κυρίως διαμορφώνουν και υλοποιούν πολιτικές και δράσεις με στόχο την ευαισθητοποίηση, τη γνωστοποίηση αλλά και τη δέσμευση των κρατών που συμμετέχουν σ' αυτές για εφαρμογή των πολιτικών που στοχεύουν στην καταπολέμηση των στερεότυπων λόγω φύλου στα ΜΜΕ. Επίσης θα παρουσιαστούν με σύντομία οι αποφάσεις που έχουν ληφθεί αλλά και οι πολιτικές που είτε έχουν ήδη υλοποιηθεί, είτε έχουν δρομολογηθεί αναφορικά με το ζήτημα της καταπολέμησης των έμφυλων στερεότυπων στα ΜΜΕ. Επίσης αναφορά θα γίνει υπάρχουσες παρεμβάσεις και νομοθετικές ρυθμίσεις (Νόμοι, Συστάσεις, Οδηγίες κλπ) .

• Διεθνείς και περιφερειακοί θεσμοί για πολιτικές ισότητας UN, CEDAW,

• Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου

• Ευρωπαϊκή Επιτροπή

• Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (FEMM Committee)

• Συμβούλιο της Ευρώπης

• Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα Φύλου (EIGE)

Β' Μέρος -Εθνικό πλαίσιο

Το δεύτερο μέρος θα αφιερωθεί στην παρουσίαση των φορέων που έχουν ασχοληθεί (και συνεχίζουν να ασχολούνται) με το ζήτημα της καταπολέμησης των στερεότυπων λόγω φύλου στα ΜΜΕ στην Ελλάδα. Ήδη είναι σε τελικό στάδιο η αναζήτηση όλων των μέτρων που έχουν ληφθεί σε εθνικό επίπεδο.

• Φορείς ισότητας στην Ελλάδα -ΓΓ Ισότητας Φύλου

• Εθνικές ρυθμίσεις και παρεμβάσεις

• ΕΣΡ

• ΕΣΗΕΑ

• Εθνική Επιτροπή για Ανθρώπινα Δικαιώματα

Γ' Μέρος -Καλές πρακτικές

Στο τρίτο μέρος του Οδηγού θα γίνει αναφορά σε καλές πρακτικές που έχουν καταγραφεί σε διεθνές και περιφερειακό επίπεδο. Παράλληλα θα επισημανθούν οι αδυναμίες ή δυσκολίες που παρατηρήθηκαν κατά την εφαρμογή των μέτρων τα οποία κρίθηκαν «επιτυχή».

• Διεθνείς, Ευρωπαϊκές Καλές Πρακτικές

• Ενέργειες και οδηγίες για την αναγνώριση και την καταπολέμηση των στερεοτύπων στα ΜΜΕ

Δ' Συμπερασματικές σκέψεις

• Βιβλιογραφία (θα δοθεί βιβλιογραφία που αφορά τις κύριες οπτικές του ζητήματος, έτσι ώστε είναι σε θέση οι αναγνώστες/τριες να ενημερωθούν περισσότερο εφόσον το επιθυμούν)

• Γλωσσάριο (θα δοθούν οι εννοιοδοτήσεις των βασικών όρων που σχετίζονται με τα έμφυλα στερεότυπα, ώστε να είναι δυνατή η περαιτέρω αναζήτηση υλικού, αλλά και η ορθή χρήση της γλώσσας)

ΑΠΟΝΟΜΗ ΒΡΑΒΕΙΩΝ 2015 ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ: ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΩΝ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΩΝ ΛΟΓΩ ΦΥΛΟΥ ΟΠΩΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΝΤΑΙ ΣΤΑ ΜΜΕ ΚΟΠΗ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗΣ ΠΙΤΤΑΣ

Στις 12 Φεβρουαρίου 2015 ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας (ΣΔΓ), πραγματοποίησε εκδήλωση στο Ξενοδοχείο PLAZA, στη διάρκεια της οποίας έγινε παρουσίαση των δράσεων για το 2014 του Προγράμματος ΕΣΠΑ που πραγματοποιεί ο ΣΔΓ, απονεμήθηκαν τα Βραβεία για υποστήριξη της ισότητας κατά το παρελθόν έτος, και καλωσόρισαμε την έλευση του νέου χρόνου 2015 με την παραδοσιακή κοπή της πρωτοχρονιάτικης πίττας.

Τα πιστά μέλη του ΣΔΓ, οι φίλες και φίλοι τίμησαν όπως πάντα την εκδήλωσή μας και είχαμε την ευκαιρία να ανταλλάξουμε ευχές και να ανανεώσουμε την πίστη μας στις αξίες που όλοι πιστεύουμε, όπως είναι τα ανθρώπινα δικαιώματα, η υποστήριξη των εθνικών θεμάτων και, βεβαίως, η ισότητα ανδρών και γυναικών. Η υποστήριξη της ισότητας των φύλων αποτελεί το βασικό άξονα των δράσεών μας, όπως αποδεικνύεται και από το Πρόγραμμα ΕΣΠΑ το οποίο υλοποιούμε με πολλή επιμέλεια (Καταπολέμηση των στερεοτύπων στα ΜΜΕ), αλλά και από τα Βραβεία τα οποία κατά παράδοση την ημέρα αυτή απονέμουμε, το Βραβείο «ΠΑΥΛΟΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ» για την έντυπο τύπο, και το Βραβείο «ΑΥΡΑ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ» για τον ηλεκτρονικό μέσο. Μόνο που για το 2014, δεν βρήκαμε υποστήριξη από τα ηλεκτρονικά μέσα, βρήκαμε όμως κάτι πολύ καλύτερο. Βρήκαμε την αξία της ισότητας να υποστηρίζεται από μια εξαιρετική σχολική παράσταση με θέμα του αγώνες

πρωτοπόρων γυναικών για το δικαίωμα στη μόρφωση και την απόκτηση πτυχίου, από ένα πρωτοποριακό σχολείο, το Λεόντειο Λύκειο Νέας Σμύρνης, στο οποίο και απονείμαμε το Βραβείο «ΑΥΡΑ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ». Θα δούμε το σκεπτικό αυτής της απονομής, καθώς και όλα τα μέρη του προγράμματος.

Το Πρόγραμμα άρχισε με τσάι/καφέ, και συνεχίστηκε με ευχές και καλωσόρισμα από την Πρόεδρο του ΣΔΓ κ. Λιλή Κουράκου. Στη συνέχεια είχαμε τη ευκαιρία να ακούσουμε το χαιρετισμό της Επίτιμης Προέδρου του ΣΔΓ Ομ. Καθηγήτριας κ. Αλίκης Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου, που είναι πάντα κοντά μας έστω και με τα μηνύματά της, όταν δεν μπορεί να είναι παρούσα. Ακολούθησε η παρουσίαση της προόδου του Σχεδίου Δράσης «Συμβολή στην καταπολέμηση των στερεοτύπων λόγω φύλου» από το μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής του ΣΔΓ κ. Λάουρα Μαράτου-Αλιπράντη.

Αμέσως μετά έγινε η απονομή των Βραβείων για την Ισότητα, και μετά παρακολούθησαμε σκηνές από την ξεχωριστή θεατρική παράσταση σε πρώτη παρουσίαση στην Ελλάδα του έργου «Blue Stockings» της Jessica Swale από μαθητές, καθηγητές και αποφοίτους του Λεοντείου Λυκείου Νέας Σμύρνης. Η εκδήλωση έκλεισε με την κοπή της πίττας.

Δημοσιεύουμε εδώ αποσπάσματα των ομιλιών, καθώς και το σκεπτικό των βραβεύσεων.



Μέλη του Δ.Σ. του Σ.Δ.Γ. στην Πρωτοχρονιάτικη εκδήλωση

ΛΙΛΗ ΚΟΥΡΑΚΟΥ, Πρόεδρος ΣΔΓ

Καλωσόρισμα, ευχαριστίες, ευχές.

Ο νέος χρόνος μπήκε φουριόζος, γεμάτος γεγονότα και αλλαγές. Σε ότι αφορά τις γυναίκες, θα σημειώσω μόνο μια μικρή βελτίωση στην εκπροσώπηση των γυναικών στη Βουλή. Πράγματι, στη νέα Βουλή οι γυναίκες κατέλαβαν 68 έδρες, ποσοστό 23%, λίγο καλύτερο από τη Βουλή του 2012. Η πρόοδος αργή μεν, αλλά καλοδεχούμενη.

Πιστεύουμε ότι οι ποσοτώσεις που θεσπίστηκαν με το Σύνταγμα του 2001 βοήθησαν σημαντικά σε αυτή την αργή μεν, αλλά σταθερή βελτίωση της γυναικείας εκπροσώπησης στη Βουλή. Οφείλουμε εδώ να θυμηθούμε τη συμβολή της Επιτίμου Προέδρου μας Αλίκης Γιωτοπούλου Μαργακοπούλου στην εισαγωγή στο Σύνταγμα των θετικών μέτρων.

Ο Σύνδεσμος αυτή την εποχή εργάζεται για την καταπολέμηση των στερεοτύπων λόγω φύλου. Πρόκειται για ένα Πρόγραμμα ΕΣΠΑ που υλοποιούμε για τα έτη 2013-2015. Ολοκλήρωτο το Διοικητικό Συμβούλιο, με πρωτεργάτριες τα μέλη της Επιστημονικής επιτροπής Μαράτου Αλιπράντη, Φερέτη, Καραγιαννοπούλου και Παπαδοπούλου, και την επιφορτισμένη με τα οικονομικά Κούλα Αναγνωστοπούλου Κουράκου, εργάζεται πυρετωδώς για να φέρει σε πέρας με επιτυχία το έργο αυτό. Για την πρόοδο του Έργου θα μας ενημερώσει η Αντιπρόεδρος του Συνδέσμου Λάουρα Μαράτου-Αλιπράντη.

Πολλά ακόμη θέματα απαιτούν την προσοχή μας, όπως η γυναικεία ανεργία, προβλήματα που αφορούν τη μητρότητα, το επώνυμο της γυναίκας μετά το γάμο που η σωστή του ρύθμιση ακόμη εκκρεμεί, η βία κατά των γυναικών, και πολλά άλλα.

Πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι στο θέμα της βίας κατά των γυναικών, έχουν γίνει σημαντικά βήματα τα τελευταία χρόνια με τη δημιουργία ολόκληρου δικτύου Συμβουλευτικών Κέντρων και Ξενώνων φιλοξενίας γυναικών θυμάτων βίας λόγω φύλου. Το δίκτυο αυτό εκτείνεται σε όλη τη χώρα. Στον τομέα αυτό οφείλουμε πολλά στην συστηματική και ακάματη προσπάθεια άξιων γυναικών που βρέθηκαν στη θέση της Γενικής Γραμματέως Ισότητας τα τελευταία χρόνια, και της σημερινής.

Μας τρομάζει όμως η έξαρση του φαινομένου της βίας κατά των γυναικών στον κόσμο γενικότερα. Η θέση της γυναίκας, αντί να προάγεται, μοιάζει να οπισθοδρομεί. Η παγκοσμιοποίηση έφερε στην αυλή μας απaráδεκτες αντιλήψεις, και οπισθοδρόμηση, όπως αυτές που εξέφρασε με μένος ο Πρόεδρος της Τουρκίας κ. Ερντογάν. «Οι γυναίκες δεν είναι ίσες με τους άνδρες», δηλώνει ο Τούρκος Πρόεδρος σε Συνέδριο Γυναικών. Λέει ακόμη: «Δεν μπορείς να βάλεις στο ίδιο καζάνι άνδρες και γυναίκες. Είναι ενάντια στη φύση, γιατί η φύση τους είναι διαφορετική». Για να προσθέσει: «Η θρησκεία μας έχει καθορίσει μια θέση για τις γυναίκες, τη μητρότητα». Είπε τέτοια πολλά. Και με τόση υποβάθμιση των γυναικών απέναντι στους άνδρες αφέντες, μπορεί κανείς να φανταστεί ποια έκταση θα έχει η ενδοοικογενειακή βία στη χώρα αυτή.

Μόνο που στοιχείο για το θέμα αυτό δεν υπάρχουν.

Εκεί όμως που μπορούμε να μιλήσουμε με στοιχεία που μας δίνουν καθημερινά τα ΜΜΕ, είναι η βία κατά των γυναικών από ακραίους ισλαμιστές. Ο ΟΗΕ, η Διεθνής Αμνηστία και άλλες οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων αναφέρουν τρομερά εγκλήματα. Υποχρέωση γυναικών, κοριτσιών και αγοριών σε σεξουαλική σκληριά, μαζικές απαγωγές και βιασμοί, εκατομμύρια γυναίκες υφίστανται αναγκαστικά κλειτοριδεκτομή, απαγωγές από τους Μπόκο Χαράμ νεαρών μαθητριών από το Σχολείο τους για να πουληθούν στα σκλαβοπάζαρα. Αυτά και άλλα τραγικά που συνέβησαν και συμβαίνουν, οφείλουν να μας απασχολήσουν εφέτος.

Ας έρθουμε όμως σε πιο ευχάριστα πράγματα. Σε λίγο θα έχουμε την απονομή των Βραβείων που έχει θεσπίσει ο Σύνδεσμος για την υποστήριξη της ισότητας. Δυο νέοι άνθρωποι θα λάβουν Βραβείο «ΠΑΥΛΟΣ ΠΛΑΙΟΛΟΓΟΣ» και Έπαινο, γιατί με τα δημοσιεύματά τους στα έντυπα στα οποία εργάζονται, υπεστήριξαν με «σωστό και συστηματικό τρόπο την ισότητα των φύλων».

Το Βραβείο «ΑΥΡΑ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ» έχει θεσπιστεί για τα ηλεκτρονικά μέσα. Φέτος όμως, η προσοχή των μέσων αυτών ήταν στραμμένη στις πολιτικές εξελίξεις. Δεν διακρίναμε πουθενά υποστήριξη της ισότητας. Βρεθήκαμε όμως μπροστά σε κάτι πολύ καλύτερο. Το Λεόντειο Λύκειο Νέας Σμύρνης ανεβάζει μια παράσταση, με συντελεστές μαθητές και αποφοίτους, αγόρια και κορίτσια, καθώς και καθηγητές, που μιλά για τους αγώνες των γυναικών για ισότητα. Πρόκειται για την παράσταση «Blue Stokings» που παρουσιάζει τον αγώνα κάποιων πρωτοπόρων φοιτητριών του Πανεπιστημίου Κέμπριτζ στην Αγγλία του 1896, που διεκδίκησαν και κέρδισαν το δικαίωμα να φοιτούν ισότιμα με τους άνδρες στα πανεπιστήμια και να αποκτούν διπλώματα, που θα τους επέτρεπαν να σταδιοδρομήσουν ως επιστήμονες, πράγμα ως τότε αδιανόητο. Σκεφτήκαμε ότι το Σχολείο αυτό πράγματι άξιζε το Βραβείο «ΑΥΡΑ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ». Όχι μόνο γιατί το θέμα του έργου αναδεικνύει με πόσες σκληρές προσπάθειες οι γυναίκες κατέκτησαν όσα σήμερα εμείς απολαμβάνουμε. Είναι σωστό να μην ξεχνάμε αυτούς τους αγώνες. Βοηθά την ισότητα η γνώση για το πώς αυτή κατακτήθηκε. Όμως και για έναν ακόμη λόγο. Η Αύρα Θεοδωροπούλου ήταν μουσικός, και εκπαιδευτικός. Ήταν μια φωτισμένη, σπουδαία Ελληνίδα, και ήταν αυτή που ίδρυσε το Σύνδεσμο για τα Δικαιώματα της Γυναίκας. Την ίδια την ημέρα της ίδρυσής του, στις 16 Ιανουαρίου 1920, ζήτησε με ψηφίσματα στη Βουλή, την Εθνοσυνέλευση και την Κυβέρνηση, πολιτικά δικαιώματα για τις Ελληνίδες. Τα δικαιώματα αυτά ήρθαν 30 χρόνια αργότερα, αλλά η Αύρα, είχε ρίξει το σπόρο. Η Αύρα επίσης νοιαζόταν για την εκπαίδευση των γυναικών. Μετά τη Μικρασιατική καταστροφή, ίδρυσε σχολείο, που το ονόμαζε Κυριακό, για την εκπαίδευση των νεαρών προσφύγων κοριτσιών, ώστε να μπορούν να βρουν αξιοπρεπείς εργασίες.

Η προσωπικότητα, τα οράματα και η δράση της Αύρας δεν χωρούνε στη σύντομη σημερινή αναφορά. Ένα πράγ-

μα όμως είναι σίγουρο. Ότι η Αύρα θα χαιρόταν να δει ότι ένα Σχολείο θυμίζει πόσοι αγώνες χρειάστηκαν για να κατακτηθεί η ισότητα, σε μια παράσταση από νεαρά κορίτσια και αγόρια προς ένα κοινό συνομηθικών τους αθλή και μεγαλύτερων ανθρώπων. Έτσι αποφασίσαμε ότι το Βραβείο «ΑΥΡΑ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ» πράγματι άξιζε να πάει στο διακεκριμένο αυτό σχολείο, στη μνήμη της Αύρας. Σε λίγο θα έχουμε την ευκαιρία να δούμε σύντομες σκηνές από την παράσταση αυτή, με κουστούμια εποχής.

Ευχαριστώ όσες εργάστηκαν για τη σημερινή εκδήλωση. Θα άξιζε να αναφέρω πολλὰ μέλη του Δ.Σ.. για οικονομία χρόνου θα αναφέρω μόνο την ακούραστη, αφοσιωμένη, και τα πάντα πληρούσα Τέρψη Λαμπρινοπούλου που ο Σύνδεσμος της οφείλει πάρα πολλὰ.

ΑΛΙΚΗ ΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ-ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

Επίτιμη Πρόεδρος ΣΔΓ, Ομ. Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου

Το 2015 είναι μια κρίσιμη χρονιά για την εξέλιξη της διεθνούς κατάστασης, προπαντός για την απαγκίστρωση των αδύνατων χωρών και πολιτών, ιδίως της χώρας μας, από τις πιέσεις και την εκμετάλληυσή τους από τους ισχυρούς της γης.

Ο κυριότερος μοχλός πίεσης από τους ξένους για μας είναι η ΤΡΟΪΚΑ και ο ισχυρότερος μοχλός για την κατάργηση της εθνικής κυριαρχίας και οικονομίας μας είναι το ΤΑΙΠΕΔ (Ταμείο Αξιοποίησης της Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου). Τα δύο παραπάνω συμβάλλουν αφενός στην οικονομική εξουθένωσή μας, αλλή και στη μετανάστευση των νέων επιστημόνων μας στο εξωτερικό.

Ευτυχώς αυτή τη στιγμή δρουν δραστήρια και έντονα καλές δυνάμεις, μεταξύ των οποίων αναφέρω ως κύριες τον Ομπάμα, τον Γιούνκερ, Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής – ουσιαστικά πρωθυπουργό της Ευρώπης – και τον πάπα Φραγκίσκο τον Α'. Όλοι μας, όμως, μπορούμε να παίξουμε ένα ρόλο θετικό για την επικράτηση της ορθής και σύμφωνης με τα δικαιώματα του ανθρώπου κατεύθυνσης.

Επιτρέψτε μου να πω ότι τέτοιο ρόλο παίζει συστηματικά το ΙΜΔΑ που πρωτοστάτησε για την εδραίωση του δικαιώματος της ΑΟΖ της χώρας μας στα παράλια της και την κατάργηση του ΤΑΙΠΕΔ που μόλις αναγγέλθηκε, καθώς και για την αντικατάστασή του από μια κρατική υπηρεσία της οποίας οι αποφάσεις πρέπει να εγκρίνονται από τη Βουλή.

Μη νομίσετε ότι ο αγώνας τελείωσε. Η εφαρμογή των νομοθετικών μέτρων στην πράξη είναι ένα δύσκολο θέμα που χρειάζεται τη βοήθεια όλων μας.

Ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας έχει πάντα λάβει τη σωστή θέση και αγωνίζεται για την επικράτηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου γενικά, αλλή ιδίως για την ισότητα των φύλων.

Συνεπώς, ο αγώνας συνεχίζεται σκληρός και όλοι πρέπει να λάβουμε μέρος για τη νίκη της ορθής κατεύθυνσης. Η θέση μερικών είτε από σκοπιμότητα είτε από επιπολαιότητα ότι μπορούμε να τα έχουμε εξίσου καλά με όλους,

δηλαδή καταπιεστές και καταπιεζόμενους, είναι εντελώς απαράδεκτη. Στην πραγματικότητα, υποκρύπτουν συνήθως προσωπικά συμφέροντα και βιλέψεις.

Ο ίδιος ο Χριστός, ο δάσκαλος της αγάπης, χρησιμοποίησε το μαστίγιο κατά των ασκούντων εμπορία μέσα στο ναό και καταδίκασε με βαρύτατους χαρακτηρισμούς τους "Γραμματείς και Φαρισαίους υποκριτές". Κάθε άλλο παρά εζήτησε να συνεργαζόμαστε μαζί τους.

Δεν επιτρέπεται να κρύψουμε ότι υπάρχει μια οπισθοδρόμηση σε διεθνές επίπεδο ακόμα και στους κόλπους μεγάλων διεθνών οργανισμών στους οποίους έχουν εφαρμοστεί νέες μέθοδοι που αδυνατίζουν τη θέση των αδυνάτων. Ειδικά, δε, για τις γυναίκες παρατηρείται μια τάση οπισθοδρόμησης και στο οικογενειακό και στο εργασιακό δίκαιο, αλλή ακόμα και στην κοινωνική τους υπόσταση, αφού φτάσαμε να υποστηρίζουμε ακόμα και την απόκρυψη του προσώπου τους, την απαγόρευση φοίτησής τους σε σχολείο και άσκησης αμειβόμενου επαγγέλματος.

Καλώ όλες και όλους σε κοινό αγώνα. Ενταχθείτε σε οργανωμένες ομάδες, όπως ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας και το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Δεν αποβλέπουμε σε κέρδος. Αποβλέπουμε στην με κάθε νόμιμο μέσο αντίδραση κατά της κατάργησης των δικαιωμάτων του ανθρώπου με τη βία και κάθε άλλο παράνομο μέσο, ιδίως για τις αδύναμες κοινωνικές ομάδες, ανάμεσα στις οποίες οι γυναίκες έχουν την πρώτη θέση.

Η δήθεν φιλική και ανεκτική στάση προς όλους ανεξαιρέτως – καλούς και κακούς – αποτελεί ουσιαστικά υποστήριξη των κακών.

Το 2015 είναι ένα κρίσιμο έτος για τη στροφή της ανθρωπότητας, της Ευρώπης και ακόμα περισσότερο της περιοχής μας προς ένα νέο δρόμο σωτηρίας.

Κάνω έκκληση σε όλους και όλες σας. Μη μένετε στη στάση του δήθεν φίλου των πάντων. Ιδίως οι γυναίκες που πολιτεύονται, ασχέτως κομματικής αποχρώσεως, πρέπει να λάβουν θέση στον αγώνα. Ήδη μερικές γυναίκες έχουν ισχυρά αξιώματα, και έχω την πεποίθηση ότι θα πρωταγωνιστήσουν σε αυτή την προσπάθεια.

Έτσι θα μπορέσουμε όχι μόνο να ευχόμαστε από καρδιάς, αλλή και να ευελπιστούμε ότι ο αγώνας μας θα είναι καρποφόρος για το καλό.

ΛΑΟΥΡΑ ΜΑΡΑΤΟΥ-ΑΛΙΠΡΑΝΤΗ,

Δρ Κοινωνιολογίας, Β' Αντιπρόεδρος του Σ.Δ.Γ

Σχέδιο Δράσης: «Συμβολή στην καταπολέμηση των στερεοτύπων λόγω φύλου όπως παρουσιάζονται στα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας-ΜΜΕ», 2013-2015

Ένα χρόνο μετά....

Όπως έχει επισημανθεί διεθνώς, όλες οι μορφές και τύποι επικοινωνίας εξακολουθούν να προβάλλουν στερεότυπες κοινωνικές αναπαραστάσεις, εικόνες και πρότυπα για τις κατάλληλες κατά φύλο συμπεριφορές εμποδίζο-

ντας έτσι την επίτευξη της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Ακόμη, οι γυναίκες εξακολουθούν να έχουν μειωμένη παρουσία στις ανώτερες θέσεις διοίκησης στους οργανισμούς ΜΜΕ. Και βέβαια αναπαράγουν, συντηρούν ή και δημιουργούν στερεότυπα για τα δυο φύλα, τα οποία συνήθως ασυνείδητα δεν αμφισβητούνται. Τα δε στερεότυπα, όπως γνωρίζουμε, αποτελούν την βαθύτερη αιτία των ανισοτήτων σε βάρος των γυναικών που επιμένουν ακόμη στην κοινωνία μας.

Όπως ανακοινώσαμε το 2014 κατά την εκδήλωση για τα βραβεία σε Δημοσιογράφους και την κοπή της πρωτοχρονιάτικης Πίττας του Συνδέσμου, ο ΣΔΓ θέλοντας να συμβάλει ενεργά στον προβληματισμό και στην ανάδειξη των ζητημάτων αυτών στη χώρα μας, ανταποκρίθηκε στην Προκήρυξη της ΓΓΙΦ (στο πλαίσιο της Κατηγορίας Πράξης 3.2.4. «Υποστήριξη των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (Γυναικείων Οργανώσεων)» (Α' & Β' Κύκλου 2012) και υλοποιεί Σχέδιο Δράσης με τίτλο: "Συμβολή στην καταπολέμηση των στερεοτύπων λόγω φύλου όπως παρουσιάζονται στα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και Ενημέρωσης-ΜΜΕ", το οποίο έχει διετή διάρκεια (2013-2015). Η επίσημη έναρξη του έργου έγινε στις 29 Ιανουαρίου του 2014, και οι σχετικές ομιλίες περιλήφθηκαν στον Τεύχος 91 του Αγώνα της Γυναίκας¹.

Βασικός στόχος του Σχεδίου Δράσης είναι η ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και πληροφόρηση των νέων επιστημόνων (απόφοιτων ή φοιτητών-τριών Σχολών ΜΜΕ, ΙΕΚ Δημοσιογραφίας, Διαφημιστών), δημοσιογράφων, αθλή και του ευρύτερου κοινού για τα έμφυλα στερεότυπα στα ΜΜΕ.

Κατά το χρόνο που μας πέρασε υλοποιήθηκαν μια σειρά από δράσεις και ενέργειες που προβλέπονται στο έργο, κάποιες εκ των οποίων έχουν παρουσιαστεί στα ειδικά ένθετα για το έργο που περιλήφθηκαν στα δυο τελευταία Τεύχη (No 91 και No 92) του Περιοδικού του Συνδέσμου «Ο Αγώνας της Γυναίκας», .

Κατά τον πρώτο χρόνο υλοποίησης του έργου η πρώτη δράση αφορούσε τη «Συμβουλευτική των νέων επιστημόνων». Αρχικά εστάλη μια ενημερωτική επιστολή και ένα Δελτίο Τύπου σε Γραμματείες Σχολών Δημοσιογραφίας σε ΑΕΙ και ΤΕΙ, σε ΙΕΚ κλπ. σχετικά με την υλοποίηση από το ΣΔΓ των ομαδικών ενημερωτικών συναντήσεων. Περίπου 50 νέοι και νέες ανταποκρίθηκαν στην πρόσκλησή μας, και τελικά 20 νέοι επελέγησαν. Στις ομαδικές συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν στο χώρο του Συνδέσμου οι εισηγήσεις των επιστημόνων και η ανταλλαγή απόψεων εστιάστηκαν στην προβληματική του φύλου, στις κοινωνικές αναπαραστάσεις και στα έμφυλα στερεότυπα που προβάλλονται στα ΜΜΕ (στον έντυπο και στον ηλεκτρονικό τύπο). Όπως διαπιστώσαμε, υπάρχει μεγάλη ανάγκη για ενημέρωση των νέων, για κριτική ματιά στα ποικίλα οπτικοακουστικά μηνύματα αλλά και ευρύτερα στο περιεχόμενο και στο ρόλο του έντυπου και

ηλεκτρονικού τύπου σήμερα².

Μια άλλη κατηγορία ενεργειών είναι και η υλοποίηση εκδηλώσεων ευαισθητοποίησης στην Αττική και σε άλλες εκτός Αθηνών περιοχές. Η πρώτη εκδήλωση υλοποιήθηκε τον Νοέμβριο του 2014 στην Κηφισιά. Ήταν μια πολύ ενδιαφέρουσα Εκδήλωση /Δημόσιος διάλογος με θέμα: «Στερεότυπα λόγω φύλου: Βοηθούν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ) στην εξάλειψή τους ή τα αναπαράγουν;». Οι εισηγήσεις των ομιλητριών ανέδειξαν ποικίλες διαστάσεις του ρόλου των ΜΜΕ στη σύγχρονη κοινωνία που αναπαράγουν, συντηρούν ή και δημιουργούν στερεότυπα για τα δυο φύλα. Στην αρχή η Χαρά Καραγιαννοπούλου, Λέκτορας Παντείου Παν/μίου Μέλους του Δ.Σ. αναφέρθηκε στις «Κοινωνικές αναπαραστάσεις του φύλου στα ΜΜΕ» αναλύοντας ειδικότερα το ρόλο και τα είδη της διαφήμισης, ενώ επεσήμανε ότι οι διαφημίσεις μιλούν από μόνες τους και εξακολουθούν να απεικονίζουν τα στερεότυπα κοινωνικά χαρακτηριστικά για τον άνδρα και για την γυναίκα αντίστοιχα. Η Ιωάννα Βώβου, Επ. Καθηγήτρια του Παντείου Παν/μίου, παρουσίασε τα ζητήματα των έμφυλων αναπαραστάσεων στην τηλεόραση, δείχνοντας ζωντανά παραδείγματα, αποσπάσματα από πρωινές ψυχαγωγικές εκπομπές της τηλεόρασης με υψηλή ακροαματικότητα. Κλείνοντας την ενότητα των εισηγήσεων η ομ. Καθ. Παντείου Παν/μίου Νίκη Καλλιτογία-Τουρναβίτη, ανέπτυξε με πολύ ζωντανό και άμεσο λόγο το θέμα: «Ο ακροατής/τηλεθεατής ως αποδέκτης μηνυμάτων των ΜΜΕ». Στη συνέχεια, τρεις Δημοσιογράφοι, (ο Γεώργιος Ανδρουτσόπουλος, Ιωάννα Φωτιάδη και Γεώργιος Ιγνατίου) έκαναν παρεμβάσεις και αναφέρθηκαν στις σύγχρονες εξελίξεις στον τομέα των ΜΜΕ καθώς και στις δυσκολίες άρσης των έμφυλων στερεοτύπων³.

Έχουν προγραμματιστεί και άλλες τρεις εκδηλώσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης εκτός Αθηνών που θα πραγματοποιηθούν κατά το τρέχον έτος. Τον Μάρτιο στη Λάρισα και στον Ωρωπό και τον Σεπτέμβριο στη Κόρινθο.

Κατά το 2015 προβλέπονται πολύ σημαντικές δράσεις όπως: «τα Εργαστήρια σε δημοσιογράφους» και η συγγραφή και εκτύπωση ενός «Οδηγού σχετικά με τα έμφυλα στερεότυπα στα ΜΜΕ και τους τρόπους καταπολέμησής τους». Ο Οδηγός αυτός θα καλύψει ένα σημαντικό κενό στη χώρα μας και αναμένεται να αποτελέσει ένα εύχρηστο εργαλείο για κάθε δημοσιογράφο αλλά και για κάθε πολίτη για τον εντοπισμό των έμφυλων διακρίσεων στον έντυπο και στον ηλεκτρονικό τύπο.

Στο πλαίσιο του έργου προβλέπεται η εκτύπωση 4 τευχών της περιοδικής έκδοσης του Συνδέσμου «Ο ΑΓΩΝΑΣ της Γυναίκας» με θεματικά ένθετα και ύλη σχετικά με το υλοποιούμενο Σχέδιο Δράσης. Έτσι, όπως έχει ήδη αναφερθεί, στα Τεύχη 91 και 92 υπάρχουν ένθετα με σχετικό υλικό.

1. Βλέπε Τεύχος 91 της περιοδικής Έκδοσης «Ο Αγώνας της Γυναίκας», σελ. 52-56..

2. Ορισμένα Κείμενα των Εισηγήσεων που έγιναν στο πλαίσιο της Συμβουλευτικής δημοσιεύτηκαν στο Ειδικό Ένθετο για το έργο στο Τεύχος No 91, του Αγώνα της Γυναίκας, σελ. 41-47.

3. Οι εισαγωγικές ομιλίες και τα Κείμενα των Εισηγήσεων και των Παρεμβάσεων των 3 Δημοσιογράφων που έγιναν στο πλαίσιο της Εκδήλωσης στην Κηφισιά δημοσιεύτηκαν στο Ειδικό Ένθετο για το έργο, Τεύχος No 92, Ο Αγώνας της Γυναίκας, σελ.36-51.

Ελπίζουμε ότι το Σχέδιο Δράσης που υλοποιούμε θα συμβάλει στην προώθηση της ισότητας των δυο φύλων και στην καταπολέμηση των έμφυλων στερεότυπων στα ΜΜΕ, που οι δημοσιογράφοι οφείλουν να προωθούν και να υπηρετούν μέσα από την προβολή θετικών, σύγχρονων εικόνων, προτύπων και αναπαραστάσεων των δυο φύλων, κάτι που δυστυχώς συχνά δεν τηρείται με τις συνακόλουθες αρνητικές επιπτώσεις για την επίτευξη της ουσιαστικής ισότητας ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες στη σύγχρονη κοινωνία.

Η νόμιμος εκπρόσωπος του έργου είναι η Πρόεδρος του Συνδέσμου, Λιλή Κουράκου. Η επιστημονική επιτροπή για την υλοποίηση του φυσικού αντικείμενου αποτελείται από τα μέλη του Δ.Σ.: Λάουρα Μαράτου-Αλιπράντη, Χαρά Καραγιαννοπούλου, Ειρήνη Φερέτη και Θεοδώρα Παπαδοπούλου. Η οικονομική υπεύθυνη του έργου είναι η Ταμίας του Συνδέσμου Κούλα Αναγνωστοπούλου-Κουράκου. Θα πρέπει ωστόσο να τονιστεί ότι όλα τα μέλη του Δ.Σ. του Συνδέσμου και ιδιαίτερα η Γραμματέας Τέρψη Λαμπρινούπουλου συνεργάζονται για την επιτυχή ολοκλήρωση του Σχεδίου Δράσης.

Η απονομή του Βραβείου «ΠΑΥΛΟΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ»

Επιτροπή αποτελούμενη από το δημοσιογράφο και συγγραφέα Θεόδωρο Καρζή, την Πρόεδρο του ΣΔΓ Λιλή Κουράκου και τα μέλη του Δ.Σ. του ΣΔΓ Καίτη Μποτοπούλου και Δώρα Χιλιιάδακη, μετά από εξέταση των δημοσιευμάτων στον ημερήσιο και περιοδικό τύπο που συλλέγονται και αρχειοθετούνται στο Κέντρο Τεκμηρίωσης και Μελετών Γυναικείων προβλημάτων «ΚΕ.ΤΕ.ΜΕ.» του Συνδέσμου μας, με την επιμέλεια της Ελένης Μπάρμπα, απεφάσισε ομοφώνως να απονεμίσει το Βραβείο «ΠΑΥΛΟΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ» στο Δημοσιογράφο Γεώργιο Ιγνατίου, γιατί κατά το παρελθόν έτος 2014, μέσα από τη μόνιμη στήλη του στην Εφημερίδα «ΛΟΓΟΣ», και όχι μόνο, προέβαλε τις δραστηριότητες, τις επιτυχίες και τα αιτήματα των Γυναικών, υποστηρίζοντας την ισότητα των φύλων κατά τρόπο σωστό και συστηματικό. Ο Γεώργιος Ιγνατίου είναι παλιός φίλος του ΣΔΓ και έχει αποδείξει ότι πιστεύει στην ισό-

τητα και την υποστηρίζει με θέρμη, όπως φάνηκε και από την αντιφώνησή του μετά τη βράβευση, μεστή σε νοήματα και αξίες, που καταχειροκροτήθηκε.

Επίσης η Επιτροπή απεφάσισε να απονεμίσει ΕΠΑΙΝΟ στη δημοσιογράφο Κίττυ Ξενάκη, για τα ρεπορτάζ της στην Εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ, που διακρίνονται για τη σωστή επιλογή και παρουσίαση θεμάτων που αφορούν τα προβλήματα και την κατάσταση των γυναικών στον κόσμο, και την επισήμανση αδικιών και διακρίσεων εις βάρος των γυναικών, που καταδεικνύουν συνολικά την ανάγκη για προαγωγή της ισότητας των φύλων.

Το Βραβείο «ΑΥΡΑ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ»

Το Βραβείο αυτό έχει θεσπιστεί για να επιβραβεύει την υποστήριξη της ισότητας από τα ηλεκτρονικά ΜΜΕ. Για το 2015 ξεφύγαμε από αυτό τον κανόνα. Το Δ.Σ. του ΣΔΓ έκρινε ότι πρέπει να αναγνωρίζουμε, να προβάλλουμε και να επαινούμε την υποστήριξη της ισότητας όπου αυτή εκδηλώνεται. Και έτσι αποφασίσαμε να απονεμήσουμε το Βραβείο «ΑΥΡΑ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ» στο Λεόντειο Λύκειο Ν. Σμύρνης. Το κείμενο της περγαμνής που επιδώσαμε στο Σχολείο, δείχνει το σκεπτικό μας:

Ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της γυναίκας απονεμίσει το Βραβείο «ΑΥΡΑ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ» στο ΛΕΟΝΤΕΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΝΕΑΣ ΣΜΥΡΝΗΣ για την επιλογή και παρουσίαση του θεατρικού έργου «Blue Stockings» της J. Swale, σε σκηνοθεσία των Καθηγητών Παντελή Ζούρα και Βίκης Κουή, με θέμα τους ιστορικούς αγώνες των πρωτοπόρων γυναικών για το δικαίωμα στη μόρφωση, την ισότιμη συμμετοχή στην ανώτατη εκπαίδευση και την απόκτηση πτυχίου, πρωτοβουλία που συμβάλλει ευρύτερα και με τον καλύτερο τρόπο στην προώθηση της ισότητας στη συνείδηση των νέων ανθρώπων.

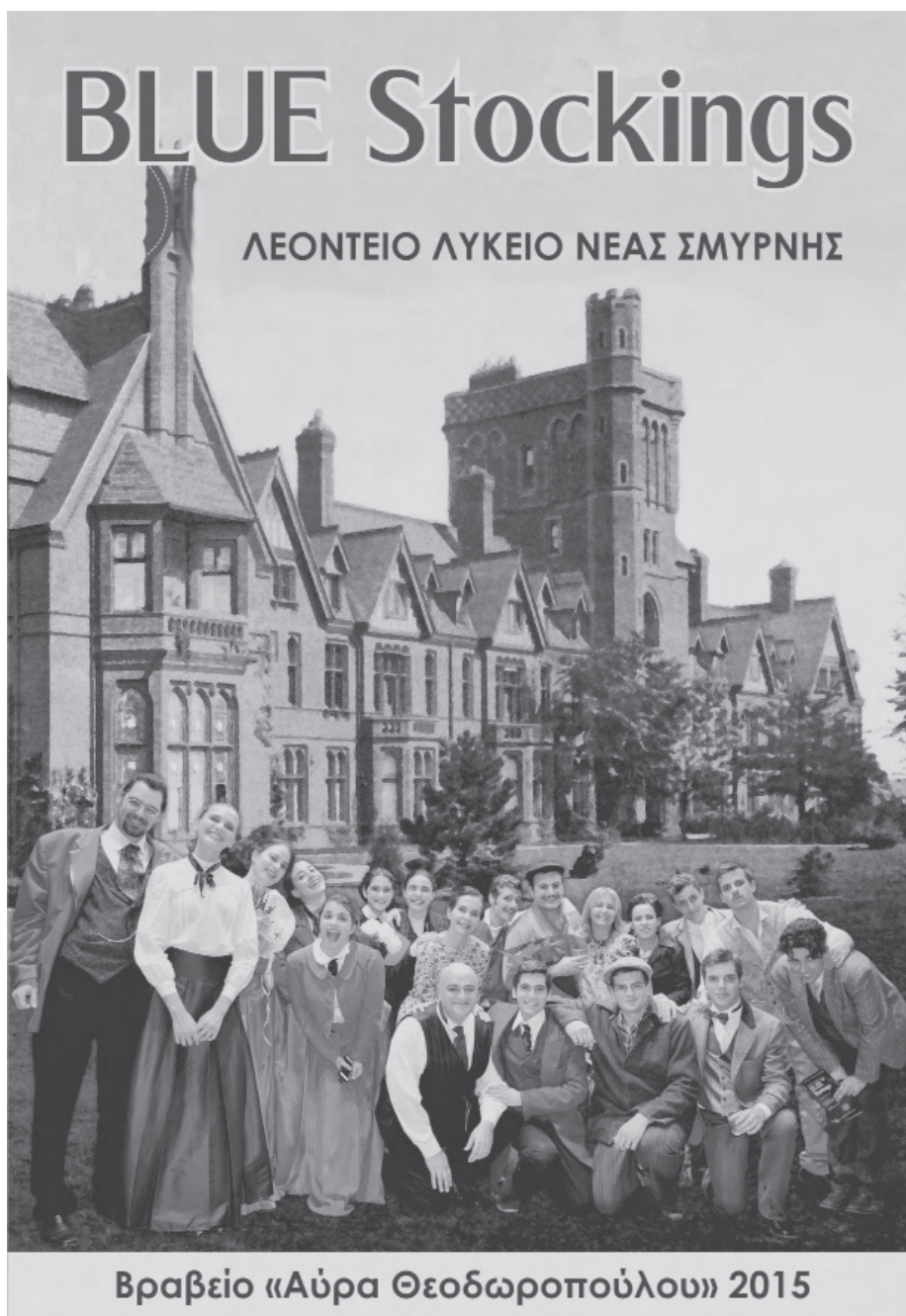
Με ειδικό αφιέρωμα στο παρόν Τεύχος του «ΑΓΩΝΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ» γίνεται εκτεταμένη αναφορά στο θεατρικό αυτό έργο, τους συντελεστές της άρτιας παράστασης, στο πρωτοποριακό σχολείο που επέλεξε να το παρουσιάσει, καθώς και στα μηνύματα που το έργο αυτό εκπέμπει, που απετέλεσαν και το λόγο για τον οποίο το βραβεύσαμε.



Ο Δημοσιογράφος Γιώργος Ιγνατίου ευχαριστεί για τη βράβεισή του



Οι Καθηγητές Β. Κουή, Π. Ζούρας και Μ. Κοκκαλιάκη του Λεοντείου Λυκείου



Το Βραβείο «ΑΥΡΑ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ». Παρουσίαση από την Πρόεδρο του Σ.Δ.Γ. κ Λιλή Κουράκου

Το Βραβείο αυτό έχει θεσπιστεί για να επιβραβεύει την υποστήριξη της ισότητας από τα ηλεκτρονικά ΜΜΕ. Για το 2015 ξεφύγαμε από αυτό τον κανόνα. Το Δ.Σ. του ΣΔΓ έκρινε ότι πρέπει να αναγνωρίζουμε, να προβάλλουμε και να επαινούμε την υποστήριξη της ισότητας όπου αυτή εκδηλώνεται. Και έτσι αποφασίσαμε να απονείμουμε το Βραβείο «ΑΥΡΑ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ» στο Λεόντειο Λύκειο Ν. Σμύρνης. Το κείμενο της περγαμνής που επιδώσαμε στο Σχολείο, δείχνει το σκεπτικό μας:

**Ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
απονέμει**

**το Βραβείο «ΑΥΡΑ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ» στο
ΛΕΟΝΤΕΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΝΕΑΣ ΣΜΥΡΝΗΣ**

για την επιλογή και παρουσίαση του θεατρικού έργου «Blue Stockings» της J. Swale, σε σκηνοθεσία των Καθηγητών Παντελή Ζούρα και Βίκης Κουή, με θέμα τους ιστορικούς αγώνες των πρωτοπόρων γυναικών για το δικαίωμα στη μόρφωση, την ισότιμη συμμετοχή στην ανώτατη εκπαίδευση και την απόκτηση πτυχίου, πρωτοβουλία που συμβάλλει ευρύτερα και με τον καλύτερο τρόπο στην προώθηση της ισότητας στη συνείδηση των νέων ανθρώπων.

Με το ειδικό αυτό αφιέρωμα στο παρόν τεύχος του «ΑΓΩΝΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ» γίνεται εκτεταμένη αναφορά στο θεατρικό αυτό έργο, τους συντελεστές της άρτιας παράστασης, στο πρωτοποριακό σχολείο που επέλεξε να το παρουσιάσει, καθώς και στα μηνύματα που το έργο αυτό εκπέμπει, που απετέλεσαν και το λόγο για τον οποίο το βραβεύσαμε.



Ο ΣΔΓ θεώρησε μεγάλη τιμή το γεγονός ότι το Λεόντειο Λύκειο του αφιέρωσε την παράσταση του έργου την 8η Μαρτίου (Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας). Την παράσταση παρακολούθησε το Δ.Σ. και πολλά μέλη του Συνδέσμου. Η Πρόεδρος του Συνδέσμου, ευχαριστώντας το Λεόντειο Λύκειο για την τιμή και τη χαρά να παρακολουθήσουμε την εξαιρετική παράσταση, τόνισε μεταξύ άλλων: «Οι γυναίκες έχουν δώσει πολλούς αγώνες, τόσο στο μακρινό όσο και στο πρόσφατο παρελθόν, για δικαιώματα εργασιακά, πολιτικά, εκπαιδευτικά και άλλα. Η δικαίωση από τέτοιους αγώνες αργεί, αλλά πάντα έρχεται. Και είναι καλό να θυμόμαστε και να τιμούμε τους αγώνες αυτούς, όπως γίνεται και σήμερα με την παράσταση Blue Stockings, η οποία δικαίως κέρδισε φέτος το Βραβείου του ΣΔΓ «Αύρα Θεοδωροπούλου», που απονέμεται σε φορείς ή άτομα για υποστήριξη της ισότητας των φύλων. Σήμερα, 8 του Μάρτη, είναι η Παγκόσμια Ημέρα Γυναίκας, μια μέρα μνήμης αγώνων για την ισότητα. Δεν θα μπορούσε να υπάρξει κάτι πιο ταιριαστό από το να γιορτάζουμε σήμερα, εδώ, μαζί σας, αυτή τη συμβολική επέτειο. Συγχαίρω θερμά το Λεόντειο Λύκειο για το σωστό πνεύμα με το οποίο γαλλοχεί τις μαθήτριες και τους μαθητές του, μαθαίνοντάς τους το σεβασμό στο άλλο φύλο και τη συνεργασία. Συγχαίρω επίσης τους συντελεστές της αποψινής παράστασης, και ακόμη συγχαίρω τη νέα γενιά που ενστερνίζεται αξίες όπως η ισότητα. Θεωρούμε τιμή το γεγονός ότι απόψε η παράσταση είναι αφιερωμένη στο ΣΔΓ, Σας ευχαριστούμε όλους μέσα από την καρδιά μας».

Αντιφώνηση Καθηγητή του κ. Ζούρα, σκηνοθέτη της παράστασης Blue Stockings

Σας ευχαριστούμε από καρδιάς για την πολύ τιμητική αυτή διάκριση που έρχεται λίγο πριν την επίσημη έναρξη των παραστάσεών μας. Αισθανόμαστε μεγάλη χαρά που θα μοιραστούμε μαζί σας την εμπειρία μας από όλη αυτή την προσπάθεια που πιστεύουμε πως πραγματικά θα αφήσει σε όλους μας, μικρούς και μεγάλους, ανεξίτηλες μνήμες και συναισθήματα! Το Blue Stockings είναι πραγματικά κάτι περισσότερο από μια θεατρική παράσταση. Πρώτα απ' όλα είναι διδαχή για όλους εμάς που συμμετείχαμε ένα χρόνο τώρα στις πρόβες προετοιμασίας. Ας μην ξεχνάμε πως στην παράσταση αυτή συμμετέχουν καθηγητές, καθηγήτριες, δάσκαλοι, μαθητές, μαθήτριες, απόφοιτοι και γονείς από το Λεόντειο Λύκειο Νέας Σμύρνης.

Διδαχή όμως θα είναι και για όσους παρακολουθήσουν την παράσταση, αφού θα γνωρίσουν τις δυσκολίες που αντιμετώπιζαν οι γυναίκες στα τέλη του 19ου αιώνα και τους

αγώνες που έπρεπε να δώσουν για να αποκτήσουν το αυτόνοτο. Τα ήθη, η υπεροχή των ανδρών, οι μικρές χαρές αηλιά και οι μεγάλες λύπες ζωντανεύουν μπροστά στα μάτια μας και μια ολόκληρη εποχή αρχίζει να ξετυλίγεται και να μας γοητεύει μέσα από τον ανεπιτήδευτο και ρομαντικό έρωτα της πρωταγωνίστριας Τες Μόφατ, που παράλληλα προσπαθεί να κατακτήσει τη γνώση και το δικαίωμα στην απόκτηση πτυχίου.

Ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας με το βραβείο αυτό που απονέμει στο σχολείο μας, το Λεόντειο Λύκειο Νέας Σμύρνης, για την επιλογή του τόσο ιδιαίτερου θέματος του έργου, βραβεύει ουσιαστικά την πολύ στοχευμένη παιδαγωγική και διδακτική του κατεύθυνση για προώθηση και διεκδίκηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Για ακόμη μια φορά σας ευχαριστούμε και σας περιμένουμε στην παράστασή μας!



Σκηνές από την παράσταση

ΕΝΑ ΣΧΟΛΕΙΟ... ΕΝΑ ΒΡΑΒΕΙΟ

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΑΣ ... ΜΙΑ ΣΚΗΝΗ...ΕΝΑΣ ΘΙΑΣΟΣ*

Αν σκοπός ενός σχολείου – πέρα από τη μετάδοση γνώσεων - είναι η καλλιέργεια του χαρακτήρα των μαθητών και των μαθητριών του μέσα από υγιείς αξίες και βιώματα,

Αν η εκπαιδευτική διαδικασία αποβλέπει όχι μόνο στην επαφή με τις εξελίξεις της επιστήμης αλλά και στην ενίσχυση της δίψας για δημιουργική και πρωτότυπη αξιοποίηση της ενεργητικότητας των νέων ανθρώπων,

Αν ο ρόλος του εκπαιδευτικού δεν είναι να στέκεται απέναντι στα παιδιά αλλά να βρίσκεται ανάμεσά τους και να αφουγκράζεται τον παλμό της καρδιάς τους,

Αν η μόρφωση, δηλαδή η απόκτηση μορφής, περνάει μέσα από την αίσθηση του ωραίου, την εκτίμηση του κάλλους και την απόλαυση της καλλιτεχνικής δημιουργίας,

Αν, τελικά, ο κοινωνικός χαρακτήρας του σχολείου εκφράζεται μέσα από το συλλογικό πνεύμα και από τις ειλικρινείς και ανεπιτήδευτες σχέσεις όλων των ανθρώπων του, Καθηγητών, Δασκάλων, Μαθητών, Γονέων και Αποφοίτων,

Τότε η θεατρική παράσταση που θα παρακολουθήσουμε απόψε αποτυπώνει την ταυτότητα του δικού μας σχολείου, του Λεοντείου Λυκείου Νέας Σμύρνης. Γιατί δεν είναι μόνον η άρτια ερμηνεία των ρόλων, η ευαίσθητη σκηνοθετική ματιά, η προσεγγισμένη μετάφραση, τα εντυπωσιακά σκηνικά και τα κοστουμιά και η ζωντανή μουσική που δίνουν στην παράσταση την υψηλή ποιότητα · είναι κυρίως η συνύπαρξη και η συνεργασία όλων των συντελεστών, τόσο διαφορετικών σε ηλικία, σε φύλο, σε θέση ευθύνης, αλλά τόσο όμοιων σε θεατρικό μεράκι, σε καλλιτεχνικό πάθος, σε αστείρευτη διάθεση προσφοράς.

Δεν είναι τυχαίο ότι αυτός ο γοητευτικός θίασος βροντοφωνάζει μέσα από το έργο της Jessica Swale την αξία της παιδείας για όλες και για όλους, καταγγέλλει την υποκρισία και τις προκαταλήψεις της βικτωριανής εποχής και διακηρύσσει την ισότητα στη μόρφωση. Και το μήνυμά αυτό είναι και θα είναι ασφαλώς επίκαιρο και διαχρονικό.

Αξίζουν συγχαρητήρια όλοι οι συντελεστές της παράστασης για την προσπάθεια και το αποτέλεσμα, που έρχεται να συνεχίσει τη μεγάλη πολιτιστική παράδοση και προσφορά του σχολείου μας.

Η Γενική Διευθύντρια
Αικατερίνη Μουζάκη

Ο Γενικός Υποδιευθυντής
Νικόλαος Δεσύπης

Δυο σκηνοθέτες ...απολογούνται*

Το θέατρο είναι απεικόνιση της ίδιας της ζωής. Μιας ζωής άλλωστε εξιδανικευμένης, άλλωστε κωμικής, άλλωστε τραγι-

κής. Είναι η ζωή που μας καλεί να γίνουμε θεατές της μέσα από τη ματιά του ανθρώπου που αναλαμβάνει να ενώσει τους ήρωες, τις εικόνες και τους ήχους μιας δράσης με σκοπό να μας ενημερώσει, να μας προβληματίσει, να μας ψυχαγωγήσει. Από αυτό το ρόλο, του σκηνοθέτη, προσπαθήσαμε να στήσουμε μια έντιμη και αξιοπρεπή παράσταση με σεβασμό στην ιστορία, στα γεγονότα, στον τόπο και την εποχή (Κέμπριτζ 1896) που η υπόθεση μας παραπέμπει. Η μακρόχρονη παράδοση του σχολείου μας στην τέχνη και τον πολιτισμό που με ποικίλες εκδηλώσεις προωθεί μας γέμισε με ακόμη μεγαλύτερη ευθύνη για το έργο που είχαμε αναλάβει.

Δυο άνθρωποι, δυο σκηνοθέτες, μια όμως οπτική γωνία. Το "Blue Stockings" μίλησε στην καρδιά και στη φαντασία μας και μας οδήγησε σε δρόμους και εμπειρίες πρωτόγνωρες και συναρπαστικές. Ήταν μια πορεία δύσκολη και επίπονη αλλά τόσο δημιουργική και ουσιαστική για όλους εμάς που συμμετείχαμε στο υπέροχο αυτό «ταξίδι». Καθηγητές, καθηγήτριες, μαθητές, μαθήτριες, απόφοιτοι και γονείς γίναμε κομμάτια ενός κόσμου διαφορετικού, μακρινού αλλά και τόσο κοντινού, ενός κόσμου που αγωνίζεται για το αυτονόητο που εμείς σήμερα απολαμβάνουμε αλλά πολλές φορές δε δίνουμε σημασία...

Ελάτε λοιπόν κι εσείς μαζί μας σ' αυτόν τον τόσο διαφορετικό κόσμο για να γίνετε θεατές μιας άλλης πραγματικότητας που άλλωστε μας κάνει να γελάσουμε και άλλωστε να δακρυσουμε. Μια λεπτή ισορροπία ανάμεσα στη χαρά και τη λύπη όπως ακριβώς κινείται και η ίδια η ζωή!

Καλή διασκέδαση!

Βίκυ Κουή - Παντελής Ζούρας

Η συγγραφέας Jessica Swale για το Blue Stockings*

Στα μέσα του 18ου αιώνα, τα κορίτσια στην Αγγλία θεωρούνταν τυχερά αν κατάφερναν να σπουδάσουν έστω και στο ελάχιστο. Μερικές νεαρές κοπέλες από πλούσιες οικογένειες είχαν γκουβερνάντες, κάποιες παρακολουθούσαν μαθήματα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, αλλά το πρόγραμμα σπουδών περιοριζόταν σε 'γυναικεία μαθήματα': ράψιμο, τέχνες, ίσως γαλλικά αν ήταν τυχερές, ενώ τα αγόρια των οικογενειών μάθαιναν αλγεβρα και μετέφραζαν τον Βιργίλιο από την ηλικία των επτά.

Η κατάσταση αυτή άρχισε να αλλάζει όταν η Έμιλυ Ντέιβις, μια πρωτοπόρος εκπαιδευτικός, ξεκίνησε μια επιτυχημένη καμπάνια προκειμένου να συμπεριληφθούν σημαντικά μαθήματα και εξετάσεις στην εκπαίδευση των γυναικών. Κατόπιν, αφού κατόρθωσε να αλλάξει το πρόγραμμα σπουδών, έστρεψε την προσοχή της στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Το

* Τα ανωτέρω κείμενα έχουν δημοσιευθεί στο πρόγραμμα και την ιστοσελίδα της παράστασης Blue stockings

1869 ίδρυσε το πρώτο βρετανικό εσωτερικό κολλέγιο για γυναίκες στο Χίτσιν, στην περιοχή Κέμπριτζσερ. Εκεί, σε μία αγροικία είκοσι μίλια από το Κέμπριτζ (απόσταση που εθεωρείτο ασφαλής), δημιουργήθηκε το πρώτο πανεπιστήμιο για γυναίκες. Είχε πέντε φοιτήτριες στις οποίες δίδασκαν όποιοι λέκτορες ήταν πρόθυμοι να διακινδυνέψουν τη φήμη τους και να διανύουν σαράντα μίλια σύνολο με το ποδήλατο για να υποστηρίξουν την προσπάθεια. Αλλά ήταν μόνο η αρχή.

Μέχρι το 1896, το κολλέγιο μεταφέρθηκε στο Γκέρτον, μόνο δύο μίλια από το Κέμπριτζ πάνω σε ένα λόφο. Όμως, παρόλο που τα κορίτσια παρακολουθούσαν το ίδιο ακριβώς πρόγραμμα σπουδών με τους άνδρες, όταν τελείωναν επέστρεφαν στο σπίτι τους με άδεια χέρια. Ενώ οι άνδρες φορούσαν τα καπέλα και τις τήβεννους την ημέρα της αποφοίτησης, οι γυναίκες δεν είχαν το δικαίωμα να πάρουν πτυχίο. Η νέα διευθύντρια του Γκέρτον, Ελίζαμπεθ Γουέλς, με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού προσωπικού του κολλεγίου και τις φοιτήτριες, αποφασίζει τότε να ξεκινήσει μια καμπάνια προκειμένου να κερδίσουν τα κορίτσια δικαίωμα στο πτυχίο. Σε αυτό το σημείο αρχίζει το θεατρικό έργο.

Όσον αφορά τα ίδια τα κορίτσια, υπάρχει η τάση να συνδυάζεται η Βικτωριανή εποχή με τη συντηρητικότητα, τη σε-

μνότητα και τους σωστούς τρόπους. Τα κορίτσια του Γκέρτον αντιδρούν σε αυτό το καθεστώς. Ενώ ακολουθούν τους κοινωνικούς κανόνες και τις 'ετικέτες', το πάθος τους και η φιλοδοξία τους είναι να ξεφύγουν από τους περιορισμούς της Βικτωριανής εποχής, να αποκοπούν από τις συνεσταλμένες μητέρες τους και να κινηθούν γρήγορα προς τον 20ο αιώνα. Είναι μαχητικές, αποφασισμένες να πετύχουν και θα επηρεάσουν σημαντικά την εποχή τους.

Όσον αφορά τους άνδρες, θα ήταν πολύ εύκολο να υποθέσουμε ότι αυτοί που καταδικάζουν και δηλητηριάζουν την εκπαίδευση των γυναικών, όπως ο Μόντσεϊ ή ο Λούντ είναι απλά άκαρδοι μισογύνηδες. Αλλά δεν είναι έτσι. Αυτοί οι άνδρες εκπροσωπούν τις απόψεις που επικρατούν εκείνη την εποχή. Δεν είναι οι 'κακοί' της ιστορίας. Είναι ειλικρινά πεπεισμένοι ότι η υγεία της γυναίκας και το μέλλον της Βρετανίας βρίσκονται σε κίνδυνο. Προτείνω, για αρχή, να διαβάσετε το βιβλίο του Μόντσεϊ 'Sex in Mind and in Education' πάνω στο οποίο βασίζονται κάποια κομμάτια του κειμένου καθώς και πολλά από τα συναισθήματα που εκδηλώνουν οι ήρωες του έργου.

Jessica Swale



Σκηνή από το φινάλε της παράστασης

Έγραψαν για το έργο και την παράσταση στο Λονδίνο:

«Η Jessica Swale γράφει με τόλημη και αφήνει τους θεατές έκπληκτους για τις προκαταλήψεις που έπρεπε να αντιμετωπίσουν όλοι αυτοί οι πρωτοπόροι της εκπαίδευσης.»

Michael Billington, The Guardian

«Αυτό το έργο θα σας κάνει να γελάσετε, ίσως να δακρύσετε αλλά κυρίως να σκεφτείτε!»

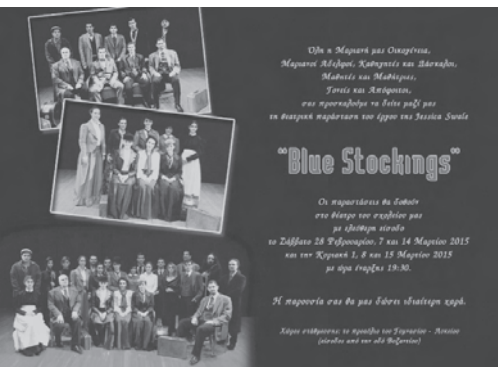
Emily Chadwick, tcs - The Cambridge Student

«Η Jessica Swale σας δίνει την ευκαιρία να ακούσετε και να αισθανθείτε το φόβο και την άμυνα των γυναικών σε θέματα κοινωνικού και έμφυλου ρατσισμού που σε πολλές περιπτώσεις ισχύουν και σήμερα. Δεν είναι λοιπόν τυχαίο που η παράσταση, (όταν ανέβηκε στο Shakespeare's Globe Theatre) αφιερώθηκε στην Malala Yousafzai (Nobel Ειρήνης για το 2014, για τον αγώνα της στο δικαίωμα των κοριτσιών στην εκπαίδευση).»

Paul Taylor, The Independent



Αναμνηστικές φωτογραφίες των φοιτητριών του Girton College



Η Γενική Διευθύντρια κ. Αικ. Μουζάκη και ο Γενικός Υποδιευθυντής κ. Ν. Δεσύρης με την Πρόεδρο του Σ.Δ.Γ. κ. Α. Κουράκου



Η κ. Αικ. Μουζάκη και η κ. Α. Ζούρα με τις Αντιπρόεδρους του Σ.Δ.Γ. Ε. Φερέτη και Λ. Μαράτου-Αλιπράντη

Με το κλείσιμο της αυλαίας...

Με αφορμή αυτή την ξεχωριστή βράβευση ο ΣΔΓ επισημαίνει, για μια ακόμη φορά, τις σημαντικές δυνατότητες και θετικές επιδράσεις της ενσωμάτωσης στην ύλη όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης των αρχών των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και της Ισότητας των Φύλων.

Απέναντι σε θλιβερά φαινόμενα διακρίσεων και παραβιάσεων που χαρακτηρίζουν τις σύγχρονες κοινωνίες ανά τον κόσμο, η εκπαίδευση αποτελεί ένα ισχυρό αντίβαρο, ίσως το αποτελεσματικότερο μέσο για την προσέγγιση των στόχων

του σεβασμού των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και της Ισότητας των Φύλων μέσα από την ενδυνάμωση των παιδιών και των νέων, ανεξαρτήτως φύλου, με γνώσεις, κοινωνικές δεξιότητες, συμμετοχή και προβληματισμό προκειμένου να είναι επαρκώς ενημερωμένοι και προετοιμασμένοι ώστε, ως υπεύθυνοι και ενεργοί πολίτες, να απορρίπτουν τις διακρίσεις, να δραστηριοποιούνται ενάντια σε κάθε μορφής παραβίαση, να αντιστέκονται και να καταγγέλλουν τέτοια φαινόμενα.

Ειρήνη Φερέτη

Γυναίκες σε θέσεις ευθύνης: Εμπόδια και Προοπτικές

Κούλα Αναγνωστοπούλου- Κουράκου*

Σε όλες τις ανεπτυγμένες χώρες του κόσμου παρατηρείται ένα χάσμα μεταξύ της συμμετοχής των γυναικών στο συνολικό εργατικό δυναμικό και της συμμετοχής τους σε υψηλές θέσεις διοίκησης. Όπως προσφυώς έχει τονισθεί, οι γυναίκες «συνωστίζονται» στα μεσαία ιεραρχικά επίπεδα και απουσιάζουν στις υψηλές διοικητικές θέσεις. Το φαινόμενο αυτό παρατηρείται τόσο στο δημόσιο, όσο και στον ιδιωτικό τομέα. Παρά το γεγονός ότι έχει βελτιωθεί σημαντικά η κατάσταση σε σχέση με ότι ίσχυε παλαιότερα, το μεγαλύτερο μέρος των υψηλών θέσεων ευθύνης κατέχεται από εκπροσώπους του ανδρικού φύλου, σ' όλους τους τομείς, από την πολιτική, τη δημόσια διοίκηση, τους ευρωπαϊκούς θεσμούς και τις ιδιωτικές επιχειρήσεις. Είναι χαρακτηριστικό ότι δεν υπάρχει γυναίκα Διοικητής σε Εθνική Κεντρική Τράπεζα στο χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στα βασικά όργανα λήψης αποφάσεων μόνο το 17% είναι γυναίκες. Ο μέσος όρος συμμετοχής των γυναικών στα Εθνικά Κοινοβούλια είναι στο 24% και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο 35%. Και όλα αυτά συμβαίνουν, όταν σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία της Ε.Ε. το 60% των αποφοίτων πανεπιστημίου στην Ευρώπη είναι γυναίκες.

Στο χώρο των ιδιωτικών επιχειρήσεων η κατάσταση δεν είναι καλύτερη. Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία, η συμμετοχή των γυναικών σε Διοικητικά Συμβούλια μεγάλων εταιρειών, εισηγμένων στο χρηματιστήριο, ανέρχεται στην Ε.Ε. κατά μέσο όρο στο 18%. Στην Ελλάδα δεν υπερβαίνει το 8%.

Το έτος 2013 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υπερψήφισε σχέδιο νόμου, που θεσμοθετεί ποσόστωση 40% στη συμμετοχή γυναικών στα Διοικητικά Συμβούλια των κρατικών και των εισηγμένων στο χρηματιστήριο ιδιωτικών εταιρειών. Ο χρονικός ορίζοντας είναι το έτος 2018 για τις δημόσιες επιχειρήσεις και το έτος 2020 για τις μεγάλες ιδιωτικές επιχειρήσεις. Από το μέτρο αυτό εξαιρούνται οι επιχειρήσεις με λιγότερους από 250 εργαζομένους ή με πωλήσεις κάτω από τα 50 εκατ. ευρώ.

Το θέμα των ποσοτώσεων έχει γίνει αντικείμενο συζητήσεων και προκαλεί διάφορες αντιδράσεις. Όπως, όμως, τονίζει και η Ευρωπαϊκή Επίτροπος Βίβιαν Ρέντινγκ «Δεν μου αρέσουν οι ποσοτώσεις, μου αρέσει αυτό που πετυχαίνουν», κρίνονται ως αναγκαίο μέτρο για την προώθηση των γυναικών σε θέσεις ευθύνης. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι στις χώρες που εφαρμόστηκαν αυξήθηκε ραγδαία η συμμετοχή των γυναικών σε υψηλές διοικητικές θέσεις. Ως παράδειγμα αναφέρεται η περίπτωση της Νορβηγίας.

Από το έτος 2002 η κυβέρνηση της Νορβηγίας μελετούσε την ψήφιση νόμου, ο οποίος προέβλεπε ότι το 40% του συνόλου των μελών των διοικητικών συμβουλίων των επιχειρήσεων, θα πρέπει να είναι γυναίκες. Οι αντιδράσεις που προκλήθηκαν ήταν έντονες. Ακόμη και σ' αυτή τη χώρα, όπου το 80% των γυναικών εργάζεται εκτός σπιτιού και κατέχει υψηλές θέσεις στη δημόσια διοίκηση, η ιδέα φαινόταν ριζοσπαστική.

Έπειτα από πολύμηνο διάλογο το μέτρο εγκρίθηκε, με προθεσμία εφαρμογής για τις κρατικές επιχειρήσεις το έτος 2006 και για τις ιδιωτικές το έτος 2008. Ύστερα από επτά χρόνια το ποσοστό των διευθυντριών στις περίπου 400 επιχειρήσεις, που υπάγονται στις ανωτέρω κατηγορίες, υπερβαίνει το 40%.

Το παράδειγμα της Νορβηγίας ακολούθησαν και άλλες ευρωπαϊκές χώρες στις οποίες εγκρίθηκαν παραπλήσιοι νόμοι ή συζητείται στα εθνικά κοινοβούλια η θέσπιση τους (Ολλανδία, Βέλγιο, Σουηδία, Βρετανία, Γερμανία κ.ά.).

Οι ποσοτώσεις λειτουργούν ως βοηθητικό εργαλείο στην προώθηση των γυναικών στην εργασία, στην ακαδημαϊκή ζωή και στην πολιτική. Θεωρούνται προσωρινό μέτρο μέχρι να επιτευχθεί η ουσιαστική ισότητα μεταξύ των δύο φύλων.

Πρόσφατο φαινόμενο αποτελεί η παρουσία γυναικών στον κλάδο διαχείρισης κεφαλαίων, η οποία απειλεί την παντοκρατορία των ανδρών στη Wall Street και στα επενδυτικά funds. Όλο και περισσότεροι επενδυτές στρέφονται σε επενδυτικά κεφάλαια αντιστάθμισης κινδύνου (hedge funds) που διοικούν γυναίκες και προτιμούν να τοποθετήσουν εκεί τα κεφάλαιά τους. Η τάση αυτή ενισχύεται από κάποια στατιστικά στοιχεία που δείχνουν ότι επιχειρήσεις με γυναίκα Manager στην κορυφή παρουσιάζουν αυξημένα κέρδη σε σχέση με εκείνες που διευθύνονται από άνδρες.

Στην Ελλάδα το ποσοστό των γυναικών, που βρίσκονται επικεφαλής ιδιωτικών επιχειρήσεων ποικίλει αναλόγως του μεγέθους της επιχείρησης. Σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη της ICAP (2014), όσο μικρότερες είναι οι επιχειρήσεις, τόσο συχνότερα συναντάμε γυναίκα επικεφαλής. Αναλυτικότερα: το ποσοστό είναι 22% σε επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών κάτω των 2 εκατ. ευρώ, 12% σε εταιρείες με κύκλο εργασιών από 10 εκατ. έως 50 εκατ. ευρώ και μόνο 6% σε μεγάλες εταιρείες με κύκλο εργασιών άνω των 50 εκατ. ευρώ.

Για την πληρότητα των ανωτέρω στοιχείων πρέπει να επισημάνουμε - σύμφωνα πάντοτε με τα στοιχεία της ICAP- ότι το 80%

* Η Κούλα Αναγνωστοπούλου-Κουράκου είναι νομικός-οικονομολόγος, τ. Διευθύντρια Ε.Τ.Β.Α. και μέλος του ΔΣ του Σ.Δ.Γ.

περίπου των γυναικών Manager μεγάλων επιχειρήσεων στη χώρα μας έχει μετοχική σχέση με την επιχείρηση που διοικεί.

Οι μισές περίπου γυναίκες επικεφαλής εταιρειών στη χώρα μας έχουν μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών. Επιδεικνύουν επιμονή και αποτελεσματικότητα και σε ποσοστό 60% περίπου βρίσκονται πάνω από 10 χρόνια στη θέση του επικεφαλής της επιχείρησης.

Στη χώρα μας παρατηρείται το φαινόμενο της αυξημένης γυναικείας επιχειρηματικότητας. Υπολογίζεται στο 24% και είναι το υψηλότερο στην Ε.Ε. Προσεκτικότερη, όμως, ανάλυση δείχνει ότι στο ποσοστό αυτό περιλαμβάνονται και γυναίκες που ασκούν μία επιχειρηματική δραστηριότητα, είτε ως δευτερεύουσα απασχόληση, είτε κατ' ανάγκην, επειδή βρέθηκαν εκτός μισθωτής εργασίας. Είναι η λεγόμενη «επιχειρηματικότητα ανάγκης».

Πρόσφατα έγινε στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων συνέδριο της Ελληνικής Εταιρείας Γυναικών Πανεπιστημιακών (ΕΛ.Ε.ΓΥ.Π.) με θέμα «Θετικές Δράσεις για την Εξέλιξη των Γυναικών σε θέσεις Ευθύνης» (24.04.2015). Η εταιρεία με πρόεδρο την ομότιμη καθηγήτρια του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, κα. Νάνσυ Παπαλεξανδρή είναι μία μη κερδοσκοπική επιστημονική οργάνωση και έχει ως βασικό στόχο τη βελτίωση της θέσης των γυναικών στα ακαδημαϊκά ιδρύματα της χώρας και την αντιμετώπιση των διακρίσεων λόγω φύλου που αντιμετωπίζουν στη σταδιοδρομία τους. Το συνέδριο είχε τρεις ενότητες.

- 1η ενότητα: Θετικές Δράσεις στα Πανεπιστήμια
- 2η ενότητα: Θετικές Δράσεις στο Χώρο των Επιχειρήσεων
- 3η ενότητα: Γυναίκες στην Πολιτική

Στην εισαγωγική της ομιλία με θέμα «Η φιλοσοφία των θετικών δράσεων και η επίδραση της στην εξέλιξη των γυναικών» η κα. Βάσω Κιντή καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Αθηνών τόνισε -μεταξύ άλλων- ότι για να αναληφθούν θετικές δράσεις πρέπει πρώτα να αναγνωρισθεί το πρόβλημα. Και το πρόβλημα είναι:

- η απουσία ή μειωμένη παρουσία των γυναικών στο δημόσιο και στον επαγγελματικό χώρο.
- η απουσία γυναικών ή η χαμηλή εκπροσώπησή τους στα κέντρα λήψης αποφάσεων
- η άνιση μεταχείριση
- η υποτιμητική συμπεριφορά

Η αντιμετώπιση του προβλήματος μπορεί να γίνει μέσω της εκπαίδευσης και μέσω της ανάληψης θετικών δράσεων. Οι θετικές δράσεις πρέπει να στοχεύουν στην παρουσία των γυναικών στο φοιτητικό σώμα, στο διδακτικό προσωπικό, στη διοίκηση επιχειρήσεων, στις εθνικές επιτροπές, στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, στα όργανα των κομμάτων, στην Κυβέρνηση, στη Βουλή και στα δημοτικά συμβούλια. Με τον τρόπο αυτό θα αποκατασταθούν οι αδικίες του παρελθόντος και θα προωθηθούν επαγγελματικά γυναίκες που θα προσφέρουν πολλά στο σύνολο της κοινωνίας.

Η λήψη θετικών μέτρων υπέρ των γυναικών προκαλεί αντιδράσεις. Η κριτική που ασκείται εντοπίζεται κυρίως σε δύο σημεία:

- Με τις θετικές δράσεις παραβιάζεται η αρχή της ισότητας

– Τα μέτρα προνομιακής μεταχείρισης υποτιμούν τις γυναίκες.

Η κυρία Κιντή στην ομιλία της τόνισε ότι η αρχή της ισότητας δεν αποκλείει την ειδική μεταχείριση (ίσο δεν σημαίνει ίδιο). Αντίθετα παρέχει ίσες δυνατότητες σ' όλα τα μέλη της κοινωνίας ανεξαρτήτως φύλου. Οι καλές συνέπειες των θετικών δράσεων έχουν διαπιστωθεί και από εμπειρικές έρευνες.

• Στην πρώτη ενότητα «Θετικές δράσεις στα Πανεπιστήμια» μίλησαν η κα. Χρυσή Βιτσαλάκη, καθηγήτρια και πρώην Αντιπρύτανης του Πανεπιστημίου Αιγαίου, η κα. Καλλιόπη Αγαπίου- Ιωσηφίδου, καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και η κα. Maria Carmela Agodi, καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο της Νάπολης στην Ιταλία. Οι ομιλήτριες τόνισαν την ανάγκη υλοποίησης θετικών δράσεων στα Πανεπιστήμια για την ανέλιξη των γυναικών σε θέσεις ευθύνης. Όμως οι θετικές δράσεις βρίσκουν μικρή εφαρμογή στα Πανεπιστήμια, παρά το γεγονός ότι η ισότητα των γυναικών σε κέντρα λήψης αποφάσεων είναι θέμα ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου μία δέσμη θετικών δράσεων για την ισότητα των φύλων ξεκίνησε την περίοδο 2000-2004. Υπήρξε και πολιτική βούληση για την υιοθέτηση των δράσεων, αλλά υπήρχε και εντός του Πανεπιστημίου μια κρίσιμη μάζα επιστημονικού και ερευνητικού προσωπικού, που μελετούσε τα θέματα φύλου. Οι τρεις άξονες Δράσης στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου για τα έτη 2004-2015 ήταν η υλοποίηση κύκλου δέκα διεπιστημονικών-διαθεματικών μαθημάτων φύλου, η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στο προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών και η δημιουργία προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών με αντικείμενο το φύλο.

Στον κύκλο των διεπιστημονικών προπτυχιακών μαθημάτων αναπτύχθηκαν τα κάτωθι θέματα:

1. Διαμόρφωση του ρόλου του φύλου
2. Φύλο και εκπαίδευση
3. Φύλο και απασχόληση
4. Φύλο και πολιτισμός
5. Φύλο, θετικές επιστήμες και νέες τεχνολογίες
6. Φύλο και οικογένεια
7. Φύλο και πολιτική
8. Φύλο και σεξουαλικότητα
9. Φύλο και γλώσσα- επικοινωνία
10. Φύλο, λογοτεχνία και θέατρο

Σήμερα το μάθημα «διαμόρφωση του ρόλου του φύλου» αποτελεί υποχρεωτικό μάθημα, τα μαθήματα «φύλο και απασχόληση», «φύλο και πολιτισμός» και «φύλο και θέατρο» παρακολουθούνται σε ετήσια βάση ως κύρια μαθήματα επιλογής και τα υπόλοιπα προσφέρονται σ' όλα τα τμήματα μέσω e- learning.

Στο πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών με αντικείμενο το φύλο δημιουργήθηκαν το πρόγραμμα «Γυναίκες και φύλο : ανθρωπολογικές και ιστορικές προσεγγίσεις» (από το έτος 2014 έγινε «Φύλο, Πολιτισμός και Κοινωνία») και το πρόγραμμα «Φύλο και νέα εκπαιδευτικά και εργασιακά περιβάλλοντα στην κοινωνία της πληροφορίας».

Η υλοποίηση των προγραμμάτων αυτών αποβλέπει στη συστηματική γνώση του έμφυλου χαρακτήρα των κοινωνι-

κών σχέσεων και στην τεκμηρίωση της κοινωνικής ανισότητας σε θέματα φύλου.

Τον Σεπτέμβριο του 2014 με απόφαση του Πρύτανη του Πανεπιστημίου Αιγαίου καθηγητή Στ. Γκρίτζαλη δημιουργήθηκε επιτροπή «Αιγαίο 50:50, ισόρροπη συμμετοχή», με στόχο την προώθηση παρεμβάσεων σε θέματα ισότητας και ίσων ευκαιριών. Στην επιτροπή συνεργάζονται μέλη ΔΕΠ, διοικητικό προσωπικό και φοιτητές/τριες.

Στα πανεπιστήμια της Κύπρου, όπως ανέφερε η κ. Αγαπίου – Ιωσηφίδου, οι θετικές δράσεις υπέρ των γυναικών δεν βρίσκουν σημαντική απήχηση. Παρά το γεγονός ότι ως κέντρα σπουδών βρίσκονται στην εμπροσθοφυλακή της γνώσης και της προόδου, παρουσιάζουν μεγάλα ελλείμματα στην ανέλιξη των γυναικών σε θέσεις ευθύνης, κυρίως για λόγους ιστορικούς. Δεν υπάρχει διεκδικητικό φεμινιστικό κίνημα στην κοινωνία και τα όσα δικαιώματα απόκτησαν οι γυναίκες οφείλονταν κυρίως στην προσχώρηση της χώρας σε διεθνείς Συμβάσεις. Οι διακρίσεις κατά των γυναικών και τα στερεότυπα, τόνισε η κ. Αγαπίου, είναι ριζωμένα στην κυπριακή κοινωνία και επεκτείνονται στο επιστημονικό και πανεπιστημιακό τοπίο. Δεν υπάρχει ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων σε κέντρα λήψης αποφάσεων. Με ελάχιστες εξαιρέσεις, οι γυναίκες απουσιάζουν από ηγετικές θέσεις. Χαρακτηριστικό είναι ότι θεσπίστηκε στο Πανεπιστήμιο της Κύπρου μία συγκλητική ad hoc Επιτροπή Ισότητας των Φύλων, η οποία σταδιακά αδρανοποιήθηκε.

Καταλήγοντας η κ. Αγαπίου τόνισε ότι είναι απαραίτητο να υπάρξει υποβοηθητικό νομοθετικό πλαίσιο για τη λήψη θετικών μέτρων υπέρ των γυναικών. Η ανάληψη τέτοιων μέτρων θα δημιουργήσει πολλαπλάσια οφέλη και θα συντελέσει όχι μόνο στη μεγιστοποίηση της ακαδημαϊκής αριστείας, αλλά και στη δημιουργία μιας δικαιότερης και αξιοκρατικής κοινωνίας. Προς την κατεύθυνση αυτή θα βοηθήσει η υλοποίηση προγραμμάτων κατάρτισης προσωπικού (επιστημονικού και διοικητικού) και η ανάπτυξη μηχανισμών παρακολούθησης. Απαραίτητη, επίσης, κρίνεται και η ύπαρξη μιας κρίσιμης μάζας ευαισθητοποιημένων πανεπιστημιακών, ανδρών και γυναικών.

• Στη δεύτερη ενότητα «θετικές δράσεις στο χώρο των επιχειρήσεων» μίλησαν η κα Λήδα Κοντογιάννη, Γενική Διευθύντρια του Ελληνικού Συμβουλίου Εταιρικής Διακυβέρνησης, η κα. Αγγελίνα Μιχαηλίδου, Γενική Διευθύντρια της εταιρίας Response International S.A. και ο κ. Δημήτρης Δόντας, Διευθυντής Ανθρώπινου Δυναμικού της εταιρείας XEROX HELLAS A.E.E. Στις ομιλίες τονίσθηκε το φαινόμενο της σταδιακής μείωσης των γυναικών στην «πυραμίδα» της καριέρας, όσο ανεβαίνουν από τη βάση στην κορυφή της πυραμίδας. Τα μέτρα για την παροχή ίσων ευκαιριών και στα δυο φύλα, πρέπει να αρχίσουν από την προώθηση των γυναικών στα μεσαία επίπεδα διοίκησης (middle management). Σ' αυτό το επίπεδο θα δοκιμασθούν και θα διακριθούν ικανές γυναίκες, τις οποίες οι εταιρίες θα προωθήσουν στην κορυφή, θεσιάζοντας κώδικες δεοντολογίας για εργασιακό περιβάλλον χωρίς διακρίσεις. Η δέσμευση των διοικήσεων για παροχή ίσων ευκαιριών στους εργαζομένους και των δύο φύλων είναι απαραίτητη, όπως και η καθιέρωση ποσοστώσεων.

Η εταιρεία Xerox εφαρμόζει ποσοστώσεις γυναικών σε όλα τα επίπεδα λειτουργίας της: από τις προσλήψεις, τις τοποθετήσεις σε θέσεις πωλητών, σε θέσεις προϊσταμένων και σε υψηλές διοικητικές θέσεις. Ποσοστώσεις γυναικών εφαρμόζονται και στο Succession Planning και στη δεξαμενή ταλέντων. Αποτέλεσμα αυτών των μέτρων είναι η προώθηση γυναικών σε θέσεις ευθύνης που υπολογίζονται στο 1/3 της διοίκησης, στο 35% των προϊσταμένων, στο 43% των πωλησεων/marketing και στο 40% των ταλέντων.

Η Xerox αναγνωρίσθηκε από Forbes/ Fortune ως Great Place to Work στο πλαίσιο των Best Workplaces 2014–Greece.

Στα κεντρικά γραφεία της Xerox στις ΗΠΑ επικεφαλής της διοικητικής πυραμίδας είναι γυναίκα.

Συμπληρώνοντας τα ανωτέρω θα θέλαμε να αναφέρουμε ότι σύστημα ποσοστώσεων εισήγαγε και η εταιρεία Deutsche Telekom: μέχρι το 2015 το 30% των θέσεων στα μεσαία και ανώτερα τμήματά της θα καλύπτεται από γυναίκες. Σήμερα μόνον το 13% στις ανώτατες διοικητικές θέσεις της Deutsche Telekom καλύπτεται από γυναίκες, ενώ το 60% των αποφοίτων από τις σχολές Διοίκησης της Γερμανίας, είναι γυναίκες. Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η αιτιολογία για την εφαρμογή των ποσοστώσεων, την οποία ανέπτυξε ο διευθύνων σύμβουλος: η εφαρμογή ποσοστώσεων –τόνισε– είναι θέμα κοινωνικής δικαιοσύνης, αλλά και ανάγκη για την επιτυχημένη πορεία της εταιρείας. Θέλουμε να χρησιμοποιήσουμε τα προσόντα και τα ταλέντα των εργαζομένων στην εταιρεία προς όφελος όλων.

Στο σημείο αυτό θα θέλαμε να αναφερθούμε στην αγγλίδα φεμινίστρια Alison Carnwath, η οποία έλαβε τον τίτλο της Dame για την μεγάλη προσφορά της στην προώθηση γυναικών σε υψηλές θέσεις διοίκησης στις επιχειρήσεις. Η Dame Alison, πρόεδρος της μεγάλης κατασκευαστικής εταιρείας Land Securities υποστηρίζει ότι οι επιχειρήσεις θα αντιληφθούν πόσο πολύ τις συμφέρει όχι μόνον να προσλαμβάνουν γυναίκες, αλλά και να κρατήσουν στις επιχειρήσεις τις γυναίκες που χρειάζονται ένα διάλειμμα για την ανατροφή των παιδιών τους. Ζήτησε από τους εργοδότες να προσφέρουν στις γυναίκες διάλειμμα έξι ετών από την καριέρα τους και να επιστρέψουν μετά στην εργασία τους. Τα εταιρικά τμήματα διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού πρέπει να δουν τα οικονομικά πλεονεκτήματα μιας τέτοιας στρατηγικής, ιδιαίτερα αν ληφθεί υπ' όψιν το χαμένο κόστος πρόσληψης και κατάρτισης γυναικών που στη συνέχεια φεύγουν από την εταιρεία.

Η Dame Alison περηφανεύεται ότι έχει συντελέσει σημαντικά στην εξομάλυνση της ανισότητας μεταξύ των δύο φύλων στη Land Securities. Στην εταιρεία οι γυναίκες καταλαμβάνουν το 1/3 των εδρών στο Διοικητικό Συμβούλιο και την Εκτελεστική Επιτροπή.

• Στην τρίτη ενότητα με θέμα «Γυναίκες στην Πολιτική» μίλησαν οι κυρίες Άννα Ψαρούδα – Μπενάκη, πρώην Πρόεδρος της Βουλής, Άννα Διαμαντοπούλου, πρώην Υπουργός Παιδείας και Άννα Καραμάνου, πρώην Ευρωβουλευτής.

Οι ομιλήτριες αφού έκαναν μια ιστορική αναδρομή στο δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι για τις ελληνίδες (το 1930 αναγνωρίσθηκε το δικαίωμα του εκλέγειν στις δημοτικές εκλογές για τις εγγράμμες γυναίκες άνω των 30 ετών, το 1952

αναγνωρίσθηκε το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι με τις ίδιες προϋποθέσεις όπως και οι άντρες), ανέλυσαν τα ιστορικά ορόσημα στην πορεία της ισότητας των φύλων. Τα ορόσημα δημιουργήθηκαν με την ψήφιση από την χώρα μας των διεθνών συμβάσεων (ΟΗΕ, Ε.Ε., Διεθνές Γραφείο Εργασίας κλπ.) η εφαρμογή των οποίων οδήγησε σε σταδιακή προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στα δεδομένα της ισότητας. Από πλευράς εσωτερικής νομοθεσίας πρωταρχική σημασία έχει η διάταξη του άρθρου 4 του Συντάγματος του 1975 και η μεταβατική διάταξη του άρθρου 116 παρ. 2 του Συντάγματος του 2001 "δεν αποτελεί διάκριση λόγω φύλου η λήψη θετικών μέτρων για την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών".

Με αφορμή τους νόμους που προβλέπουν την υποχρεωτική συμμετοχή γυναικών κατά το 1/3 στους εκλογικούς συνδυασμούς για την ανάδειξη βουλευτών, δημοτικών και περιφερειακών συμβούλων, η διάταξη για τα θετικά μέτρα προσβλήθηκε στο Συμβούλιο της Επικρατείας. Υποστηρίχθηκε ότι δεν επιτρέπεται να αποκλεισθεί βάσει του φύλου τους το 1/3 των ανδρών που θα ήθελαν να συμμετάσχουν στους εκλογικούς συνδυασμούς.

Η διάταξη του εκλογικού νόμου διατηρήθηκε, διότι έχει μεταβατικό χαρακτήρα, όπως άλλωστε και η διάταξη του Συντάγματος. Ισχύει όσο υπάρχει ανισότητα στη μεταχείριση του ενός φύλου και αποβλέπει στην αποκατάσταση της πραγματικής ισότητας. Είναι διάταξη προσωρινού χαρακτήρα.

Στο σημείο αυτό πρέπει να τονισθεί ότι στις Σκανδιναβικές χώρες εφαρμόζονται οι ποσοτώσεις υπέρ των ανδρών, διότι σε κάποια αιρετά όργανα η συμμετοχή των γυναικών είναι μεγάλη.

Τη δεκαετία του 1980 πραγματοποιήθηκε η αναθεώρηση και ο εξευρωπαϊσμός του οικογενειακού δικαίου. Εφαρμόσθηκε η ένταξη της ισότητας σε όλες τις πολιτικές (gender mainstreaming). Έγινε η Διάσκεψη του ΟΗΕ για τις γυναίκες στο Πεκίνο, υπογράφηκαν η Συνθήκη του Άμστερνταμ, η Συνθήκη της Λισαβόνας και η υιοθέτηση από την Ελλάδα όλης της Κοινοτικής Νομοθεσίας για την ισότητα των φύλων. Παράλληλα η υιοθέτηση ποσοτώσεων συντέλεσε στην αύξηση του αριθμού των γυναικών στην πολιτική. Όμως, όπως αναφέρει η κ. Καραμάνου, το χάσμα ανάμεσα στην νομική έμφυλη ισότητα και την καθημερινότητα παραμένει. Η χώρα μας στην κατάταξη του Παγκοσμίου Οικονομικού Φόρουμ για την έμφυλη ισότητα, καταλαμβάνει την 91η θέση μεταξύ των 142 χωρών το έτος 2014.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση και κυρίως το συνδικαλιστικό κίνημα –τονίζει η κα. Καραμάνου– παραμένουν εχθρικοί χώροι απέναντι στο φεμινιστικό κίνημα. Στις τελευταίες εκλογές για την τοπική αυτοδιοίκηση (Μάιος 2014) εξελέγησαν μόνο 15 γυναίκες σε σύνολο 325 δημάρχων και 2 γυναίκες περιφερειάρχες σε σύνολο 13, αριθμός πολύ μικρός.

Χειρότερη είναι η κατάσταση στο συνδικαλιστικό χώρο. Στο τελευταίο συνέδριο της ΓΣΕΕ (Μάρτιος 2013) δεν εξελέγη καμία γυναίκα στο προεδρείο και μόνο μία στην 15μελή Εκτελεστική Επιτροπή. Η ίδια εικόνα παρατηρείται στις εργοδοτικές οργανώσεις.

Η κα. Μπενάκη στην ομιλία της εξέτασε το θέμα των ποσοτώσεων όχι μόνον από την πλευρά της ποσοτικής συμμε-

τοχής των γυναικών στην πολιτική, αλλά και από την πλευρά της ποιοτικής συμμετοχής. Έθεσε το ερώτημα εάν η ποσόστωση για την κατάληψη των θέσεων στην πολιτική βοηθά την επιλογή γυναικών με ικανότητες για το συγκεκριμένο έργο και με ήθος στη διαχείριση δημοσίων πραγμάτων. Τεκμηριωμένη απάντηση δεν μπορεί να δοθεί αν δεν εκπονηθεί συνολική στατιστική και κοινωνιολογική μελέτη, η οποία να λαμβάνει υπόψιν όλους τους παράγοντες που προσδιορίζουν την αποδοτικότητα του συστήματος. Οι παράγοντες αυτοί είναι κατά βάση ο τρόπος λειτουργίας των κομμάτων που οδηγεί στην κατάρτιση των συνδυασμών και το εκλογικό σύστημα του σταυρού προτίμησης που ισχύει στη χώρα μας. Το ειδικό θέμα της συμμετοχής γυναικών στην πολιτική συναρτάται αναγκαστικά με αυτές τις δυο παραμέτρους.

Τα κόμματα –τονίζει η κ. Μπενάκη– πρέπει να έχουν δημοκρατική εσωτερική οργάνωση, δηλ. να λειτουργούν με συλλογικά όργανα, με αποφάσεις λαμβανόμενες κατά πλειοψηφία που θα είναι εκτελεστές και θα ελέγχονται από δικαστικά όργανα. Το θέμα αυτό είναι πολύ μεγάλο και έχει άμεση σχέση με τη συμπερίληψη γυναικών στους συνδυασμούς κατά το 1/3. Είναι συχνό το φαινόμενο να αναζητούνται από τα κόμματα εναντίως την τελευταία στιγμή γυναίκες για να καλύψουν το 1/3 του συνδυασμού - ώστε αυτός να μην απορριφθεί από τον Άρειο Πάγο - χωρίς να λαμβάνουν υπόψη ποιοτικά κριτήρια.

Η τελευταία παρατήρηση της κ. Μπενάκη αφορά στο εκλογικό σύστημα του σταυρού προτίμησης. Εάν ασκείται με ποιοτικά κριτήρια, μετριάξει τις τυχόν κακές επιλογές που έγιναν μέσα από τις αδιαφανείς διαδικασίες των κομμάτων. Όταν όμως λειτουργεί σε συνδυασμό με το αδιαφανές κοιμματικό σύστημα υποθάλλει την πελατειακή νοοτροπία και δεν συμβάλλει στην ποιοτική αναβάθμιση της συμμετοχής των γυναικών στην πολιτική.

Τελειώνοντας θα θέλαμε να αναφερθούμε σε πρόσφατη μεγάλη έρευνα του Πανεπιστημίου του Χάρβαρντ η οποία καταρρίπτει τα αρνητικά στερεότυπα για τις γυναίκες που συνδυάζουν μητρότητα και εργασία.

Λαμβάνοντας υπόψη στοιχεία από 24 χώρες, συμπεριλαμβανομένης της Μεγάλης Βρετανίας και των ΗΠΑ, οι μελετητές επισημαίνουν ότι τα παιδιά των εργαζομένων μητέρων ευεργετούνται από το θετικό πρότυπο της μητέρας που έχει επαγγελματική σταδιοδρομία. Διαμορφώνονται θετικές απόψεις έναντι των γυναικών που εργάζονται και οι γιοί εργαζομένων μητέρων αναλαμβάνουν μεγαλύτερο μερίδιο στην ανατροφή των παιδιών τους και στο νοικοκυριό. Οι κόρες εργαζομένων γυναικών έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να καταλάβουν υψηλές διοικητικές θέσεις, διότι η απασχόληση των μητέρων διδάσκει στις κόρες δεξιότητες οι οποίες διευκολύνουν τη μεγαλύτερη συμμετοχή τους στην αγορά εργασίας και την ανέλιξη τους σε ηγετικές θέσεις. Κατά μέσον όρο οι κόρες εργαζομένων γυναικών έχουν υψηλότερες απολαβές και κατέχουν υψηλότερες διοικητικές θέσεις. Σύμφωνα με τα στοιχεία της καθηγήτριας του Harvard Business School Καθλίν Μαγκίν η οποία επέβλεπε την έρευνα, μία στις τρεις κόρες εργαζομένων μητέρων απέκτησε θέση υψηλής ευθύνης, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στην άλλη κατηγορία ήταν μόλις 25%.

Γυναίκες ηρωίδες πίσω από ήρωες

Νίκη Σάκη Καράγιωργα

Νίκη Καλτσόγια-Τουρναβίτη*

I. Έχουν περάσει εικοσιτέσσερα χρόνια από τότε που στο Σύνδεσμο για τα Δικαιώματα της Γυναίκας μου δόθηκε η δυνατότητα να παρουσιάσω για πρώτη φορά τα αποτελέσματα μακροχρόνιας έρευνάς μου για τις προσωπικότητες που διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στην ιστορία και τον πολιτισμό της χώρας μας. Η παρουσίαση αυτή αφορούσε αποκλειστικά τις προσωπικότητες γυναικών που κατέγραψε η έρευνά μου, όπως αυτές είχαν καταχωρηθεί στις τρεις μεγάλες εγκυκλοπαίδειες: Ηλίου, Δρανδάκη και του νεώτερου τότε, Παγκόσμιου Βιογραφικού Λεξικού, από το 1800 μέχρι τη δεκαετία του '80, διαιρεμένη σε περιόδους με κριτήριο την κρατούσα σε κάθε περίοδο πολιτική και συνταγματική τάξη. Η έρευνα έγινε στα θεωρητικά πλαίσια των επιστημονικών ερευνών της ηγεσίας (elite). (Η ανακοίνωση αυτή δημοσιεύθηκε στο περιοδικό μας «Ο αγώνας της γυναίκας» τχ. 48/1991)

Συγκεκριμένα τα πρόσωπα που καταγράφονται ως ηγετικές μορφές είναι πολιτικοί, στρατιωτικοί, θρησκευτικοί ηγέτες, πνευματικές προσωπικότητες, πρόσωπα του πολιτισμού και των τεχνών και φυσικά πρόσωπα που διακρίθηκαν για τον ηρωισμό τους, στις μεγάλες περιόδους των εθνικών αγώνων, από την περίοδο της ελληνικής Επανάστασης μέχρι και την περίοδο του πολέμου και της κατοχής. Φυσικά η εκπροσώπηση γυναικών σε όλες αυτές τις κατηγορίες είναι ασήμαντη συγκριτικά με τους άνδρες. Είναι χαρακτηριστικό να αναφέρω ότι στο σύνολο των 12.717 προσωπικοτήτων που καταγράφηκαν μόνον οι 458 ήταν γυναίκες, σε ποσοστά υπολογιζόμενο στο 3,8%! Την παρουσίαση αυτή είχαν παρακολουθήσει γυναίκες δημοσιογράφοι. Μάλιστα την επομένη, 2 Μαρτίου 1991, η μεγάλη κυκλοφορίας εφημερίδα «Έθνος» παρουσίασε δισέλιδο ρεπορτάζ της γνωστής δημοσιογράφου Μιμής Τουφεξή με τίτλο: Μακρινή υπόθεση η ισότητα...», ενώ εκτενή αναφορά στο θέμα, με τίτλο: «Στο ράφι ακόμα οι Ελληνίδες» είχε την ίδια μέρα και η επίσης μεγάλη εφημερίδα «Μεσημβρινή».

Τα αποτελέσματα της έρευνας ως προς τις γυναίκες δεν έδειξαν κάτι που δεν ήταν γνωστό. Η περιθωριοποίηση των γυναικών υπήρξε δεδομένη, οφειλόμενη άλλωστε στη μη αναγνώριση δικαιωμάτων τους ως πολιτών, που μόλις από τις αρχές της δεκαετίας του '60 απέκτησαν πλήρη δικαιώματα, αλλά και για άλλους κοινωνικούς λόγους. Όμως όπως σημειώνεται και στα πορίσματα της έρευνας: *Η ιστορία των γυναικών δεν έχει ακόμα γραφτεί*. Και η αποκατάσταση της αλήθειας για τον κοινωνικό και πολιτικό ρόλο των γυναικών, μέσα από έρευνα στα πλαίσια των κοινωνι-

κών και πολιτικών επιστημών είναι τελείως αναγκαία. Ειδικά ως προς την ιστορική έρευνα για την προβολή γυναικών, που αναδείχθηκαν για τη συμμετοχή τους στους εθνικούς αγώνες, οι προσωπικότητες που καταγράφονται είναι κυρίως της περιόδου της ηρωικής επανάστασης και όσο προχωρά η ιστορία του συγκροτημένου πλέον ελληνικού κράτους η συμμετοχή τους μειώνεται. Όσες αναφέρονται είναι κυρίως εκείνες με προσωπική δράση.

II. Μια ευκαιρία για τη συνειδητοποίηση της έλλειψης και της ανάγκης διεύρυνσης της ιστορικής έρευνας για τη συμμετοχή των γυναικών στους αγώνες του έθνους, μου έδωσε το αφιέρωμα που μου ζητήθηκε να γράψω για την επέτειο της 21^{ης} Απριλίου 1967, από την ελληνική εφημερίδα «ΚΟΣΜΟΣ» της Αυστραλίας. Ο Σάκης Καράγιωργας, ο μεγάλος αυτός αγωνιστής κατά της χούντας, καθηγητής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, θεώρησα πως ήταν μια ιδανική προσωπικότητα αυτού του αγώνα. Η συγκρότηση μαζί με το Σημίτη, τον Μαγκάκη και άλλους του Αντιδικτατορικού Αγώνα, η κατασκευή εμπρηστικών μηχανισμών για δυναμική αντίσταση κατά της χούντας των συνταγματαρχών και ο αυτοτραυματισμός του, που έγινε αιτία αποκάλυψης της όλης δράσης τους, συνηγορούσαν γι' αυτή την επιλογή. Γνώριζα όμως ότι στο πλευρό του είχε μια άξια σύντροφο, που στάθηκε δίπλα του στα δύσκολα χρόνια των αγώνων του κατά της δικτατορίας. Έτσι, με το αφιέρωμα για την 21^η Απριλίου, μου δόθηκε η ευκαιρία να προβάλω την προσωπικότητα και τη συμβολή της γυναίκας του Νίκης στον αγώνα του. Το αφιέρωμα είχε τίτλο «Νίκη Σάκη Καράγιωργα. Η ηρωίδα πίσω από τον ήρωα» (δημοσιεύθηκε την 21^η Απριλίου).

Θα πρέπει εξ αρχής να αναφέρουμε ότι γενικότερα η περίοδος της δικτατορίας της 21^{ης} Απριλίου 1967, δεν έχει ακόμα ερευνηθεί σε βάθος. Η απολογία του Σάκη Καράγιωργα στο Στρατοδικείο, όπως γενικά αναγνωρίζεται, αποτελεί μνημείο ιστορικής μνήμης, πατριωτισμού αλλά και πολιτικής και ακαδημαϊκής ευθύνης για τις νεότερες γενιές των Ελλήνων. Σ' αυτήν εκτυλίσσεται, όλη η τραγική ιστορία της χώρας μετά την κατάλυση της δημοκρατίας στις 27 Απριλίου του 1967. Κατάλυση που έγινε ένα μήνα πριν διενεργηθούν εκλογές που είχαν εξαγγελθεί για τις 28 Μαΐου, οι οποίες θα έδιναν λύση στην πολιτική ανωμαλία, που ακολούθησε μετά την παραίτηση της κυβέρνησης του Γεωργίου Παπανδρέου, του «γέρου της δημοκρατίας», που καταγράφηκε στην ιστορία ως «το βασιλικό πραξικόπημα». Όμως, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι ήδη υπήρχε σχέδιο ανατροπής του δημοκρατικού πολιτεύματος, αν αυτό περνούσε στα χέ-

* Ομ. Καθηγήτρια Συνταγματικού Δικαίου, Παντείου Παν/μίου.

ρια δημοκρατικών δυνάμεων. Ήταν το λεγόμενο «σχέδιο των στρατηγών», το οποίο πρόλαβαν να αξιοποιήσουν καλύτεροι αξιωματικοί. Έτσι επανήλθαν οι τραγικές πολιτικές συνθήκες της κατοχής και του εμφυλίου: Στρατιωτικός νόμος, πιστοποιητικά κοινωνικών φρονημάτων, προληπτικές συλλήψεις πολιτικών προσώπων, εκτοπισμοί, ασφυκτικά μέτρα παρακολούθησης της ζωής των πολιτών και κάθε είδους διώξεις, λογοκρισία, φυλακίσεις και βασανιστήρια. Τα κολλαστήρια της ΕΑΤ-ΕΣΑ και οι φυλακές Αβέρωφ, Ωρωπού, Αίγινας, Κορυδαλλού, Γεντί-Κουλέ, Ιτζεδίν Κέρκυρας, αλλά και αστυνομικά τμήματα, ήταν τα καθαρτήρια, οι «ναοί» της ανάνηψης από το αμάρτημα του ενεργού δημοκρατικού φρονήματος. Και ο Σάκης Καράγιωργας, πέρασε από αρκετές από τις φυλακές αυτές. Στις 12 Απριλίου 1970 καταδικάζεται με απόφαση του Στρατοδικείου για την ένοπλη δράση του σε ισόβια κάθειρξη. Απελευθερώνεται στις 23 Αυγούστου του 1973 με τη χορήγηση αμνηστίας.

Φυσικά, οι αναφορές αυτές για τον Σάκη Καράγιωργα, ελάχιστα φωτίζουν τη μεγάλη ηρωική και πνευματική μορφή του. Όμως στις τιμές που αποδίδονται στους ήρωες συνήθως κανείς λόγος δε γίνεται γι' αυτούς που βρίσκονται πίσω τους. Εκείνους που βογκούν την ίδια στιγμή που αυτοί βασανίζονται. Που σηκώνουν το βαρύ σταυρό της στέρσης, της αγωνίας, των διωγμών και των ιδίων, της ορφάνιας των παιδιών, του εξευτελισμού τους, όταν στριμώχνονται στις πόρτες της φυλακής για το επισκεπτήριο. Και αυτές είναι μάνες και κυρίως οι γυναίκες των ηρώων και μάλιστα όταν μένουν και με παιδιά. Μια απ' αυτές είναι και η Νίκη Καράγιωργα, παντρεμένη μαζί του από έρωτα το 1955 απέκτησαν δύο παιδιά, αγόρι και κορίτσι.

Η Νίκη Καράγιωργα, την οποία γνώριζα και προσωπικά, ήταν πάντα διακριτική, λιγομίλητη και πολύ γλυκιά γυναίκα. Ίχνος έπαρσης επάνω της τόσο για τη δική της προσωπικότητα όσο και για το γεγονός ότι υπήρξε η σύζυγος του Σάκη Καράγιωργα. Τον Αύγουστο του 2013 σε φιλική επίσκεψή μου στο σπίτι της στη Δροσιά έφερα τη συζήτηση, όπως ήταν άλληλα επόμενο, γύρω από το Σάκη, αν κι εγώ προσπαθούσα να εκμαιεύσω γεγονότα από το προσωπικό της δράμα. Δηλαδή τις συνέπειες που είχε για τη ζωή της η επαναστατική δράση του και κυρίως μετά τον τραυματισμό του από την έκρηξη των κροτίδων. Κάποιες από τις λίγες αναμνήσεις που μου ανέφερε ήταν πράγματι συγκλονιστικές. Ιδιαίτερα συγκινητική ήταν η αφήγησή της, όταν μετά το επισκεπτήριο στο Σάκη στις φυλακές Αβέρωφ στεκόταν έξω από το προαύλιο τους στο πεζοδρόμιο κι' εκείνος την παρακολουθούσε πίσω από τα κάγκελα. Πήγαινε μαζί με τ' αγοράκι τους, που εκείνο κουραζόταν κι' ήθελε κλαίγοντας να φύγουν. Και το σημαντικότερο που μου είχε πει ήταν ότι ο Ζισκάρ ντ' Εστέν, πρόεδρος τότε της Γαλλίας, πρόσφερε σ' αυτήν και τα παιδιά της άσυλο στη Γαλλία, με ανάληψη από τη γαλλική κυβέρνηση όλων των εξόδων τους, για όσο διάστημα ο Σάκης θα ήταν φυλακισμένος. Κι' εκείνη δεν δέχτηκε. Γιατί «πώς ν' αφήσει το Σάκη μόνο στη φυλακή;». Αυτό μ' έκανε να προσπαθώ να την πείσω να γράψει το δικό της Γοηγοθά μετά την καταδίκη του Σάκη σε ισόβια και ό,τι είχε προηγηθεί μέχρι τότε:

Τραυματισμός από τον εμπρηστικό μηχανισμό, σύλληψη, βασανιστήρια, μεταγωγές από φυλακή σε φυλακή, καταδίκη, αποφυλάκιση. «Ναι, το σκέπτομαι, μου είπε, έχω κρατήσει σημειώσεις. Ίσως το κάνω.» «Η ιστορία αυτή δεν είναι μόνο δική σου», της έλεγα. «Ανήκει η μνήμη της στην ιστορία του τόπου.»

Όμως μέχρι σήμερα δεν το έκανε. Μου έδωσε όμως δύο συνεντεύξεις της και μια επιστολή της σε φίλη, που επρόκειτο να εκδώσει κάτι γι' αυτήν. Η πρώτη είναι στο αφιέρωμα της εφημερίδας «Η Πρώτη» στις 23 Νοεμβρίου 1988, που υπογράφουν οι Βούλα Τελώνη – Κ. Αντωνάκος. Τίτλος του: **Σάκης Καράγιωργας. Γελούσε όταν του πρότειναν υπουργεία Λέει η Νίκη Καράγιωργα.** Στο αφιέρωμα αυτό γράφουν λίγες γραμμές οι καθηγητές Δημήτρης Τσάτσος, Κοσμάς Ψυχοπαίδης, Μανώλης Ανδρόνικος και Γιώργος Βέλτσος. Όμως και η ίδια η Νίκη μόνο για το Σάκη μιλάει. Για τις φιλοδοξίες του να βγάλει μερικές γενιές επιστημόνων για την καλύτερη κατάσταση της κοινωνίας, τη δημοκρατία και την έλλειψη φιλοδοξίας δικής του για πολιτικά αξιώματα. Καμιά κουβέντα για το δικό της δράμα. Η δεύτερη είναι πιο συγκεκριμένη. Είναι η συνέντευξη που έδωσε στην Κίτσα Μπόντζου: **Η ΝΙΚΗ ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΑ για πρώτη φορά λύνει τη σωπή της, μιλά για τον αγώνα του άνδρα της, τον τραυματισμό του, τη σύλληψή του, αλλά και τις προβλέψεις του για την εξέλιξη της μεταπολιτευτικής δημοκρατίας.** «**Ήλπιζε ότι θα ξεσηκωθούν όλοι κατά της χούφτας**». Και πάλι και σ' αυτή τη συνέντευξη της μιλά κυρίως για το Σάκη. Μόνο λίγα αφορούν εκείνη: Η δημοσιογράφος τη ρωτά:

- *Ζήσατε πολλές ώρες, συγκλονιστικές, εκείνο το διάστημα, ποια ήταν η πιο μεγάλη, η πιο συγκλονιστική;*

- Πολλές. Όταν πηγαίναμε με τα παιδιά στις φυλακές, όταν ήξερα ότι βασανιζόταν, ότι ζούσε μέσα στα κελιά. Αλλά ο τραυματισμός του ήταν η χειρότερη στιγμή. Του είχε στείλει ο Σημίτης δεκατρείς κροτίδες, για να τις τοποθετήσει σε σημεία της Αθήνας. Είμαστε τότε σ' ένα σπίτι στην Αγία Παρασκευή και στο υπόγειο είχε το σπουδαστήριό του. Μια από τις κροτίδες έσκασε στο χέρι του. Μπορεί και να μην τον έπιαναν τότε, αλλά κοντά στο σπίτι βρισκόταν ένα περιπολικό. Μόλις ακούστηκε ο θόρυβος έτρεξαν αμέσως. Εγώ είχα προλάβει να του τυλίξω το χέρι με τις πάνες του παιδιού, που ήταν τότε μωρό. Τον μετέφεραν στο Γενικό Κρατικό. Μόλις μπήκε στο χειρουργείο, έτρεξα και τηλεφώνησα. *Είχαμε εντολή, εμείς οι γυναίκες, όταν συνέβαινε κάτι, δηλαδή όταν συνέλαμβαναν τον άντρα μας, να ειδοποιήσουμε κάποιον συνθηματικά.* «*Ο τάδε μπήκε στο νοσοκομείο*». *Εδώ, βέβαια, ήταν στην κυριολεξία.*

- *Μόνο στον Σημίτη τηλεφωνήσατε;*

- Βέβαια, δεν μπορούσα, ήταν απέναντί μου η Ασφάλεια και με παρακολουθούσε. Ο λόγος που απολύθηκα από τη δουλειά μου στην Τράπεζα της Ελλάδος ήταν αυτός. Και μάλιστα είναι αστείο το σκεπτικό της απόφασης, που έλεγε: «βοήθησε Εβραίο κομμουνιστή να δραπετεύσει...» Τον Σημίτη τον θεώρησαν Εβραίο. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι δεν θα με απέλυαν... Ήθελαν να μας εξουθενώσουν οικονομικά. ...

- *Δυσανασχετήσατε για τη μοίρα σας;*

- *Στεναχωριόμουν, αλλά και τώρα θα έκανα πάλη τα ίδια, αν χρειαζόταν. Το να ζεις δίπλα σ' έναν άνθρωπο σαν τον Σάκη Καράγιωργα είναι μοναδικό. Δεν ήταν εύκολος άνθρωπος, αλλά αυτές τις συγκινήσεις, που ένιωσα μαζί του, δεν νομίζω ότι θα μπορούσα να τις νιώσω στη ζωή μου.»*

Ασφαλώς στην ελληνική ιστορία ήδη από τους αρχαίους χρόνους έχουν γραφεί ονόματα γυναικών, που έγιναν γνωστές για τον προσωπικό τους ηρωισμό σε μάχες, αλλά και ονόματα πολύ λιγότερων για την ηρωική στάση τους δίπλα στους μεγάλους ήρωες άνδρες τους. Ο Πλούταρχος κάνει σημαντική αναφορά σε ηρωικές μορφές γυναικών. Είναι οι *ηρωίδες πίσω από τους ήρωες*, που η δράση τους πρέπει να αναδειχθεί. Αγωνίστηκαν κι' αυτές με το δικό τους τρόπο. Και η *Νίκη Σάκη Καράγιωργα* είναι μία απ' αυτές της νεότερης ιστορίας μας. *Ήξερε καλά την αντιστασιακή δράση του άνδρα της και τη στήριξε, γνωρίζοντας αλλά απηφώνοντας τις συνέπειες, που ήξερε ποιες θα ήταν, γι' αυτήν και τα παιδιά της.* Η αίγλη των ηρώων όμως θαμπώνει και σβήνει εκείνο το φως που έκαιγε δίπλα τους και τους συντρόφευε στο σκοτάδι της φυλακής και του πόνου. Της γυναίκας που περιμένει, που μεγαλώνει τα παιδιά τους μόνη και προσπαθεί να μην κλαίει και να μη νιώθουν την απουσία του πατέρα. Τις γυναίκες που συνωστίζονται έξω από τις φυλακές και που και οι ίδιες υφίστανται μαρτύρια και εξευτελισμούς, αλλά και διώξεις, όπως η Νίκη Καράγιωργα που απολύθηκε από τη δουλειά της, στην Τράπεζα της Ελλάδος. Μόνο ο δικός τους ηρωισμός δεν παίρνει δημοσιότητα. Μένει βουβός καταχωνιασμένος στα βάθη της ψυχής για να μην αμαυρωθεί ο ήρωας.

Αν ρωτούσε κανείς τη Νίκη Καράγιωργα αν αισθάνεται ηρωίδα η απάντησή της, κοφτή, θα ήταν «όχι». Δεν θεωρεί τον εαυτό της ηρωίδα. Μόνο *γυναίκα που αγαπά*. Εμείς οι άλλοι όμως έχουμε υποχρέωση να τη δούμε σαν «ηρωίδα πίσω από τον ήρωα». Αυτό της πρέπει. Κι' αυτό την κάνει σύμβολο. Και η αξία προβολής των συμβόλων είναι μεγάλη. Ιδίως σε μια εποχή κρίσης όλων των αξιών, δημοκρατίας, ανθρωπισμού, κοινωνικής δικαιοσύνης και αλληλεγγύης, εποχή απάνθρωπου ατομικισμού, η λειτουργία των συμβόλων είναι σημαντική.

III. Η ανάγκη να αναγνωρισθεί ο ρόλος που διαδραμάτισαν πολλές γυναίκες σύζυγοι, σύντροφοι, μητέρες μεγάλων αγωνιστών της ιστορίας του τόπου μας δεν είναι μόνο αίτημα του γυναικείου κινήματος. Στις 21 Απριλίου φέτος, κατά την επίσημη τελετή παρουσίασης, στα κολαστήρια της ΕΑΤ-ΕΣΑ,

της έκδοσης τεσσάρων γραμματοσήμων από τα Ελληνικά Ταχυδρομεία προς τιμήν οκτώ μεγάλων ηρώων του αντιδικτατορικού αγώνα, Σπύρου Μουστακλή, Δημήτρη Οηρόπουλου, Παναγιώτη Ελή, Νικηφόρου Μανδηλαρά, Σάκη Καράγιωργα, Κώστα Γεωργάκη και Γιώργου Τσαρουχά, στην οποία παρευρέθηκαν η Χριστίνα Μουστακλή, σύζυγος του Σπύρου Μουστακλή και η Νίκη Καράγιωργα, παιδιά και στενοί συγγενείς των άλλων τιμηθέντων ηρώων. Ο εκπρόσωπος της ένωσης των αγωνισθέντων κατά της δικτατορίας αναφέρθηκε στην ανάγκη να αναγνωρισθεί και να τιμηθεί δημόσια και η μεγάλη προσφορά στους αγώνες για την ελευθερία και τη δημοκρατία ιδιαίτερα των γυναικών των ηρώων, που στηρίζουν τα βάθρα των αγαθμάτων, που τους στήνει η πολιτεία.

Πρέπει όμως να αναφέρουμε ότι και η ίδια η ιστορική έρευνα έχει επισημάνει την έλλειψη αυτή. Στο θέμα αυτό θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η ανάγκη η ιστορική έρευνα να διερευνηθεί και να αναγνωρίσει τη συμβολή γυναικών που έζησαν στο πλευρό ηρώων και συνέβαλαν εξαιρετικά στους αγώνες τους, εκτός από την αυτόνομη συμμετοχή γυναικών στους αγώνες στην ιστορία του τόπου, επισημαίνεται από ιστορικούς και άλλους. Αναφέρω ότι ο Δ. Καμπούρογλου στο τρίτομο ιστορικό έργο του «Ιστορία των Αθηνών», τονίζει ότι «οι ιστορικοί έχουν υποχρέωση να ανακαλύψουν, για ν' αντικρίσουν όλοι οι Έλληνες την προσφορά της Ελληνίδας, και αυτό αποτελεί πράξη δικαιοσύνης.» Αλλά και ο πεζογράφος και ποιητής Γιώργος Ιωάννου γράφει ότι δεν επολήμψαν μόνον οι άνδρες. Πολήμψαν και οι γυναίκες με τον τρόπο τους. Με την καρτερικότητα, την υπερηφάνεια, την τιμιότητα. Οι άντρες έφευγαν, χτυπούσαν τον εχθρό, άλλαζαν θέσεις. Οι γυναίκες έμεναν στα χωριά, στα κτήματα, στα παιδιά τους. Ήταν σχεδόν στη διάθεση των Τούρκων.» Αλλά θα ήθελα να αναφέρω και τη δική μου διαπίστωση από ομιλία μου για το ρόλο των γυναικών στον πόλεμο του 40, την κατοχή και τον εμφύλιο που ακολούθησε: «*Ως άλλες Αντιγόνες έθαψαν και τον Ετεοκλή και τον Πολυνεΐκη*».

Αλλά ας προσθέσουμε ότι η ανάγκη να διευρυνθεί η κοινωνιολογική έρευνα με τη μελέτη της οικογενειακής ζωής, όπως αντίστοιχα η μελέτη της «μικρο-ιστορίας», δηλαδή προσωπικών μαρτυριών, στην ιστορική έρευνα έχει ήδη επισημανθεί από τους αντίστοιχους επιστημονικούς κλάδους. Και αυτό δεν είναι αίτημα φεμινιστικό. Είναι ανάγκη ανάδειξης όλων των δυνάμεων που συγκροτούν την ελληνική κοινωνία και συμβάλλουν στην ιστορική πορεία της χώρας.



Ν Ο Μ Ι Κ Α

Εθνικές Εκλογές 2012, Ευρωεκλογές 2014, Εθνικές Εκλογές 2015 και ποσοστά εκλεγμένων γυναικών σε αυτές

της Αμαλίας Σαρρή*

Στην Ελλάδα το νομοθετικό πλαίσιο, σε επίπεδο de jure, όσον αφορά στην συμμετοχή των γυναικών στα κέντρα λήψης των αποφάσεων, έχει να παρουσιάσει μια σειρά διατάξεων με αρκετές ελλείψεις και δυσκολίες στην εφαρμογή τους.

Συνεπώς, κρίνεται απαραίτητο, ύστερα από μια εύλογη χρονική περίοδο εφαρμογής των κειμένων διατάξεων, να εξεταστεί η δυνατότητα βελτίωσης τους αλλά και θέσπισης νέων, γεγονός το οποίο να συμβάλει στη de facto ισότητα των φύλων, προκειμένου να επιτευχθεί και στο πεδίο αυτό η ουσιαστική ισότητα με νομοθετικά και άλλα μέτρα.

Ειδικότερα καλούμενη να γράψω για τις εκλογικές αναμετρήσεις που διενεργήθηκαν στη χώρα μας και τα ποσοστά των εκλεγμένων γυναικών σε αυτές, δηλαδή στις εθνικές του 2012, στις ευρωεκλογές του 2014 και στις εθνικές του 2015, τα στοιχεία που ακολουθούν τεκμηριώνουν τις παραπάνω σκέψεις και οδηγούν όλες και όλους σε περαιτέρω προβληματισμό.

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 2012

Έπειτα από αγώνες του φεμινιστικού γυναικείου κινήματος στην Ελλάδα και σε συνέχεια υλοποίησης πολιτικών σε θέματα φύλου σε εθνικό επίπεδο με το ν. 3636/2008 «Τροποποίηση του ν.3231/2004 εκλογή βουλευτών» θεσμοθετήθηκε στην χώρα μας η ποσοστωση στις βουλευτικές εκλογές, σύμφωνα με την οποία ο αριθμός των υποψηφίων βουλευτών, από κάθε φύλο, στους συνδυασμούς των κομμάτων πρέπει να ανέρχεται σε ποσοστό τουλάχιστον ίσο με το 1/3 του συνολικού αριθμού των υποψηφίων στο σύνολο τη επικράτειας.

Το Π.Δ. 26/2012 «Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο των διατάξεων της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών» στο άρθρο 34 προβλέπει ότι: «Για την ανακήρυξη των εκλογικών συνδυασμών αυτοτελών κομμάτων, συνασπισμού συνεργαζόμενων Κομμάτων και ανεξαρτήτων, ο αριθμός των υποψηφίων βουλευτών, από κάθε φύλο, πρέπει να ανέρχεται σε ποσοστό τουλάχιστον ίσο με το 1/3 του συνολικού αριθμού των υποψηφίων τους, αντιστοίχως, σε όλη την Επι-

κράτεια. Τυχόν δεκαδικός αριθμός στρογγυλοποιείται στην επόμενη ακέραια μονάδα, εφόσον το κλάσμα είναι ίσο με το μισό της μονάδας και άνω.»

Στις βουλευτικές εκλογές που διεξήχθησαν στη χώρα μας στις 17 Ιουνίου 2012 εκλέχθηκαν εξήντα τρεις (63) γυναίκες στην Βουλή. Σημειώνεται ότι στις προηγούμενες εθνικές εκλογές του 2009 είχαν εκλεγεί πενήντα δύο (52) δύο γυναίκες (ποσοστό 17,3%) και σαράντα οκτώ (48) γυναίκες στις εκλογές του 2007 (ποσοστό 16%). Από τα στοιχεία προκύπτει ότι το ποσοστό των εκλεγμένων γυναικών στο ελληνικό κοινοβούλιο βαίνει αυξανόμενο αλλά υπολείπεται αρκετά από το ένα τρίτο, δηλαδή τουλάχιστον 100 γυναίκες.

ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ 2014

«Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι ο μόνος θεσμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η σύνθεση του οποίου αποφασίζεται με την ψήφο των Ευρωπαίων πολιτών της!» με αυτή την φράση άρχιζε η Σούλα Παναρέτου, Πρόεδρος τότε του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας το άρθρο της στο τεύχος με αριθμό 86, Ιανουάριος – Ιούλιος 2009 του Αγώνα της Γυναίκας. Ο τίτλος του άρθρου ήταν «Προσδοκίες από ένα αναβαθμισμένο Κοινοβούλιο». Η αγαπημένη μας Πρόεδρος και φεμινίστρια δεν είναι πια κοντά μας. Μας στηρίζει όμως πάντα με τα γραπτά της και δείχνει το δρόμο σε μας, τις νεότερες, που όσο δύσκολος κι αν είναι, αξίζει να αγωνιζόμαστε. Δεν μπορώ παρά να μοιραστώ αυτές τις σκέψεις μαζί σας, ξεκινώντας να γράψω για τα αποτελέσματα των ευρωεκλογών του 2014. Όλα όσα αναφέρει σε εκείνο το τεύχος για το θεσμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, για την ισόρροπη συμμετοχή ανδρών και γυναικών, για το ερώτημα «ποια Ευρώπη θέλουμε», για την «χρηματοπιστωτική κρίση στην αρχή», αλλά και της «πραγματικής οικονομίας» η οποία προέκυψε στην συνέχεια... Διαβάζω τις τελευταίες παραγράφους της και μου φαίνονται τόσο επίκαιρες.... Αναφέρει σε αυτές ότι «οι πάγιες θέσεις του φεμινιστικού κινήματος είναι σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο η ειρήνη, η έμφυλη δημοκρατία, η βιώσιμη ανάπτυξη, η κοινωνική αλληλεγγύη, η ισότητα των φύλων». «Είναι υποχρέωση, ιδιαίτερα των γυναικών πολιτικών να διαμορφώσουν

* Η Αμαλία Σαρρή είναι νομικός και μέλος του ΔΣ του ΣΔΓ.

μια στάση, μια δέσμευση τιμής που να αποτυπώνεται στο ότι σε κάθε μέτρο πολιτικής, που σχεδιάζουν, αποφασίζουν και υλοποιούν θα πρέπει να διασφαλίζεται η λεγόμενη «δικαιολογία του φύλου»...

Με αυτόν τον συναισθηματικά φορτισμένο πρόλογο, ένα χρόνο περίπου μετά τον θάνατο της αγαπημένης μας Σουλίας Παναρέτου, θα συνεχίσω παραθέτοντας τα αποτελέσματα των ευρωπαϊκών εκλογών που πραγματοποιήθηκαν στις 25 Μαΐου 2014 στην χώρα μας.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπουργείου Εσωτερικών η Ελλάδα εκλέγει (5) ευρωβουλευτές σε σύνολο είκοσι μιας (21) εδρών.

Αναλυτικότερα οι θέσεις που καταλαμβάνουν οι Ελληνίδες στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αντιστοιχούν στο 24% επί του συνόλου των ευρωβουλευτριών/τών, τους οποίους εκλέγει η χώρα. Το ποσοστό αυτό υπολείπεται κατά 8% του ποσοστού των ευρωβουλευτριών της χώρας μας της περιόδου 2009-2014 στην Ευρωβουλή. Στις εκλογές που διενεργήθηκαν το 2009 η χώρα μας είχε εκλέξει επτά(7) ευρωβουλευτές. Επισημαίνεται, ότι για πρώτη φορά στην Ελλάδα, προβλέπεται με τον νόμο 4255/2014 «Εκλογή μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και άλλες διατάξεις», η έκφραση προτίμησης από τις /τους εκλογείς υπέρ τεσσάρων(4) κατά ανώτατο όριο, υποψηφίων με σταυρό προτίμησης.

Όσον αφορά στα κόμματα τα στοιχεία είναι τα ακόλουθα:

- Ο **Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς (ΣΥΡΙΖΑ)** εκλέγει δύο γυναίκες σε σύνολο έξι (6) εδρών..
- Η **Νέα Δημοκρατία** εκλέγει δύο (2) γυναίκες σε σύνολο πέντε(5) εδρών.

- Η **Ελιά** εκλέγει μια (1) γυναίκα σε σύνολο δυο (2) εδρών.
- Τα υπόλοιπα κόμματα, τα οποία καταλαμβάνουν έδρες στο Ευρωκοινοβούλιο, δεν εκλέγουν γυναίκες.

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 2015

Στις βουλευτικές εκλογές που διεξήχθησαν στις 25 Ιανουαρίου 2015, σημειώνεται μια μικρή αύξηση των εκλεγμένων γυναικών στην ελληνική Βουλή κατά 2,3% σε σχέση με τις προηγούμενες του Ιουνίου 2012, με αποτέλεσμα να διαμορφώνεται το ποσοστό στο 23,3% δηλαδή το μεγαλύτερο που έχει σημειωθεί στη χώρα μας.

Ο προβληματισμός όμως ακόμη και σήμερα παραμένει επίκαιρος παρά ποτέ για την βελτίωση της νομοθεσίας στον τομέα της συμμετοχής των γυναικών στα κέντρα λήψης των αποφάσεων αλλά και την υλοποίηση και άλλων μέτρων προκειμένου να προετοιμαστούν οι γυναίκες για την πολιτική, ώστε να συμβάλλουν με τη συμμετοχή τους στην αναβάθμιση των πολιτικών θεσμών σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

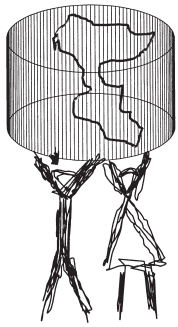
Πηγές:

1. Τεύχη 83, 86, 87 του περιοδικού με τίτλο «Ο Αγώνας της Γυναίκας» εκδόσεις του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας
2. Ιστοσελίδα της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων www.isotita.gr
3. Ιστοσελίδα του Κέντρου Ερευνών για θέματα Ισότητας των Φύλων www.kethi.gr

Τέταρτη Παγκόσμια Διάσκεψη του ΟΗΕ για τις Γυναίκες, Πεκίνο 1995.



Ελληνίδες εκπρόσωποι Γυναικείων Οργανώσεων στο αυτοκρατορικό παλάτι (Απαγορευμένη Πόλη)



ΔΙΕΘΝΗ

Πεκίνο +20: Η αξιολόγηση της εφαρμογής της Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνου στην ΕΕ

Λάουρας Μαράτου-Αλιπράντη
και Χαράς Καραγιαννοπούλου

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Η 4η Παγκόσμια Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για τις Γυναίκες έγινε το Σεπτέμβριο του 1995 στο Πεκίνο. Αποτέλεσμα της Διάσκεψης αυτής ήταν η Διακήρυξη και η Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου (ΠΔΠ) /Beijing Platform for Action (BPFA) που υιοθετήθηκε και υπογράφηκε από τα 189 κράτη (που συμμετείχαν στη Διάσκεψη) με consensus, ενσωματώνοντας 12 Σημεία-Προτεραιότητες (ή Στρατηγικούς Στόχους) για την επίτευξη της ισότητας των φύλων. Η σημασία της Πλατφόρμας ήταν και παραμένει μεγάλη διότι πρώτον μέσω αυτής αναγνωρίζονται διεθνώς τα γυναικεία δικαιώματα ως ανθρώπινα δικαιώματα και δεύτερον διότι εξασφαλίζεται διεθνής δέσμευση για την προώθηση της ισότητας.

Η διεθνής κοινότητα, πιστή στις δεσμεύσεις που ανέλαβε το 1995, συνέρχεται κάθε πέντε χρόνια για να κάνει τον απολογισμό και την αξιολόγηση της πορείας προς την ισότητα. Μέχρι σήμερα έχουν υπάρξει τέσσερις σταθμοί εκτίμησης και ελέγχου. Η 23η Σύνοδος της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, γνωστή και ως Πεκίνο+5 το 2000, η 49η Σύνοδος της Επιτροπής για τη θέση των Γυναικών (CSW/Commission on the Status of Women) που αναφέρεται ως Πεκίνο+10 το 2005, η 54η Σύνοδος της Επιτροπής για τη θέση των Γυναικών (CSW) που δηλώνεται ως Πεκίνο+15 το 2010 και πρόσφατα (2015) η 59η Σύνοδος της Επιτροπής για τη θέση των Γυναικών που φέρει τον τίτλο Πεκίνο+20.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση υιοθέτησε την Διακήρυξη του Πεκίνου και την Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου την ίδια χρονιά, δηλαδή το 1995 και δεσμεύτηκε να παρακολουθεί την εφαρμογή της με ετήσιες Εκθέσεις (Annual Reviews) και με Πλήρεις Εκθέσεις (Full Reviews) κάθε 5 χρόνια. Έτσι

προέκυψαν οι Εκθέσεις/Απολογισμοί των Πεκίνο+5 (1st Review)¹, Πεκίνο+10 (2nd Review /A Beijing Report by the Luxembourg Presidency)², Πεκίνο+15 (3rd Review /A Beijing Report by the Swedish Presidency)³ και Πεκίνο+20 (4th Review /A Beijing Report by EIGE). Ακόμη, το EIGE (European Institute for Gender Equality) μεταξύ των άλλων αρμοδιοτήτων του από το 2010 υποστηρίζει τις προεδρίες του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της ΕΕ εκπονώντας για κάθε Προεδρία σε συνεργασία με την προεδρεύουσα χώρα μια μελέτη σχετικά μ' έναν από τους στρατηγικούς στόχους που περιλαμβάνονται στη ΠΔΠ (βλ. τις σχετικές μελέτες στο www.eige.eu).

Είκοσι χρόνια λοιπόν μετά την «4η Παγκόσμια Συνδιάσκεψη για τις Γυναίκες» στο Πεκίνο το 1995, πραγματοποιήθηκε στη Νέα Υόρκη, 9-20 Μαρτίου 2015, η 59η Συνεδρία της Επιτροπής για τη θέση των Γυναικών του ΟΗΕ για την αποτίμηση της προόδου σχετικά με τη θέση των γυναικών 20 χρόνια μετά. Η Σύνοδος μεταξύ άλλων αποτέλεσε (και) την καταληκτική πράξη της προσπάθειας εκτίμησης της προόδου και των αποτυχιών που σημειώθηκαν στο χρονικό πλαίσιο των 20 ετών (Beijing +20) αναφορικά με την εφαρμογή της Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνου. Έτσι, είμαστε σε θέση να διαμορφώσουμε μια εποπτική εικόνα για τις επιτυχίες που έχουν καταγραφεί και τις προκλήσεις που παραμένουν σε παγκόσμιο και ευρωπαϊκό επίπεδο με βάση τις σχετικές Εκθέσεις που εκπονήθηκαν πρόσφατα από ευρωπαϊκούς θεσμούς⁴.

Στο παρόν κείμενο θα επικεντρωθούμε στα ευρωπαϊκά δεδομένα.

1. United Nations A/RES/S-23/3, 2000, Twenty-third special session Agenda, Resolution adopted by the General Assembly [on the report of the Ad Hoc Committee of the Whole of the Twenty-third Special Session of the General Assembly (A/S-23/10/Rev.1)], Further Actions and Initiatives to Implement the Beijing Declaration and Platform for Action, Available at: <http://www.un.org/womenwatch/daw/followup/ress233e.pdf>
2. Report from the Luxembourg Presidency of the Council of the European Union, Beijing+10, Available at: [file:///C:/Users/Chara/Downloads/Beijing%2010%20progress%20eu%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Chara/Downloads/Beijing%2010%20progress%20eu%20(2).pdf)
3. Report from the Swedish Presidency of the Council of the European Union, Beijing +15, Available at: <http://eige.europa.eu/sites/default/files/Beijing+15-SE-report.pdf>
4. Βλ. *Evaluation of the Beijing Platform for Action+20 and the opportunities for achieving gender equality and the empowerment of women in the post-2015 development agenda*. Study for the FEMM Committee. Brussels: European Parliament : Policy C Department. EWL, *From Words to Action . 1995-2015. 20 years of the Beijing Platform for Action*. Brussels. LOBBY EWL

Συνοπτική Παρουσίαση της προόδου στην Ευρώπη I

Λάουρα Μαράτου-Αλιπράντη

Η ευρωπαϊκή πολιτική για την εξασφάλιση των ίσων ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών αναπτύχθηκε σε συνεχή αλληλεπίδραση με τους βασικούς πολιτικούς στόχους της. Η προώθηση της ισότητας στην Ευρώπη επικεντρώθηκε στους 12 βασικούς τομείς-προτεραιότητες που έθεσε η Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου/Beijing Platform for Action (BPFA) από το 1995 και η οποία υιοθετήθηκε στη συνέχεια και από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και από το 2000 αποτελεί βάση για την εφαρμογή και προώθηση της ισότητας ανδρών και γυναικών σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Οι 12 βασικοί τομείς (στρατηγικά σημεία) που περιλαμβάνονται στην Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου (ΠΔΠ) είναι οι εξής:

- γυναίκες και φτώχεια,
- εκπαίδευση και κατάρτιση των γυναικών,
- η υγεία των γυναικών,
- η βία κατά των γυναικών,
- γυναίκες και ένοπλες συγκρούσεις
- γυναίκες και οικονομία,
- γυναίκες στην εξουσία και στα κέντρα λήψης αποφάσεων,
- οι θεσμικοί μηχανισμοί για την παρακολούθηση της πρόοδου,

Στη συνέχεια παρατίθενται οι 6 από τους 12 τομείς (στρατηγικά σημεία) που περιλαμβάνονται στην Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου (ΠΔΠ) οι εξής:

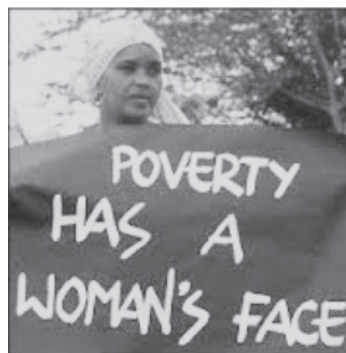
- γυναίκες και φτώχεια
- εκπαίδευση και κατάρτιση των γυναικών,

- τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών,
- γυναίκες και Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης,
- γυναίκες και περιβάλλον,
- το κορίτσι – παιδί

Μελέτες που εκπονήθηκαν σε ευρωπαϊκό επίπεδο κατά την τελευταία πενταετία έδειξαν ότι οι ενέργειες για την προώθηση της ισότητας που έγιναν από τα κράτη μέλη της ΕΕ είχαν θετικά αποτελέσματα στη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας και στην ανωτάτη εκπαίδευση, στη μείωση του χάσματος των αμοιβών μεταξύ ανδρών και γυναικών, στη μεγαλύτερη παρουσία γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων, στη βελτίωση των υπηρεσιών για τις γυναίκες θύματα βίας, και την ενίσχυση της ισότητας στην κοινωνική ζωή και στον ιδιωτικό βίο. Παρόλα αυτά, παραμένουν ακόμη πολλά να γίνουν και όπως επισημαίνεται, οι παλιές και οι σύγχρονες κοινωνικές αντιλήψεις και τα στερεότυπα για τις κατά φύλλα διακρίσεις εξακολουθούν να εμποδίζουν την πρόοδο σε πολλά επίπεδα. Ακόμη, εξακολουθεί να υπάρχει το χρόνιο πρόβλημα σχετικά με το έλλειμμα στην επένδυση σε θέματα ισότητας σε παγκόσμιο επίπεδο, πράγμα που επιδεινώθηκε και εξαιτίας της οικονομικής κρίσης μετά το 2010⁵.

- η υγεία των γυναικών,
- γυναίκες και οικονομία,
- γυναίκες και Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης,
- γυναίκες και περιβάλλον,

Γυναίκες και φτώχεια



Ο Στρατηγικός Στόχος της Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνου (ΠΔΠ) ορίζει πως πρέπει να γίνει αναθεώρηση και υιοθέτηση μακρο-οικονομικών πολιτικών, ανάπτυξη στρατηγικών και σχεδιασμός μέτρων που θα καλύπτουν τις ανάγκες των γυναικών που βρίσκονται σε κατάσταση φτώχειας. Όλες οι χώρες θα πρέπει να πάρουν ιδιαίτερες πρωτοβουλίες για την εξασφάλιση ίσων δικαιωμάτων σε όλες τις γυναίκες όσον αφορά την πρόσβαση στα οικονομικά αγαθά, στην εκπαίδευση και στην αγορά εργασίας. Θα πρέπει να γίνουν μελέτες που θα αναδεικνύουν τη θηλυκοποίηση της φτώχειας.

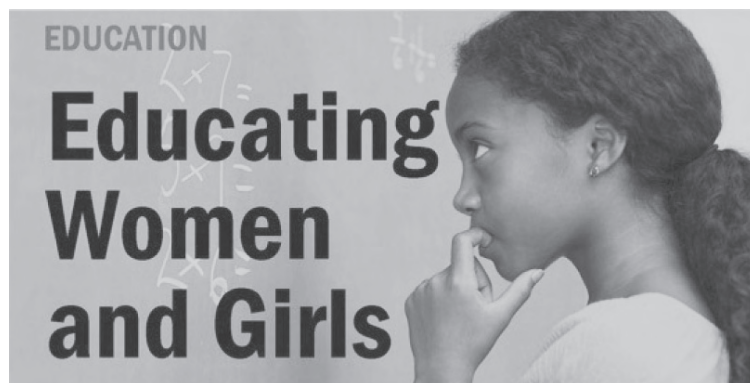
5. Βλ. *Evaluation of the Beijing Platform for Action+20 and the opportunities for achieving gender equality and the empowerment of women in the post-2015 development agenda*. Study for the FEMM Committee. Brussels: European Parliament: Policy C Department

Η φτώχεια αποτελεί ένα πολυδιάστατο φαινόμενο που εκτείνεται πέρα από την έλλειψη βασικών αγαθών και φτάνει στην στέρηση πολιτικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Όπως επισημαίνεται, η εφαρμογή της ΠΔΠ στοχεύει στην προώθηση μακρο-οικονομικών πολιτικών και μέτρων που θα καλύψουν τις ανάγκες των γυναικών που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας. Στην Ευρώπη πάνω από το ένα τέταρτο (26,9%) των γυναικών ζουν κάτω από τα όρια της φτώχειας και βιώνουν τον κοινωνικό αποκλεισμό. Οι δομικοί παράγοντες της φτώχειας επιδρούν σε μεγαλύτερο βαθμό στις γυναίκες. Με την κρίση αυξήθηκαν οι άστεγες γυναίκες και υπολογίζεται ότι περίπου το 25-30% των άστεγων στην Ευρώπη είναι γυναίκες. Το 2012 οι γυναίκες παρουσίαζαν υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας συγκριτικά με τους άνδρες και ειδικότερα οι νέες γυναίκες (16-24 χρόνων) καθώς και οι μόνες μητέρες (34%). Ένα άλλο ζήτημα που επιδρά στις κατά φύλο διαφορές έχει σχέση με τις διαφορές στις συντάξεις, ανδρών/γυναικών καθώς οι γυναίκες λαμβάνουν 30% περίπου χαμηλότερες συντάξεις. Όπως αναφέρεται στη μελέτη του ΕΙΓΕ, λίγες χώρες έχουν λάβει μέτρα κατά της γυναικείας φτώχειας που, που πλήττει σε μεγαλύτερο βαθμό

και θα πρέπει να προβλεφθούν μέτρα και πρακτικές που θα προλαμβάνουν τον κίνδυνο φτώχειας του γυναικείου πληθυσμού⁶.

Το 2010 η *Ευρωπαϊκή Στρατηγική 2010-15* έθεσε σαν στόχο την έξοδο από την κατάσταση φτώχειας 20 εκατ. πολιτών στην ΕΕ εκ των οποίων οι περισσότεροι είναι γυναίκες. Η *Ευρωπαϊκή Στρατηγική 2020/Europe 2020 Strategy* και η στρατηγική για την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών 2010-15 παρέχουν τη βάση για την παρακολούθηση των εθνικών πολιτικών που έχουν σαν στόχο την κοινωνική ένταξη των γυναικών. Η ανάγκη για εξάλειψη της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού των γυναικών επιβεβαιώθηκε και στην *Ετησία Αναπτυξιακή Έρευνα 2013/ Annual Growth Survey 2013*. Ακόμη, η Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα κατά της Φτώχειας και του Αποκλεισμού (ένας από τους βασικούς πυλώνες της Europe 2020) αποτελεί βασικό εργαλείο για την προώθηση της γυναικείας ένταξης και τη μείωση των δεικτών φτώχειας ανάμεσα στο γυναικείο πληθυσμό. Γενικά δεν υπάρχει συνολική στρατηγική για την καταπολέμηση της γυναικείας φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Εκπαίδευση και κατάρτιση των γυναικών



Οι στρατηγικοί στόχοι της ΠΔΠ επικεντρώνονται στην εξασφάλιση ίσων πρόσβασης στην εκπαίδευση και την εξάλειψη του αναλφαριθμητισμού των γυναικών. Ειδικότερα στοχεύει στη βελτίωση της δυνατότητας πρόσβασης των γυναικών στην εκπαίδευση, στην επαγγελματική κατάρτιση, στην επιστήμη και στην τεχνολογία. Προτεραιότητα επίσης αποτελεί η προώθηση της δια βίου εκπαίδευσης και της μη σεξιστικής εκπαίδευσης με την εφαρμογή μεταρρυθμίσεων και με την επαρκή χρηματοδότηση του εκπαιδευτικού συστήματος.

Σύμφωνα με δεδομένα της UNECE διαπιστώθηκε ότι στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες κατά τις τελευταίες δυο δεκαετίες παρατηρείται αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην εκπαίδευση/κατάρτιση στην τριτοβάθμια εκπαιδευτική βαθμίδα, γεγονός που αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα επιτεύγματα σχετικά με την ισότητα. Ωστόσο, σημαντικές διακρίσεις παραμένουν αναφορικά με τις έμφυλες προσδοκίες και οι γυναίκες εξακολουθούν να είναι περισσότερες στους παραδοσιακούς τομείς, δηλ. σε αυτούς της υγείας, της εκπαίδευ-

σης, στις ανθρωπιστικές επιστήμες, ενώ υπο-επροσωπούνται στους τομείς της τεχνολογίας, της μηχανικής, των ηλεκτρονικών υπολογιστών, των μαθηματικών, όπου η πρόοδος είναι σχετικά αργή. Επίσης, έντονες διαφοροποιήσεις εξακολουθούν να υπάρχουν στον ακαδημαϊκό τομέα όσον αφορά τον αριθμό και την εξέλιξη των γυναικών στις ανώτερες βαθμίδες της ιεραρχίας. Όλα τα κράτη μέλη πήραν κάποια μέτρα για την μείωση των ανισοτήτων που επικεντρώνονται στα στερεότυπα του φύλου και στις επιπτώσεις που έχουν αυτά στις επιλογές

6. Βλ. ΕΙΓΕ (2015) σελ.15

των γυναικών. Ακόμη, η μείωση του φαινομένου της γυάλινης οροφής και στον τομέα της επιστημονικής έρευνας αποτελεί ένα ζήτημα που χρειάζεται άμεση δράση για την ελαχιστοποίηση των ανισοτήτων και τη διασφάλιση της «επιστημονικής αριστείας» στον ακαδημαϊκό χώρο.

Αν και οι γυναίκες συμμετέχουν σε μεγαλύτερο βαθμό στην τριτοβάθμια εκπαίδευση συγκριτικά με τους άνδρες (59% του συνόλου) και η τάση αυτή δεν έχει αλλάξει από το 2007 η συμμετοχή τους μειώνεται στο επίπεδο των μεταπτυ-

χιακών σπουδών. Η προώθηση της ισότιμης πρόσβασης των γυναικών θα πρέπει να αποτελεί βασικό στόχο της Ευρωπαϊκής πολιτικής καθώς αυτή αποτελεί βασικό παράγοντα για καλύτερες επαγγελματικές προοπτικές. Επίσης όλες οι χώρες της ΕΕ θα πρέπει να μεριμνήσουν για την εξάλειψη των οριζόντιων και κάθετων διαφοροποιήσεων στην εκπαίδευση με την εφαρμογή προγραμμάτων καθώς η ισότητα στην εκπαίδευση δεν έχει ακόμη επιτευχθεί παρά την σύσταση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου το 2007.

Η υγεία των γυναικών



Η Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου (ΠΔΠ) καλεί τα κράτη να αυξήσουν την πρόσβαση των γυναικών στην κατάλληλη και ποιοτική φροντίδα υγείας. Ακόμη τους καλεί να ενισχύσουν τα προγράμματα προληπτικής ιατρικής. Όλες οι χώρες θα πρέπει πάρουν ιδιαίτερες πρωτοβουλίες για τις σεξουαλικά μεταδιδόμενες ασθένειες (HIV/AIDS) και να αυξήσουν τους πόρους για τη συνεχή παρακολούθηση της υγείας των γυναικών.

Η υγεία καλύπτει τη φυσική, πνευματική και κοινωνική ευημερία καθώς και την απουσία ασθένειας και αναπηρίας και προσδιορίζεται από το κοινωνικό, πολιτικό και οικονομικό πλαίσιο που ζουν τα άτομα καθώς επίσης τα βιολογικά τους χαρακτηριστικά. Στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες αυξήθηκε η μέση ηλικία ζωής ενώ παράλληλα μειώνεται η διαφορά μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Κάθε χρόνο οι γυναίκες που ζουν στην Ευρώπη γεννούν πάνω από 5.000.000 παιδιά, ενώ αντίστοιχα πάνω από 2 εκατ. γυναίκες δεν έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας κατά τους πρώτους μήνες της εγκυμοσύνης. Η πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας αποτελεί ένα βασικό αίτημα από της πλειονότητας των πολιτών, ενώ το κόστος αποτελεί τη βασικότερη αιτία για τις περιπτώσεις που οι ανάγκες αυτές δεν ικανοποιούνται.

Το 2012 δεν υπήρχαν σημαντικές διαφοροποιήσεις σε ευ-

ρωπαϊκό επίπεδο μεταξύ ανδρών και γυναικών στην μη ικανοποίηση των αναγκών σε ιατρικές εξετάσεις (93% γυναίκες και 94 % άνδρες) και στην οδοντιατρική περίθαλψη (93% των γυναικών και των ανδρών).

Μεταξύ των ετών 2007-2010 ο μέσος όρος του χρόνου υγιούς διαβίωσης μειώθηκε λίγο και για τα δυο φύλα (γυναίκες από 63 στα 62 χρόνια) και αντίστοιχα οι άνδρες (από 62 στα 61 χρόνια). Ωστόσο 76% των γυναικών ζουν χωρίς αναπηρία έναντι 70% των ανδρών. Επίσης οι γυναίκες μεταξύ 25-40 χρόνων πάσχουν από κατάθλιψη τρεις φορές περισσότερο απ'ότι οι άνδρες. Εξάλλου, οι χώρες της ΕΕ έκαναν περικοπές κατά την τελευταία πενταετία στις δαπάνες για την υγεία πράγμα που είχε αρνητικές επιπτώσεις στις δαπάνες που διατίθενται για τις γυναίκες και ειδικότερα για τις νέες γυναίκες.

Γυναίκες και οικονομία



Η Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου θέτει βασικό στόχο την προώθηση γυναικών στην οικονομική σφαίρα, και την οικονομική τους ανεξαρτησία συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης στην απασχόληση σύμφωνα με τις πρόπουσες συνθήκες εργασίας. Ιδιαίτερη μέριμνα θα πρέπει να δοθεί στη διευκόλυνση των γυναικών να έχουν πρόσβαση στους πόρους, στις αγορές και στο εμπόριο. Ειδικότερα, θέτει προτεραιότητα την εξάλειψη των επαγγελματικών διαχωρισμών και όλων των μορφών διακρίσεων στον επαγγελματικό τομέα. Ακόμη, αναφέρει ότι θα πρέπει να υπάρξει ιδιαίτερη μέριμνα στα ζητήματα ενταξίσεως της επαγγελματικής και της οικογενειακής ζωής.

Η οικονομική ανεξαρτησία αποτελεί ένα σημαντικό παράγοντα για την ισότητα που επιτρέπει στις γυναίκες να κάνουν τις επιλογές τους ισότιμα με τους άνδρες. Ωστόσο, η πραγματική οικονομική ανεξαρτησία των γυναικών δεν έχει ακόμη επιτευχθεί εφόσον οι διαφορές στις αμοιβές, η γυναικεία φτώχεια, οι χαμηλότερες συντάξεις των γυναικών, η απλήρωτη εργασία δείχνουν ότι οι περισσότερες γυναίκες παραμένουν σε καθεστώς εξάρτησης.

Έτσι, η περιορισμένη πρόσβαση σε αξιοπρεπή, ισότιμη εργασία, η έμφυλη κατακερματισμένη αγορά εργασίας, η μεγάλη γυναικεία παρουσία στην απλήρωτη εργασία, σε εργασίες μερικής απασχόλησης καθώς και σε εργασίες φροντίδας αποτελούν σημαντικά εμπόδια για την προώθηση της ισότητας των φύλων στον τομέα της απασχόλησης.

Όπως επισημαίνουν πρόσφατες εκθέσεις, οι διαφορές στις αμοιβές μεταξύ ανδρών και γυναικών στο πλαίσιο της ΕΕ παραμένουν κατά μέσο όρο στο 16%, ενώ οι αντίστοιχες διαφορές στις συντάξεις κυμαίνονται στο 39%.

Ακόμη, οι οικογενειακές ευθύνες δεν κατανέμονται ισότιμα ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες. Το 2010 οι γυναίκες ασχολούνταν κατά μέσο όρο 26 ώρες την εβδομάδα στην απλήρωτη εργασία –οικιακή εργασία έναντι 9 ωρών των αν-

δρών. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα οι γυναίκες να έχουν πιο συχνά διακοπές και επανακάμψεις στην επαγγελματική τους σταδιοδρομία. Ακόμη, οι πολιτικές λιτότητας έχουν δυσμενείς επιπτώσεις στις γυναίκες.

Το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών στο πλαίσιο των χωρών της ΕΕ δεν έφτασε το στόχο του 75% και οι γυναίκες εξακολουθούν να είναι οι κατεχούσες φροντίστριες των παιδιών και των ηλικιωμένων και εξαρτώμενων μελών της οικογένειας. Επίσης, οι γυναίκες αποτελούν την πλειονότητα στους απασχολούμενους με μερική απασχόληση. Στο πλαίσιο της ΕΕ οι πολιτικές επικεντρώθηκαν για την εξισορρόπηση της εργασίας και της οικογένειας και προωθήθηκαν αρκετά μέτρα και πολιτικές με τη θέσπιση γονικών αδειών ανατροφής, την ενίσχυση των επιδομάτων για την φύλαξη των μικρών παιδιών, τη βελτίωση της πρόσβασης σε υπηρεσίες φύλαξης παιδιών. Επίσης άλλα μέτρα αφορούν την ισότιμη κατανομή των οικιακών εργασιών ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες. Οι πολιτικές επικεντρώθηκαν στην αναδιανομή των οικογενειακών υποχρεώσεων και της απλήρωτης εργασίας με τη θέσπιση αδειών πατρότητας και την ανάπτυξη εργαλείων για την παρακολούθηση των δεικτών.

MME - Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης



Η ΠΔΠ αναφέρει ότι θα πρέπει οι χώρες να μεριμνήσουν ώστε να αυξήσουν την πρόσβαση των γυναικών στην ελευθερία της έκφρασης και τη συμμετοχή τους στα κέντρα λήψης αποφάσεων στους οργανισμούς MME- **Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας**. Να προωθήσουν μια ισόρροπη και χωρίς στερεότυπα εικόνα των γυναικών στα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας/ MME.

Κατά την προηγούμενη δεκαετία η πρόοδος που επιτεύχθηκε στην τεχνολογία της πληροφορίας διευκόλυνε την παγκόσμια επικοινωνία που ξεπερνάει πλέον τα εθνικά σύνορα. Το διαδίκτυο, και τα άλλα κοινωνικά δίκτυα μεταφέρουν με ταχύτητα μηνύματα, απόψεις, αξίες. Πάντως, όλες οι μορφές επικοινωνίας θα εξακολουθήσουν να διευρύνονται και να επηρεάζουν τις απόψεις μας για τον κόσμο. Όπως αναφέρεται σε μελέτη του EIGE η αναλογία των γυναικών που σπουδάζουν δημοσιογραφία στην Ευρώπη αυξάνεται συνεχώς (68% των αποφοίτων είναι γυναίκες). Ωστόσο, αν και οι γυναίκες αποτελούν την πλειονότητα των απόφοιτων Σχολών Δημοσιογραφίας, στις θέσεις ευθύνης στους οργανισμούς MME υποεκπροσωπούνται (32% των ανώτερων στελεχών) και γενικά έχουν μειωμένη παρουσία στον τομέα των ειδήσεων. Επίσης οι μισθολογικές διαφορές ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες παραμένουν υψηλές και κυμαίνονται στο 17% σε ευρωπαϊκό επίπε-

δο. Ωστόσο η εμμονή των έμφυλων στερεοτύπων στα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας αποτελεί εμπόδιο για την επίτευξη της ισότητας των φύλων. Δυστυχώς δεν υπάρχουν δεδομένα σχετικά με το περιεχόμενο των MME και γενικά υπάρχει έλλειψη δεδομένων για το θέμα αυτό με εξαίρεση τη Γαλλία και την Ισπανία που έχουν θεσπίσει ειδικές επιτροπές για την εικόνα της γυναίκας στα MME καθώς και ένα ετήσιο βαρόμετρο για τον πλουραλισμό στα MME. Η απεικόνιση των γυναικών και των κοριτσιών στα video games, στα video clips, σε περιοδικά, σε παιδικά τηλεοπτικά προγράμματα αποτελεί ένα πολύ σημαντικό ζήτημα που θα πρέπει να ληφθεί υπόψη. Επίσης τα κορίτσια και οι γυναίκες εμφανίζονται γυμνές ή ημίγυμνες στις διαφημίσεις δυο φορές συχνότερα από τους άνδρες.

Εξάλλου, ελάχιστοι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς MME στην ΕΕ υιοθέτησαν μέτρα για την προώθηση της ισότητας καθώς και κώδικες δεοντολογίας.

Γυναίκες και περιβάλλον



Η ΠΔΠ θέτει σαν στόχο τη μεγαλύτερη εμπλοκή των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων σχετικά με τα περιβαλλοντολογικά ζητήματα. Καλεί τα κράτη να εντάξουν τη γυναικεία διάσταση και προοπτική στις πολιτικές και στα προγράμματα αειφόρου ανάπτυξης. Ακόμη τα καλεί να ενισχύσουν τη δημιουργία μηχανισμών σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο για την αξιολόγηση των επιπτώσεων της ανάπτυξης και των πολιτικών για το περιβάλλον στο γυναικείο πληθυσμό.

Αν και οι γυναίκες είναι σε μεγάλο βαθμό παρούσες σε οικολογικά και τα περιβαλλοντολογικά κινήματα, είναι απύσες στα κέντρα λήψης αποφάσεων σε κυβερνητικό επίπεδο. Οι γυναίκες θα πρέπει να συμμετέχουν ισότιμα ως στελέχη και ως ωφελοούμενες στα προγράμματα περιβάλλοντος καθώς και σε αυτά της αειφόρου ανάπτυξης. Πάντως, η συζήτηση αυτή είναι σχετικά νέα στην ΕΕ., αν και σε μερικές χώρες οι δράσεις έχουν αυξηθεί (όπως π.χ. στη Φιλανδία, Γερμανία και Λιθουανία) δεν υπάρχει συστηματική περιβαλλοντική πολιτική που να λαμβάνει υπόψη τη

διάσταση του φύλου ούτε ισότιμη εκπροσώπηση στα σχετικά όργανα σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Επίσης, όπως επισημαίνεται οι επιπτώσεις των κλιματολογικών αλλαγών είναι πιο έντονες μεταξύ των γυναικών εξαιτίας διαφόρων παραγόντων και γι' αυτό θα πρέπει να τύχουν άμεσων παρεμβάσεων. Η εμπλοκή των γυναικών σε αποφάσεις σχετικά με τις κλιματολογικές αλλαγές δεν αποτελεί μόνο δημοκρατική επιταγή αλλά και βασική υποχρέωση δεδομένου ότι τα προγράμματα που εφαρμόζονται αφορούν και τα δυο φύλα.

Συνοπτική Παρουσίαση της πρόδου στην Ευρώπη II

Χαρά Καραγιαννοπούλου

Το κείμενο που ακολουθεί είναι μια σύντομη παρουσίαση της εικόνας που διαγράφεται στην ΕΕ και τα κράτη μέλη της αναφορικά με το τι έχει ή δεν έχει επιτευχθεί σε σχέση με την εφαρμογή 6 εκ των 12 Σημείων της Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνου, πέντε χρόνια μετά τον προηγούμενο σταθμό εκτίμησης και αξιολόγησης, δηλαδή το 2010 (Πεκίνο +15). Τα Σημεία (Στρατηγικοί Στόχοι) της Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνου στα οποία θα γίνει εδώ αναφορά είναι τα ακόλουθα:

- Βία κατά των γυναικών
- Γυναίκες και Ένοπλες Συγκρούσεις
- Γυναίκες στην Εξουσία και σε θέσεις λήψης Αποφάσεων
- Θεσμικοί Μηχανισμοί για την Πρόοδο των Γυναικών
- Ανθρώπινα Δικαιώματα των Γυναικών
- Το Κορίτσι – Παιδί

Κύρια βάση και πηγή πληροφόρησης αποτέλεσαν οι Εκθέσεις α) της Γενικής Διεύθυνσης Εσωτερικών Πολιτικών, Υπηρεσία Πολιτικής C (Directorate-General for Internal Policies, Policy Department C), β) του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα Φύλου (European Institute for Gender Equality –EIGE) και γ) του Ευρωπαϊκού Λόμπι Γυναικών (European Women's Lobby- EWL), οι οποίες συντάχθηκαν για να μεταφέρουν στο «τραπέζι» των εργασιών του Πεκίνου +20 στη Νέα Υόρκη, την ευρωπαϊκή πραγματικότητα με τα φωτεινά και τα σκοτεινά της σημεία σχετικά με την επιτευχθείσα πρόοδο, εμπλουτίζοντας τη συζήτηση για τις μελλοντικές ενέργειες και τη στρατηγική που θα πρέπει να ακολουθηθεί για την περαιτέρω μείωση των κατά φύλο ανισοτήτων.

Βία κατά των Γυναικών



Η Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου καλεί τα κράτη να πάρουν μέτρα για την αποφυγή και την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών, να ερευνήσουν τα αίτια και τις συνέπειες της έμφυλης βίας, να καταστείλουν το φαινόμενο του trafficking και να στηρίξουν τα θύματα (Beijing Platform for Action -BPFA).

Στο πλαίσιο αυτό υπάρχουν θετικές καταγραφές αλλά και ελλείμματα στο χώρο της ΕΕ.

Στο διάστημα που μεσοδήβησε από τον προηγούμενο απολογισμό και την Έκθεση του Πεκίνου +15 ως σήμερα (Πεκίνο+20) έγιναν προσπάθειες να υπάρξει μεγαλύτερη δέσμευση από την πλευρά των κρατών μελών της ΕΕ όσον αφορά την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, με πιο αξιοσημείωτη την Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης.

Επίσης στα θετικά σημεία καταχωρείται η διεξαγωγή περισσότερων μελετών και η συστηματικότερη συλλογή δεδομένων που αφορούν τη βία κατά των γυναικών. Αποτέλεσμα αυτών είναι η αύξηση της ορατότητας του φαινομένου και κατά συνέπεια η καλύτερη κατανόηση των αιτίων αυτού αλλά και η συνειδητοποίηση του μεγέθους του προβλήματος. Γεγονός που ασκεί πίεση προς ενδυνάμωση της νομικής προστασίας (EP /Policy C, 2015).

Ωστόσο παραμένει ιδιαίτερα αυξημένο το ποσοστό της ενδο-οικογενειακής βίας στην ΕΕ, σύμφωνα με τα στοιχεία που έφερε στο φως η έρευνα της FRA το 2014 (EUFRA, 2014). Η εν λόγω έρευνα δείχνει πως το 22% των γυναικών των κρατών μελών της ΕΕ έχουν εμπειρία σωματικής βίας στη διάρκεια της ζωής τους, το δε 43% έχει υποστεί κάποια μορφή ψυχολογικής βίας από τον σύντροφο τους. Προβληματική παραμένει η συλλογή δεδομένων γι αυτό το είδος έμφυλης βίας, διότι συχνά αποκρύπτονται τα στοιχεία ή αποφεύγεται η αναφορά στο τραυματικό γεγονός (EUFRA, 2014).

Όσον αφορά την ποινικοποίηση της έμφυλης βίας, πρόο-

δο αποτελεί η ποινικοποίηση των ανθρωποκτονιών και σεξουαλικών επιθέσεων σε όλη την Ευρώπη. Παραμένει όμως το αγκάθι της μη αποτελεσματικής νομικής κάλυψης για τις περιπτώσεις της σεξουαλικής παρενόχλησης ή της παρακολούθησης και καταγράφονται αδυναμίες στο υποστηρικτικό πλαίσιο εφαρμογής των νόμων. Θετικά βήματα έχουν γίνει προς την κατεύθυνση της παροχής υποστήριξης στα θύματα της ενδο-οικογενειακής βίας (είτε στο επίπεδο της θεραπείας και της ψυχολογικής υποστήριξης, είτε της συμβουλευτικής). Στις θετικές εξελίξεις ανήκει και η διεύρυνση της εφαρμογής νομικών μέτρων για την αντιμετώπιση των «εγκλημάτων για λόγους τιμής» και του ακρωτηριασμού των γυναικών γεννητικών οργάνων, καθώς και οι προσπάθειες για την εκ νέου σύνταξη του ορισμού του βιασμού ώστε αυτός να εναρμονιστεί με τα διεθνή στάνταρτς (EP /Policy C, 2015).

Παρά το γεγονός ότι όλα τα κράτη μέλη αναγνωρίζουν την σημασία της ειδικής εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης που χρειάζεται να έχουν οι επαγγελματίες (αστυνομικοί, γιατροί, δικαστικοί λειτουργοί κλπ) που έρχονται σε επαφή με τα θύματα της ενδο-οικογενειακής βίας, δεν έχουν προχωρήσει σε αυτήν την κατεύθυνση, κυρίως λόγω έλλειψης χρηματοδότησης (EP /Policy C, 2015).

Το θετικό είναι ότι τα κράτη μέλη της ΕΕ αναγνωρίζουν ότι οι επιπτώσεις της άσκησης της έμφυλης βίας δεν αφορούν μόνο τα ίδια τα θύματα (άτομα), αλλά και το σύνολο των μελών της οικογένειας του θύματος και την κοινωνία ολόκληρη.

Γυναίκες και Ένοπλες Συγκρούσεις



Η Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου στοχεύει στην αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων για την επίλυση των συγκρούσεων. Προάγει την επίλυση των συγκρούσεων δίχως τη χρήση βίας. Προωθεί την συμμετοχή των γυναικών στην υιοθέτηση της κουλτούρας της ειρήνης. Επίσης θέτει μεταξύ των προτεραιοτήτων της την προστασία των γυναικών στη διάρκεια των ένοπλων συγκρούσεων και την παροχή υποστήριξης και προστασίας σε πρόσφυγες, σε εκτοπισμένους (που σε μεγαλύτερο ποσοστό είναι γυναίκες) και σε γυναίκες που βρίσκονται σε περιοχές που δεν υφίσταται κυβέρνηση (BPFA).

Σε σχέση με τους στόχους του Πεκίνου αναφορικά με το «σημείο» αυτό, η ΕΕ στο διάστημα της πενταετίας (Πεκίνο +15 – Πεκίνο +20) έχει καταγράψει θετικά βήματα, αλλά και αδυναμίες.

Στα θετικά συγκαταλέγονται η υιοθέτηση *"The EU Comprehensive Approach on UNSCR 1325 and 1820 on Women, Peace and Security"* το 2008 από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, αλλά και η λίστα των 17 Δεικτών για την παρακολούθηση της προόδου στο επίπεδο της ΕΕ και των επί μέρους κρατών μελών, τα οποία οφείλουν να καταθέτουν Έκθεση προόδου κάθε δύο χρόνια. Η τελευταία μάλιστα Έκθεση (2014) έδειξε πως υπήρξαν θετικές εξελίξεις, εφόσον σε 9 από τις 14 Common Security and Defense Policy (CSDP) αποστολές συμμετείχε Σύμβουλος Φύλου (EP /Policy C, 2015).

Αναφορικά με τις αδυναμίες και τα ελλείμματα καταγράφονται τα ακόλουθα ζητήματα:

Υπο-εκπροσώπηση των γυναικών στις διπλωματικές αποστολές των κρατών μελών αλλά και τις Ευρωπαϊκές αποστολές. Οι γυναίκες δεν ξεπερνούν το 10%. Επίσης η παρουσία των γυναικών στις ειρηνευτικές αποστολές και στις αποστολές της Common Security and Defence Policy missions (CSDP) δεν ξεπερνούν το 5% και 10% αντίστοιχα.

Η Εκπαίδευση σε ζητήματα φύλου των διπλωματών, των

πολιτών αλλά και του στρατιωτικού προσωπικού στη διάρκεια των ενόπλων συγκρούσεων και της επίλυσης αυτών παραμένει ελλιπής. Μικρός είναι ο αριθμός του προσωπικού που συμμετέχει σε αποστολές διατήρησης της ειρήνης και CSDP αποστολές έχοντας δεχτεί προηγουμένως τέτοιου είδους εκπαίδευση.

Αν και οι γυναίκες υφίστανται δυσανάλογα περισσότερο τις συνέπειες των ενόπλων συγκρούσεων, ελάχιστη είναι η βοήθεια που "στοχεύει" και φτάνει άμεσα σ' αυτές. Η Έκθεση του Ευρωπαϊκού Λόμπυ Γυναικών επισημαίνει ότι λιγότερο από 8% των χρημάτων, που στέλνονται για την ανοικοδόμηση της ειρήνης (μετά το τέλος των ενόπλων συγκρούσεων), στοχεύει στην ενδυνάμωση των γυναικών και την προώθηση της ισότητας (EWL, 2015). Μόνο το 1/3 των ενεργειών που διενεργούνται από μέρους των κρατών μελών της ΕΕ και των ΕΕ οργάνων στοχεύει γυναίκες ή σχετίζεται με μέτρα που υπηρετούν την ισότητα φύλου (EP /Policy C, 2015).

Τέλος, παρά το γεγονός ότι οι γυναίκες είναι σε μεγαλύτερο αριθμό θύματα βίας κατά την περίοδο των ένοπλων συγκρούσεων, αυτό δεν συνηγορείται ως σημαντικός παράγοντας στην εκτίμηση για παροχή ασύλου στις γυναίκες που προέρχονται από εμπόλεμες ζώνες και καταφέρουν να φτάσουν σε κράτη μέλη της ΕΕ.

Γυναίκες στην Εξουσία και Θέσεις λήψης Αποφάσεων



Η συμμετοχή των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων είναι προϋπόθεση για την επιτυχή διαδικασία εδραίωσης της δικαιοσύνης και θωράκισης της δημοκρατίας εφόσον αυτή αποτελεί έμπρακτη απόδειξη της συμπερίληψης των ενδιαφερόντων των γυναικών στην πολιτική και οικονομική ζωή. Η Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου ωθεί τις κυβερνήσεις στη λήψη μέτρων ώστε να διασφαλιστεί η πρόσβαση και συμμετοχή των γυναικών στις δομές εξουσίας και να αυξηθεί η παρουσία τους στα κέντρα λήψης αποφάσεων και στις υψηλές ιεραρχικά θέσεις. (BPFA)

Η Αξιολόγηση που έγινε στο πλαίσιο του Πεκίνου +20 αναφορικά με αυτό το Σημείο της Πλατφόρμας Δράσης, έδειξε πως η δημιουργία βάσης δεδομένων σχετικά με την παρουσία ανδρών και γυναικών σε θέσεις λήψης πολιτικών και οικονομικών αποφάσεων, βοήθησε στη διαύγηση του φαινομένου της υπο-εκπροσώπησης των γυναικών στην υψηλή

ιεραρχία της πολιτικής και οικονομικής ζωής και επέτρεψε την παρακολούθηση της προόδου μέσω της σύνταξης Εκθέσεων, όπως αυτή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σχετικά με τις γυναίκες σε θέσεις λήψης οικονομικών αποφάσεων στην ΕΕ (όπου ή απουσία τους είναι εμφανέστερη).

Η συμμετοχή των γυναικών σε θέσεις λήψης πολιτικών

αποφάσεων έχει αυξηθεί συγκριτικά με την Έκθεση του Πεκίνου+15, κυρίως μέσω δυναμικών δεσμεύσεων και υιοθέτησης πολιτικών από τα κράτη μέλη της ΕΕ. Κυριότερο μέσο αποδεικνύεται η υιοθέτηση νόμων που αφορούν την ισάριθμη συμμετοχή και τις ποσοτώσεις φύλου. Πέρα όμως από τις νομοθετημένες ποσοτώσεις, το μέτρο των εθελοντικών ποσοτώσεων έχει υιοθετηθεί από πολιτικά κόμματα κρατών μελών με θετικές συνέπειες για τη δημοκρατία. Παρά ταύτα, οι γυναίκες υπο-εκπροσωπούνται σε θέσεις λήψης πολιτικών αποφάσεων καταλαμβάνοντας λιγότερες από το 1/3 των θέσεων αυτών. Το ποσοστό των γυναικών στα εθνικά κοινοβούλια των κρατών μελών της ΕΕ φτάνει το 27% ενώ αυτές καταλαμβάνουν το 37% στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (αύξηση 1,75% σε σχέση με τα εκλογικά αποτελέσματα του 2009) (EWL, 2015). Καταγράφεται δηλαδή ελάχιστη αύξηση τα τελευταία πέντε χρόνια σε ό,τι αφορά τα κοινοβούλια, ενώ συμμετέχουν σε ακόμη χαμηλότερα ποσοστά στα κυβερνητικά σχήματα.

Επίσης ελάχιστα έχει αυξηθεί η συμμετοχή των γυναικών σε θέσεις λήψης αποφάσεων που σχετίζονται με την οικονομία και τις υποδομές. Τα Διοικητικά Συμβούλια Κεντρικών Τραπεζών και τα Διοικητικά Συμβούλια οικονομικών θεσμών είναι ανδροκρατούμενα. Το ίδιο καταγράφεται και εντός των οργάνων του ίδιου του θεσμού της ΕΕ. Οποιαδήποτε δε πρόοδος παρουσιάζεται είναι αποτέλεσμα πολύ αργής διαδικασίας (EP /Policy C, 2015).

Οι γυναίκες υπο-εκπροσωπούνται στον τομέα της Έρευνας αλλά και στο χώρο των Πανεπιστημίων όπου οι υψηλές ερευνητικές ή ακαδημαϊκές θέσεις καλύπτονται από άνδρες. Μόνο μία στις δέκα Πρυτάνεις είναι γυναίκα στα Ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια (EWL, 2015).

Όσον αφορά την αγορά εργασίας, παραμένει η κατά φύλο κατανομή των επαγγελμάτων, με τις γυναίκες να επιλέγουν κυρίως επαγγέλματα που αποτελούν προέκταση των παραδοσιακών ρόλων που έχουν αποδοθεί στο φύλο τους, δηλαδή τομείς που αφορούν κοινωνικές και πολιτιστικές εργασίες.

Θεσμικοί Μηχανισμοί για την Πρόοδο των Γυναικών



Ο εν λόγω Στρατηγικός Στόχος της Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνου ορίζει πως πρέπει να ενισχυθούν οι εθνικοί μηχανισμοί και τα κυβερνητικά σώματα, να ενσωματωθεί η διάσταση του φύλου στη νομοθεσία, τις δημόσιες πολιτικές και δράσεις και να υπάρξει συλλογή και διάδοση των δεδομένων τα οποία θα είναι κατηγοριοποιημένα κατά φύλο ώστε να είναι δυνατή η περαιτέρω χρήση τους στο σχεδιασμό και την αξιολόγηση (BPFA)

Παρά το γεγονός ότι από το 2012 όλα τα κράτη μέλη έχουν συστήσει σώματα ισότητας σε κυβερνητικό επίπεδο (γεγονός που προσμετράται θετικά), παρατηρείται η τάση η ισότητα φύλου, ως κομμάτι πολιτικής να φθίνει σε σημασία (EWL, 2015). Το ένα τρίτο των κρατών μελών δεν έχουν τοποθετήσει το κυβερνητικό σώμα ισότητας στο υψηλότερο επίπεδο των κυβερνητικών δομών, παρά την Οδηγία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου το 2009 (EWL, 2015:22). Σ' αυτό το σημείο η Έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ισχυρίζεται πως αυτά τα σώματα βρίσκονται ανάμεσα στα υψηλότερα κλιμάκια της κυβέρνησης και στην πλειοψηφία των κρατών μελών κατέχουν στρατηγική θέση που τους επιτρέπει να καθιστούν ορατό το ζήτημα της ισότητας φύλου και να το διατηρούν εντός της πολιτικής ατζέντας (EP /Policy C, 2015:19). Ταυτόχρονα από το Πεκίνο+15 και μετά καταγράφεται μια αύ-

ξηση στις νομικές και θεσμικές δεσμεύσεις των χωρών για την οριζόντια υιοθέτηση και εφαρμογή της αρχής της ισότητας φύλου (EIGE, 2015).

Ως ιδιαίτερα θετικό σημείο αναφέρεται σε όλες τις Εκθέσεις, η Σύνταξη των Δεικτών Ισότητας (Gender Equality Index) από το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα Φύλου (EIGE) γεγονός που συνέβαλε δραστικά στην ορατότητα των στατιστικών δεδομένων για την ισότητα και την δημοσιοποίησή τους.

Μεταξύ των προβλημάτων που παραμένουν είναι το γεγονός ότι παρατηρείται μια de jure βελτίωση στα θέματα της ισότητας φύλου αλλά όχι και μια de facto καθώς επίσης και πως μετά το 2007 (οπότε και έχουμε την έναρξη της οικονομικής κρίσης) καταγράφεται πανευρωπαϊκή μείωση των κονδυλίων που αφορούν την ισότητα (EIGE, 2015).

Ανθρώπινα Δικαιώματα των Γυναικών



Η Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου υπογραμμίζει πως προϋπόθεση για την επίτευξη της ισότητας είναι η αναγνώριση και ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών των γυναικών και καλεί τις κυβερνήσεις να λάβουν μέτρα για την εφαρμογή των αρχών της Σύμβασης για την Εξάλειψη Όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women - CEDAW) και τη δημιουργία νομικού πλαισίου για την προώθηση της ισότητας της καταπολέμησης των διακρίσεων (BPfA).

Υπ' αυτό το πρίσμα γίνεται η εκτίμηση της προόδου που έχει επιτευχθεί το διάστημα 2010-2015 και η διεξαγωγή συμπερασμάτων μέσω των Εκθέσεων αξιολόγησης που έχουν συνταχθεί αναφορικά με την κατάσταση στην ΕΕ.

Πληθώρα μέτρων έχουν ληφθεί προς την κατεύθυνση της διασφάλισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών. Πρώτα απ' όλα σημειώνεται πως υπάρχει νομοθεσία κατά των διακρίσεων στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ. Μάλιστα νομοθετικές πράξεις και πολιτικές δράσεις τείνουν να λαμβάνουν υπόψη τους και τις διακρίσεις που συνήθως συμβαίνουν σε βάρος των μειονοτικών πληθυσμών και των μεταναστών/τριών. Συχνά δε υπάρχει πληροφόρηση στη γλώσσα των μειονοτικών ομάδων και των μεταναστών σχετικά με την υπάρχουσα νομοθεσία που καλύπτει και ζητήματα ισότητας φύλου. Αλλά σε πολλές περιπτώσεις διαπιστώνονται δυσκολίες στην εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας περί διασφάλισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, κυρίως λόγω της ουδετερότητας φύλου που τη χαρακτηρίζει, η οποία επιτρέπει τη διατήρηση (και αναπαραγωγή) πληθώρας στερεότυπων εντός (και μέσω) της νομοθεσίας στους θεσμούς των κρατών μελών (EP / Policy C, 2015).

Η πρόσβαση στη δικαιοσύνη (όσον αφορά τις γυναίκες) παραμένει προβληματική, εφόσον συχνά παρακωλύεται λόγω μεσολάβησης θεσμικών, οικονομικών (το κόστος μιας δίκης, η φύλαξη των παιδιών κατά τη διεξαγωγή της κλπ.) αλλά και πολιτισμικών εμποδίων (ιδιαίτερα όταν τα θύματα είναι αποδέκτες πολλαπλών διακρίσεων) (EP / Policy C, 2015).

Ιδιαίτερα δύσκολη υπόθεση παραμένει ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όταν τα άτομα υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις. Όταν δηλαδή ένα άτομο γίνεται αποδέκτης/τρια διακρίσεων λόγω φύλου και λόγω ηλικίας ή φυλής ή θρησκευτικής επιλογής κλπ.) (EP / Policy C, 2015 / EWL, 2015)

Το γεγονός ότι η ισότητα φύλου είναι στενά συνδεδεμένη με την ακεραιότητα και την αξιοπρέπεια των ατόμων και δεδομένου ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι αξία την οποία φυσικά αναγνωρίζει η ΕΕ, οδηγεί στην περαιτέρω ώθηση των ζητημάτων που συνδέονται με αυτή και κυρίως στην αναγνώριση της ανάγκης να αντιμετωπιστεί το έλλειμμα τόσο στον έλεγχο όσο και τον προγραμματισμό σχετικά με την διασφάλιση των γυναικείων ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Το Παιδί – Κορίτσι



Ο στόχος της Πλατφόρμας Δράσης του Πεκίνου είναι να καταπολεμήσει σειρά ανισοτήτων και διακρίσεων που αντιμετωπίζουν τα παιδιά-κορίτσια στην κοινωνία και ιδιαίτερα στους τομείς της υγείας και της παιδείας. Στόχος επίσης παραμένει η εξάλειψη της οικονομικής εκμετάλλευσής τους, της βίας που υφίστανται, των αρνητικών πρακτικών που βασίζονται στην κουλτούρα, η προώθηση συμμετοχής τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή, αλλά και η ενδυνάμωση της οικογένειας ώστε να βελτιωθεί η θέση των κοριτσιών και η στάση των οικογενειών τους απέναντι σ' αυτά (BPfA).

Η εκτίμηση – αξιολόγηση του έργου της τελευταίας πενταετίας δείχνει ότι η απουσία δεδομένων που εστιάζουν αποκλειστικά σ' αυτό το ζήτημα, αποτελεί μέγα έλλειμμα.

Με θετικό πρόσημο χαρακτηρίζεται η προσπάθεια των κρατών μελών να εξαλείψουν στερεότυπα φύλου στην εκπαίδευση (UNECE, 2014). Η συμμετοχή των κοριτσιών και οι επιδόσεις τους στα μαθηματικά και τις επιστήμες (που στερεοτυπικά θεωρούνται πεδία δύσκολα στα οποία τα κορίτσια δεν μπορούν να ανταποκριθούν) έχει βελτιωθεί με αποτέλεσμα να σημειώνεται μια μικρή μείωση της ψαλίδας μεταξύ αγοριών και κοριτσιών όσον αφορά την παρουσία των δευτέρων στις θετικές επιστήμες (30%-50% σε τομείς όπως τα μαθηματικά, και οι Η/Υ). Ωστόσο παραμένει η κατά φύλο κατανομή των επαγγελμάτων, με μεγαλύτερο ποσοστό γυναικών να επιλέγει τους τομείς της εκπαίδευσης. Βέβαια η ίδια Έκθεση δεν παραλείπει να αναφέρει ότι ιδιαίτερα στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, κορίτσια Ρομά αλλά και κορίτσια που διαμένουν σε απομακρυσμένες περιοχές, έχουν αναπηρίες ή βρίσκονται σε σωφρονιστικά ιδρύματα και ορφανοτροφεία αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην υγεία και στις κοινωνικές υπηρεσίες γενικά.

Επίσης παρά το γεγονός ότι η σεξουαλική διαπαιδαγώγη-

ση έχει βελτιωθεί, παραλείπεται η αναφορά σε θέματα έμφυλης βίας, ή έμφυλων στερεοτύπων που συχνά εμφανίζονται στις συντροφικές σχέσεις νέων, ενώ συστηματικά αποφεύγεται η αναφορά στο στίγμα που συνοδεύει τους φορείς του AIDS. Βέβαια παραμένει το φαινόμενο του γάμου των ανήλικων κοριτσιών (EWL, 2015).

Ανησυχητική είναι η διαπίστωση της παραμονής των στερεοτύπων που σχετίζονται με την εικόνα που διαμορφώνουν οι έφηβες και έφηβοι για τον εαυτό τους. Πολλή περισσότερα κορίτσια πιστεύουν ότι είναι υπέρβαρα (ενώ κάτι τέτοιο δεν ισχύει) σε σχέση με τα αγόρια, που τουλάχιστον όσον αφορά αυτό το ζήτημα, παρουσιάζεται να έχουν μια πιο πραγματική εικόνα για το σώμα τους (EP /Policy C, 2015 / EWL, 2015).

Η μεγάλη πρόκληση όμως που έχει να αντιμετωπίσει η ΕΕ και τα κράτη μέλη της αναφορικά με την εφαρμογή του 12ου Σημείου της Πλατφόρμας Δράσης, είναι πως οι πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται από διάφορους θεσμούς των κρατών μελών της ΕΕ υπέρ των δικαιωμάτων των παιδιών, αφορούν «γενικώς» τα παιδιά και δεν λαμβάνουν υπόψη τους τη διάσταση του φύλου και επομένως ανάγκη διασφάλισης των δικαιωμάτων τους που συχνά θίγονται λόγω φύλου.

Τα επόμενα βήματα της Επιτροπής CSW

Η αναθεώρηση της ΠΔΠ+20 καθώς και η αποτίμηση της προόδου, στο πλαίσιο της 59ης Συνόδου της Επιτροπής για τη θέση των Γυναικών του ΟΗΕ, ανέδειξε πολλά ζητήματα τα οποία αποφασίστηκε να συμπεριληφθούν στην Τελική Διακήρυξη για την μετά το 2015 περίοδο.

Όπως επισημάνθηκε, προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί

στην χρηματοδότηση των δράσεων για την ισότητα και τη διενέργεια ερευνών, στη θέσπιση μηχανισμών παρακολούθησης της ισότητας, και στη συγκέντρωση στατιστικών δεδομένων όπου παρατηρείται σημαντική έλλειψη.

Επίσης έγιναν συστάσεις στην ΕΕ να διατηρήσει το ηγετικό της ρόλο στα ζητήματα ισότητας, να παρέχει χρηματοδό-

τηση για ειδικές δράσεις σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, να συμβάλει στην ανάδειξη των δομικών αιτιών των έμφυλων ανισοτήτων και να κάνει διάχυση της πρόσκλησης για

«επανάσταση στα δεδομένα για το φύλο». Τέλος, θα πρέπει να επιμείνει στα ζητήματα χρηματοδότησης κατά το σχεδιασμό του μετά το 2015 πλαισίου.

Βιβλιογραφία

European Institute for Gender Equality (EIGE), 2015, *Beijing + 20: The 4th Review of the Implementation of the Beijing Platform for Action in the EU Member States – Report*, Available at: <http://eige.europa.eu/content/document/beijing-20-the-4th-review-of-the-implementation-of-the-beijing-platform-for-action-report>

European Parliament, Policy Department, Citizens' Rights and Constitutional Affairs (C), 2015, *Evaluation of the Beijing Platform for Action +20 and the opportunities for achieving gender equality and the empowerment of women in the post-2015 development agenda*, Study for the FEMM Committee, Available at: http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/519191/IPOL_STU%282015%29519191_EN.pdf

European Union Agency for Fundamental Rights (EUFRA), 2014, *Violence against Women: An EU-wide Survey*. Main

Results Report, Available at: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>

European Women's Lobby, 2015, *From Words to Action, 1995–2015, 20 years of the Beijing Platform for Action, A European Women's Lobby review of the activities of the European Union*, Available at: <file:///C:/Users/Chara/Downloads/beijing20ewlreport.pdf>

United Nations Economic Commission for Europe (UNECE), 2014, *Regional review of progress: regional synthesis ECE/AC.28/2014/3*, Available at: <http://www.unece.org/fileadmin/DAM/Gender/documents/Beijing+15/ECE.AC.28.2014.3.E.pdf>

United Nations Fourth World Conference on Women, 1995, *Beijing Platform for Action*, <http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/pdf/BDPfA%20E.pdf>

Συμβολή στην καταπολέμηση των στερεοτύπων λόγω φύλου όπως παρουσιάζονται στα ΜΜΕ-Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ. Σεπτέμβριος 2015

Ο Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας/ ΣΔΓ θέλοντας να συμβάλει ενεργά στον προβληματισμό και την ανάδειξη των έμφυλων διακρίσεων στη χώρα μας υλοποιεί το ως άνω Σχέδιο Δράσης που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και από εθνικούς πόρους (αρ. υποέργου: 4) στο πλαίσιο της Κατηγορίας Πράξης 3.2.4. «Υποστήριξη των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (Γυναικείων Οργανώσεων)» (Α' & Β' Κύκλου), του Επιχειρησιακού Προγράμματος «ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ 2007-2013» και Δικαιούχος είναι η «Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού, Διαχείρισης και Εφαρμογής Συγχρηματοδοτούμενων Δράσεων του Υπουργείου Εσωτερικών (ΕΥΣΥΔΕ-ΥΠΕΣ)*. Για το μήνα Σεπτέμβριο έχουν προγραμματιστεί οι εξής εκδηλώσεις:

- Εκδήλωση/Δημόσιος Διάλογος

Θέμα: **ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΛΟΓΩ ΦΥΛΟΥ: Βοηθούν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ) στην εξάλειψή τους ή τα αναπαράγουν;**

Κόρινθος, Κυριακή 27 Σεπτεμβρίου 2015, 18:30 μμ

ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ & ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ Δήμου Κορινθίων -

Αίθουσα MediaLab Δημοτικής Βιβλιοθήκης (Πυλαρινού 84, Α΄ Όροφος, τηλ. 2741028048).

- Τελική Εκδήλωση- Απολογισμός

Θέμα: **ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΩΝ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΩΝ ΛΟΓΩ ΦΥΛΟΥ ΟΠΩΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΝΤΑΙ ΣΤΑ ΜΜΕ-ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ**

Τρίτη 29 Σεπτεμβρίου 2015, Ώρα 18:00 μμ

Αμφιθέατρο "ΑΝΤΩΝΗΣ ΤΡΙΤΣΗΣ", Ακαδημίας 50, Αθήνα.



ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ

Δείκτης Μέτρησης της Ισότητας των δυο Φύλων 2015 /Gender Equality INDEX 2015

Δείκτης για τη διαχρονική μέτρηση της προόδου της ισότητας των δυο φύλων στην Ευρώπη



Λάουρα Μαράτου-Αλιπράντη*

Δυο χρόνια μετά τη διαμόρφωση του πρωτοποριακού εργαλείου για τη μέτρηση της ισότητας των δυο φύλων στην Ευρώπη του «Δείκτη Ισότητας των δυο Φύλων / Gender Equality INDEX» από το EIGE (European Institute for Gender Equality/Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων) έγινε η παρουσίαση σε ειδική εκδήλωση στις Βρυξέλλες στις 25 Ιουνίου στο «Βελγικό Μουσείο Τέχνης και Ιστορίας» του επικαιροποιημένου συνθετικού δείκτη **Ισότητας των δυο Φύλων 2015/ Gender Equality INDEX 2015**. Κατά τη διετία που μεσολάβησε το E.I.G.E συγκέντρωσε και επεξεργάστηκε στατιστικά δεδομένα και χρονοσειρές για τις 28 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαμορφώνοντας συγκριτικούς δείκτες για 3 χρονικές περιόδους και συγκεκριμένα για το 2005, 2010 και 2012 ώστε να φανεί η πρόοδος που συντελέστηκε –αν συντελέστηκε– διαχρονικά τόσο στις τιμές του συνολικού δείκτη όσο και στους επιμέρους 7 τομείς που περιλαμβάνονται στο δείκτη, αποτυπώνοντας έτσι και τις διαφοροποιήσεις ανά χώρα και ανά τομέα.

Στην εκδήλωση παρουσιάσας του Δείκτη Ισότητας 2105 μίλησε αρχικά η Διευθύντρια του E.I.G.E. κ. **Virginija LANGBAKK**, επισημαίνοντας ότι ο δείκτης αυτός αποτελεί ένα νέο σημαντικό εργαλείο για τη μέτρηση της ισότητας των δυο φύλων στην Ευρώπη των 28 διαχρονικά, πράγμα που θα συμβάλει στη συγκριτική αποτύπωση των διαφορών ενώ η συστηματική ανά διετία επικαιροποίησή του θα βοηθήσει στον υπολογισμό της προόδου που συντελείται στα θέματα ισότητας των δυο φύλων στις ευρωπαϊκές χώρες. Στην εκδήλωση μίλησαν η **Vera Jourova**, Επίτροπος Δικαιοσύνης, Καταναλωτών και Ισότητας των Φύλων, η **Ulrike Lunacek**, Αντιπρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινο-

βουλίου και η **Lydia Mutsch**, Υπουργός Ίσων Ευκαιριών του Λουξεμβούργου. Στην εκδήλωση συμμετείχαν Ευρωβουλευτές, Εμπειρογνώμονες της Ε.Ε. σε θέματα ισότητας, πανεπιστημιακοί, εκπρόσωποι φορέων και ΜΚΟ, η Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Lobby Γυναικών/ EWL κ. **Vivane Teitelbaum**, τα μέλη του Expert Forum του E.I.G.E (εκπρόσωποι από τις 28 χώρες), κλπ. Η κ. **Λάουρα Αλιπράντη-Μαράτου**, Μέλος του Δ.Σ. του ΣΔΓ συμμετείχε ως εμπειρογνώμων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Μέλος του Expert Forum του E.I.G.E. από την πλευρά του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Παρουσιάζοντας τα αποτελέσματα του νέου δείκτη, η Διευθύντρια του E.I.G.E. κ. **Virginija LANGBAKK** τόνισε ότι ο συνολικός δείκτης ισότητας παρουσίασε πολύ μικρή βελτίωση κατά την περίοδο 2005-2012 σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Έτσι, όπως μας δείχνουν τα δεδομένα του πιο Πίνακα που ακολουθεί, ο συνολικός ευρωπαϊκός δείκτης από 51.3 στην κλίμακα του 100 το 2005 αυξήθηκε ελάχιστα, το 2010 φτάνοντας το 52.4 και ασημαντα το 2012, 52.9 στην κλίμακα του 100. Ασημαντη εμφανίζεται και η αύξηση των τιμών στους επιμέρους τομείς, ενώ σε κάποιες χώρες υπάρχει πρόοδος και αντίθετα σε άλλες παρατηρείται επιδείνωση.. Οι αντίστοιχοι δείκτες στη χώρα μας είναι πολύ πιο χαμηλοί και κυμαίνονται στο 38.2% το 2005, 39.8% το 2010 ενώ υποχωρεί στο 38.3% λόγω της κρίσης το 2012. Όπως φαίνεται, είμαστε ακόμη στη μέση του δρόμου για την επίτευξη της ισότητας στην Ευρώπη.

Τέλος, όπως επισημάνθηκε, η τεκμηριωμένη γνώση των σύγχρονων τάσεων στα ζητήματα των κατά φύλο διαφοροποιήσεων αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την προώθηση της ισότητας των δυο φύλων. Ο δείκτης Ισότητας θα συμβάλει

* Η Λάουρα Μαράτου-Αλιπράντη είναι Δρ Κοινωνιολογίας, τ. Διευθύντρια Ερευνών στο ΕΚΚΕ, Β΄ Αντιπρόεδρος του ΣΔΓ

λει στη διενέργεια συγκρίσεων ανάμεσα στις 28 ευρωπαϊκές χώρες και θα αναδείξει τους τομείς προτεραιότητας που χρήζουν άμεσες παρεμβάσεις και σχεδιασμό κατάλληλων πολιτικών στις ευρωπαϊκές χώρες που υστερούν στον τομέα της

ισότητας. Επίσης τονίστηκε ότι η συστηματική επικαιροποίησή του ανά διετία θα βοηθήσει στον υπολογισμό της προόδου που συντελείται στο τομέα της ισότητας των δυο φύλων διαχρονικά στις ευρωπαϊκές χώρες.

Table 4.1. Results of the Gender Equality Index

Country	2005	2010	2012
SE	72.8	74.4	74.2
FI	70.0	71.4	72.7
DK	71.1	72.7	70.9
NL	63.6	69.1	68.5
BE	55.6	58.3	58.2
UK	62.0	58.9	58.0
SI	52.7	54.9	57.3
IE	50.8	55.1	56.5
FR	52.5	55.9	55.7
DE	49.7	49.9	55.3
LU	53.7	50.1	55.2
ES	48.7	53.7	53.6
AT	50.5	49.1	50.2
EE	45.3	49.7	49.8
LV	44.0	45.3	46.9
MT	43.4	42.4	46.8
CY	38.5	42.6	44.9
CZ	40.3	42.1	43.8
PL	42.7	43.0	43.7
HU	37.2	42.0	41.6
IT	34.6	39.6	41.1
LT	43.6	42.2	40.2
HR	41.6	40.1	39.8
BG	42.3	38.1	38.5
EL	38.2	39.8	38.3
PT	37.4	40.1	37.9
SK	41.5	39.8	36.5
RO	36.0	35.0	33.7
EU-28	51.3	52.4	52.9



Το EIGE (Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων) είναι αυτόνομος ευρωπαϊκός οργανισμός με έδρα το Vilnius της Λιθουανίας. Ιδρύθηκε το 2010 με στόχο την ενίσχυση και προώθηση της ισότητας των δυο φύλων, την καταπολέμηση όλων των έμφυλων διακρίσεων καθώς και την ενημέρωση της κοινής γνώμης για θέματα ισότητας στα κράτη μέλη της ΕΕ <http://eige.europa.eu>



Η Πρόεδρος του EIGE Virginia Langbakk και τα μέλη του πάνελ την ημέρα παρουσίασης του Δείκτη Ισότητας των δύο Φύλων 2015.



Νέα από παντού

Επιμέλεια: Καίτη Μποτοπούλου*

Λούμπνα Οθαγιάν

Ισχυρή κληρονόμος ενός από τους μεγαλύτερους ομίλους της Σαουδικής Αραβίας η Λ. Οθαγιάν επιβλέπει περισσότερες από 30 θυγατρικές εταιρείες της οικογενειακής επιχείρησης. Η ηλικίας 59 ετών μάντζερ αφιερώνει μεγάλο μέρος του χρόνου και των ικανοτήτων της στη συνεργασία με διάφορες οργανώσεις για την ανοικοδόμηση μιας προοδευτικής κοινωνίας καθώς και για την ανάπτυξη ενός σύγχρονου συστήματος παιδείας σε όλον τον αραβικό κόσμο. Το 2005 το περιοδικό "Time" την συμπεριέλαβε στην λίστα με τους 100 ανθρώπους με τη μεγαλύτερη επιρροή παγκοσμίως.

Η Λ. Οθαγιάν κατέχει πτυχίο στον τομέα της γεωργίας από το αμερικανικό Πανεπιστήμιο Cornell και μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων από το Πανεπιστήμιο της Ιντιάνα.

Είναι συμβουλευτικό μέλος του Δ.Σ. του Πανεπιστημίου Effat ενός εκπαιδευτικού ιδρύματος για τις γυναίκες και χορηγός σε πολλούς οργανισμούς που προωθούν τον ρόλο της γυναίκας στην τοπική κοινωνία. Σε μια χώρα που το εργατικό δυναμικό των γυναικών αντιπροσωπεύει το 16% η Λ. Οθαγιάν ίδρυσε το 2004 την Οθαγιάν Εθνική Δράση Γυναικών για την πρόσληψη γυναικών και την ανάπτυξη με στόχο να προετοιμάσει τις γυναίκες αποφοίτους ανωτάτης εκπαίδευσης για την ανάληψη ηγετικών θέσεων στις επιχειρήσεις.

Νικόλα Στέρτζον

Γεννήθηκε το 1970 στο Inyire σε μια εργατική οικογένεια. Μόλις 16 χρονών μαθήτρια σε δημόσιο σχολείο έγινε μέλος του SPN (εθνικό κόμμα Σκωτίας) την περίοδο που η θάτσερ κυβερνούσε τη Βρετανία. Σπούδασε νομικά, έγινε Βουλευτής στα 29 της χρόνια και είναι γνωστή με το παρατσούκλι «nippy sweatie». Είχε ταχθεί υπέρ του ΝΑΙ στο δημοψήφισμα για την απόσχιση από το Ηνωμένο Βασίλειο. θεωρείται σεβαστή προσωπικότητα στη χώρα. Στα πλεονεκτήματά της είναι ότι τη σέβονται όλοι ανεξαρτήτως πολιτικών πεποιθήσεων και ότι μπορεί να επικοινωνεί με ευκολία με τον μέσο ψηφοφόρο. Μέλημά της είναι να βελτιώσει τη ζωή των γυναικών. Ήταν αντιπρόεδρος του εθνικού κόμματος και πρώτη υπουργός της Σκωτίας μέχρι πριν τις πρόσφατες εκλογές οπότε ανέλαβε επικεφαλής του κόμματος της το οποίο οδήγησε σε θεαματική άνοδο κερδίζοντας 56 από

τις 59 έδρες της Σκωτίας. Παρ'οτι τάσσεται υπέρ της απόσχισης της Σκωτίας από το Ηνωμένο Βασίλειο είναι βαθιά φιλοευρωπαϊστρια και αντίθετη στην αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ε.Ε.

Εύα Κόπατς

Πρωθυπουργός της Πολωνίας. Ανέλαβε καθήκοντα 22/9/2014 διαδεχόμενη τον Ντόναλντ Τουσκ.

Γεννήθηκε στις 3/12/56 στο Ράντα,. Διετέλεσε πρόεδρος της Σέιμ της Πολωνίας όντας η πρώτη γυναίκα που ανέλαβε αυτό το αξίωμα. Επίσης διετέλεσε υπουργός Υγείας στη κυβέρνηση Τουσκ. Είναι μέλος του κόμματος Πολιτική Πλατφόρμα από το 2001. Είναι η δεύτερη γυναίκα που ανέλαβε πρωθυπουργός της χώρας μετά την Χάνα Σουκότσκα. Προτού κατέλθει στην πολιτική η Κοπατς εργαζόταν ως παιδίατρος και γενικός ιατρός.

Το 2009 απέκτησε διεθνή φήμη όταν απαίτησε από τις φαρμακευτικές εταιρίες να παρουσιάσουν τα πλεονεκτήματα των εμβολίων για τη γρίπη των χοίρων, ενώ απαίτησε επίσης την ανάληψη πλήρους ευθύνης από αυτές για τυχόν παρενέργειες.

Τοκοζίλε Μασίπα

Η Τοκοζίλε Μασίπα είναι πρόεδρος του δικαστηρίου που είχε αναλάβει την υπόθεση του Όσκαρ Πιστόριους. Γεννήθηκε σε ένα προάστιο του Σοβέτο και πέρασε τα παιδικά της χρόνια σε ένα σπίτι δυο δωματίων με τους γονείς της, τους παππούδες της και τα δέκα της αδέρφια. Ιδιαίτερα μελετηρή από μικρή η δικαστής που είναι σήμερα 60 ετών, όταν ολοκλήρωσε τις σπουδές της άρχισε να εργάζεται ως συντάκτρια αστυνομικού ρεπορτάζ στη εφημερίδα "Γουόρλντ" καλύπτοντας τον αγώνα των συμπατριωτών της κατά του απαρχαίντ. Το 1988 έγινε η δεύτερη μαύρη γυναίκα που διορίστηκε στη θέση του δικαστή. Η Τοκοζίλε Μασίπα πρωταγωνίστησε σε μερικές από τις πολυκροτες δίκες της Νότιας Αφρικής.

Μεριλίν Μόσμπι

Η 35χρονη εισαγγελέας της Βαλτιμόρς, η νεότερη εισαγγελέας μεγάλης αμερικανικής πόλης, δεν δίστασε

* Η Καίτη Μποτοπούλου είναι αρχαιολόγος και μέλος του ΔΣ του ΣΔΓ.

να ασκήσει ποινική δίωξη εις βάρος έξι αστυνομικών, τριών λευκών και τριών μαύρων, που εμπλέκονταν στο θάνατο ενός νεαρού αφροαμερικανού, του Φρέντι Γκρέι. Μεταξύ άλλων τους απαγγέλθηκε η ανθρωποκτονία εξ αμελείας. Η αποφασιστικότητα της Μεριλίν Μόσμπι είχε άμεσα αποτελέσματα: επανήλθε η ηρεμία στην πόλη ύστερα από πολλές μέρες διαδηλώσεων οργής για το θάνατο του νεαρού αφροαμερικανού. Η πόλη της Βαλτιμόρης δέχθηκε με ενθουσιασμό την απόφαση της νεαρής εισαγγελέως η οποία δήλωσε με σθένος ότι όποιος χρησιμοποιεί βίαιες μεθόδους πρέπει να τιμωρείται.

Μανουέλλα Κάρμενα

Είναι η πολιτικός που εξελέγη Δήμαρχος Μαδρίτης τον Ιούνιο του 2015 εκπροσωπώντας το κόμμα των Podemos (PSOE) 72 ετών σήμερα. Πτυχιούχος Νομικής(1965) του πανεπιστημίου Complutense της Μαδρίτης δραστηριοποιήθηκε κατά της δικτατορίας του Φράνκο στις τάξεις του Κ Κ Ισπανίας το οποίο εγκατέλειψε αργότερα πριν αρχίσει την δικαστική της καριέρα.(1981). Ως δικαστής πολέμησε τη διαφθορά και το 1986 της απονεμήθηκε το Εθνικό Βραβείο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Η δικαστική της καριέρα έλαβε τέλος το 2010 όταν ίδρυσε τη δική της οργάνωση «Ensprededores» που βοηθούσε τους μικρούς επιχειρηματίες. Έχει γράψει δυο βιβλία. Τον Μάιο του 2015 η λίστα της οποίας ηγήθηκε για τη Δημαρχία της Μαδρίτης έλαβε 31,8% των ψήφων και ξεπέρασε τη λίστα της απερχόμενης Δημάρχου Espaezenza Aquizze.

Ανourάντα Κοϊράλα

Γεννήθηκε το 1949 και από τα φοιτητικά της κιόλας χρόνια έδειξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τα κοινωνικά προβλήματα. Για περισσότερα από 20 χρόνια δίδαξε Αγγλικά σε διάφορα σχολεία του Κατμαντού ενώ παράλληλα αγωνιζόταν για τα δικαιώματα των γυναικών που έπεσαν θύματα σωματεμπορίας. Η Ανourάντα Κοϊράλα δεν διστάζει ακόμη και να εισβάλλει σε οίκους ανοχής για να απελευθερώσει καταπιεσμένες γυναίκες. Προσφέρει στις γυναίκες στέγη και τροφή και τις βοηθάει να κερδίσουν ξανά τη ζωή. Το CNN έχει ανακηρύξει την Ανourάντα Κοϊράλα Ηρωίδα της χρονιάς 2010. Έχει επίσης τιμηθεί με περισσότερα από 30 διεθνή βραβεία για το έργο ζωής που προσφέρει.

Το 1993 η Ανourάντα Κοϊράλα ίδρυσε την οργάνωση "Mait Nepal" για να προστατέψει και να περιθάλψει γυναίκες θύματα σωματεμπορίας.

Έχει καταφέρει να σώσει περισσότερες από 12.000 γυναίκες και κορίτσια από τα χέρια αδίστακτων σωματεμπόρων.

Εκτελέσεις γυναικών στο Ιράκ

Η αποστολή του ΟΗΕ στο Ιράκ έχει δεχθεί πολυάριθμες καταγγελίες για εκτελέσεις γυναικών τόσο στη Μοσούλη

όσο και σε άλλες περιοχές του Ιράκ που ελέγχονται από το Ισλαμικό κράτος. Στην επαρχία Νινευή, τον Ιούλιο του 2014 δολοφονήθηκε υποψήφια βουλευτής στις πρόσφατες βουλευτικές εκλογές και λίγο αργότερα πολιτικός, που συμμετείχε στις τελευταίες δημοτικές εκλογές, εξαφανίστηκε ενώ ο σύζυγός της και μια συνυποψήφιά της απήχθησαν και από τότε αγνοείται η τύχη τους. Ακόμη μια σημαντική γυναίκα, η Σαμίρα αλ Νουαίμι, διαπρεπής νομικός της Μοσούλης και ακτιβίστρια για τα ανθρώπινα δικαιώματα, συνελήφθη από τους εξτρεμιστές του Ισλαμικού κράτους και αφού βασανίστηκε εκτελέστηκε δημόσια τον Αύγουστο του 2014.

Τυνησία: Νέα Εποχή

Η Τυνησία, η χώρα που πρωτοστάτησε στο κίνημα της Αραβικής Άνοιξης, ήταν μια από τις πρώτες του αραβικού κόσμου που χορήγησαν σημαντικά δικαιώματα στις γυναίκες. Ο πρόεδρος Χαμίμπ Μπουργίμπα κατήργησε την πολυγαμία και έδωσε στις γυναίκες δικαιώματα στο διαζύγιο και στην άμβλωση. Εξήντα χρόνια μετά την ανεξαρτησία της Τυνησίας από τους Γάλλους, στο μεγαλύτερο κοσμικό κόμμα της χώρας μια γυναίκα, η Καλθούμ Κάνου διεκδίκησε το αξίωμα του προέδρου της χώρας και παρουσιάστηκε ως υπολογίσιμη αντίπαλος των ανδρών συνυποψήφιων της. Η υποψηφιότητα της Καλθούμ Κάνου θεωρήθηκε ενδεικτική της πρόοδου που έχει κάνει η χώρα. Η Καλθούμ Κάνου είναι η πρώτη γυναίκα στην ιστορία της Τυνησίας που διεκδίκησε το αξίωμα του προέδρου της χώρας. Είναι δικαστής, έχει τρία παιδιά και είναι παντρεμένη με έναν γιατρό. Στην εκλογική της εκστρατεία είχε κοντά της νέους εθελοντές άντρες και γυναίκες με σύνθημα «Ναι μπορούμε». Αγωνίζεται κατά της διαφθοράς και της μείωσης της ανεργίας και υπέρ της προώθησης των γυναικείων ζητημάτων.

Αίγυπτος: Γυναίκες θύματα βίας

Οκτώ στις δέκα γυναίκες στην Αίγυπτο έχουν πέσει τουλάχιστον μια φορά θύματα βίαιης σεξουαλικής παρενόχλησης. Η Αραβική «Άνοιξη» κάθε άλλο παρά τις βοήθησε να νιώσουν πιο ασφαλείς. Η τολμηρή βραβευμένη ταινία "Οι γυναίκες του λεωφορείου 678" σπάει τα ταμεία και φέρνει το θέμα στο διεθνές προσκήνιο. Πίσω από την έξαρση της βίας μοιάζει να κρύβεται η στροφή της χώρας προς την ισλαμική ηθική και μόνο ο αριθμός των γυναικών που κακοποιήθηκαν σεξουαλικά στην πλατεία Ταχρίρ από την εξέγερση έως σήμερα, μεταξύ τους και δημοσιογράφοι από τις ΗΠΑ, τη Γαλλία και άλλες χώρες, έχει φέρει το θέμα στο προσκήνιο. Οι πολιτικοί όμως στην Αίγυπτο ανακρίνουν γυναίκες θύματα βίας και όχι τους δράστες. Μετά την ταινία "Οι γυναίκες του λεωφορείου 678" πολλές γυναίκες αποφάσισαν να μιλήσουν για την κακοποίηση που έχουν υποστεί. Η πρωταγωνίστρια της ταινίας Νέλι Καρίμι σε συνέντευξη της στο "Κ" δηλώνει ότι είναι καιρός οι γυναίκες θύματα να σπάσουν τα ταμπού και να μιλήσουν.

No 93
May - July 2015

WOMEN'S STRUGGLE (O AGONAS TIS GYNAEKAS)

The Journal of the Greek League for Women's Rights
60, Skoufa st., Athens 106 80, Greece
Tel.: 210-36 26 460 - **Fax:** 210-36 16 236 - **e-mail:** L.women-rights@otenet.gr
<http://www.leagueforwomenrights.gr>

This journal was first published in September 1923. Its publication was suspended by the Metaxas dictatorship (1936-1940), while the League ceased the publication during the colonel's dictatorship (1967-1974) in order to avoid censorship. It is being published in a new format.

Editor:	Lili Kourakou
Columnists:	K. Anagnostopoulou-Kourakou, Kety Botopoulou, Chara Karayannopoulou, Laoura Maratou-Alipranti, Amalia Sarri
Copy Editor:	Terpsi Lambrinopoulou, Irene Fereti

GREEK LEAGUE FOR WOMEN'S RIGHTS: THE BOARD

Honourary President: Alice Yotopoulos-Marangopoulos

President: Lili Kourakou

Vice-Presidents: Irene Fereti, Laura Maratou-Alipranti

Secretary General: Terpsi Lambrinopoulou

Secretary: Chara Karayiannopoulou

Treasurer: Koula Anagnostopoulou-Kourakou

Members:

Kety Botopoulou, Dora Chiliadaki, Pinio Ioannidou, Kiki Kalligianni, Koula Kassimati, Lena Kontoyiorgou, Theodora Papadopoulou, Amalia Sarri, Evgenia Tsoumani

ENGLISH SUMMARIES

THE TAKING OVER OF A WORTHY GREEK WOMAN AS THE FIRST FEMALE PRIME MINISTER OF THE COUNTRY, DO JUSTICE TO LONG AND HARD STRUGGLES FOR THE ACHIEVEMENT OF GENDER EQUALITY. (p. 1)

By Alice Yotopoulos-Marangopoulos

Vassiliki Thanou, the Country's Supreme Court President, sworn in as the first female Prime Minister in the County's History. Mrs. Thanou will head the caretaker Government until the country holds early elections on September 20 2015.

Alice Yotopoulos Marangopoulos, President of the Marangopoulos Foundation for Human Rights and Honorary President of the Greek League for Women's Rights (GLWR), is rejoicing over the fact that Vassiliki Thanou, President of the Supreme Court, has taken over as Prime Minister, the first woman ever in this post. "In recent years", notes Mrs. Marangopoulos, "serious positive developments in having worthy Greek women in high ranking positions was obvious". To continue: "It is evident that this rapid recent advancement of women is the fruit of long struggles". She recalls how she herself "started her struggle for gender equality at the age of 20, and

continues fighting for this cause to-day at the age of 98, so as to be able to see these important developments, which constitute the achievement of gender equality at the highest possible level in the public life of our country"

Mrs. Marangopoulos recalls the first Greek feminists who started fighting for equal rights for women, and pays tribute to the GLWR, founded in 1920 upon an initiative of Avra Theodoropoulou. "It is with the GLWR" she points out, "that real feminism started, putting straight the demand for equal rights without any exception. The voice of the GLWR is its Magazine "The Struggle of Woman", the oldest Greek Magazine issued continually from 1923 to our day. Since then great progress has been achieved, with the gradual elimination of discriminations against Greek women. Indeed, a few decades ago women were deprived of their rights in family affairs, in paid work and career, in marriage and having children, most of all in participating in political life, not even having the right to vote. "We therefore rejoice, with all our heart, to-day, upon the new Prime Minister of Greece, Vassiliki Thanou, taking over her duties, and for so many other Greek women holding high ranking offices in our country"

She has, however a word of warning against dangers menacing all serious social matters, among which gender equality and the democratic principle of taking decision by majority vote and not consensus in international bodies. To conclude: "Time to celebrate over the extremely good news of to-day, but let us at the same time be on the alert. Let us rejoice with our heart, be on the alert with our minds.

BRIEF C.V. OF VASSILIKI THANOU, THE NEW PRIME MINISTER OF GREECE (p. 2)

Vassiliki Thanou entered the Judiciary in 1975, and having served since all the ranks of the hierarchy, reached the post of the Supreme Court President in July 2015. She studied Law in the Law School of Athens University, and completed graduate studies in Paris (Paris II, Sorbonne, in European Law). She speaks French and English. Has participated in many European and International conferences dealing with Law and Justice issues, representing the Supreme Court, the Ministry of Justice and the Union of Judges and Public Prosecutors. She was twice elected President of the Union of Judges and Public Prosecutors. For six years she has been teaching Civil Law at the National School for Judges. Has written and published a series of scientific works. Is married and mother of 3 children.

CONGRATULATING LETTER OF THE GREEK LEAGUE OF WOMEN'S RIGHTS TO THE NEW PRIME MINISTER OF GREECE, VASSILIKI THANOU (p. 3)

NEW SECRETARY GENERAL FOR GENDER EQUALITY, FOTINI KOUVELA (p. 4)

As from March 2015, Mrs. Fotini Kouvela is the new Secretary General for Gender Equality. The GLWR welcomes Mrs. Kouvela to this critical post, wishing her every success in her work, at a difficult time like the one the country is going through. Mrs. Kouvela, whose brief C V appears on this page, made her first appearance as Secretary General for equality at the "International Woman's Day" event organized by the GLWR.

INTERNATIONAL WOMAN'S DAY – 8TH MARCH 2015 WOMAN'S SOCIAL ACHIEVEMENT AWARD "A. YOTOPOULOS MARANGOPOULOS". PUBLIC DISCUSSION ON THE SUBJECT: "THE SCHOOL TO-DAY. CHALLENGES AND PROSPECTS" (p. 5)

Acknowledging woman's social achievement, the GLWR dedicates each year the 8th March (Woman's Day) to women who voluntarily and disinterestedly have given themselves to social work, such as in the social, scientific, educational or other sectors. The award, of moral value only, bears the name of our Honorary President Alice Yotopoulos Marangopoulos. For 2015 two elementary school teachers received this honorary award, for their work in creating a democratic and human school, and for establishing social solidarity between students, teachers, families and society. Both school teachers are directors in schools where over 75% of the students population come from immigrant and refugee families. At the public discussion that took place on the theme "The School to-day. Challenges and prospects", apart from the two award winners who elaborated on their educational and social work at school, two distinguished speakers, specialists on education and gender, took the floor to speak on "Education and women", and "Images of violence in the Greek School".

OTHER EVENTS ON WOMAN'S DAY (p. 20)

A. THE GREEK PARLIAMENT HONOURS WOMEN OF HIGH ACHIEVEMENT (p. 20)

The Greek Parliament, in an official ceremony, honouring the International Woman's Day, awarded prizes to women who have made significant contribution to society, science, justice, trade union movement and other fields of activity. First of all the women honoured was the GLWR Honorary President Alice Yotopoulos Marangopoulos, for her huge contribution to Science (Professor in Criminology, President of the Hellenic Society of Criminology, Board member of the International Society of Criminology, Lawyer at the Supreme Court, Vice President of the Bar Association of Athens, Rector of Panteion University etc,) and her work in the social field, with life-long struggles for human rights and women's rights in Greece and abroad (President of the National Commission for Human Rights, 10th President of the International Alliance of Women, President for 30 years of the Greek League for Women's Rights, Founder and President of the Marangopoulos Foundation for Human Rights). Sofia Spiliotopoulos was also awarded an honorary prize. Sofia is a distinguished jurist, member of the GLWR, Lawyer at the Supreme Court, EU Expert, member of the Greek National Committee for Human Rights and its European counterpart. A well deserved award, in view of her work in guarding human rights and especially women's rights in the international, European and Greek law.

B. THE CAMPAIGN "HE FOR SHE" IN ATHENS (p. 21)

The Municipality of Athens organized an event on March 8th, 2015 (International Woman's Day), in support of the UN and EU campaign "He for She, Gender equality is an issue for men too". During the Meeting, all male members of the Athens Municipal Council, and many individual men attending the meeting volunteered to sign in support of the campaign. The GLWR, invited to participate, contributed with two presentations, one by the President Lili Kourakou and one by the First Vice President Irene Fereti.

C. "BLUE STOCKINGS": AN EXCELLENT THEATRICAL PERFORMANCE ON WOMEN'S STRUGGLE FOR EQUAL RIGHTS IN EDUCATION, BY A PIONEER SCHOOL, THE LEONTEIO LYKEIO: THAT IS WHERE THE GLWR CELEBRATED THE WOMANN'S DAY (8TH MARCH). (p. 21)

CONTRIBUTION IN COMBATING GENDER STEREOTYPES AS THEY APPEAR IN MASS MEDIA (p. 23)

Summary by I. Fereti

For the period 2014-2015, the GLWR is carrying out an important project whose scope is to combat gender stereotypes in Mass Media. This action is co funded by the European Social Fund and national resources. The main focus is on informing and sensitizing students and graduates in Mass Media, journalism and advertising, as well as professionals and the wider public, on gender discrimination, gender stereotypes and attitudes portrayed by Mass Media, the overall aim being the promotion of gender equality.

The Action Plan involves various activities, such as counseling seminars, workshops, production of information material, including a Guide of good practices, as well as open discussions in both the Athens area and two towns in central Greece with the involvement of local journalists and media organisations.

In this present issue of our journal a 16 page summary is devoted to the project plan, content and activities. More specifically the following items are included:

a) A detailed presentation, by E. Tseliou on the central theme of the project, "Combating Gender Stereotypes in Mass Media. International and European Actions" .including an update of the policies adopted and applied by the UN, Council of Europe, European Union, European Commission, European Parliament, European Institute for Gender Equality (EIGE), European Women's Lobby..

b) A summary presentation, by L. Maratou - Alipranti, of 4th event of the project which was organised in collaboration with the Gender Equality Committee of the prefecture of Oropos on the 22 of March 2015 uder the theme: "Combating Gender Stereotypes in Mass Media"

c) A summary presentation , by L. Maratou - Alipranti, of the peripheral event of the project in Thessaly. The event took place on the 13th of March 2015 at the Hatziyiannio Cultural Centre in Larissa on the theme: "Gender Stereotypes: Are the Mass Media helpful towards their elimination or their reproduction?".In order to reach a larger audience there were local television and radio presentations on the specific topic.

d) A summary presentation of the progress regarding the writing of the Guide for Combating Gender Discriminations in Mass Media, the table of contents and the major units involved (Introduction, International framework, National framework, Good Practices and Concluding Remarks).

e) A detailed presentation of the New Year annual event including the speeches of the President Lili Kourakou and the honorary President Alice Yotopoulos-Marangopoulos on important current national and world issues.

THE 2015 AWARDS FOR PROMOTING EQUALITY (p. 35)

- The "Pavlos Palaiologos Award" which was given to George Ignatiou, journalist.
- The "Avra Theodoropoulou Award" which was given to Leonteio Lykeio of Nea Smyrni.

BLUE STOCKINGS: A SPECIAL AWARD (p. 40)

by Irene Fereti

This year, the "Avra Theodoropoulou" Award for promoting equality in journalism and mass media was given to a school, Leonteio Lykeio of Nea Smyrni, for their courageous and innovative choice, the immaculate preparation and extremely successful presentation of the play "Blue Stockings" by Jessica Swale. The play was directed by Professors Pantelis Zouras and Vicky Kouee.

Six performances, open to the public, were given between February 28th and March 15th, 2015 at the school theatre to an enthusiastic audience (approximately 5000 people) who had the opportunity to enjoy and applaud all those involved in this amazing production.

On Sunday 8th of March 2015, International Women's Day, the performance was kindly dedicated to the League for Women's Rights and it was a very special way of paying tribute to the pioneer feminists to whom humanity owes a lot.

Professors, teachers, students and alumni worked together for a whole year and finally came up with an admirable achievement of very high professional standards in every respect. Excellent acting, impressive stage and scenery, costumes of high quality and design, live music especially composed for the play and performed by talented musicians under an imaginative and creative directing. Amidst such an authentic atmosphere, the audience was carried away... back to Girton College, Cambridge of the late 1890s. A time of major struggles on the part of women - and those enlightened few who supported their cause - in order to gain the right to a Cambridge University degree, just like their male counterparts.

The whole "endeavour" was an unforgettable and unique lesson in the history of feminism, in collective work, in commitment and friendship, but above all, a lesson in what a school can do to enrich the experiences, enhance the knowledge and widen the horizons of its students.

Certainly, a magnificent outcome which thoroughly deserved the "Avra Theodoropoulou Award" of our League and much more...!!

WOMEN IN POSITIONS OF RESPONSIBILITY: OBSTACLES AND PROSPECTS (p. 45)

by K. Anagnostopoulou-Kourakou

An interesting article on the gap between participation of women in the total labor force and their participation in decision making positions. The phenomenon of the female underrepresentation to posts of responsibility is observed to both the public and the private sectors of the economy. Reference is made in the articles to statistics showing the gender balance in positions of responsibility in the EU and Greece, in private enterprises, the public sector and politics, showing that women are largely outnumbered by men in positions of responsibility. The writer emphasizes the advantages of quotas in promoting women participation in top positions, and refers to good examples of counties where quotas were successfully implemented producing spectacular results. Extended reference is made to statistics showing the low participation of Greek women at top management level. Finally, the article deals with an interesting recent Conference of the Greek Society of University Women on the subject: "Positive Actions for the advancement of Women in positions of responsibility". The Conference focuses on: Positive actions in the University, Positive actions in private enterprises and Women in politics, with interesting views expressed by distinguished University women and politicians, as well as the conclusions drawn.

HEROIC WOMEN BEHIND MEN HEROES (p. 49)

by Niki Kaltsoya-Tornaviti

Following on a previous research on Greek women having played a significant role in the history and civilization of our country, mainly in the previous century, Niki Kaltsoya-Tornaviti, Emeritus Professor of Panteion University, expands her history research on the contribution of modern times heroic women in the nation's struggle for liberty, dignity and prosperity. The woman she is dealing with in this article is Niki Karagiorga, wife of a heroic fighter against the military dictatorship in Greece (1967-1974). Niki Karagiorga stood behind her husband, supporting him in every way and sharing the hardships his actions entailed. The writer believes that shedding light on the contribution of the Greek women on the nation's struggles is a matter of justice.

BOARD MEMBERS WRITE ON:

LEGAL ISSUES: (by Amalia Sarri) (p. 52)

National elections 2012, European elections 2014, National elections 2015: percentage of women elected.

INTERNATIONAL ISSUES: (by Chara Karayannopoulou) (p. 54)

BEIJING +20: EVALUATION OF THE IMPLEMENTATION OF THE BPFA IN THE EU TWENTY YEARS LATER (p. 67)

Laura Alipranti and Chara Karagiannopoulou

The 20th anniversary of the Beijing Platform for Action represented an opportunity to assess the progress made by the EU in the area of gender equality since 2010. This article presents in brief the assessment of key trends in the EU and its Member States in this period, highlighting the areas where there has been progress and where challenges remain.

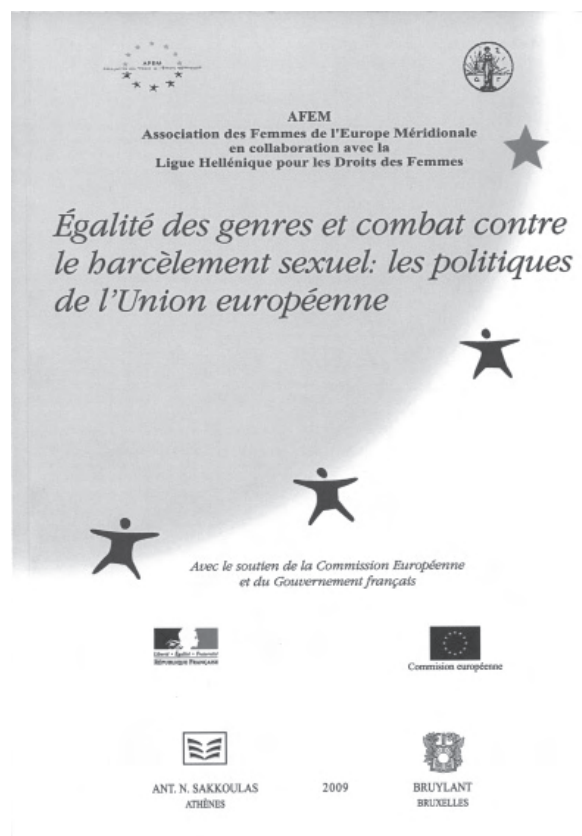
It is indisputable that the EU has focused on tackling gender inequality especially since 1995. But even though EU developed many policies and ensured resources to make gender equality a reality, the economic and financial crisis (2007-2014) had repercussions in many areas, not least gender equality. The article draws on the key findings from the Reports of the Directorate-General for Internal Policies, Policy Department C, the European Institute for Gender Equality, and the European Women's Lobby, concerning the current situation in the 12 critical areas of concern. It outlines the areas which have seen the most progress and refers to the key challenges that remain. It concludes that adequate financing for gender equality, strong accountability mechanisms and a "gender data revolution", are essential to the achievement of gender equality and the empowerment of women after 2015.

European Issues (by Laoura Maratou-Alipranti) (p. 67)

GLWR L.Maratou-Alipranti presents the Gender Equality Index 2015, recently released by the European Institute for Gender Equality (EIGE).

NEWS FROM EVERYWHERE (by Keti Botopoulou) (p. 69)

An overview of women's struggles, achievements, success, but also worries and suffering.



ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΑ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ



ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΙΩΑΝΝΑ ΜΑΓΓΑΝΑΡΑ

*Με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής
και του Υπουργείου Απασχόλησης
και Κοινωνικής Προστασίας της Ελλάδας*

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΟΔΥΣΣΕΑΣ